

Íslenskt lamb í Japan

Bragðið gott en gæðaeftirliti ábótavant.

6

Skógrækt með tilgang

Hlynur Gauti Sigurðsson segir skógrækt allra hag.

28–30

Réttalistinn 2025

Listi yfir helstu réttir landsins.

32–33

Elinborg Erla Ásgeirsdóttir, garðyrkjubóndi í Breiðargerði í Lýtingsstaðahreppi í Skagafirði, er formaður VOR, félags framleiðenda í lífrænum búskap. Fyrir ári síðan var gefin út aðgerðaáætlun um eflingu lífrænnar framleiðslu á Íslandi en flestar aðgerðanna hafa enn ekki komist til framkvæmda. Hún segir að Ísland hafi ákveðið forskot á margar aðrar nágrannapjóðir þegar kemur að aðstæðum til lífrænnar ræktunar; hér séu færri meindýr, nægt hreint vatn, hrein orka og mikið af góðum og næringarrikem jarðvegi. – Sjá nánar á síðum 20–23.

Mynd / smh

Sá íslenski breytti öllu

Íslenski hesturinn breytti hestahaldi í Evrópu og ruddi braut fyrir frítímareidmennsku.

Hjónin og myndlistarmennirnir Marietta Maissen og Pétur Behrens muna eftir því þegar fyrstu íslensku hestarnir voru að koma til Sviss og Þýskalands frá Íslandi. Þau segja þá hafa valdið byltingu í hestahaldi og verið upphaf svokallaðrar frítímareidmennsku þar um slóðir. Breyting í hestahaldinu fólst m.a. í því hvernig hross eru hýst, enda voru hestar þar áður fyrr notaðir í hernaði og sem púlshestar en að öðru leyti geymdir í lokuðum, dimmum stíum.

Marietta er svissnesk og Pétur þýskur en bæði eru íslenskir ríkisborgarar. Þau eru löngu landsþekktir hestamenn, hafa náð góðum árangri í kynbótaræktun og tamningum og hefur margt góðhrossið komið úr ranni þeirra.

Pétur og Marietta hafa sett mark sitt á íslenska hestamennsku frá upphafi. Þau bjuggu um áratugaskeið á Höskuldsstöðum í Breiðdal með hesta sína en hin síðari ár að Finnsstaðaholti skammt frá Egilsstöðum, þar sem þau reistu nútímalegt hesthús og litla reiðhöll og eru með vinnustofu og galleri.

/sá

Sjá síður 38–41

Binding umfram losun í beitarlöndum

Vegna endurbóta á aðferðum við mat á losun gróðurhúsalofttegunda í landnotkunarflokki loftslagsbókhalds Íslands og endurmats á losun frá beitarlöndum úthaga og afrétta er áætluð losun frá þeim flokki mun minni en áður var gert ráð fyrir.

Þetta kemur fram í nýjum bráðabirgðatölum um losun gróðurhúsalofttegunda á Íslandi árið 2024, sem eru unnar af Umhverfis- og orkustofnun og Landi og skógi. Þar segir að þetta endurmat leiði til þess að mólendisflokkurinn losar 18% minna en áður var talið, nú þegar nýtt vísindalegt mat liggur til grundvallar. Áður var gert ráð fyrir að beitarlönd úthaga og afrétta væru í jafnvægi – hvað losun og bindingu gróðurhúsalofttegunda varðar – vegna skorts á gögnum, en nú benda gögn til að binding sé umfram losun.

Nú er mati á losun frá beitarlöndum skipt upp eftir ástandi lands. Byggt er á ástandsmati GróLindar og losunarstuðli fyrir hvert ástand, sem byggt er á reiknireglum IPCC (milliríkjanefnd Sameinuðu þjóðanna um loftslagsbreytingar). Breytingin tekur til

beitalanda úthaga og afrétta en ekki beitalanda á framræstu votlendi.

Landnotkun losar langmest

Innan landnotkunarflokks losunarbókhaldsins er losunin langmest. Mólendisflokkurinn, sem inniheldur einnig graslendi, beitarlönd og framræst votlendi, losar mest af flokkum landnotkunar, eða um 78% og þar er meirihluti losunarinnar vegna framræsts votlendis á beitarlöndum. Aðrir flokkar eru ræktað land, votlendi og skógar. Skógar binda um 8,8%, ræktað land losar um 30% og votlendi losar um 0,27%. Áður bar votlendi ábyrgð á um 9% losunar. Með endurskoðun á skilgreiningu raskaðs votlendis út frá núverandi reglum er óraskað votlendi á beitarlöndum nú ekki lengur flokkað í nýtingarflokki og því lækkar losun í votlendisflokknum um 98%.

Mikið umbótastarf stendur yfir hjá Landi og skógi, í samstarfi við fleiri stofnanir, við endurbætur á vísindagrunni loftslagsbókhaldsins sem snýr að losun frá

landnotkun, þar sem kröfur um aðferðafræði og betri gögn eru sífellt að aukast. Því mun sá hluti halda áfram að taka breytingum á næstu árum, en gert er ráð fyrir að því starfi verði lokið árið 2032.

Nýir íslenskir losunarstuðlar eru væntanlegir á næstu tveimur árum í mörgum flokkum eftir því sem rannsóknum vindur fram og unnið er að nákvæmari tímamælingum og nýju vistgerðarkorti. Þá fer einnig fram söfnun upplýsinga um aldur og gerð skurða.

Í bráðabirgðaniðurstöðunum kemur fram að gert er ráð fyrir að samanlagt úr öllum losunarflokkunum hafi losun gróðurhúsalofttegunda aukist um 1,4% frá árinu 2023.

Þrír yfirflokkar teljast til skuldbindingaflokka Íslands gagnvart EES-samningnum; samfélagslosun, ETS-kerfi (viðskiptakerfi ESB með losunarheimildir) og landnotkun. Í flokknum samfélagslosun, sem er á beinni ábyrgð íslenskra stjórnvalda, er aukningin 2%. Landbúnaður er þar innanborðs og þar er samdráttur í losun um eitt prósent. Þar hefur

meginbreytingin á milli ára verið fækkun sauðfjár, sem er talin hafa verið um 4% að meðaltali á ári frá 2016 en upp á móti þeim samdrætti vegur aukinn innflutningur tilbúins áburðar.

Hláturgaslosun frá framræstu landi er stærsti losunarþátturinn innan landbúnaðargeirans með um 30% hlutdeild, og þar er 0,46% aukning á milli ára. Hlutdeild nautgripa er 25% samkvæmt bókhaldinu og dregst losunin saman um 1,6%, hlutdeild áburðarnotkunar í landbúnaði er 19% og eykst losunin um 3,9%, og hlutdeild sauðfjár er 19% og dregst losunin saman um 4,9%. Önnur losun er mun minni.

Landnotkun varð skuldbindingaflokkur frá árinu 2021. Skuldbindingar Íslands í landnotkun á tímabilinu 2021–2025 eru þær að losun aukist ekki umfram viðmiðunartímabil. Í bókhaldinu er gert ráð fyrir að losun í þessum flokki hafi aukist um 0,35% á milli áruna 2023 og 2024.

Á næsta skuldbindingartímabili 2026–2030 verður krafa um samdrátt í losun vegna landnotkunar. –*Sjá nánar á síðu 2* /smh

Nánari
upplýsingar

REYNSLUMIKLIR GÁMAR TIL SÖLU

Eigum til sölu mikið úrval af notuðum og nýjum gámum. Skoðaðu vöruúrvalið okkar á stolpigamar.is/solutorg

Sími 568 0100 | stolpigamar.is

Laxeldi:

Uggandi yfir strokulöxum

– Landeigendur vilja ekki eldislaxa í árnar

Reglulegar slysasleppingar úr sjókvíaelði leggjast illa í landeigendur samkvæmt Guðrúnu Sigurjónsdóttur, bónda á Glitstöðum og formanni Veidifélags Norðurár. Leigutekjur af laxveiðiám eru ein af stöðunum undir búsetu í mörgum sveitum landsins.

„Mönnum krossbrá þegar fyrstu fréttir komu af eldislaxi í Haukadalsánni. Flest veiðifélög settu sig í startholurnar til að bregðast við holskeflu af eldislaxi,“ segir Guðrún. Oft sé hins vegar lítið hægt að gera og ýmsar ár ekki með neinar náttúrulegar varnir.

Guðrún Sigurjónsdóttir, formaður Veidifélags Norðurár.

Erfðablöndun gæti spilt

Eftir miklar slysasleppingar úr sjókvíaelði á Vestfjörðum haustið 2023 segist Guðrún alltaf fá ónotatilfinningu þegar fréttir berist af eldislaxi í laxveiðiám. „Þá fundust eldislaxar aðallega í ám á Norðurlandi, en veiddust líka vestur á Mýrum og í Dölum,“ segir hún. Ekki hafi enn veiðst eldislax í Norðurá svo vitað sé, sem Guðrún er þakklát fyrir, en í ánni er mikið af fossum sem hún telur eiga sinn þátt í að hamla göngu þeirra.

„Villti Norðurárlaxinn er sterkbyggður og rennilegur, því hann hefur í gegnum árana rás þurft að ráða við fossana. Laxinn sem elst upp hér gengur til sjávar til að vaxa og þroskast og kemur til baka í Norðurá til að hrygna. Ef hann blandast við

eldislax óttumst við að eiginleikinn til að ganga upp þessa á tapist. Enginn áreigandi vill frá eldislax í árnar sínar.“

Laxveiðitekjur mikilvæg stoð

Guðrún segir að ef eldislaxar verða viðvarandi í ám geti þær hætt að vera eftirsóknarverðar fyrir stangveiðimenn. „Þá hefur þetta bein fjárhagsleg áhrif, því stangveiði gefur af sér þó nokkrar tekjur fyrir landeigendur. Þetta er ein af stöðunum undir rekstri búanna og hlutfallið getur verið gríðarhætt á sumum jörðum,“ segir Guðrún.

Þar vísar hún í könnun sem gerð var af hagfræðideild Háskóla Íslands árið 2018 sem sýndi að um 69 prósent af framleiðsluvirði landbúnaðar á Vesturlandi kæmi af lax- og silungsveiði. Til að setja þetta í samhengi þá rekur Guðrún meðalstórt kúabú og í hennar tilfelli stendur veiðileigan í kringum tíu prósent af rekstri búins. Að auki við beinar tekjur af leigu séu mörg störf sem fylgi stangveiði.

Veidimenn vilja villtan lax

Aðspurð um af hverju stangveiðimönnum gæti líkað illa við að fá eldislax á línuna segir Guðrún: „Veidimennirnir koma til þess að takast á við villta laxinn – út á það gengur viðskiptamódelið. Eldislaxinn er oft særður, með skaddaðan sporð og ugga, sem er ekki spennandi.“ Samkvæmt Guðrúnu hafa landeigendur kallað eftir því að fiskeldi yrði fært í lokuð kerfi, ýmist í sjó eða á landi. „Það er algjörlega óþolandi að eldislax sé að sleppa út, eins og virðist vera að gerast alltaf öðru hvoru,“ segir Guðrún. /ál

Selfoss:

SS stækkar við sig

Fyrirhugað er að byggja nýja afurðastöð vestan og norðan við núverandi sláturhús SS en gert er ráð fyrir að stækkunin geti orðið allt að 6.000 m², þar sem 2000–2500 m² verða byggðir í fyrsta áfanga.

„Það er verið að undirbúa byggingu á nýju stórgripasláturhúsi með möguleika á að byggja síðar við sauðfjárlínu. Verkið er í vinnslu. Það liggur ekki fyrir kostnaðaráætlun, tímaáætlun eða þess háttar. Við eigum stóra lóð á Selfossi og það sem fer í þessa byggingu nýtir einnig annað sem er á lóðinni,“ segir Steinþór Skúlason, forstjóri

SS, aðspurður um fyrirhugaðar framkvæmdir á Selfossi.

Skipulagsnefnd Árborgar tók nýlega fyrir erindi frá Landform á Selfossi fyrir hönd Sláturfélags Suðurlands þar sem lögð var fram skipulagslýsing, sem tekur til breytingar á aðalskipulagi Árborgar 2020–2036, ásamt nýju deiliskipulagi fyrir iðnaðarlóð í landi Fosness. Skipulagsnefnd mælist til þess við bæjarstjórn Árborgar að samþykka framlagða skipulagslýsingu til kynningar og umsagna í samræmi við skipulagslög.

/mhh

Loftslagsbókhald:

Nýtt mat á losun og bindingu beitolanda

Í nýjum bráðabirgðatölum um losun gróðurhúsalofttegunda á Íslandi fyrir árið 2024 er gert ráð fyrir að losun frá landbúnaði hafi dregist saman um 0,89% frá 2023.

Sigurður Loftur Thorlacius, sérfræðingur hjá Umhverfis- og orkustofnun (UOS), segir að markverðasti áhrifaþátturinn í loftslagsbókhaldi landbúnaðarins sé fækkun sauðfjára, sem hafi verið um 4% að meðaltali á ári og sú þróun heldur áfram þetta árið. „Á móti kemur aukin áburðarnotkun og litilleg aukning í losun á hláturgasi (N₂O) frá framræstu landi þannig að heilt yfir var nettó um eitt prósent samdráttur í losun frá landbúnaði. Samkvæmt okkar mati var losun vegna landbúnaðar 670 þúsund tonn CO₂ ígildi, eða um 6% af heildarlosun.“

Uppfærsla á mati á meltanleika fódurs

Sigurður segir að hluti af umbótavinnunni við að gera bókhaldið nákvæmara hafi verið að uppfæra mat á meltanleika fódurs. „Þessi endurskoðun leiddi í ljós að meltanleikinn væri hærri en áður var talið og losun frá iðragerjun og meðhöndlun búfjáráburðar því minni.

Þessi uppfærsla hefur nokkurn veginn jöfn áhrif yfir alla tímalínuna. Vert er að taka fram að þetta er ekki samdráttur í losun á milli ára heldur breyting á allri tímalínu loftslagsbókhaldsins vegna uppfærslu á aðferðafræði við útreikninga. Iðragerjun búfjár heldur þó áfram að vera orsök hætt í helmingi losunarinnar innan landbúnaðargeirans þrátt fyrir þessa breytingu,“ segir hann.

Helstu tækifærin í endurheimt votlendis

Spurður um tækifæri bænda til að ná enn betri árangri, segir Sigurður helstu tækifærin í landbúnaði og landnotkun án vafa vera í endurheimt votlendis á þeim svæðum sem eru ekki í nýtingu. „Undanfarin ár hefur Land og skógur boðið styrki til bænda og landeigenda fyrir framkvæmdakostnaði endurheimtar votlendissvæða. Annars er það á verksviði ráðuneytanna að ákveða hvaða aðgerðir verður ráðist í en það eru klárlega mikil tækifæri þarna.“

Þá segir Sigurður vert að skoða aðgerðirnar sem birtast í loftslagsvegvisi fyrir bændur og gefnar voru út í byrjun þessa árs, en þær hafa ekki enn verið metnar hjá Umhverfis- og orkustofnun.

Horfur ekki nægilega góðar

Í gögnum sem UOS hefur birt um losunarbókhaldið varðandi skuldbindingaflokkinn „samfélagslosun“, sem er á beinni ábyrgð stjórnvalda og landbúnaðar er hluti af, sést í framreikningalíkani að til ársins 2030 er gert ráð fyrir 23% samdrætti frá 2005. Sigurður segir að horfumar séu vissulega ekki nægilega góðar í þeirri sviðsmynd vegna þess að markmiðið fyrir þennan tíma sé 41% samdráttur. „Þessir reikningar miðast við sviðsmynd með núgildandi aðgerðum, þeim sem hafa verið samþykktar og/eða eru komnar til framkvæmda.

Aðgerðir sem eru á hugmyndastigi rata ekki inn í framreikningana en í framreikningunum er lögð áhersla á að meta þær aðgerðir sem koma fram í aðgerðaáætlun stjórnvalda og því hefur til að mynda ekki verið tekið mið af nýjum loftslagsvegvisi fyrir bændur í framreikningunum,“ segir hann.

Róttækar breytingar á landnotkunarflokknum

Land og skógur hefur gert róttækar breytingar á landnotkunarflokknum, hvað varðar votlendi og beitolönd. Bryndís Marteinsdóttir, sviðsstjóri sviðs sjálfberrar landnýtingar hjá Landi og skógi, segir að í stuttu máli séu þetta tvær breytingar. „Fyrri breytingin er sú að náttúruleg losun frá öröskuðu votlendi á beitolöndum fellur út úr bókhaldinu, enda er um að ræða náttúrulega losun sem beit hefur lítil áhrif á. Við þetta minnkar bókfærð losun í flokknum votlendi

niður um 98% en eftir stendur losun frá votlendum þar sem vatnsstöðu er stýrt, sem eru uppistöðulón og endurheimt votlendi. Þess má geta að þessi breyting tengist ekki framræstu votlendi en það fellur undir bókhaldsflokkinn mólendi.

Seinni breytingin er sú að nú er í fyrsta skipti beitolandi á úthögum og afréttum skipt upp eftir ástandi lands og reiknuð út losun og binding fyrir þessi svæði miðað við áætlun Lands og skógar. Fram til þessa hefur hvorki verið reiknað með losun né bindingu á beitolöndum vegna skorts á gögnum. En nú er reiknuð út losun á rofnum beitolöndum og binding á grónum beitolöndum á meðan gróður- og jarðvegslaus svæði á beitolöndum – svo sem ógrónir sandar – reiknast hvorki með losun né bindingu. Vert er að taka fram að þessi breyting á við um beitolönd í úthögum og afréttum, en ekki beitolönd á framræstu votlendi,“ segir Bryndís.

Áfram unnið að endurbótum

Bryndís segir að Land og skógur vinni áfram að talsverðum endurbótum á kortlagningu beitolanda og unnið sé að bættu ástandsmati, auk þess sem miklar rannsóknir séu í gangi til að fá betri upplýsingar um kolefnisbúskap beitolanda. „Þannig mun mat á losun og bindingu taka breytingum á næstu árum. Fyrstu útreikningar, byggðir á þeim gögnum sem liggja fyrir í dag, benda til þess að á heildina lítið sé nettó binding á beitolöndum á Íslandi. Ofangreindar breytingar hafa verið rýndar af eftirlitsaðilum bókhaldsins og fengið grænt ljós.“

Hún tekur fram að allt tímabil bókhaldsins er endurreiknað út frá þessum nýju forsendum. Því sé ekki um að ræða breytingu í losun eða bindingu á milli ára heldur eru breytingar vegna uppfærslu á gögnum og aðferðum við útreikninga. /smh

Hlýindi, met og sögulegar hitatölur 2025

Árið 2025 hefur þegar skráð sig í sögubækurnar sem eitt það hlýjasta sem mælt hefur á Íslandi og ný met hafa verið sett bæði í einstökum mánuðum og á landsvísu.

Árið 2025 hefur hingað til einkennst af sögulegum hlýindum og nýjum hitametum, segir í tilkynningu frá Veðurstofnunni. Maí var sá hlýjasti frá upphafi mælinga með tíu daga hitabylgju og nýtt landsmet, 26,6°C á Egilsstaðflugvelli.

Vorið var jafnframt það hlýjasta sem skráð hefur verið og júlí jafnaði metið frá 1933 sem hlýjasti júlí á landsvísu. Í ágúst mældist 29,8°C á Egilsstaðflugvelli. Eldra metið, 29,4 stig á Hallormsstað, hafði staðið frá árinu 2021. Þetta er jafnframt hæsti hiti sem mælt hefur á sjálfvirkri veðurstöð á Íslandi og hæsti hiti sem skráður hefur verið í landinu frá árinu 1946, þegar hitinn fór í 30,0 stig á Hallormsstað. Fyrstu sjö mánuðir ársins í Stykkishólmi

voru þeir hlýjustu í 180 ára sögu mælinga þar í bæ.

Kristín Björg Ólafsdóttir, sérfræðingur á sviði veðurfarsrannsókna á Veðurstofnunni segir í grein um hlýindin að greining sem unnin var af alþjóðlegum vísindahópi (World Weather Attribution), með þátttöku Veðurstofu Íslands, sýnir að loftslagsbreytingar af mannavöldum hafi gert hitabylgjuna í maí allt að fjórutíu sinnum líklegri en ella og að hún hafi orðið að meðaltali um þrjár gráður heitari. „Áður voru slíkir atburðir svo sjaldgæfir að endurkomutíminn var talinn lengri en byggðarsaga Íslands nær yfir, en við núverandi loftslag er líklegt að svipuð hitabylgja geti átt sér stað að jafnaði einu sinni á hundrað ára fresti. Ef hnattræn hlýnun heldur áfram og nær 2,6°C á þessari öld er talið að atburðir sem þessir geti orðið að minnsta kosti tvöfalt algengari og að meðaltali enn heitari en nú.“

/þh

Helstu tíðindi:

Hlýjasti maí á landsvísu og á langflestum veðurstöðvum frá upphafi mælinga.

• Hlýjasta vor (apríl og maí) sem skráð hefur verið á landsvísu.

• Hlýjasti júlí á landsvísu frá upphafi mælinga, ásamt júlí 1933 sem var jafnhlýr.

• Nýtt landsmet í maí: 26,6 stig á Egilsstaðflugvelli 15. maí.

• Nýtt landsmet í ágúst: 29,8 stig á Egilsstaðflugvelli 16. ágúst.

• Hlýjustu fyrstu sjö mánuðir ársins í Stykkishólmi á 180 ára sögu mælinga.

LAND CRUISER 250

KOMDU OG REYNSLUAKTU **LAND CRUISER 250**
HJÁ VIÐURKENNDUM SÖLUÐILUM.

SÖLURÁÐGJAFAR OKKAR TAKA VEL Á MÓTI ÞÉR.

TOYOTA FÖRUM LENGRA

Toyota Kaupúni
Kaupúni 6
570 5070

Toyota Akureyri
Baldursnesi 1
460 4300

Toyota Reykjanese
Njarðarbraut 19
420 6600

Toyota Selfossi
Fossnesi 14
480 8000

2018
UMHVERFISVERÐLAUN ATVINNULÍFISINS
UMHVERFISFYRIRTÆKI ÁRSINS

Billinn í þessari auglýsingu endurspeglar ekki endilega þann búnað sem kann að vera tilgreindur. Fyrirvari við 7 ára ábyrgð: Ökutækinu skal viðhaldið samkvæmt vörulýsingu og leiðbeiningum framleiðandans og ber eigandi kostnaðinn við slíkt viðhald. Sé það ekki gert getur það valdið ógildingu ábyrgðar varðandi hluti sem þarfnast viðhalds. 7 ára ábyrgð gildir eingöngu um bíla sem fluttir eru inn af Toyota á Íslandi ehf. 12 mánaða vegaaðstoð fylgir öllum nýjum Toyota bílum. Birt með fyrirvara um villur. Sjá nánar á www.toyota.is

Ekki munu vera algildar reglur um fjölda alda milli hættulegra alda sem brotna á landi. Þá er upprensli í fjörur tilviljanakennt. Mynd / sá

Mynd / sá

Haffræði:

Öldutal við Íslandsstrendur

- Engin algild regla um hættulegar öldur

**Því hefur verið fleygt að vissa tíðni
megi sjá í hættulegustu öldum
sem brotna á ströndum Íslands.
Strandverkfræðingur segir þó
engna algilda reglu þar um.**

Umhverfis landið þekkist í
strandbyggðum að folk telji sumt að
reikna megi tíðni öldu sem brotnar á
ströndum og sé ákveðin regla í því
hvaða alda sé hættulegust. Þannig
fara sögur af því að t.d. sjöunda hver
alda sem berist á land í Reynisfjöru
sé hættulegust, fjórða hver alda í
einum fjardanna fyrir vestan og svo
má áfram telja.

Bændablaðið hafði samband við Sigurð Sigurðarson, strandverkfræðing hjá hafnadeild Vegagerðarinnar, og innti eftir sannleiksgildi þessa.

Sjaldan er ein báran stök

Hann segir að stutta svarið sé að það er engin algild regla um fjölda alda milli hættulegra alda. „Það er hins vegar staðreynd að öldur á hafi haga sér oft þannig að það koma nokkrar háar öldur hver á eftir annari og síðan nokkrar lágar. Þetta er kallað „wave grouping“ á ensku. Ég hef ekki fundið gott íslenskt orð

um þetta, nota stundum ölduhópar,
en máltækið „sjaldan er ein báran
stök“ lýsir þessu. Jafnframt þekkist
það við sjósókn sem byggðist á
brimlendingu að sjómenn hafi áf af sér
ólágið en fóru inn eða út þegar var
lagi á milli ólaga.“ útskýrir Sigurður.

Honum vitanlega hafi engar rannsóknir sýnt fram á að það sé fastur fjöldi alda í þessum ölduhópum, hvorki í tíma, né að það sé breytileiki milli sjávarsvæða.

Tilviljanakennt upprennsl

„Þegar talað er um hættulegar öldur í Reynisfjöru þá er verið að tala um upprennslí öldu í fjörunni eftir að þær hafa brotnað. Það er svo annað ferli sem er mjög tilviljanakennt. Það eru ekki alltaf hæstu öldurnar sem gefa mesta upprennslíð. Ef að upprennslí frá hárrí öldu lendir á móti miklu niðurrennslí (e. downrush) fyrri öldun, þá dregur það verulega úr upprennslíshæðinni. Ef að brot minni öldu lendir á tiltölulegri stillu eða að minni alda dregur uppi hægari öldu á undan, þá verður upprennslíð stundum mest“, segir Sigurður jafnframt.

/sá

„Þarna vantar framboð og upplýsingu. Lambið virðist fyrir vikið vera fjarverandi í hugum neytenda þegar að þessari daglegu og hröðu neyslu kemur.“

Útvarp Bændablaðið:

Skortir á vörupróun og gæðaflokkun lambakjöts

Haflíði Halldórsson,
framkvæmdastjóri Icelandic
Lamb, segir í nýjasta þætti
Útvarps Bændablaðsins að
mikilvægt sé að efla vöruþróun
á íslensku lambakjöti ef auka
eigi markaðshlutdeild þess. Segir
hann skorta á að greint sé á milli
gæðaflokka kjöts á markaði.

Icelandic Lamb er markaðsstofa
sem vinnur að því að auka virði
vinnuvaldunarinnar

Hafliði Halldórsson.

þeirra. Á það skorti nokkuð sem stendur.

„Bændur þurfa að fá fullvissu um að það sé hluti af stefnu íslensks landbúnaðarkerfis, bæði með stuðningskerfinu og í úrvinnslukerfinu, að vilji standi til að halda úti sauðfjárbúskap, hana sé sem viðast á landinu og að þau fyrirtæki sem taka við afurðunum og vinna matvöru úr þeim ætli sér að hampa þessari vöru. Ætlunin sé að upplýsa neytandann um það hvers konar vöru sé um að ræða, hvaðan hún komi og síðan hitt sem ég tel að vanti sem er aðgreining. Þá er ég að tala um að lamb er ekki bara lamb, þau flokkast í mismunandi flokka í slátrhúsinu og bændur fá greiðslur eftir því hvaða flokki þeirra lömb falla í. Þessir gæðaflokkar eru fjórutíu í slátrhúsunum. Neytendum og veitingaþransanum býðst hins vegar ekki að velja kjöt eftir þessari flokkun. Michelin-veitingastöðunum þremur á Íslandi býðst til dæmis ekki hjá stóru afurðastöðvunum að velja gæði. Fyrir víkið geta þessir kaupendur ekki keypt besta kjötið og greitt það sem þarf fyrir það. Þarna þarf að tengja á milli gæða og verðs. Þeir bændur sem skila bestu afurðunum myndu

njóta þess í hækkuðu afurðaverði. Þetta þykja eðlileg vinnubrögð í löndunum í kringum okkur. En þegar kemur að upprunamerkingum og upplýsingagjöf til neytenda vil ég meina að við séum alla vega þrjátíu árum á eftir nágrannalöndunum.“

Aðgreining, vöruvöndun, upprunamerkingar

Hafliði segir að mótstaða hafi verið við því að koma þessari gæðaflokkun til skila við neytendur og stærri kaupendur.

„Nú er verið að hagræða í rekstri afurðastöðva, sem er gott, en ef það gleymist að huga að þessari aðgreiningu í vinnslunni, vöruvöndun, upprunamerkingum og svo framvegis, þá verður haldið áfram að framleiða vörur fyrir lægstu hilluna á markaðnum. Og á Íslandi er það fyrstikistan í öðrástara stórmarkaðnum hverju sinni. Ef einungis er framleitt fyrir hana en ekki fyrir milliklassann erum við í vondum málum. Ef ferska lambakjötinu er til að mynda ekki hampað á haustin og hún seld á herra verði. Ef verðmætustu flokkarnir og bestu bitarnir eru ekki teknir til hlíðar og þeim komið á framfæri við veitingastaði og aðra sem hafa áhuga á að greiða enn herra verð fyrir þá. Og það eru raunar einnig tækifæri í útflutningi á þeirri vöru. Ef það er ekki vandað til skurðar og þökkunar á þessari vöru og það sé alltaf boðið upp á eins vörur, jafnþungar, eins skornar og pakkaðar. Ef við gerum ekkert af þessu getum við ekki farið að horfa á verðmætaaukningu þessara afurða. Það er ekki hægt að taka vöruna úr frystikistunni í stórmarkaðnum og selja hana svo úr efstu hillunni. Það þarf aðgreiningu sem byggir á gæðaflokkun.“

Hafliði segir að þessi vinna þurfi að fara fram innan afurðastöðvanna en einnig í samtali við bændur. „Og bændur þurfa að átta sig á því að það þarf að vera rými til þess að hampa gæðum og sérstöðu. Þannig má skapa tekjur.“

Haflíði segir að skrokkarnir séu gæðamerktir í slátrunarferlinu alveg þangað til þeir fara í úrbeiningu. „Ég veit að þetta er ekki einfalt en það sem vonandi gerist í hagræðingu

afurðastöðvageirans er að rými-
skapist fyrir aukna tæknivæðingu.
Ég er hræddur um að við missum
af tækifærum ef við vinnum alla
skrokka með sama hætti. Lausnirnar
eru til og eru notaðar í löndunum í
kringum okkur.“

Lambakjöt ekki á innkaupalista ungs fólks

Haflíði tekur undir það að vörupróun sé ábótavant í vinnslu á íslensku lambakjöti.

„Ég held að það þurfi að uppfæra vörurvalið öðru hverju. Vöðvi á borð við heilt læri á beini sé ekki að seljast til ungs fólks. Og fleiri dæmi mætti nefna. Ég get vitnað í rýnikönnun sem við létum gefa fyrir stuttu en þar kemur fram að lambakjöt sé ekki á innkaupalista ungs fólks seinnipart dags í miðri viku í matvörumörkuðunum. Þau vilja eitthvað sem er hægt að elda hratt og örugglega, oft og tíðum er fólk ekki búðið að ákveða sig þegar það kemur í búðina. Hvort fiskur verði fyrir valinu. Kjúklingur eða jafnvel nautakjöt. En það eru alveg hverfandi líkur á að lambakjöt verði fyrir valinu. Ástæðan er sú að það stendur ekki til boða í þannig einingum að það henti til eldunar á skömmum tíma. Í smærri einingum, án beins og með leiðbeiningum um eldunaraðferð. Margt ungt fólk heldur að það sé alveg ævintýralega flókið að elda lambakjöt. Það sé erfiðara en að elda svínakjöt, kjúkling eða naut og tímafrekara, sem er algjör firra. Ef fólk hefði til dæmis aðgang að mínútusteikum úr lambakjöti, þá mætti elda þær á fimm mínútum eða þönnu. Ef við myndum sneiða þessar steikur í minni bita, þá tæki 2–3 mínútur að steikja þá á þönnu. Kjötið er alla jafna meyrnt og inniheldur ekki bakteríur sem við óttumst úr til dæmis hvíta kjötinu. Þarna vantar framboð og upplýsingu. Lambið virðist fyrir vikið vera fjarverandi í hugum neytenda þegar að þessari daglegu og hröðu neyslu kemur. Margt af unga fólkinu í rýnikönnuninni sagðist einungis kaupa lamb þegar það hafi verið fyrir fram ákveðið og eitthvað stæði til. Annars ekki.“

Hlusta má á viðtalið á bbl.is

SILOTITE[®] Pro 1800

A Product of Silotite

20% MEIRA PLAST
Á HVERRI RÚLLU

20% FÆRRI PLASTRÚLLUR
SEM ÞARF AÐ KAUPA

20% FLEIRI HEYRÚLLUR
ÚR HVERRI PLASTRÚLLU

20% MINNI KOSTNAÐUR
Í FLUTNING OG GEYMSLU

FÖÐURBLANDAN

www.fodur.is
fodur@fodur.is

FB Reykjavík
Korngarðar 12
570 9800

FB Selfoss
Austurvegur 64 a
570 9840

FB Hvalsóvöllur
Dufþakstraup 1
570 9850

SENDUM UM ALLT LAND

Einstök tækni fyrir þig

DeLaval VMS V310

Meiri nákvæmni

Meiri gæði

Meiri afköst

VIÐ LEGGJUM GRUNN AÐ GÆÐUM

Bændablaðið

Ritstjóri: Þróstur Helgason (ábm.) throstur@bondi.is – Sími: 563 0300
Blaðamenn: Ástvaldur Lárusson astvaldur@bondi.is – Hulda Finnisdóttir hulda@bondi.is
Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is
Steinunn Ásmundsdóttir steinunn@bondi.is
Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – Sími: 866 3855
Vefur blaðsins: www.bbl.is – Netfang blaðsins: bbl@bondi.is
Frágangur fyrir prentun: Sigrún Pétursdóttir – Prentun: Landsprent ehf.
Upplag: 33.000 Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

Lyftum lambakjötinu

„Það þarf aðgreiningu sem byggir á gæðaflokkun,“ segir Hafliði Halldórsson, framkvæmdastjóri Icelandic Lamb, í nýjasta þætti Útvarps Bændablaðsins eins og lesa má í frétt hér framar í blaðinu. Gæðaflokkunin er til staðar í sláturhúsunum. Þar eru lambaskrokkarnir flokkaðir í fjörutíu flokka eftir gæðum. Aðgreiningin á milli góðu skrokkanna og þeirra sem eru lakari skilar sér hins vegar ekki alla leið í gegnum vinnsluna og út í búðirnar og á veitingastaðina. Neytendur geta sem sagt ekki valið sér lambakjöt úti í búð eftir gæðaflokkum. Veitingastaðagestir vita heldur ekki hvort þeir eru að borða fyrsta flokks kjöt. Svona hefur þetta verið svo lengi sem ég man. En þetta þarf augljóslega ekki að vera svona.

Hvað þarf til að slík gæðaflokkun á lambakjöti skili sér til neytenda? Eru það ekki hagsmunir allra sem að málinu koma að bjóða upp á hana? Hún myndi skila sér í hækkuðu afurðaverði til frumframleiðendanna, bændanna. Og þó að vinnslukostnaður myndi líklega hækka eitthvað þá er augljóslega hægt að selja bestu bitana á herra verði. Vinnslurnar myndu því fá fyrir kostnað og líklega meira en það. Neytendur myndu fagna valkostinum og glaðir greiða herra verð fyrir meiri gæði. Að auki myndi framboð á vottuðu, upprunamerktu og sérpökkuðu hágæðakjöti tvímælalaust styrkja ímynd íslensks lambakjöts og sauðfjárbænda hér á landi.

Hafliði vitnar einnig í rýnikönnun sem leiðir í ljós að lambakjöt sé ekki á innkaupalista ungs fólks seinnipart dags í miðri viku í matvörumörkuðum: „Þau vilja eitthvað sem er hægt að elda hratt og örugglega, oft og tíðum er fólk ekki búíð að ákveða sig þegar það kemur í búðina hvort fiskur verði fyrir valinu, kjúklingur eða jafnvel nautakjöt. En það eru alveg hverfandi líkur á að lambakjöt verði fyrir valinu. Ástæðan er sú að það stendur ekki til boða í þannig einingum að það henti til eldunar á skömmum tíma, í smærri einingum, án beins og með leiðbeiningum um eldunaraðferð.“

Hvað þarf til að vörubrún á íslensku lambakjöti eigi sér stað og svari kröfum neytenda sem leita í búðir landsins seinnipartinn á virkum degi? Slík vörubrún myndi augljóslega ekki bara gagnast íslenskum neytendum heldur einnig skila sér í herra afurðaverði til bænda og vafalaust auka tekjur vinnslustöðva.

Hafliði segir hluti í þessum þætti sem hafa líklega blasað við flestum kjörbúðargestum í áraraðir. Jafnvel þótt maður myndi glaður vilja borða lambakjöt oft í viku, þá svarar vöruframboðið ekki þörfum manns. Hvernig stendur á því? Hvað stendur í vegi? Hvar er metnaðurinn fyrir þessari einkennisvöru íslenskrar matvælaframleiðslu?

Hér er augljóslega verk að vinna. Og líklega verður það ekki unnið nema í samstarfi frumframleiðenda, vinnslustöðva, kaupenda og neytenda. Það þarf sameiginlegt átak til þess að lyfta lambakjötinu á þann stall sem það á skilið að vera á.

Þróstur Helgason

Sauðfjárrækt:

Íslenskt lambakjöt í Japan

– Innflutningsaðili segir bragðið gott en gæðaeftirliti ábótavant

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Takashi Kamayachi er heildsali sem flytur 200 tonn af íslensku lambakjöti til Japans á hverju ári. Inn í þeirri tölu er bæði kjöt, innmatur og hausar. Hann verslar jafnframt með lambakjöt frá Nýja-Sjálandi, Ástralíu og Írlandi. Nánast allt íslenska kjötið er selt til veitingamanna.

Aðspurður segir Kamayachi stærstan hluta af öllu lambakjöti sem flutt er til Japans fara á svokallaða Teppanyaki-veitingastaði og á það sama við um kjötið frá Íslandi. Þar sitja viðskiptavinirnir við borð með innbyggðri steikarpönnu og elda matinn ýmist sjálfir eða fylgjast með kokki matreiða beint fyrir framan þá. Markaðshlutdeild íslensks lambakjöts af öllu innfluttu lambakjöti í Japan sé í kringum eitt prósent á meðan 95 prósent innflutningsins sé frá Ástralíu og Nýja-Sjálandi.

Asía verðmætur markaður

Í samanburði við hefðbundið lambakjöt sem Kamayachi þekkir segir hann það íslenska vera algjörlega ólíkt þegar kemur að bragði og lykt. „Kjötið frá Ástralíu og Nýja-Sjálandi er hefðbundin verslunarvara á samkeppnishæfu verði og eru stórir aðilar alltaf með einhverjar birgðir. Íslenska lambakjötið er næstum tvöfalt dýrara og einblínum við því á viðskiptavini sem kunna að meta muninn.

Ég legg mig fram við að kynna eitthvað ólíkt því sem kemur frá stærstu aðilunum. Sumir eru tilbúnir til að borga hátt verð fyrir bita eins og kótelettur, en Íslendingar þurfa að finna markað fyrir aðra kjötbita og innmat,“ segir Kamayachi. Í Asíu sé verðmætur markaður með þá hluta lambanna sem eru lítils virði á Vesturlöndum, eins og innmat.

Með því að búa til verðmæti úr innmat og ódýrari hlutum skepnunnar sé hægt að vega upp á móti minni framlegð sem sé oft á dýrari kjötbitum. „Það er ekki auðvelt að selja íslenska kjötbita á 70 til 80 dollara kílóíð á meðan sömu bitar fást á 50 dollara frá Ástralíu og Nýja-Sjálandi. Það er hins vegar hægt að hækka kílóverð á innmat úr fimm dollurum upp í átta. Sumum innnyflum henda sláturhúsin, en ef ég greiði tvo til þrjá dollara fyrir kílóíð tekst mér að auka virði allrar

Takashi Kamayachi selur veitingamönnum í Japan íslenskt lambakjöt. Hann kom til Íslands fyrir skemmstu.

Mynd / ál

skepnunnar. Þetta er kosturinn fyrir ykkur við að flytja út á framandi markað, því að við erum ólík Evrópu.“

Ullarmengun algengt vandamál

Þrátt fyrir að íslenska lambakjötið búi yfir miklum kostum þegar kemur að bragði, þá segist Kamayachi oft lenda í vandræðum með ófullnægjandi gæðaeftirlit í sláturhúsunum. Hann fái oft kjöt mengað með ull, bita sem eru skaddaðir eftir léleg vinnubrögð við úrbeiningu og samræmi vanti í kjötsögun. Þá séu pakkingarnar gamaldags og ekki aðlaðandi.

Á meðan kokkar á minni veitingastöðum sýni gæðafrávikum skilning og geti plokkað ullarhár frá, þá séu stór hótél með sérstakar innkaupadeildir sem hafna kjöti af ófullnægjandi gæðum. Kamayachi segist hafa hamrað á þessum gæðavandamálum frá byrjun, en enn þurfi að bæta svo vel verði. „Ég vil finna leiðir til þess að selja vöruna á herra verði og að kaupendumir geti treyst því að fá góða vöru,“ segir hann. Þrátt fyrir að kjötið frá Eyjaálflu sé ódýrara séu gæðafrávik þar hverfandi.

„Íslendingar framleiða allt sitt lambakjöt einu sinni á ári – í september og október. Í okkar tilfelli tekur tvo til þrjá mánuði að fá vöruna senda með skipi. Ástralir og Ný-Sjálandingar framleiða yfir allt árið og tekur einungis tíu daga að senda til Japans. Við þurfum því að leggja okkar pöntun inn í ágúst á vöru sem er framleidd í október og við fáum í janúar. Þá þurfum við að sjá fyrir hver eftirspurnin verður meira en ár fram í tímann.“

Kamayachi segir erfitt að sjá fyrir hvernig markaðurinn með íslenskt lambakjöt muni þróast á næstu árum. „Nýlega urðu miklar verðhækkanir og er ekki auðvelt að láta viðskiptavinina borga tvöfalt hærri upphæð.“ Hann reiknar með að halda áfram að flytja inn sama magn og finna leiðir til að auka virði vörunnar. Þá sé ekki endilega auðvelt að auka innflutninginn þar sem heildarútflytningur á íslensku lambakjöti sé ekki mikill og nú þegar fari tíu til tuttugu prósent til Japans. Frekar vilji hann auka sölnu á róleigheitunum, auka gæðin og fjölga tækifærunum þannig, sem feli í sér minni áhættu fyrir íslenska bændur.

Vildi opna veitingastað í Reykjavík

Innflutningur Kamayachi á íslensku lambakjöti hófst fyrir um áratug. Upphaf þeirra viðskipta voru á þann veg að hann kom til Íslands til þess að kynna sér möguleikann á því að kaupa hrossakjöt. Á því ferðalagi kom hann við á veitingastað og pantaði rétt með lambakjöti. Kamayachi segir bragð kjötsins hafa komið sér mjög á óvart, en íslenska lambakjötið var bragðgott og alveg laust við vonda lykt sem hann hafði fundið af öðru lamba- og ærkjöti hingað til.

„Á sínum tíma vildi ég opna japanskan Teppanyaki-veitingastað í Reykjavík, en uppsetningin þar sem viðskiptavinurinn steikir matinn sjálfur var ekki samþykkt. Vonandi munu yfirvöld gefa grænt ljós á svona veitingastaði í framtíðinni því ég vil bjóða íslenskum sauðfjárbændum að bragða sitt kjöt framreitt á japanskan máta,“ segir Kamayachi. /ál

VANDAÐUR
VINNUFATNAÐUR

20%
AFSLÁTTUR

Pantaðu á bustolpi.is

Skipulagsmál í Húnabyggð

Sveitarstjórn Húnabyggðar samþykkti á fundi sínum 10. júní að breyting á Aðalskipulagi Húnavatnshrepps 2010-2022 vegna skilgreiningar efnistökusvæðis að Hnjúki, Vatnsdal skyldi auglýst í samræmi við 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010.

Í breytingu á aðalskipulagi eru settir fram skilmálar um heimild til efnistöku allt að 20.000 m³ efnis á 1,25 ha svæði við bæjarstæðið að Hnjúki. Áformað er að landmótun í lok efnisvinnslu miði að því mótun athafnasvæðis vegna landbúnaðarstarfsemi á svæðinu.

Skipulagstillöguna má finna á skipulagsgátt undir númeri 517/2025 og á skrifstofu sveitarfélagsins að Ægisbraut 1, 540 Blönduósi. Athugasemdafrestur gefinn frá 21. ágúst til og með 3. október 2025.

Skipulags- og byggingarfulltrúi Húnabyggðar

Nú er runninn upp sá tími þar sem hægt er að finna sveppi, en þeir dafna afar vel eftir gott sumar. Hér má sjá þrjá lerkisveppi í Heiðmörk, en það eru matsveppir sem vaxa eingöngu í samlífi við lerkitré. Hatturinn er gull- eða rauðgulur og undir honum eru pipur sem líkast svampi.

Mynd og texti / ál

Tækifæri í auknu fæðuöryggi

Vinkill | Herdís Magna Gunnarsdóttir
herdis@bondi.is

Í síðustu viku sóttum við fulltrúar Bændasamtaka Íslands og Samtaka ungra bænda Presidíemöte NBC (Nordiske Bondeorganisasjoners Centralråd) í Brumunddal í Noregi. Helstu umræðuefni fundarins voru þróun landbúnaðar og áskoranir matvælaframleiðslu í Skandinavíu í breyttum heimi. Líkt og á Íslandi flytja hin Norðurlöndin nú inn stóran hluta af matvælum sínum og mikilvægum aðföngum landbúnaðarins, eins og t.d. eldsneyti, áburð og fóður en öfgakennt veðurfar, heimsfaraldur, Úkrainustríð og aukin landfræðileg spennan hafa berskjaldað viðkvæmni matvælaframleiðslu á Norðurlöndunum fyrir hökti í aðfangakeðjum heimsins. Áhersla var lögð á mikilvægi fæðuöryggis sem hluta af almannaöryggi og varnarstefnu og sammæltist fundurinn um að efnahagslegur stöðugleiki og stjórnmálaleg skilyrði til langs tíma séu grunnforsendur til að efla megi landbúnað og fæðuöryggi þjóða.

Starfsumhverfi íslensks landbúnaðar

Þetta talar beint inn í þá vinnu sem nú þegar er hafin hjá Bændasamtökunum við ríkið um nýja samninga um starfsskilyrði

landbúnaðarins. Grunnurinn að farsælli samningavinnu er að samningafólk komi sér saman um tilgang og meginmarkmið nýrra samninga. Markmiðin geta verið fjölmörg en í ljósi heimsbólanna liggur í augum uppi að aukið fæðuöryggi er nauðsynlegur hluti af viðbúnaði landsins og því gríðarlega mikilvægt markmið í nýjum samningum um starfsskilyrði landbúnaðarins.

Áskoranir Íslands í að auka fæðuöryggi og sjálfsaðlutfall felast fyrst og fremst í þörf fyrir innflutt aðföng en mikil þróun héraðsins hefur orðið í átt að orkuskiptum og þróun á áburðarframleiðslu sem gætu greitt enn frekar leið landbúnaðarins að aukinni sjálfbærni hvað varðar eldsneyti og áburð. Hröð þróun tækni og yrkja, ásamt breytingum á veðurfari, gefa aukin tækifæri til að stórefla jarðrækt og kornframleiðslu sem bæði gefur af sér fjölbreyttari landbúnað og styrkir hefðbundnar landbúnaðargreinar.

Fæðuöryggi er líklega orðið kvíðavaldandi hugtak í hugum margra sem tengja það við ýmsa vaxa heimsins en við megum ekki gleyma að í auknu fæðuöryggi felast einnig tækifæri. Ásamt því að bæta viðnámsþrótt landsins í krisum felst aukið fæðuöryggi í aukinni atvinnuþróun og í landbúnaði og fjölda tengdra greina ásamt aukinni framleiðni, verðmætasköpun, nýsköpun og þróun. Hér er sérstaklega fjallað um fæðuöryggi en við skulum ekki gleyma því að gríðarleg tækifæri liggja

einnig í öðrum greinum landbúnaðarins s.s. garðyrkju og skógrækt.

Sameiginlegt verkefni öllum í hag

Öflug matvælaframleiðsla er þjóðinni dýrmæt og stjórnvöld hafa það verkefni að tryggja starfsumhverfi sem gerir íslenskum landbúnaði kleift að þróast og dafna. Verkfæri ríkisins til þessa eru fjölmörg en samningar um starfsskilyrði landbúnaðarins eru þeirra sterkasta vopn. Ábyrgð okkar sem sitjum við samningaborð nýrra samninga er mikil, framtíð núverandi og verðandi bænda liggur undir. Hlúa þarf að því sem vel gengur en einnig verðum við að nýta tækifærið til að gera breytingar á því sem betur má fara til að landbúnaður megi hér vaxa og dafna. Grunnurinn að farsælum samningum er að við komumst niður á sameiginleg markmið og sniðum starfsumhverfið þannig að markmiðum okkar um að öflugri landbúnað verði náð. Óraunsað er að stefna á fullkomið fæðuöryggi en aukið fæðuöryggi með tilheyrandi atvinnuþróun, virðis- og framleiðniaukningu hlýtur að vera eitt af meginmarkmiðum nýrra samninga líkt og nágrannalöndin okkar leggja svo ríkulega áherslu á. Eflum íslenskan landbúnað, okkur öllum til heilla.

Höfundur er varaformaður BÍ.

Pistill formanns | Trausti Hjálmarson

trausti@bondi.is

„Ég hef það bara nokkuð gott“

Á dögunum sótti ég fund Norrænu bændasamtakanna í Noregi, en samstarfið við frændur okkar á hinum Norðurlöndunum er bæði áhugavert og gagnlegt íslenskum bændum. Það er áhugavert að sjá að fæðuöryggi er ekki eitthvað sem við hjá Bændasamtökum Íslands erum ein að velta fyrir okkur, heldur er þetta eitthvað sem brennur á bændum um Norðurlöndin öll.

En það var ekki siður áhugavert að fara um norskar sveitir, hitta þar bændur og ræða við þá um starfsskilyrði þeirra og aðstæður. Fyrir mann sem starfar við landbúnað í íslenskrí sveit sló það mann strax að sjá að í Noregi hafa bændur greinilega haft svigrúm til fjárfestingar sem íslenskir bændur hafa ekki notið undanfarin ár. Nýjar vélar og vel hirtan húsakost var að sjá á hverjum bæ, enda styður norska ríkið við fjárfestingu í landbúnaði á ýmsan hátt.

„Ég hef það bara nokkuð gott,“ sagði hann, sem á náttúrlega að vera svarið hjá íslenskum bændum við sömu spurningu. En því miður er afkoma íslenskra bænda almennt töluvert frá því að vera „nokkuð góð“.

Norðmönnum virðist einnig hafa auðnast nokkuð sem ekki hefur tekist hér, en það er að halda landbúnaðarlandi í rækt. Ekki er að sjá að þar hafi heilu sveitirnar farið í eyði og séu nú engum til gagns og fáum til gamans öðrum en sumarhúsaeigendum eða erlendum laxveiðiáhugamönnum.

Í raun má samt segja að staða norsks landbúnaðar kristallist í svari sem einn ungur bóndi gaf við spurningu sem hann fékk um það hvernig afkoman væri hjá honum. „Ég hef það bara nokkuð gott,“ sagði hann, sem á náttúrlega að vera svarið hjá íslenskum bændum við sömu spurningu. En því miður er afkoma íslenskra bænda almennt töluvert frá því að vera „nokkuð góð“.

Í hverju skyldi munurinn á Íslandi og Noregi liggja hvað þetta varðar? Bæði löndin eru í hópi auðugustu ríkja heims þegar miðað er við tekjur og landsframleiðslu á mann. Vissulega búa Norðmenn að olíuförða sem Íslendingar hafa ekki, en á móti kemur að orkuauðlindir okkar hafa gert okkur algerlega sjálfbær um raforku og húshitun. Það munar um minna.

Ég held að svarið sé ekki flókið, heldur liggja í því að í Noregi hefur verið mörkuð skýr stefna um stuðning við uppbyggingu og nýsköpun í landbúnaði og að við þessa stefnu hafi verið staðið til lengri tíma. Þar eru stjórnvöld ekki aðeins meðvituð um samfélagslegt og efnahagslegt mikilvægi landbúnaðar og innlendar matvælaframleiðslu. Þau hafa líka verið tilbúin að búa þarlendum bændum starfsskilyrði sem tryggja þeim mannsemandi afkomu við framleiðslu á hollum, heilnæmum og umhverfisvænum landbúnaðarafurðum.

Landbúnaður á norðurslóðum lýtur öðrum lögmálum en landbúnaður í Kaliforníu eða Frakklandi, en reynsla frændþjóða okkar sýnir að með stefnufestu og hugmyndaauðgi er hægt að finna leiðir til að auka framleiðni í landbúnaði, halda landi í rækt og viðhalda byggð í sveitum landsins. En það sem mestu máli skiptir er að þetta sýnir að það er hægt að tryggja bændum sanngjörn laun fyrir þeirra vinnu og þeirra framlag.

Markmiðið á að vera að íslenskir bændur hafi það „bara nokkuð gott“ líka.

Höfundur er formaður Bændasamtaka Íslands.

Jarmað, hneggjað, baulað ...

„Í Noregi höfum við vel mótaðar verklagsreglur þegar atvik eiga sér stað í sjónum, þegar eldisfiskur veiðist, þá er það tilkynnt. Við höfum kerfi. Við hefjum eftirlit og aðgerðir til að fjarlægja fiskinn. Ísland er á mjög frumstæðu stigi samanborið við Noregi.“ sagði Öyvind Kanstad Hansen, norskur laxakafari, í viðtali við fréttastofu Sýnar í síðustu viku en hann hafði ásamt félögum sínum verið kallaður til landsins til að leita að eldislaxi í Haukadalsá og víðar. Og norski kafarinn bætti við: „Það er langt í land áður en viðbrögð Íslendinga við ógninni af eldisfiski verða á sama stigi og í Noregi.“

Kannski er þetta svolítið stórkarlaleg yfirlýsing hjá Norðmanninum en jafnliklegt er að landsmenn hafi ekki efni á því að horfa fram hjá athugasemdinni. Samkvæmt fréttatilkynningu frá Matvælastofnun voru þrír af ellefu löxum sem stofnunin upprunagreiindi úr Haukadalsá í síðustu viku eldisfiskar. Uppruni þessara þriggja laxa var úr Dýrafirði þar sem gat fannst á eldiskví Arctic Fish við Eyrarhlíð nokkrum dögum áður. Átta af löxunum reyndust af villtum uppruna.

Í tilkynningu MAST kemur fram að fleiri laxar berist til Hafrannsóknastofnunar úr öðrum ám og verða þeir sendir til erfðagreiningar. Það á sem sagt eftir að koma í ljós hvort strokulaxar finnast í fleiri ám. Bændur, sem eiga hagsmuna að gæta, bíða væntanlega með öndina í hálsinum eins og veiðileyfshafar, stangveiðifólk og annað fólk sem þykir

mikilvægt að viðhalda stofni Atlantshafslaxins. Sá stofn hefur farið minnkandi og ein af helstu ógnunum við viðgang hans er blöndun eldisfisks.

Spurningin er hvenær telja má að blöndun hafi átt sér stað eða hætta sé á að hún eigi sér stað. Í frétt á mbl.is segir Kanstad Hansen að Fiskistofan í Noregi ihugi að grípa til aðgerða ef 4% laxa í ám séu eldislaxar. „Ef 10% af löxum í ám séu eldislaxar þá sé nauðsynlegt að grípa til aðgerða,“ segir enn fremur í fréttinni. Hver eru viðmið eftirlitsstofnana hér á landi? Og hver eru úrræðin? Verður aftur hringt í norska laxaskutlarann? Eða er kannski skynsamlegt að endurskoða starfsemi sjókvíaeldisstöðva í kringum landið? Í fréttatilkynningu frá MAST sl. mánudag segir að þó svo „að ekki sé æskilegt að eldislaxar finnast í ám er núverandi staða ekki talin vera alvarleg þar sem fáir eldislaxar hafa veiðst“.

Þess verður að geta að þrátt fyrir að Kanstad Hansen telji Norðmenn vera ansi langt á undan Íslendingum í viðbrögðum við ógninni af eldisfiski, þá hafa rannsóknir og skýrslur norskra vísindamanna á undanförmum árum sýnt að allt að tveir þriðju hlutar villtra laxastofna í þarlendum ám beri nú merki erfðablöndunar við eldislax. Og 30% stofna eru metnir í slæmri stöðu vegna mikilla erfðabreytinga. Viðbrögð Norðmanna virðast því ekki vera að skila árangri þó að þau séu sögð á mun þróaðra stigi en hér á landi.

Í nóvember gefst sauðfjárbændum færi á að kaupa eða selja ærgildi. Á myndinni sést lambfé á Vesturlandi síðastliðið vor.

Mynd / ál

Sauðfjárrækt:

Markaður með greiðslumark í nóvember

– Ríkið innleysir ærgildi sem seljast ekki

Þann 15. nóvember næstkomandi verður haldinn markaður með greiðslumark í sauðfjárrækt. Skilafrestur á beiðnum um innlausn og kaup á greiðslumarki er 1. nóvember. Innlausnarverð er núvirt andvirði beingreiðslna árið 2026.

Framleiðendur sem eiga 100 kindur eða fleiri og eru með ásetningshlutfallið 1,0 eða herra skulu hafa forgang að öllu greiðslumarki sem er í boði á markaðnum. Það skiptist hlutfallslega milli aðila sem hljóta forgang í samræmi við það magn sem þeir óskuðu eftir að kaupa. Hver framleiðandi getur ekki óskað eftir ærgildum umfram þau sem tryggja honum óskertar beingreiðslur í samræmi við fjárfjölda og ásetningshlutfall. Það greiðslumark sem ekki er úthlutað til framleiðenda í forgangshópi skal boðið öðrum umsækjendum.

Vegna forgangs-röðunar er tekið mið af stöðu framleiðenda 1. janúar. Þó er heimilt að miða við stöðu framleiðanda á markaðsdegi ef hann telst vera nýliði og hefur skilað haustskýrslu í Bústofn vegna næsta framleiðsluárs sem jafnframt er fyrsta framleiðsluár hans.

Ríkið innleysir það greiðslumark sem ekki selst. Þau ærgildi falla niður og skal framkvæmdanefnd búvörusamninga ráðstafa fjármagni vegna þeirra. Greiðslufrestur vegna kaupa á greiðslumarki er 15. desember 2025. Viðskipti með ærgildi sem ekki eru greidd innan greiðslufrests falla niður. Kaupandi greiðslumarks nýtir greiðslumark frá og með 1. janúar 2026.

Nánari upplýsingar má lesa í reglugerð nr. 144/2022, um stuðning við sauðfjárrækt sem sett er samkvæmt heimild í búvörulögum, nr. 99/1993.

/ál

SS hækkar verð á nautakjöti um 2,5%

Sláturfélag Suðurlands (SS) hækkaði verð á nautakjöti frá og með 25. ágúst 2025.

Hækkunin er jöfn, 2,5% (2,4–2,6%) á alla flokka, unguneyti (UN), ungar kýr, kýr, naut, alikálfa og ungkálfa.

Þrjár undantekningar eru á hækkuninni, ungar kýr KU undir 200 kg í P flokk hækka um 10,7%, ungar kýr undir 200 kg í P+ flokk hækka um 3,9% og ungar kýr undir 200 kg í O- flokka hækka um 5,2%.

/ph

Við hjá Gluggagerðinni sérhæfum okkur í gluggum og útihurðum. Erum með innlenda framleiðslu og innflutning frá HCTC í Litháen.

Gluggagerðin fjölskyldufyrirtæki í 30 ár!

566-6630 • www.gluggagerdin.is • gluggagerdin@gluggagerdin.is

Trjágróður:

Ástand skóga í meðallagi gott eftir sumarið

– Barrtré döfnuðu best

Barrtré döfnuðu vel í sumar en birki, ösp og víðir bera merki undangenginna slæmra ára.

Heildarástand skóga er í meðallagi. Vorið var gott en það hefur bæði áhrif á trén og skaðvalda. Staðan nú mun vera álíka og á sama tíma í fyrra. Þetta segir Brynja Hrafnkelsdóttir, skordýrafræðingur hjá Landi og skógi á Mógilsá.

Aðspurð hvort einhver munur sé sjáanlegur á hvaða tegundir hafi dafnað best í sumar, segir hún svo vera.

„Já, barrtré dafna á heildina lítið vel þetta árið. Það sér töluvert á ösp og víði en það eru afleiðingar slæmra aðstæðna í nokkur ár og er það sambland af kulda að vori, asparglyttu og ryðskemmdum. Um mitt sumar fór svo að bera á dökkandi laufblöðum á ösp og fleiri tegundum en við vitum ekki nákvæmlega hvað olli því eða hverjar langtímaafleiðingarnar verða. Líklegasta skýringin eru þurrkskemmdir vegna mikillar hitasummu, en það gerist stundum þegar trén ná ekki að dæla nógu miklu vatni í laufblöðin þegar uppgufun er mikil. Aspir eru ein af þeim tegundum sem eru sérstaklega viðkvæmar fyrir því.

Birki er líka misfallett. Við erum sem sagt að sjá skemmdir sem urðu ekki endilega 2025 heldur frá fyrri árum sem eru að koma í ljós,“ segir Brynja.

Skaðvaldar áttu gott sumar

Þá liggur fyrir að einhverjir skaðvaldar í trjám hafa verið í uppsveiflu í sumar. Mikið sé af asparglyttu og ertuyglu á Suðurlandi og birkikemban byrjaði fljótt að skemma á Norðurlandinu. Þá hafi sveppir verið snemma á ferðinni í ár og töluvert um ryðskemmdir á Suðurlandi, svo eitthvað sé nefnt.

Norðanátt skemmdi lerki og lauftré

Pétur Halldórsson, kynningarstjóri Lands og skógar, segir að sér sýnist í fljótu bragði að sumarið hafi verið heldur hagstætt um allt land, engin þurrkatíð og allir landshlutar hafi fengið hlýja daga. Vorið hafi komið með krafti og mikil hlýindi orðið í maí um allt land en svo kólnað í júní. Einnhverjar skemmdir sjáist sums staðar á til dæmis lerki og lauftrjám, þar sem köld norðanáttin náði sér vel á strik. Trúlega séu það þó ekki varanlegar skemmdir að heitið geti.

Sumarið var gott fyrir trjágróður ef undan er skilinn kaldur júnímánuður. Hlýja og raki efla þó ekki aðeins trén heldur einnig skaðvaldana sem herja á þau.

Mynd / sá

Fyrir nýgróðursettar plöntur skipti sköpum að ekki verði þurrkar og þær fái næga úrkomu en sömuleiðis mjög gott að þær fái hlýja daga til að komast í vöxt. Sumarið hafi fært öllum landshlutum eitthvað af hvort tveggja.

/sá

Ræktun:

Tafir hjá japanska jarðarberjaræktandanum

– Meindýr og sjúkdómar í innfluttum plöntum

Japanskt fyrirtæki sem sérhæfir sig í lóðréttri vatnsræktun varð að farga allri jarðarberjauppskeru sinni í Helgúvík í sumarbyrjun.

Japanski jarðarberjaræktandinn iFarm Iceland ehf., sem aðsetur hefur í Græna iðngarðinum í Helgúvík, lenti í skakkaföllum í vor sem sett hafa áætlanir fyrirtækisins úr skorðum.

Bændablaðið sagði frá því í nóvember í fyrra að Japanir ætluðu sér mikla hluti í ræktun jarðarberja á Íslandi. Kenichi Noda, forstjóri iFarm Iceland ehf., sagði þá Ísland vera fullkomið umhverfi fyrir nýsköpun í matvælakefni.

„Við getum starfrækt sjálfbæra verksmiðju með endurnýjanlegri orku, og án losunar koldíoxíds, með litlum tilkostnaði,“ sagði Noda.

Eingöngu ræktað af fræi

„Í mars urðum við fyrir alvarlegu áfalli þegar meindýr og sjúkdómar greindust í innfluttum plöntum,“ útskýrir Noda, spurður um ganginn í ræktuninni. „Þar sem efnafræðileg skordýraeitur, sem almennt eru notuð í Japan, eru bönnuð í Evrópu, urðu þær mótvægisáðgerðir sem til eru hér ekki árangursríkar og því miður þurfti að farga allri uppskeru í maí,“ útskýrir hann. Síðan þá hafi starfsemin verið endurskipulögð.

„Við einbeitum okkur nú að fullu að jarðarberjaframleiðslu með fræræktun og lífrænum eftirlitsaðferðum, til að tryggja heilbrigðan og sjálfbæran

vöxt. Frá og með september munu sérfræðingar frá Japan koma til Íslands til að styðja við ræktun og þjálfun á staðnum,“ segir Noda jafnframt.

Önnur ræktun í biðstöðu

Jarðarberjaframleiðslan er í lóðréttri vatnsræktun og nam uppskeran í fyrra um 70 kg á mánuði. Áætlað hafði verið að auka hana í 500 kg á mánuði nú í ár og stefnt að því að ræktunin væri í slíku magni að flytja mætti jarðarberin út til kaupenda í helstu stórborgum heims. Stóð til að kynna hana á íslenskum og breskum markaði nú í upphafi árs.

Jafnframt voru áform um að bæta hrisgrjónarækt við jarðarberjaframleiðslu iFarm Iceland og brugga hér japanskt sake. Þá var wasabi-ræktun mögulega í kortunum.

Noda segir að nú séu áætlanir um hrisgrjón, wasabi og aðrar nýjar vörur í biðstöðu. „Núverandi forgangsverkefni okkar er að tryggja stöðuga jarðarberjaframleiðslu áður en við stækkum frekar,“ segir hann. Búist er við nýrri jarðarberjauppskeru fyrir veturinn.

MAST annast eftirlit

Matvælastofnun annast eftirlit og vottun vegna plöntuheilbrigðis við innflutning plantna og plöntuafurða. Segir á vef MAST að plöntuheilbrigðisvottorð (Phytosanitary certificate) sé gefið út af opinberri stofnun í útflutningslandinu sem sjái um eftirlit með plöntuheilbrigði. Með því að gefa út slíkt heilbrigðisvottorð sé verið að staðfesta það að plönturnar eða plöntuafurðirnar í sendingunni uppfylli þær kröfur sem innflutningslandið geri varðandi plöntuheilbrigði.

/sá

Japanska ræktunarfyrirtækið iFarm Iceland missti alla jarðarberjauppskeru sína í byrjun sumars vegna meindýra og sjúkdóma í innfluttum plöntum. Framvegis verða jarðarberin ræktað upp af fræi.

Mynd / iFarm

BYD
Stærsta rafbílamerki í heimi

SEALION 7

4x4 Staðalbúnaður, brot af því besta:

- 91,3 kWh rafhlaða
- 1500 kg dráttargeta
- 578 lítra farangursrými
- Drægni: 502-615 km (WLTP)
- 230 kWh hraðhleðsla 10-80% á 24 min

Verð: 8.890.000 kr
Orkusjóður: -900.000 kr

7.990.000 kr

www.byd.is - soludeild@vatt.is

Vatt ehf. / Skeifunni 17 / Sími 568 5100

 vatt ehf

Sveinbjörn Eyjólfsson, forstöðumaður Nautastöðvarinnar á Hesti, reiknar með að kyngreining nautgripasæðis verði framkvæmd hérlandis með reglulegu millibili héðan af. Myndir / ál

Nautgriparækt:

Kyngreining sæðis framtíðin

– Bændur geta verið nánast vissir um að fá kvígur ef þeir vilja

Alþjóðlega fyrirtækið Sexing Technologies hefur nú öðru sinni komið upp færanlegri tilraunastöð við nautastöðina á Hesti í Borgarfirði. Þar er framkvæmd kyngreining á sæði úr nautgripum sem fer í dreifingu á næstu vikum.

Fyrsta heimsókn tilraunastöðvarinnar var í desember í fyrra, en þá var unnið að tilraun til að kanna hvort sæði íslenskra nauta hentaði í kyngreiningu. Sveinbjörn Eyjólfsson, forstöðumaður Nautastöðvarinnar á Hesti, segir helstu niðurstöður vera þær að sæðið þolir vel kyngreiningaferlið og á næstu vikum geta kúabændur pantað sæði.

„Með kyngreindu sæði geturðu verið nánast fullviss um að fá kvígukálfa undan betri hluta kúnna þinna,“ segir Sveinbjörn. Hingað til hafi kúabændur þurft að setja nánast alla kvígukálfa á til þess að halda uppi framleiðslunni, en núna verði hægt að velja úr og þar með hraða kynbótum á kúastofninum. Standi ekki til að rækta undan lakari kúm geti bændur pantað holdanautasæði þar sem kyngreint er fyrir nautum.

Sveinbjörn segir afköstin við kyngreininguna vera miklu meiri en þegar billinn kom í fyrra, því að þá þurfti bæði að vinna venjulegt og kyngreint sæði úr sömu sæðistökunni til þess að nota við samanburðartilraunina. „Núna lögðum við upp með að taka sæði úr tíu tuddum af íslenska kyninu og tveimur Aberdeen Angus, en trúlega getum við bætt við einhverjum íslenskum þar sem það gengur svo vel.“

Kyngreiningin hófst 15. ágúst og

Færanlega tilraunastöðin frá Sexing Technologies þegar hún kom í desember í fyrra.

til stendur að ljúka vinnunni fyrstu dagana í september. Sveinbjörn gerir ráð fyrir að núna verði til á bilinu þrjú til fjögur þúsund kyngreindir sæðisskammtar úr nautum af íslenska mjólkurkúakyninu. Sveinbjörn segir að sæðisskammtarnir muni ekki duga í heilt ár ef bændur taka vel í að nota kyngreint sæði. Því sé til skoðunar að tilraunastöðin komi tvisvar á ári til landsins hér eftir. Þar með gefist jafnframt færi á að taka sæði úr fleiri nautum, en á hverjum tíma séu ekki nema rúmlega tíu naut í stöðinni sem geta gefið sæði. „Það verður ekkert stopp héðan af,“ segir Sveinbjörn, sem gerir ráð fyrir að þetta sé framtíð íslenskrar nautgriparæktar. /ál

Sölvanesbændurnir Rúnar Máni Gunnarsson og Eydís Magnúsdóttir eru ánægð með viðbrögðin sem þau hafa fengið við vörunum sínum, en þau selja auðveldlega allt sem framleitt er.

Sölvanesbændur:

Anna ekki eftirspurn eftir lífrænt vottuðu lambakjöti

– Fá ekki fullnægjandi sláturhúspjónustu eftir að sláturhúsið á Blönduósi hætti störfum

Sauðfjárbændurnir í Sölvanesi í Lýtingsstaðahreppi í Skagafirði liggja nú undir feldi fyrir sláturtíð, enda nokkur vandi á höndum eftir að sláturhús þeirra á Blönduósi hætti störfum.

Þau Eydís Magnúsdóttir og Rúnar Máni Gunnarsson eru nefnilega einu bændurnir sem eftir eru í landinu sem framleiða lífrænt vottað kindakjöt. Sölvanesbændur fengu vottunina árið 2022 en sama ár ákvað sláturhús SAH afurða á Blönduósi að hætta með sína lífrænu vottun fyrir húsið. Þau ákváðu þá að greiða sjálf fyrir úttektina í sláturhúsinu sem Vottunarstofan Tún gerði svo fyrir hverja sláturtíð. Á Blönduósi fengu þau fullnægjandi þjónustu. Eitt mikilvægt atriði var að þeim var leyft að láta kjötskrokkana hanga lengur eftir slátrun í kæli en gerist og gengur – eða fjóra til fimm sólarhringa – sem gefur þeim meyrara kjöt.

Fyrir nokkrum árum voru fleiri sauðfjárbændur með slíka vottun. En þegar undanþága sem heimilaði grindargólf í fjárhúsum féll úr gildi fyrir lífrænt vottaða sauðfjárrækt á Íslandi, gáfu þeir vottunina frá sér.

Stór kæligámur við bæinn

Valið nú stendur á milli þess að fara með sláturféð á Sauðárkrók, Hvammstanga eða alla leið í Borgarnes, en þar er Sláturhús Vesturlands – eina lífrænt vottaða sláturhúsið í landinu. Síðastnefndi valmöguleikinn væri jafnframt sá kostnaðarsamasti, enda þyrftu þau sjálf að sjá um alla flutninga á gripum og skrokkum fram og til baka.

Þau telja að líklega muni þau falast eftir þjónustu Kaupfélags Skagfirðinga (KS) á Sauðárkróki, en búast ekki við heimild til að láta kjötskrokka sína hanga lengur en almennt tíðkast – þar sem tími og pláss sé af skornum skammti. Þau hafa því komið sér upp stórum kæligámi við bæinn þar sem þau hyggjast láta sína skrokka hanga – og verður ef til vill fyrsta skrefið í því að koma sér sjálf upp litlu sláturhúsi og kjötvinnslu á bænum.

Búin að kaupa kæli- og frystigáma

Að ráðast í slíka fjárfestingu er þó ekki sjálfsagður hlutur og skoða þarf ýmsar hliðar á málunum áður en ákvörðun um slíkt er tekin. „Auðvitað væri það mjög gott ef það gengi upp að ráðast í slíkt verkefni, ef stuðningur fengist við það. En við hefðum gjarnan bara vilja hafa þetta óbreytt, enda fengum við frábæra þjónustu á Blönduósi,“ segir Eydís. Rúnar bætir við að ef þau myndu ákveða að fara þá leið að koma sér upp sláturaðstöðu þá fæli það um leið í sér mun meiri vinnu en um leið bæru þau meira úr býtum. „Við höfum auðvitað alveg nóg að gera, þannig að þetta er ekki auðveld ákvörðun. Við erum í það minnsta búin að kaupa kæli- og frystigáma af SAH afurðum þannig að það er ljóst að við munum prófa þetta fyrirkomulag eitthvað hér heima á bænum í haust, en við eigum reyndar eftir að fá samþykki Matvælastofnunar fyrir því að gera þetta,“ segir hann. „Þetta eru í raun tvö aðskilin vandamál; annað er vottunin sjálf fyrir ferlið í sláturhúsinu og svo er hitt nauðsyn þess að láta kjötið hanga nægilega lengi – en við höfum fengið synjun á það frá KS. Varðandi fyrra atriðið höfum við horft til aðgerðaáætlunarinnar sem gefin var út fyrir ári síðan í matvælaráðuneytinu um eflingu lífrænnar framleiðslu á Íslandi. En í einni aðgerðinni er einmitt gert ráð fyrir sérstökum stuðningi við afurðastöðvar, í því skyni að mæta kostnaði vegna lífrænnar vottunar. Það hefur hins vegar ekkert gerst í þeim málum,“ segir Eydís.

Aðbúnaðarkröfur hamla fjölgun

Sölvanesbændur eru þó hins vegar í þeirri eftirsóknarverðu stöðu búvöruframleiðenda, að allt sem þau framleiða ná þau að selja og fá gott afurðaverð fyrir. Vandinn sem fylgir þeirri vegsemi er þó sá að ekki er rými til að fjölga í fjárhúsunum, en þau eru með um 200 fjár á vetrarfóðrum sem gefur af sér um fjögur til fimm tonn af kjöti.

Aðbúnaðarkröfurnar sem fylgja lífrænni vottun gera ráð fyrir einum og hálfum fermetra á hverja kind, en 0,9 fermetra á kind í hefðbundnum sauðfjárbúskap. Eina leiðin væri því að ráðast í stækkun, með tilheyrandi kostnaði.

„Við seljum allt og eigum nánast ekkert eftir af kjöti á þessum árstíma nema ofan í fólkíð sem hjálpar okkur í smalamennsku. En við erum auðvitað mjög þakklát fyrir viðbrögðin sem við fáum við vörunum okkar,“ segir Rúnar, en þau selja talsvert í gegnum vefverslun; Matland hefur selt vörur frá þeim og Matarbúðin Nándin í Hafnarfirði. Þau reka ferðaþjónustu samhliða búrekstrinum.

Margfalt herra afurðaverð

Eydís á rætur í Sölvanesi og það var hún sem fékk áhuga á lífrænni ræktun – tengdi strax við hugmyndafræðina. „Eftir því sem maður lærði meira um umhverfismálin því sannfærðari var maður um að þetta væri rétt nálgun í landbúnaði,“ segir hún.

Rúnar hins vegar var mikið í sveit á kúabúi í Dölunum og alltaf tengdur landbúnaði með einum eða öðrum hætti. Þegar þau fóru að búa saman í Sölvanesi árið 2014 þurfti Eydís ekki að sannfæra Rúnar lengi um að fara leið lífrænnar ræktunar og höfu þau aðlögun á árinu 2019. „Hugmyndafræðin er líka bara einföld og tær; stundaðu bara búskap eins og hann var stundaður í gamla daga,“ segir hann. „Svo hafa orðið ýmsar framfarir í bútækni og fræðunum sem hjálpa til við að auka afurðirnar,“ bætir Eydís við.

Þau telja að til að auka veg lífrænnar ræktunar þurfi að minnka kostnað sem fylgir vottuninni. Vottunarkostnaður er mjög hár fyrir lítil fyrirtæki. En einnig þurfi að benda á viðskiptatækifærin sem augljóslega séu fyrir hendi. Með heimavinnslu og -sölu – og lífrænni vottun – geti bændur tryggt sér margfalt herra afurðaverð en standi til boða hjá kjötafurðastöðvunum. Neytendur sem velja þessar vörur séu kröfuharðir en tryggir, sem sé mikið verðmæti í. /smh

STÍFLULOSUN
SUDURLANDS

stiflulosun.is

- Stíflulosanir
- Lagnamyndun /Ástandsskoðanir
- Sónum út Lagnir
- Lagnafóðrun
- Rotþrær
- Fitugildrur
- Sandgildrur
- Skólphreinsistöðvar
- Holræsaheinsun

ÁRATUGA REYNSLA
OG SÉRÞEKKING
Á FRÁVEITUMÁLUM

VIÐ ÞJÓNUSTUM

EINSTAKLINGA
FYRIRTÆKI
HÚSFÉLÖG
SVEITAFÉLÖG

VIÐ ELSKUM
STÍFLUR!

510-1180 / 669-8441

can-am®

LÉTTU ÞÉR SUMARVERKIN Á NÝJU
CAN-AM SEXHJÓLI.

EIGUM HJÓL KLÁR TIL AFGREIÐSLU STRAX.

ELLINGSEN

Vínlandsleið 1, 113 Reykjavík / 415-8500 / www.brp.is

©2024 Can-Am og BRP merkin eru vörumerki Bombardier Recreational Products eða tengdra félaga þess.

Hefur matvælaverð á Íslandi hækkað meira en í öðrum löndum almennt?

Harpa Ólafsdóttir
harpa@bondi.is

Talsvert hefur verið fjallað um hátt verð á matvælum hér innanlands og þá hefur eðlilega skapast umræða um samanburð á verði matvæla í öðrum löndum. En skyldu verðhækkunar á matvælum hafa verið meiri á Íslandi undanfarið en í öðrum löndum almennt?

Lega landsins og veðurfar á stóran þátt í að Ísland trónir í efstu sætum þegar kemur að vafasömum vinningi um hæstu matvælaverðin. En það getur verið fróðlegt að rýna í verðbreytingar á matvælum sem eru að stórum hluta framleidd hér innanlands eins og kjöti í samanburði við verðbreytingar á kjöti í öðrum löndum.

Þannig má bera saman verðþróun á kjöti innanlands samkvæmt gögnum Hagstofunnar við heimsmarkaðsverð á kjöti sem gefið er út af Alþjóðagjaldeyrissjóðnum.

Ef skoðað er tímabilið frá janúar 2017 til júní 2025 má sjá að verð á lambakjöti hefur hækkað um 89% hér innanlands á meðan heimsmarkaðsverð á lambakjöti hefur hækkað um 74%. Mun meiri sveiflur eru á heimsmarkaðsverði en á verði innanlands sem þýðir að samanburður á verðhækkunum er mjög mismunandi eftir því hvaða tímabil er skoðað.

Verð á nautakjöti hækkaði um 78% innanlands tímabilið frá janúar 2016 til júlí 2025 í samanburði við hækkun á heimsmarkaðsverði sem nam 69%.

Ef við skoðum þróun á heimsmarkaðsverði fyrir svína- og fuglakjöt, þá má einnig sjá mun meiri sveiflur á verði þar en innanlands.

Á tímabilinu janúar 2017 til júní 2025 hækkaði verð á svínakjöti innanlands um 55% en verð á heimsmarkaði um 64%.

Þá hækkaði verð á fuglakjöti innanlands tímabilið janúar 2017 til júní 2025 um 49% á meðan heimsmarkaðsverð hækkaði um 55%.

Það verður því ekki séð á þessari yfirferð að verð á kjöti innanlands sé almennt að hækka meira en heimsmarkaðsverð á kjöti. Við verðsamanburð milli landa skiptir máli hvaða tímabil eru skoðuð. Þá er ljóst að verðhækkunar eru mismunandi eftir kjöttegundum. Þannig hækkaði verð á nauta- og lambakjöti talsvert meira en verð á fugla- og svínakjöti tímabilið frá janúar 2017 til júní 2025. En það gildi bæði um verðbreytingar innanlands sem og breytingar á heimsmarkaðsverði. Verð á lamba- og nautakjöti hækkaði meira innanlands tímabilið frá janúar 2017 til júní 2025 en heimsmarkaðsverð sömu kjöttegunda. Hins vegar hækkaði

svína- og fuglakjöt minna innanlands á sama tímabili en heimsmarkaðsverð á svína- og fuglakjöti.

Verð á áburði og fódri hefur hækkað meira en verð á kjöti

Þar sem kjötframleiðsla innanlands er meðal annars mjög háð innfluttum áburði og fódri er áhugavert að rýna hvernig verð hefur þróast á þessum þáttum.

Samkvæmt gögnum Hagstofunnar er meðalverð á áburði fyrir fyrstu sex mánuði ársins 2025 um 80 krónur á kílóíð en meðalverðið var 41 króna fyrir hvert kíló árið 2017 sem samsvarar 95% hækkun fyrir tímabilið 2017 til 2025 og er því talsvert umfram þær hækkunar sem hafa verið á kjöti innanlands á sama tímabili.

Ef við skoðum innflutning á fódri fyrir árið 2024 þá voru flutt inn tæplega 180 þús. tonn af hráefnum til fódurframleiðslu fyrir um 28 milljarða króna. Stærstu vöruflokkarnir eru hveiti, maís og soja (kaka), auk tilbúins fódurs. Þannig var flutt inn ríflega 34 þús. tonn af hveiti árið 2024, 21 þús. tonn af maís og tæplega 14 þús. tonn af soja (köku). Þá var flutt inn um 93 þús. tonn af tilbúnu fódri, þar af rétt innan við 75 þús. tonn af fiskafóðri og tæplega 18 þús. tonn af öðru fódri.

Þegar rýnt er í þróun verðlags á helstu vöruflokkum fódurs til landbúnaðar fyrir tímabilið janúar 2017 til júní 2025 má sjá að verðbreytingar á harðhveiti, maís og byggji hafa þróast svipað. Í kjölfar mikilla verðhækkana frá 2020 vegna heimsfaraldursins sem og Úkraínustríðsins gengu verðhækkunar til baka frá 2022 til 2024 en frá upphafi þessa árs má greina verðhækkunar að nýju. Fyrir tímabilið frá janúar 2017 til júní 2025 hefur verð á harðhveiti hækkað um 87%, byggji um 74% og maís um 76%.

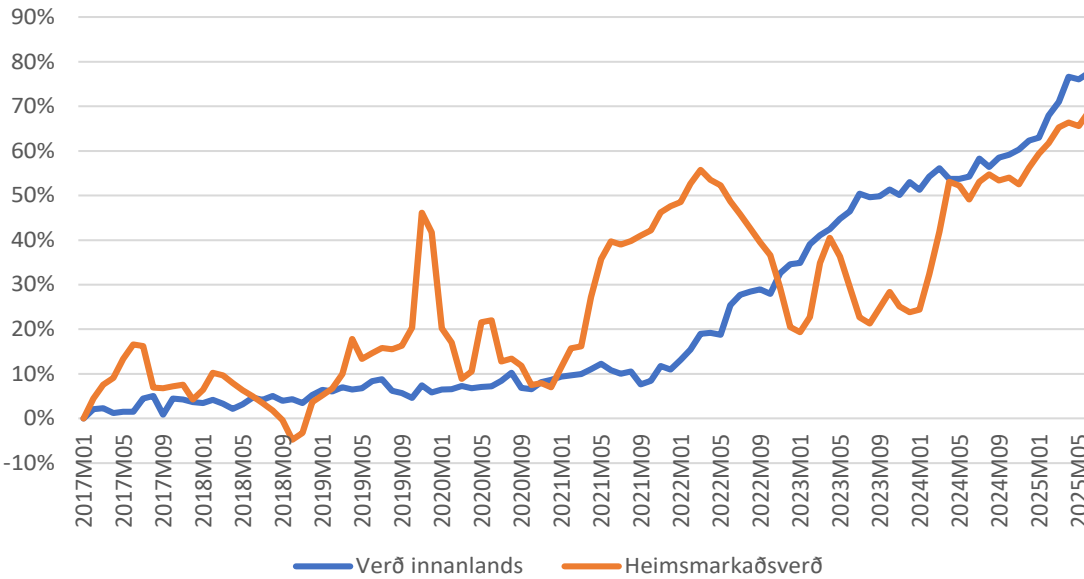
Verð á soja hækkaði hins vegar nánast samfelld frá 2017 til 2023 þar sem meðaltalskilóverð fyrir árið 2017 fór úr tæpum 46 kr. í 86 kr. 2023 sem samsvarar 88% hækkun. Frá árinu 2023 hefur verð á soja lækkað og var kílóverð fyrir tímabilið janúar til júní 2025 62 kr.

Tilbúið fódur svo sem kjarnfóður sem flokkast undir annað dýrafóður hefur hins vegar hækkað mest. Þannig var meðalverð á öðru dýrafóðri 44 kr. árið 2017 en var komið í tæpar 100 kr. fyrir fyrstu 6 mánuðina 2025 sem nemur hækkun upp á 124%.

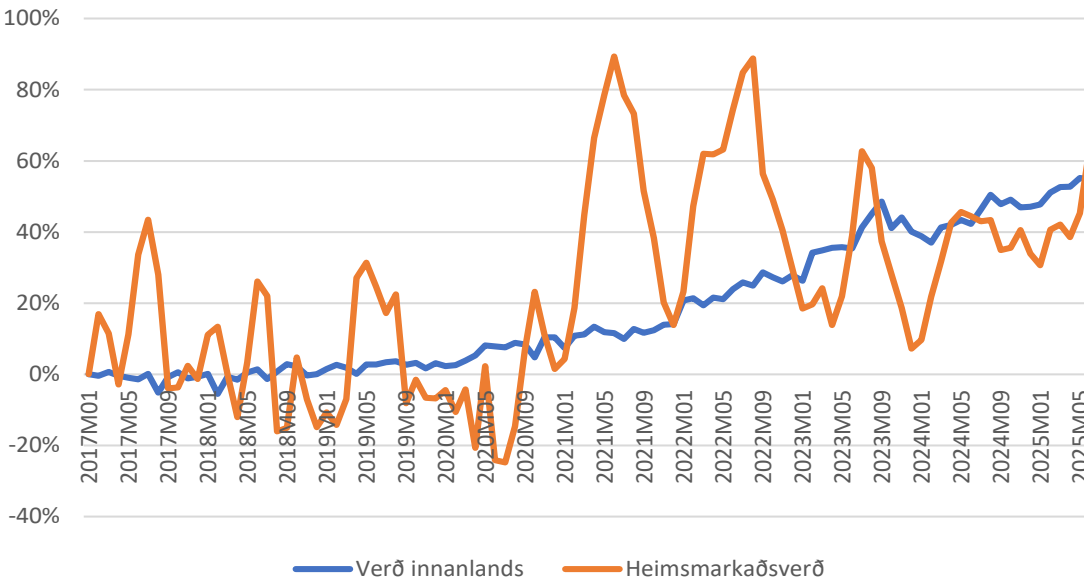
Þegar bornar eru saman verðbreytingar á kjöti innanlands við þróun heimsmarkaðsverðs á kjöti er ljóst að verðhækkunar á kjöti eru ekki séríslenskt fyrirbrigði.

Ahyggjuefni er hins vegar erfitt rekstrarumhverfi íslenskra bænda sem endurspeglast meðal annars í háu aðfangaverði bæði á áburði og fódri sem hefur hækkað langt umfram verðbreytingar á kjöti.

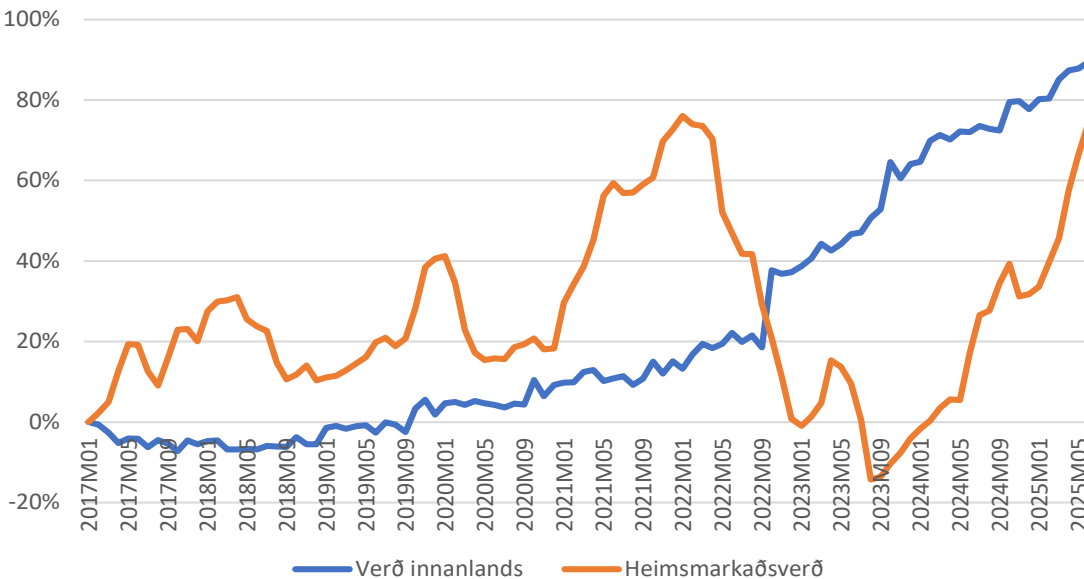
Verðþróun á nautakjöti frá janúar 2017 til júní 2025

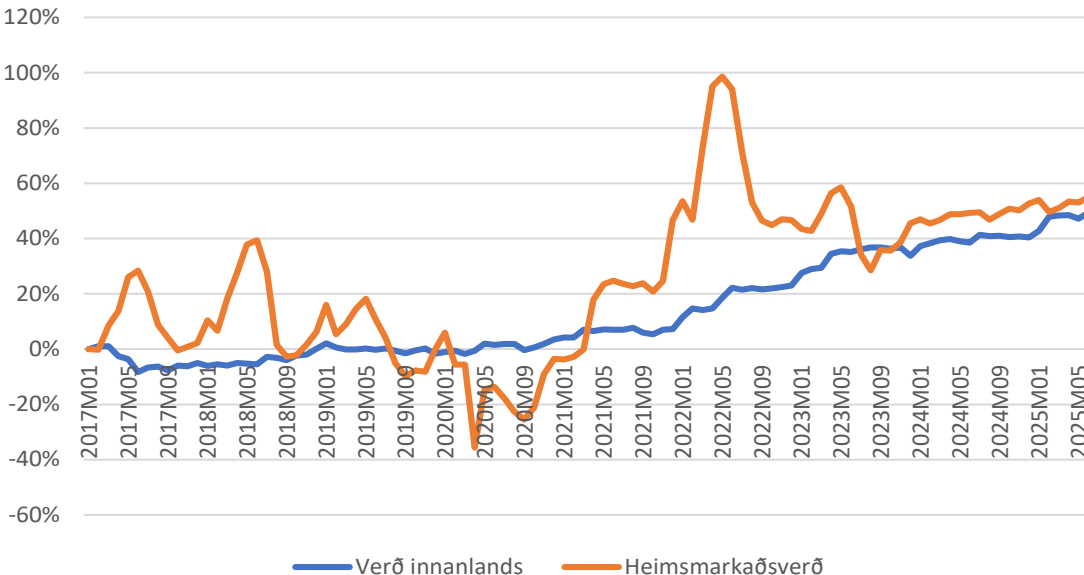
Verðþróun á svínakjöti frá janúar 2017 til júní 2025

Verðþróun á lambakjöti frá janúar 2017 til júní 2025

Verðþróun á fuglakjöti frá janúar 2017 til júní 2025

Innflutningur á hráefnum til fódurframleiðslu 2024			
	Magn, tonn	CIF-Verðmæti, 1.000 kr.	Einingaverð, kr./kg
Harðhveiti til fódurs	26.469	1.058.903	40
Hveiti til fódurs	8.004	345.205	43
Bygg til fódurs	12.376	468.199	38
Annar maís til fódurs	21.270	877.404	41
Sojabauunamjöl	4.509	372.607	83
Olíukökur (soja)	13.597	1.005.443	74
Annað dýrafóður	17.828	1.645.375	92
Fiskafóður	74.798	22.118.071	296

Heimild: Hagstofa Íslands

*jan.-jún. 2025
Heimild: Hagstofa Íslands

Dropinn fyllir steininn

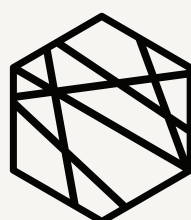
Náttúruleg leið til að breyta koldíoxíði í stein.

Þegar regnvatn fellur til jarðar, grípur það með sér koldíoxíð úr andrúmsloftinu. Á ferð sinni niður í berggrunninn mætir það efnum eins og kalsíum, magnesíum og járni og umbreytist í kristalla sem fylla holurnar í berginu.

Carbfix tæknin líkir eftir þessu ferli.

Við blöndum koldíoxíði saman við vatn, dælum því djúpt niður í bergið í miklu magni, þar sem náttúrulegir kraftar taka við. Dropinn fyllir steininn og bindur koldíoxíðið. Þar með er það úr sögunni.

Þannig er Carbfix hluti af lausninni.

Carbfix
– hluti af lausninni

Kynntu þér nánar á carbfix.is

Sigríður Júlía Brynleifsdóttir á báti undir vestfirskri fjallshlíð. Hún er bæði bæjarstjóri Ísafjarðarbæjar og gangna- og réttarstjóri á svæðinu frá Fjallaskaga að Alviðru.

Mynd / Aðsend

Ísafjarðarbær: Bæjarstjórinn gangna- og réttastjóri

Á fjallskilaseðli Ísafjarðarbæjar má sjá að gangna- og réttastjórinn á svæði í Dýrafirði sem nær frá Fjallaskaga að Alviðru er Sigríður Júlía Brynleifsdóttir, sem jafnframt er bæjarstjóri sveitarfélagsins.

„Þetta kemur til af því að það vantar fólki,“ segir Sigríður aðspurð um málið. Forveri hennar gegndi þessari stöðu áður og samkvæmt hennar bestu vitund er þetta þriðja árið þar sem þetta hlutverk fellur í hendur bæjarstjórans.

„Það fylgja því auðvitað miklar áskoranir að smala stór og dreifbýl svæði. Hérna fyrir vestan eru margir bændur sem þurfa að taka allt að fimmtán daga í smalamennskur,“ segir hún. Sauðfjárþændum hafi fækkað og því þurfi hver og einn að sinna miklu landflæmi. Hún telur að með þessu áframhaldi geti þurft að horfa á hvaða leiðir geti einfaldað

hlutina í smalamennskum. „Flestir bændur á Vestfjörðum eru að reiða sig á utanaðkomandi aðstoð við smölun og eru mörg önnur svæði á landinu í sömu sporum.“

Fjallshlíðin innan við Fjallaskaga er mjög erfð yfirferðar og gerir Sigríður ráð fyrir að samið verði við Björgunarsveit Þingeyrar um að smala. Fyrri leittir verða helgina 20. og 21. september og segir Sigríður ekki ósennilegt að hún verði á svæðinu, þó hún geri ekki ráð fyrir að taka með sér talstöð til að segja gangnamönnum fyrir verkum.

„Mér finnst þetta mjög virðulegt heiti,“ segir Sigríður aðspurð um hvernig það leggist í hana að bera þennan titil, en ekki sé sjálfsagt að hlutverkið falli aftur í hennar skaut. „Við erum að sigla inn í kosningavetur og það verður kosið næsta vor. Þá kemur í ljós hvernig framhaldið verður.“

/ál

Berjaspretta:

Magnað krækiberjaár

- Skemmdir í aðalbláberjum

Krækiber virðast hafa yfirhöndina um allt land þetta berjaárið. Aðalbláber eru misþroskuð eftir svæðum og ber á skemmdum. Bláber eru í meðallagi eða lítil, eftir svæðum.

Stundum er sagt að gott vor gefi vísbendingu um góða berjasprettu. Þegar horft er yfir landið virðist heilt yfir sem víðast sé svart af bústnum krækiberjum frá fjöru til fjalls en misjafnar gæstir af öðrum berjum eftir svæðum. Hvarvetna má sjá tínslufólk í móum og er uppskeran ríkuleg.

Á Snæfellsnesi er í meðallagi mikið af krækiberjum og eru þau safarík og hnellin. Töluvert er þar líka af aðalbláberjum, á völdum stöðum, og þau stór og gómsæt. Þar hefur borið á brúnum uppþornuðum berjum og er sveppasýkingu kennt um.

Á Vestfjörðum er sögð vera mikil uppskera af aðalbláberjum og enn meira af stórum og safaríkum krækiberjum. Hið sama má segja um Strandir þar sem gríðarmikið er af krækiberjum og jafnframt góð aðalbláberjaspretta, þótt hún sé ekki sögð komast í hálfkvisti við krækiberin.

Fljótt fór að bera á skemmdum

Við Húnaflóa eru krækiberin orðin góð og talsvert meira af þeim en bláberjum í ár. Sömu sögu er að segja úr Skagafirði þar sem mikið er af krækiberjum en minna af bláberjum og þau þurfi að stækka meira til að verða góð. Eitthvað er þar einnig af aðalbláberjum. Svipað er uppi á teningnum víðar á Norðurlandi, gríðargóð uppskera af krækiberjum. Svo virðist sem berjaspretta sé ágæt á Norðurlandi yfirleitt en berin misþroskuð eftir svæðum.

Úr Svarfaðardal berast fregnir af geysigóðri krækiberjasprettu. Þar er og mikið af aðalbláberjum en þau mjög misjöfn að stærð og gæðum, sum stór en önnur lítil. Mjög fljótt fór að bera á skemmdum berjum og víða eru þau brún og krumpuð þannig að henda þarf allt að þriðjungi uppskerunnar. Bláberin komu þar mjög seint og víða er lítið af þeim, en þau ágæt sem finnst. Sömu sögu er að segja frá Húsavík og nágrenni en þar ber ekki eins mikið á skemmdum aðalbláberjum.

Fín hrútaberjaspretta

Á Fljótsdalshéraði er líka mikið af stórum og safaríkum krækiberjum en í ár ber svo við að langminnst er af aðalbláberjum, þau lítil og erfitt að finna þau. Í meira lagi er af bláberjum en þau mjög misþroska eftir stöðum. Hrútaberjaspretta er með besta móti. Tekið er til þess að á Austurlandi hafi spretta berja, eins og annars gróðurs, verið um eða yfir tveimur vikum fyrr á ferð en í meðalári. Fari þar saman hlýr maí og votviðrasamur júní.

Í Mjóafirði er mikið af krækiberjum og bláberjum og sama má segja um Djúpavog þar sem allt er svart af krækiberjum og þar einnig ríkuleg bláber.

Á Suðurlandi er talsvert af berjum, einkum þó krækiberjum eins og víðast, en takmarkað af bláberjum og lítið af aðalbláberjum.

Umhverfis höfuðborgarsvæðið er nóg af berjum, einkum krækiberjum og bláberjum en einnig er eitthvað af aðalbláberjum og hrútaberjum, að sögn fróðra. Til að mynda er allt svart af krækiberjum í Mosfellsdal. Þá hefur krækiberjaspretta verið með besta móti á Reykjanesinu í sumar.

Berjakunnugir tala einnig um að eitthvað hafi fundist af aðalberjum,

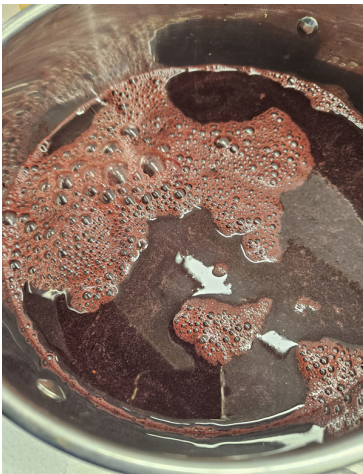

sem einnig eru m.a. kölluð lýsuber, glæningjar, glansber eða svört aðalbláber.

Því eru allir sem vettlingi geta

valdið á þönum í móunum við berjatínslu og keppast við áður en næturfrost taka að herja á berjalöndin.

/sá

Frá krækiberjum til hrásafter. Hradið er síðan þurrkað til að nota síðar í te. Einnig má dreifa því út í garð, til áburðar.

Myndir / sáe & á

Skóhorn Frábær gjöf extra löng og sterk!

© DAGSKRÁIN

BLIKKRÁS EHF
Akureyri – Sími: 462 7770
Netfang: blikkras@blikkras.is
www.blikkras.is

Málþing í Kaldalóni Hörpu | miðvikudaginn
3. september næstkomandi | kl. 16:00 – 18:00

FRAMTÍÐARSÝN UM SAMVINNU OG FÉLAGSLEGAN REKSTUR

Í tilefni af **Alþjóðaári samvinnufélaga** á vegum Sameinuðu þjóðanna 2025 og heimsókn Jeroen Douglas, aðalframkvæmdastjóra Alþjóðasambands samvinnufélaga, til Íslands efnir Samband íslenskra samvinnufélaga til málþings í Kaldalóni, Hörpu, kl. 16:00 – 18:00 miðvikudaginn 3. september næstkomandi undir yfirskriftinni „Framtíðarsýn um samvinnu og félagslegan rekstur“.

DAGSKRÁ

Ávarp: **Kristrún Frostadóttir**, forsætisráðherra.

Erindi: **Jeroen Douglas**, framkvæmdastjóri Alþjóðasambands samvinnuhreyfinga.

Innlegg: **Finnbjörn A. Hermannsson**, forseti Alþýðusambands Íslands
Dr. Ólafur Ragnar Grímsson, fyrrum forseti Íslands.

Samtal: **Vilhjálmur Egilsson**, hagfræðingur og fyrrum rektor Háskólans á Bifröst, leiðir samtal við **Jeroen Douglas** með þátttöku **Margrétar Jónsdóttur Njarðvík**, rektors Háskólans á Bifröst, og **Margrétar Katrínar Guðnadóttur**, kaupfélagsstjóra Kaupfélags Borgfirðinga.

Niðurstöður: **Hannes Karlsson**, formaður Sambands íslenskra samvinnufélaga, dregur saman niðurstöður.

Fundarstjóri er **Lilja Alfreðsdóttir**, alþjóðahagfræðingur og fyrrum ráðherra.

Málþingið fer fram á íslensku og ensku og verður viðhöfð túlkun.
Að loknu málþingi verður efnt til samfagnaðar á Norðurbryggju (við Kaldalón) í tilefni af Alþjóðaári samvinnufélaga 2025.

Alþjóðaár
samvinnufélaga
á vegum SP

Nánari upplýsingar má finna á

www.samvinna.is | www.2025.coop | www.bifrost.is/samvinna

Borgarnes:

Sláturtíð hafin í Brákarey

– Handverkssláturhús sem býður upp á ferskt lambakjöt allt árið

Hautslátrun hófst í Sláturhúsi Vesturlands í Brákarey í Borgarnesi föstudaginn 15. ágúst. „Við slátruðum tuttugu lömbum, svona rétt til að starta þessu. Annars erum við oft að slátra hundrað lömbum á dag,“ segir Eiríkur Blöndal, stjórnarformaður Sláturhúss Vesturlands.

Þegar hin hefðbundna sláturtíð stendur yfir á haustin sé slátrað tvisvar í viku. Á öðrum tímum árs er slátrað vikulega, ýmist nautgripum eða sauðfé. „Meginsérstaða okkar er að við bjóðum upp á ferskt lambakjöt utan hefðbundins sláturtíma. Við erum með upprunavottað kjöt sem veitingahús kaupa frá tilteknum bæjum,“ segir Eiríkur. Enn fremur sé Sláturhús Vesturlands það eina á landinu sem sé með fasta lífræna vottun sem kúa- og nautgripabændur í lífrænni ræktun nýti sér.

Kjötíð fær að hanga

„Við kaupum nánast aldrei fé, heldur slátrum við í verktöku fyrir bændur sem hafa skapað sér einhverja sérstöðu og markaðssetja sínar vörur sjálfir. Nánast allir sem slátra hjá okkur láta kjötíð hanga,“ segir Eiríkur, en eitt af markmiðum sláturhússins sé að gefa sér góðan tíma í framleiðsluna. „Í svona litlu sláturhúsi er þetta allt óhagkvæmara og þetta byggist á því að bændur séu að ná sér í eitthvað sérstakt. Ef þú ert að leita að ódýrri slátrun þá kemur ekki til greina að slátra hjá okkur.“

Eiríkur segir einhverja tugi bænda láta slátra búfé í Brákarey og allir komi frá Vestfjörðum, Vesturlandi og Suðurlandi. Viðskiptavinirnir séu fjölbreyttir, allt frá því að vera stórbændur niður í hobbí-bændur. „Í mörgum tilfellum er fólk að nýta sér okkar þjónustu frekar en að slátra heima.“

Sláturhúsið tekið af skipulagi

Vegna skipulagsmála segir Eiríkur verulega þrengt að starfseminni. „Það er fjárfestir sem ætla að byggja hótél og baðlón í Brákarey og hefur

Eiríkur Blöndal, stjórnarformaður Sláturhúss Vesturlands í Brákarey. Þar er lögð áhersla á að framleiða gæðavöru sem hefur sögu. Hér er hann í fjárhúsunum að Hesti í Borgarfirði. Mynd / Aðsend

sveitarstjórnin unnið með honum. Því er búið að taka sláturhúsið út af skipulagi,“ segir Eiríkur. „Við erum mjög ósátt við afstöðu sveitarfélagsins. Það er sorglegt að matvælaframleiðsla og lifandi sveitir víki fyrir gróðavon fjárfesta. Stjórnvöld þurfa að vakna upp af þessum draumasvefni og átta sig á að martröðin er að verða að veruleika.“

Hann segir nýja búvörusamninga geta haft mikið að segja hvort starfsemin eigi framtíð fyrir sér. „Ef allt leggst með okkur munum við halda áfram að skoða möguleikann á nýju sláturhúsi, þar sem við byggjum á þessari sérstöðu með ferska lambakjötíð og lífrænu vottunina. Við höfum skynjað að það er vaxandi áhugi á þessari tengingu landbúnaðar við ferðaþjónustu. Við höfum líka hitt fjárfesta sem hafa áhuga á framtíð matvælaframleiðslu og kannski leiðir það til einhvers góðs. Velborgandi ferðamenn koma ekki til Íslands til að borða staðlaða vöru með innfluttu kjöti, heldur eitthvað sérstakt sem hefur sögu,“ segir Eiríkur.

/ál

Gunnar Bjarnason, bóndi í Litlu-Hildisey, við tindaherfið.

Mynd / Aðsend

Lífræn ræktun:

Tindaherfi reynist vel gegn illgresinu

VOR, félag framleiðenda í lífrænum búskap, fékk styrk frá stjórnvöldum á síðasta ári til kaupa á tækjabúnaði fyrir sitt félagsfólk sem á að prófa í þeim tilgangi að halda illgresi niðri á ökrum og í gördum. Gunnar Bjarnason, korn- og kartöflubóndi í Litlu-Hildisey í Austur-Landeyjum, hefur verið með annað tækið í sumar og segir að slíkur tækjabúnaður muni breyta öllu fyrir sig.

Elinborg Erla Asgeirsdóttir, formaður VOR, segir að tækið sem Gunnar hafi fengið til prufu hafi verið tindaherfi af gerðinni Treffler-tindaherfi. „Hann hefur gert skipulegar tilraunir með það

í sumar og er hæstánægður,“ segir hún. Hann sé bæði ánægður með þann tímasparnað sem tækið færir honum, auk þess sem hann væntir meiri uppskeru.

Reynslu miðlað á milli bænda

„Hins vegar var keypt raðhreinsitæki af gerðinni K.U.L.T., en það er svokallaður fingrahreinsari. Ég prófaði það tæki aðeins í sumar, en það fór svo til gulrótábændanna í Akri Organic og verður þar út næsta sumar í prófunum.

Við vonumst fyrst og fremst til að geta aflað upplýsinga um hvernig tækin virka og miðlað svo þeim

upplýsingum áfram til að auðvelda fólki ákvarðanatöku hvað þetta varðar,“ segir Elinborg.

Útheimtir talsverða vinnu

Í lífrænni ræktun er fjölbreyttum aðferðum beitt til að vinna gegn illgresi. Eitur- og varnarefni eru bönnuð hjá bændum með lífræna vottun og því þurfa þeir að nota skiptirektun, jarðvinnslu og tiltækan tækjabúnað til að halda illgresinu í skefjum.

Það getur því útheimt talsverða vinnu að uppræta óhóflegan illgresisvöxt, auk þess sem hann getur dregið mjög úr uppskeru. /smh

Brothættar byggðir:

Meiri tími og fjármunir í hverju byggðarlagi

Að fenginni reynslu og í samræmi við leiðbeiningar í úttektum á verkefninu Brothættar byggðir hefur verið ákveðið að lengja verkefnistímann um eitt ár og gera samninga um fimm ára verkefni í nýjum þáttökubbyggðarlögum í stað fjögurra ára áður.

Af því tilefni voru beiðnir um framlengingu verkefna til loka árs 2026 í Dalabyggð og á Stöðvarfirði samþykktar af stjórn Byggðastofnunar á árinu. Samningur var gerður um fimm ára verkefni í Reykhólahreppi undir lok ársins. Þetta kemur fram í fréttatilkynningu frá Byggðastofnun en hún hefur gefið út ársskýrslu um verkefnið Borthættar byggðir fyrir árið 2024.

Viðbótarfjármunir inn í verkefnið frá Byggðastofnun

Stjórn Byggðastofnunar tók á árinu ákvörðun um að veita alls 135 milljónum króna af fé stofnunarinnar inn í verkefni Brothættra byggða á þremur árum, 45 milljónir árin 2025-2027, til viðbótar fjármunum sem því eru markaðir í Byggðaaáætlun.

Fyrir vikið var meðal annars hægt að leggja svipað framlag í frumkvæðissjóði byggðarlaganna og gert var á árinu 2023 og styðja þannig frumkvæðisverkefni í þáttökubbyggðarlögum. Einnig var ákveðið að nýta hluta fjármunanna til að gera tilraun til að mæta þörfum fyrrum þáttökubbyggðarlaga sem enn eru í vörn og vitað að þörfin fyrir stuðning er til staðar.

Á síðari hluta ársins var í þessu skyni skilgreint tilraunaverkefni til þriggja ára og tveimur fyrrum þáttökubbyggðarlögum boðin þátttaka.

Virki þáttökubbyggðarlög 2024

Á árinu 2024 voru fjögur byggðarlög í virkri þátttöku í Brothætum byggðum, Dalabyggð, Strandabyggð, Bakkafjörður og Stöðvarfjörður. Verkefnið á Bakkafirði og í Strandabyggð voru í lokaáfangi í þeim skilningi að jafnframt var reynt að huga að því hvernig sveitarfélög og landshlutasamtök gætu fylgt verkefnunum eftir. Gerður var samningur um verkefnið í Reykhólahreppi undir lok árs og undirbúningur hafinn að því verkefni. /ph

Segðu BLESS við óværuna!

YKKAR pest control

BANINN SEM VIRKAR

-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruverslunum

Hausttilboð

Steinar úr graníti.

Sjá má liti og stærðir á heimasíðu.

Uppsetning á höfuðborgarsvæði og

Norðurlandi innifalin.

Frí sending um allt land.

Geymum steina ef óskað er.

STEINSMIÐJA AKUREYRAR

steinsmidjaakureyrar.is

Tilboð 1 (steinn 101) - 545.000

Tilboð 2 (steinn 103) - 498.000

Tilboð 3 (steinn 105) - 498.000

Tilboð 4 (steinn 252) - 395.000

Hægt að setja 2 nöfn

Tilboð 4 (hjarta) - 260.000

Passar líka á duftleiði

Svartur

Paradiso

Blár

Grár

Tilboð 6 (Demantur) - 170.000 - 220.000 með lukt

Passar líka á duftleiði

s: 466 2800 / 899 9370 sala@minnismerki.is steinsmidjaakureyrar.is

Verslun Njarðarnes 4, 603 Akureyri

Árstíðabundin hringrás út í hött

– Náttúran augljóslega í streituviðbragði

Snemmproski berja í Bretlandi sýnir að náttúran er streitt, segja sérfræðingar. Heitt sumar veldur því m.a. að ber hafa rýrnað vegna vatnsskorts og tré fella laufið fyrr.

Víða í Bretlandi hafa hrútaber verið þrútin að vöxtum síðan um mitt sumar, en eru nú skrælnuð og samanskroppin. Og það er ekki eina einkenni haustsins, sem virðist hafa komið mjög snemma; tré eru að fella lauf, epli eru þroskuð og akörn hrynja í jörðina.

Sérfræðingar segja þetta ekki aðeins merki um óvenjulega snemmkomið haust heldur sé þetta beinlínis vísbending um að náttúran sé undir miklu álagi. Í Englandi varð fyrir skemmstu fjórða hitabylgja sumarsins, hiti náði allt að 33,4°C og fimm héruð liða fyrir mikla þurrka. Guardian greinir frá.

„Margt af því sem við sjáum nú stafar af mjög heitu og þurru vori og sumri, þetta hefur verið eitt þurrasta tímabil sem sögur fara af,“ sagði Kathryn Brown, forstöðumaður loftslagsbreytinga og gagna hjá Wildlife Trusts. „Þetta lítur út eins og haustið hafi komið snemma, en í rauninni er um að ræða viðbrögð náttúrulegs umhverfis við þessu mjög öfgafulla vori og sumri sem eru fjarri því að vera meðaltalsaðstæður sem tegundir eru aðlagðar að með tilliti til árstíðabundinnar hringrásar,“ sagði Brown jafnframt.

Trén rugluð í ríminu

Brown sagði að nú bæri á því að lauf birkis og aspar væru orðin brún og féllu, en í hennar eigin garði væru akörn þegar að detta af eikartrjáum. „Tré fella fræ sín fyrr, sem viðbragð við streitu, því að þau reyna sjálfkrafa að tryggja viðgang sinn,“ sagði hún.

Einnig hefur verið varað við því að tré felli skyndilega greinar. Þó orsök þessa fyrirbæris sé ekki ljós, gerist það oft eftir langvarandi þurrt veður.

Samkvæmt loftslagsskýrslu veðurstofunnar (e. State of the UK Climate), valda loftslagsbreytingar nú breytingum á mörgum líffræðilegum ferlum í Bretlandi. Tim Sparks prófessor hefur bent á að plöntur og skordýr kvikni æ fyrr á vorin.

Það eru ekki aðeins bændur sem eiga í vandræðum með ófyrirsjáanleika í veðurfari heldur gætu dýrin, m.a. svartprestir, liðið fyrir breytingar á fæðuframboði ef fram fer sem horfir.

Mynd / Pixabay

Bændur í óvissu

Bændur reyna að aðlaga sig óútreiknanlegu veðri. Talsmenn forystu bænda í Bretlandi segja að bændur og ræktendur víðs vegar um landið standi frammi fyrir fjölbreyttum áskorunum hvað varðar uppskeru á þessu ári. Vaxandi öfgaveður hafi áhrif á getu bænda til að framleiða mat. Öfgarnar í ár séu fordæmalausar. Uppskeran á síðasta ári einkenndist af mikilli rigningu; í ár er það skortur á henni. Þessar sveiflur þurrka og flóða eru að verða áberandi og reglulegri.

Gögn frá Veðurstofunni hafa leitt í ljós að vetur eru að verða blautari og hitaöfgar hafa aukist, orðið tíðari og ákafari. Síðastliðinn júní var sá hlýjasti sem mælt hefur í Englandi, og sá næst hlýjasti í Bretlandi síðan mælingar hófust, árið 1884.

Spurt um framhaldið

Brown sagði að lykiláhyggjuefni væri að núverandi aðstæður væru að eiga sér stað með hlýnun jarðar um það bil 1,5°C yfir því sem var fyrir iðnyblytingu, en búist væri við meiri hlýnun.

„Það sem veldur mér virkilega áhyggjum er að sjá áhrifin nú á þessu tiltölulega lága stigi hlýnunar þar sem hlutirnir eru nú þegar að verða mjög streittir, og hugsa um hvernig þetta verður eftir fimm eða tíu ár, eða jafnvel á næsta ári,“ sagði hún. „Það er frekar erfitt að spá fyrir um, en lítur ekki mjög vel út,“ sagði hún við Guardian.

/sá

Loftslagsbókhald:

Velskir bændur nútímavæðast

– Skiptir öllu að skilja gögnin

Tólf velskir bær hafa lokið sérstöku tilraunamati á kolefnisfótspori.

Niðurstöður matsins sýna mikilvægi þess að bændur skilji gögnin vel til að auka skilvirkni og efla áhuga neytenda á landbúnaðarvörunni. Býlin eru hluti af tengslanetinu Farming Connect Our Farms Network og við úttektirnar var notuð Agrecale Cloud-kolefnisreiknivél sem sérhönnuð er fyrir landbúnað.

Til að fá betri skilning á gögnum býlisins hefur það reynst bændum hjálplegt að skilja hvernig stýring þeirra á verkefnum búisins hefur áhrif á bæði losun gróðurhúsalofttegunda og kolefnisbirgðir býlisins. Að skilja gögnin, sagði Farming Connect, gæti einnig leitt til lækkunar framleiðslukostnaðar og gert bændum kleift að leggja áherslu á umhverfisviðleitni sína, sem gæti hugsanlega aukið áhuga neytenda. Farmers weekly greinir frá.

Lítill útblástur

Rhys Davies, bóndi á mjólkurbúi í Flint-skíri, sagði að matið hefði verið mjög gagnleg æfing. Davies-fjölskyldan framleiðir mjólk úr 113 Holstein Friesians-kúm og kýrnar, sem bera kálfum um átta vikna skeið í apríl og maí ár hvert, gefa nú af sér að meðaltali um 7.500 lítra á kýr á ári, með 4,6% fituhlutfalli og 3,67% próteins.

Í úttektinni kom fram að losun sem myndast á bænum er undir meðaltali í Bretlandi fyrir bú sem eru í sama rekstri og með svipað kerfi.

Losun frá mjólkurbúinu árið 2023 jafngildi 1,09 kg kolefnisyringsjafngildis (CO2e) á hvert kíló FPC-mjólkur (fitu- og próteinleidd mjólk), samanborið við 1,19 kg og CO2e/kg meðaltal fyrir svipuð bresk bú með Agrecale Cloud-reiknivélinni.

„Við höfum nú raunhæfar upplýsingar og getum metið hvar okkur gengur vel í losun og hvar

við getum bætt okkur, þótt það sé traustvekjandi að við komum vel út í samanburði við koltvísyringsgildi meðalmjólkurframleiðanda,“ sagði Davies. Hann bætti við að framvegis hygðist hann jafnframt nota árleg gögn Agrinet um grasvöxt (í tonnum af þurrefni á hektara) með kolefnistækjum til að ákvarða hlut graslendis í kolefnisbindingu.

Nautin út

Farmers weekly tekur einnig dæmi um sauðfjárbú í hálendisbrúninni í Montgomery-skíri þar sem unnið hefur verið að því að auka framleiðni í sauðfé og nautum til að draga enn frekar úr losun.

Glyn og Chris Davies, sem nú stunda ræktun á nautakjöti og sauðfé í Awel y Grug og Cefn Coch, hafa sérstaklega einbeitt sér að sauðfjárræktinni.

Losun frá lambakjötsframleiðslu býlisins nam 32,11 kg og CO2e/kg fallþunga, samanborið við landsmeðaltalið 25,94 kg og CO2e/kg fallþunga.

Sauðfjárhylti býlisins, með 650 kynblönduðum ám, olli 68% af heildarlosun búisins, en nautaeldishlutinn, 30 Limousin-naut olli 32%. Melting föðurs var stærsti losunarvaldurinn, 70% af heildarlosun í nautakjötinu og 77% í sauðfjárhópnum.

Nú stendur til að fjölga ánum í 900, hafa útskipti á 200 lömbum árlega og hætta alveg með nautakjötsframleiðslu. Með því að reka „lokaða“ hjörð vonast Davies-hjónin til að halda sjúkdómum í skefjum og auka enn frekar framleiðni sauðfjárlans.

„Niðurstöður þessarar grunnúttektar eru í samræmi við nokkra þætti ræktunarinnar sem ég stefni að því að bæta, þar á meðal að draga úr aðfangakostnaði með því að rækta rauðsmára, sem hefur vexti lamba og lækkað kostnað við aðkeypt föður,“ sagði Chris Davies.

/sá

Bandaríkin:

Uppsagnir hjá John Deere

Minnkandi eftirspurn eftir landbúnaðartækjum bandaríska framleiðandans John Deere hefur leitt til uppsagna á 238 starfsmönnum hjá fyrirtækinu.

John Deere er stærsti framleiðandi á landbúnaðartækjum í Bandaríkjunum. Uppsagnirnar eiga

við þrjár starfsstöðvar fyrirtækisins í Illinois og Iowa.

Í tilkynningu frá fyrirtækinu segir að versnandi afkoma í bandarískum landbúnaði sé um að kenna en hún hafi dregið úr eftirspurn eftir vélum og tækjum sem John Deere framleiðir.

/ph

Búvörur

Fyrir Bú & Borg

Sjá nánar

Hágæða kjarnfóður frá DLG

Sláturfélag Suðurlands | Fosshálsi 1, Reykjavík | 575 6070 | www.buvorur.is

Aðventa

í Wiesbaden 1 & 2

27. – 30. nóvember 2025

Fararstjórn: Jón Guðmundsson

Verð 169.900 kr. á mann í tvíbýli

29. nóvember – 4. desember 2025

Fararstjórn: Íris Sveinsdóttir

Verð 199.900 kr. á mann í tvíbýli

Aðventan er tími ljóss og friðar og ilmurinn af jólaglöggi og ristuðum möndlum liggur í loftinu. Upplifðu aðventustemningu í Wiesbaden en í miðbænum er fallegur jólamarkaður þar sem upplýstar stjórnur svifa yfir litríkum jólahúsum.

bænda
FERÐIR

Bókaðu núna á baendaferdir.is

Sími 570 2790 • bokun@baendaferdir.is • Síðumúla 2 • 108 Reykjavík

**STEINSMÍÐJA
AKUREYRAR**
steinsmidjaakureyrar.is

VIÐHALDSFRÍIR GARÐBEKKIR ÚR GRANÍTI

**Hægt að grafa skrift í bak og setu. 130 cm breiðir. Þyngd um 140 kíló. 260.000kr
Þessir fjúka ekki, hitna í sólinni og endast og endast.**

**s: 466 2800 / 899 9370 sala@minnismarki.is steinsmidjaakureyrar.is
Verslun Njarðarnes 4, 603 Akureyri**

Lífrænt vottuð búvöruframleiðsla:

Aðgerða er þörf svo framþróun megi verða

Sigurður Már
Harðarson
smh@bondi.is

Fyrir ári síðan gaf matvæla-ráðuneytið út aðgerðaáætlun um eflingu lífrænnar framleiðslu á Íslandi. Af inngangi hennar sést að ekki var vanþörf á slíkri áætlun, en þar segir að Ísland hafi dregist aftur úr nágrannalöndunum á þessu sviði. Bæði sé hlutfall landbúnaðarlands með lífræna vottun mun lægra hér en í nálægum löndum og flest bendi til að markaðshlutdeild lífrænnar framleiðslu sé einnig lægri hér, þó ekki séu til gögn um það.

Útgefnar aðgerðir eru alls 22 og ein þeirra gengur einmitt út á að afla betri gagna um stöðu mála. Flestar liggja aðgerðirnar enn í lausu lofti frá því að áætlunin var samþykkt, en fáeinar komið til framkvæmda. Það er hins vegar knýjandi þörf á því að meiri gangur komist í aðgerðaáætlunina því blikur eru víða á lofti og fá merki um að lífrænt vottuðum framleiðendum sé að fjölga.

ESB stefnir á 25% árið 2030

Í aðgerðaáætluninni er staða Íslands sett í samhengi við aðrar Evrópuþjóðir og háleitt markmið Evrópusambandsins (ESB) útlístuð. Aðalmarkmið íslensku áætlunarinnar er að vottað land verði orðið tíu prósent af öllu landbúnaðarlandi á Íslandi árið 2040, en talið er að í dag sé það í kringum eitt prósent. ESB stefnir á að 25 prósent, að lágmarki, af öllu landbúnaðarlandi innan sambandsins verði komið með lífræna vottun árið 2030.

Elínborg Erla Ásgeirsdóttir, garðyrkjubóndi í Breiðargarði í Lýtingsstaðahreppi í Skagafirði, tók við formennsku í VOR, félags framleiðenda í lífrænum búskap, rétt áður en aðgerðaáætlunin var gefin út. „Áætlunin er mjög mikilvæg og að mörgu leyti gott plagg en auðvitað er það sem sem raunverulega skiptir

máli hvernig er unnið að því að ná þeim markmiðum sem þar eru sett fram,“ segir hún.

Metnaðarfullt markmið miðað við núverandi stöðu

Í áætluninni voru í fyrsta skipti sett fram töluleg markmið fyrir Ísland um hlutfall lífræns vottaðs lands af landbúnaðarlandi,“ heldur Elínborg áfram. „Í raun er það metnaðarfullt markmið miðað við núverandi stöðu, en á sama tíma var það kannski ekki ákjósanlegt að ákvörðun um fjármögnun margra mikilvægra aðgerða er frestað til endurnýjunar búvörusamninga.

Um búvörusamningana ríkir síðan ákveðin óvissa, hvernig þeir muni líta út yfir höfuð. Það er því kannski ekki komið að því að aðgerðaáætlunin verði það mikla hreyfiafl sem hún gæti orðið. Í þessu samhengi vil ég minna á að á aðalfundi félagsins í fyrra gerði VOR kröfu um að eiga beina aðild að komandi búvörusamningum, að sérstakur samningur verði gerður um lífrænan landbúnað og stuðningsgreiðslum við hann verði haldið aðskildum frá öðrum stuðningi við landbúnað á Íslandi.“

Fjöldi framleiðenda stendur í stað

Samkvæmt upplýsingum frá Vottunarstofunni Tóni voru 27 frumframleiðendur með lífræna vottun í lok síðasta árs, en innan þess flokks er landbúnaður, fiskeldi og söfnun land- og lagarjurta. Sá fjöldi hefur nokkuð staðið í stað undanfarin ár, einhverjir hætt en einnig nýir framleiðendur komið inn í staðinn.

Í hugmyndafræði lífrænnar ræktunar er gert ráð fyrir að unnið sé að heilbrigði jarðvegs í sátt við náttúruna, meðfram búskapnum sjálfum. Þar af leiðandi ætti slík nálgun ekki að valda umhverfisálagi á landbúnaðarland, ólíkt því sem getur gerst í sumum greinum hefðbundins landbúnaðar, til að mynda með notkun á eiturog

Elínborg Erla Ásgeirsdóttir, garðyrkjubóndi í Breiðargarði í Lýtingsstaðahreppi í Skagafirði og formaður í VOR, félags framleiðenda í lífrænum búskap. Hún er hér umkringd radísublómum sem umbreytast síðan í gómsæta belgi – sem hún notar síðan í vörulínu sína.

Myndir / smh

varnarefnum og tilbúnum áburði. Þetta er viðurkennt í loftslagsvegvisi bænda sem Bændasamtök Íslands (BÍ) gáfu út í byrjun ársins. Þar er beinlínis tiltekið, í yfirliti yfir aðgerðir loftslagsvegvisisins, að í þverlægum áhersluatriðum sé horft til aðferðafræði lífrænnar ræktunar.

Hlutfallið 0,3 prósent 2020

Ísland hefur verið með hvað lægst hlutfall af lífrænt vottuðu landbúnaðarlandi á Evrópska efnahagssvæðinu (EES). Árið 2020 var það metið um 0,3 prósent og aðeins Grænland neðar á lista landa innan EES.

Það ár er talið að um 3,4

prósent af landbúnaðarlandi Evrópusambandsins hafi verið komið með lífræna vottun og að í 15 löndum sambandsins hafi hlutfallið verið herra en tíu prósent. Á heimsvísu var hlutfallið talið vera um 1,6 prósent að meðaltali.

Ekki farið að tillögu um markmið

Aðgerðaáætlunin byggir á tillögum ráðgjafarfyrtækisins Environice, en í þeim var reyndar lagt til að að árið 2030 yrðu tíu prósent af íslensku landbúnaðarlandi orðið vottað lífrænt. Því hefur mörgum sem aðhyllast hugmyndafræði lífrænnar matvælaframleiðslu, neytendum og framleiðendum, þótt aðgerðaáætlun stjórnsvalda vera helst til metnaðarlítil – en góðra gjalda verð engu að síður.

Aðild VOR að BÍ var samþykkt á Búnaðarþingi árið 2018. Með breyttu félagskerfi samtakanna sem tók gildi 2021, sem í grunninn er byggt upp af deildum búgreina, verður VOR eitt þriggja aðildarféлага sem starfa þvert á búgreinar – ásamt Beint frá býli og Samtökum ungra bænda.

Viðvarandi þörf fyrir viðurkenndan áburð

Tiltekna aðgerðir voru hugsaðar til að mæta aðsteðjandi vandamálum bænda í lífrænt vottuðum búskap. Ein slík var greining á möguleikum á notkun lífræns efnis til áburðar og fódurs – en viðvarandi þörf er fyrir viðurkenndan áburð í þessum geira. Sólheimar, sem eru frumkvöðlar í lífrænni ræktun á Íslandi, voru með lífræna vottun á sína framleiðslu frá 1996 þegar fyrst var farið að bjóða upp á vottun, en gáfu hana upp á báttinn árið 2023 þegar ljóst var að ekki nægt viðeigandi áburðarefni var tiltækt til að standa straum af fyrirhugaðri framleiðsluaukningu.

Í umfjöllun í Bændablaðinu um miðjan ágúst á síðasta ári var haft eftir Elínborgu að eitt af brýnu málunum fyrir framtíð lífræns landbúnaðar, væri að tryggja aðgengi að nauðsynlegum aðföngum, líkt og áburðarefnum. Þar benti hún á að í væntanlegri aðgerðaáætlun væri ákvæði sem ætti að taka á þessum vandamálum. Það geti skipt sköpum bæði fyrir starfandi framleiðendur

og ekki síður þau sem séu að taka sín fyrstu skref í vottaðri framleiðslu að aðgengi sé gott. Bæði að lífrænum leyfilegum áburðarefnum og upplýsingar um raunverulegt næringargildi og innihald.

Í aðgerðaáætluninni er tiltekið að stöðumat á þessum málum eigi að liggja fyrir á árinu 2024.

Aukakostnaður vegna slátrunar

Önnur mikilvæg aðgerð, sem einnig var með tímaramma á síðasta ári, er sérstakur stuðningur við afurðastöðvar, í því skyni að mæta kostnaði vegna lífrænnar vottunar.

Sölvanesbændur í Lýtingsstaðahreppi í Skagafirði eru einu sauðfjárbændurnir sem framleiða lífrænt vottað kindakjöt. Þau Rúnar Máni Gunnarsson og Eydis Magnúsdóttir fengu lífræna vottun á árinu 2022. Fljótlega bárust þeim þau tíðindi að Slátruhús SAH afurða á Blönduósi, það eina með lífræna vottun á Norðurlandi, ætlaði að hætta með vottunina. Þau þurftu því sjálf að greiða fyrir úttektina sem Vottunarstofan Tún gerði fyrir hverja sláurtíð. Nú hefur slátruhúsinu á Blönduósi hins vegar verið lokað og semja þarf við Kaupfélag Skagfirðinga um slátrun, annaðhvort á Sauðárkróki eða Hvammstanga.

Annar valkostur til framtíðar væri að reisa lítið slátruhús heima á bæ, sem myndi þá flokkast sem lítil afurðastöð, en allt kostar þetta fjármagn og því væri fengur í því ef þessi aðgerð kæmist fljótt til framkvæmda.

Ísland í raun með forskot á aðrar þjóðir

Elínborg segir að í raun sé það synd hvað Íslendingar eru miklir eftirbátar annarra þjóða hvað hlutfall lífrænt vottaðs landbúnaðar varðar, þegar hún er spurð hvað valdi því að við höfum dregist aftur úr. „Við erum einna best í stakk búin til að nýta okkur þessar umhverfisvænu framleiðsluaðferðir. Þrátt fyrir að við glíum vissulega við hluti eins og ótryggt veðurfar og stutt sumur þá höfum við á móti forskot, til dæmis hvað meindýr varðar sem eru afar fá hér í stóra samhenginu. Við eigum fullt af hreinu vatni, hreina orku og mikið af góðum og

TUDOR KRAFTUR Á FJÖLLUM

Úrval af rafgeymum
Fyrir allar gerðir
Sex og fjórhjóla

Fyrir íslenskar
Aðstæður

Fjórhjól • Mótorhjól • Sexhjól • Snjósleðar

SKORRI

TUDOR

SÉRFRÆÐINGAR Í RAFGEYNUM

TUDOR

Skorri ehf • Bíldshöfði 12 • 110 Rvk • 577-1515 • vefverslun: www.skorri.is

næringarríkjum jarðvegi. Tækifæri til nýsköpunar, fjölbreyttrar nýtingar og uppbyggingar ræktunarjarðvegs eru víða. Þá hafa ekki verið nefnd tækifærin sem eru víða hvað nýtingu lífrænna áburðarefna varðar og þeim fer í raun fjölgandi, til dæmis með auknu landeldi en einnig með vitundarvakningunni og auknum kröfum um meðferð lífræns úrgangs. Lífrænn landbúnaður vinnur í grunninn út frá hringrásarhugsun sem á að vera hægt að heimfæra á samfélagið allt, færir lausnir á sama tíma og til verða heilnæmar afurðir.“

Vaxandi áhugi ungs fólks

Elínborg segist þó skynja vaxandi áhuga fólks, ekki síst ungs fólks, á lífrænni framleiðslu og því sem henni viðkemur. „Eðlilega kannski í ljósi þess að við höfum allt að vinna og engu að tapa í því að tryggja framtíð í heimi stórra áskorana og hraðrar þróunar og breytinga.

VOR hefur talað fyrir ýmiss konar aðgerðum sem ákjósanlegum til að auðvelda fólki að hefja lífrænan búskap, hvort sem verið er að byrja frá grunni eða skipta yfir frá hefðbundnum. Okkar skoðun er til dæmis sú að vottunarkostnað mætti niðurgreiða að fullu í samræmi við það sem er gert í öðrum löndum,“ segir hún og bendir á að styrkir til aðlögunar að lífrænum framleiðsluháttum séu í boði.

„Úr þeim sjóði er úthlutað árlega og ég hvet fólk til að nýta sér þann stuðning. Aðgerðaáætlun stjórnvalda til eflingar lífrænnar framleiðslu var líka stórt skref fram á við, en þar eru margar jákvæðar aðgerðir nefndar sem ráðast þyrfti í sem fyrst,“ bætir hún við.

Skortur á markvissari þekkingaröflun

En það er margt fleira sem vantar í grunnvinnuna svo taka megi hraðari skref fram á við. „Aðgengi að upplýsingum er líka gríðarlega mikilvægt. Við þurfum fleira fagfólk sem styður við greinina. Við þurfum að geta aflað þekkingar og reynslu á markvissan hátt, miðlað henni og lært. Það þarf að vera hægt að mennta sig í lífrænum fræðum, þverfaglegt og á háskólastigi. Lífræni geirinn þarf prófessorstöðu við Landbúnaðarháskólann. Á sama tíma þarf framtíð þeirrar menntunar sem þegar er í boði, til dæmis hjá Garðyrkjuskólanum, að vera örugg. Við þurfum fleiri yrkja- og jarðvegsrannsóknir sem miða forsendur út frá þörfum lífræns landbúnaðar,“ segir Elínborg.

„Einhverra hluta vegna heldur íslenskt samfélag stundum aftur af greininni með því að detta í þann gir að gera samanburð og telja sig þurfa að sanna hvort hægt sé að stunda lífræna ræktun hérlandis. Það er hægt. Við vitum það, það hefur verið gert með góðum árangri svo áratugum skiptir. Rannsóknir og ráðgjöf eiga að miða að því að auðvelda þessum starfandi bændum að stunda sinn búskap og nýjum að stíga inn í hann. Fylgjast með þróun og nýjungum. Leysa úr vandamálum þegar þau koma upp og innleiða nýja tækni og aðferðir. Við þurfum að svara þeirri þörf fyrir fram, ekki biða eftir að ákveðin eftirspurn myndist eða ákveðið margar fyrirspurnir berist. Ef þú ert ekki að bjóða upp á þessar upplýsingar opinbert, hví ætti þá einhver að spyrja þig eða gera ráð fyrir að þú getir svarað?“ spyr Elínborg.

Elínborg bendir enn fremur á að þegar ráðgjöfin, upplýsingarnar og vitneskjan er orðið almennt aðgengilegt öllum þá geti margt gagnast bændum í hefðbundnum búskap líka í aðferðafræði lífrænnar framleiðslu. „Jafnvel þótt þeir ætli ekki að taka upp vottun í okkar kerfi þá gætu einhverjir viljað nýta lífrænan áburð betur, vinna gegn illgresi með ræktunaraðferðum og tækjabúnaði í stað eiturs og minnka þörf á innfluttum aðföngum.

Orðræðan verður oft að lífræn framleiðsla sé svo flókin. Svo þarf alls ekki að vera, en hún er aðeins öðruvísi

en hefðbundin og með góðu aðgengi upplýsinga myndum við afflækja ýmislegt og auðvelda inngöngu í greinina.“

Sjálft byggt upp frá grunni

Sjálft segist Elínborg hafa verið að byggja upp frá grunni í Breiðargerði, þar sem engin starfsemi var áður. Hún keypti landið árið 2015, en þá hafði enginn búskapur verið á jörðinni frá 1975 – og enginn tækja- eða húsakostur. Hún fór í gegnum tveggja ára aðlögunartímabil að lífrænum framleiðsluháttum frá árinu 2019 og fékk til þess aðlögunarstuðning. „Þegar maður byrjar frá núlli þá er margt sem þarf að gera og græja, margt sem þarf að smella og strengir sem þarf að stilla saman. Ég er líka á svæði þar sem lítill sem engin útiræktun er stunduð yfirhöfuð og áskoranir víða, til dæmis hvað almenna reynslu og aðgengi að aðföngum varðar. Svo er veðurfar heldur ekki eins alls staðar á landinu.

Það tel ég alls ekki útiloka ákveðin svæði til ræktunar grænmetis, er einungis að benda á þetta í því samhengi að það getur þurft að aðlaga ýmislegt, eins og yrki, tímasetningar, aðferðir og aðbúnað. Sem sagt spurning um hvað sé hægt að rækta og hvernig, ekki hvort það sé hægt að rækta eitthvað.“

Úrvinnsla og nýsköpun meðfram ræktuninni

„Ég hef verið að reyna að finna minn takt og prófað ýmislegt sem hefur verið ótrúlega skemmtilegt ferli. Hluti af því var að ég hóf að framleiða vörur úr hluta uppskerunnar minnar, sérstaklega úr auka- og hliðarafurðum. Ég hef líka unnið að nýsköpunarverkefnum, það umfangsmesta hingað til gengur út á nýtingu vallhumalsblóma sem bragðefnis í matvæli,“ heldur Elínborg áfram að lýsa sinni uppbyggingu.

„Vörurnar hef ég hingað til framleitt og selt undir nafni garðyrkjustöðvarinnar. Þær hafa verið án vottunar þrátt fyrir að öll innihaldsefni séu lífræn, en nú eru þær flestar loksins að fara í gegnum vottunarferli sem vonandi líkur á allra næstu vikum. Samhliða því hef ég verið að breyta umbúðum og útliti og mun með haustinu setja á markað unnar vörur með lífræna vottun undir nýja vörumerkinu „GRÆNT“. Vörurnar eru framleiddar samhliða ræktuninni og uppistaðan lífrænar afurðir úr henni, en verður nú dreift víðar og fá aukið tækifæri til að skapa sér sinn eigin vettvang. Jafnvel verður tækifæri til að auka vöruúrvalið.

Það hefur verið í mörg horn að líta hvað þetta varðar og ég hef eðlilega þurft að setja aðeins minni orku í annað á meðan. Þannig miðar ræktunin í ár til dæmis fyrst og fremst að því að ég eigi grænmeti til að selja hérna heima í sjálfsafgreiðslunni og hráefni í framleiðslu næsta hausts og vetrar. Lífræna ræktunin sjálf er samt alltaf grunnurinn í öllu sem ég geri og hugmyndin að þetta styðji við hvort annað þegar allt verður komið í réttan farveg.“

Aukinn stöðugleiki í rekstrinum

Hún segir aðalástæðu þess að hún fór að gefa úrvinnslunni meiri gaum helgast af þeirri staðreynd að útiræktun er frekar óstöðug, veðurhád og bara hægt að stunda hana hluta árs. „Það er gott að geta verið með vörur samhliða sem hafa langt geymsluþol og er tiltölulega auðvelt að senda milli landshluta. Þannig að ég er að leggja grunn að auknum stöðugleika í rekstrinum. Ég þarf væntanlega ekki að minna neinn á hvernig veðrið var seinasta vor og sumar en ég er staðsett á einu af þeim svæðum sem fengu hvað mestan snjóþunga í júní, beint á jörð sem enn var frosin. Það ýtti auðvitað á mig að gera framleiðslunni hærra undir höfði.

En ég hef í framhaldinu líka mikið velt fyrir mér hvernig maður vinnur með slíkum veðuröfgum. Hvað er mest takmarkandi þátturinn hvað ræktun við erfiðari skilyrði varðar.

Til að styrkja rekstrargrundvöllinn hefur Elínborg farið meira út í úrvinnslu á sinu hráefni.

Það er auðvitað ýmislegt hægt að gera, til dæmis er hægt að hita upp ræktunarsvæði með lögnum í jarðvegi, en svo þurfa allar framkvæmdir að svara kostnaði. Sem hluta af þessum pælingum er ég núna að prófa að rækta að hluta í varanlegum, upphækkuðum beðum. Hugsunin er að búa til einhverskonar millistig þess að rækta á akri og í húsi. Nokkuð ódýr og einföld framkvæmd en samt ávinningur í formi þess að ekki þarf að bíða eftir að geta jarðunnið, jarðvegur hitnar hraðar og afmörkunin minnkar frjálst aðgengi illgresis.“

Heildræn nálgun

Eitt af því sem einkennir lífræna ræktun garðyrkjubanda er heildræn nálgun í samhljómi við náttúruna og fjölbreytni í tegundavali. Þá er venjulega unnið með tegundir sem vinna vel saman og þörf fyrir útsjónarsemi til að umgjörðin virki vel heildrænt. „Ég er að vona að svona geti ég lengt uppskerutímabilið. Byrjað í húsunum, svo í upphækkuðu beðunum og loks í gördunum. Já, og ef það kemur aftur jafnvonlaust ræktunarár og í fyrra gæti þetta skilið milli uppskeru eða ekki. En ég er bara búin að setja upp nokkur beð til prufu, sjáum hvað setur. Það er allavega alltaf gaman að prófa eitthvað nýtt.

Elínborg selur stóran hluta af sinni framleiðslu í heimasölu.

Verð samt að minnast á að eins og seinasta ár var leiðinlegt til grænmetisræktunar þá setti ég niður í nokkur skjólbelti það sumarið og þau eru svona ægilega fin núna. Bleytan og svalinn greinilega verið finasta veganesti fyrir trén, svo þetta er nú alls ekki alltaf bara svart eða hvítt.“

Ein nýjasta viðbótin í búskapinn í Breiðargerði eru býflugur, sem hún endurnýjar kynnin við eftir að hafa misst bú veturinn 2022 til 2023. Býflugnarækt fer vel með vallhumlinum sem vex í stórum stíl á landi Elínborgar. „Þetta fer mjög vel saman og vallhumallinn er greinilega mikilvæg fæðuuppspretta fyrir þær

þessa dagana. Á móti hljóta flugurnar að hjálpa til við fjölgun hans og það er gaman að geta látið þessar tvær hliðar búskaparins styðja hvor aðra.“

Lífrænt Ísland

En þó að ýmislegt í aðgerðar-áætluninni hafi ekki enn komist á dagskrá, eru þar aðgerðir sem þegar er farið að vinna að. Elínborg segir að til dæmis sé ástæða að nefna að í byrjun árs hafi bændum með lífræna vottun gefist kostur á að sækja um tækjastyrk, sem eigi að standa straum af kostnaði við kaup á sérhæfðum búnaði til að

STURTUGLER

OG STURTUKLEFAR SEM PASSA FULLKOMLEGA Í ÞITT RÝMI. ÚTVEGUM ALLAR FESTINGAR OG SÉRSMÍÐUM EFTIR ÞÍNU HÖFÐI.

SAMVERK

GLERVERKSMÍÐJA

SÍMI 488 9000 / EYJASANDI 2 HELLU / SMÍÐJUVEGI 2 KÓPAVOGI

Gulrætur er ein aðaltegundin í ræktun Breiðargerði.

Myndir / smh

Vetrararbúnaður

Hilltip

Snjótennur, fjölplógar, salt- og sanddreifarar

Tangarhöfði 1 / 551-5464 / wendel.is / wendel@wendel.is

stuðla að aukinni framlegð í lífrænum landbúnaði. Þó hafa óánægjuraddir heyrst meðal bænda um að ekki hafi náðst að afgreiða styrkumsóknir fyrir sumarið, eins og væntingar stóðu til. Elínborg segir að hún muni taka málið upp á fundum með fulltrúum í atvinnuvegaráðuneytinu á næstu vikum.

Þá nefnir Elínborg verkefnið Lífrænt Ísland, sem hefur verið í gangi í nokkur ár og fyrirheit eru um það í aðgerðaráætluninni að því verði haldið áfram.

„Það er í grunninn verkefni sem er liður í samstarfssamningi VOR, Bændasamtaka Íslands og atvinnuvegaráðuneytisins og markmiðið er að auka lífræna framleiðslu á Íslandi.

Það er VOR sem stýrir verkefninu, en dagleg störf eru í höndum starfsmanns í hlutastarfi, Önnu Maríu Björnsdóttur, sem heldur úti heimasíðu og samfélagsmiðlum Lífræns Íslands. Áherslan er ekki síst myndbirtingar, fréttáflutningur og fræðsla til neytenda, auk þess sem Lífrænt Ísland heldur utan um Lífræna daginn sem haldinn er hátíðlegur ár hvert Í ár er það laugardagurinn 20. september. Það er vel þess virði að leita miðlana uppi og fylgjast með fréttum þar.

Verkefni af þessu tagi er klárlega mikilvægur liður í því að auka sýnileika og þar með veg og vanda lífræna geirans. Verkefnið Lífrænt Ísland hefur einnig verið fjármagnað út árið 2026, og þar með lífræni dagurinn einnig.“

Aðgerðaaætluninni þarf að fylgja og vinna eftir

Að sögn Elínborgar undirrituðu atvinnuvegaráðherra og rektor Landbúnaðarháskóla Íslands samning um áframhaldandi þjónustu á sviði rannsókna, þróunarvinnu og sérhæfðrar ráðgjafar fyrir árin 2025–2027, meðal annars í lífrænni framleiðslu, sem sé einnig mjög jákvæð aðgerð.

„Það er sem sagt engin kyrrstaða, en mikilvægt að muna að aðgerðaaætluninni þarf að fylgja og vinna eftir auk þess sem einn liður hennar var að hún yrði endurskoðuð reglulega og uppfærð. Hún þarf að vera lifandi og virk,“ segir hún.

Hugmyndafræði „auðgandi landbúnaðar“ varð áberandi á vormánuðum í umræðu um landbúnað, en málþing var haldið í byrjun apríl þar sem kostir þessarar nálgunar voru ræddir. Aðferðafræðin er skyld þeirri lífrænu, þar sem grunnhugmyndin gengur út á að rækta jarðveginn á umhverfisvænan hátt, ekki síður en afurðirnar sem í honum vaxa.

Elínborg segir auðgandi landbúnað í raun vera einn anga hefðbundins landbúnaðar eins og

staðan sé á Íslandi í dag. Engar fastmótaðar reglur á bak við, ekkert eftirlitskerfi, engin vottun – og þar af leiðandi ekki til staðar öryggi neytandans um hvað hann fær með búvörunni. „Mér hefur alltaf fundist einmitt þetta neytendaöryggi, upprunavottunin og rekjanleikinn vera stór hluti af verðmætum lífrænnar vottunar.

En það er samt jákvætt ef hluti hefðbundins landbúnaðar er að færa sig nær þessum lífrænum aðferðum og hugsjón og ég vona innilega að fólk ákveði þá að stíga skrefið til fulls og færi sig yfir í lífrænt vottaða starfsemi. Ég fagna því að bændur láti sig jarðvegsheilbrigði og líffræðilegan fjölbreytileika varða í auknum mæli. Heimurinn á aldrei of mikið af hugmyndaríku fólki sem vill og hefur tækifæri til að prófa sig áfram og hefur löngun til þess að vinna í sátt við náttúruna.“

Vopnin gegn grænþvotti

„En um leið verðum við öllum stundum að vara okkur á því að rugla ekki neytendur eða villa um fyrir þeim þótt óviljandi sé. Í veruleika þar sem liggur fyrir að leysa risastór málefni á borð við loftslagsbreytingar, plastmengun, ofauðgun vatns og hrun vistkerfa er rými fyrir grænþvott gífurlegt og okkar eina raunverulega vopn að hafa skýrar reglur og ramma og vinna út frá þeim,“ heldur Elínborg áfram.

„Það er í raun með ólíkindum hversu algengt það er orðið víða um heim að villa um fyrir neytendum með notkun hugtaka og stimpla sem ekkert er á bak við. Vistvænt, náttúruvænt, sjálfbært, umhverfisvænt, það er hægt að telja endalaust. Staðreyndin er sú að fullyrðing um framleiðsluaðferð sem ekki stýðst við skýrt regluverk – og ekki tekið út af þriðja aðila – er einskis virði.

Lífrænn landbúnaður er í raun hringrásarkerfi í framkvæmd. Grunnmarkmið hans er að vinna í sátt við náttúruna, auka frjóssemi lands og stuðla að líffræðilegri fjölbreytni. Til þess að landbúnaður eigi framtíð verður að gæta hófs hvað nýtingu auðlinda varðar og tryggja sjálfbærni í stað þess að horfa fyrst og fremst á hámarks afköst hér og nú. Í því felst stöðugleiki og hagkvæmni til framtíðar. Lífræn ræktun leggur áherslu á að bera virðingu fyrir næringarefnum, koma lífrænum hráefnum aftur inn í næringarhringrásina og nýta áburðarefni úr nærumhverfinu að eins miklu leyti og hægt er. Lífræn ræktun og framleiðsla kjarnar í raun margar þær áherslur sem taldar eru mikilvægar fyrir nútímalega framleiðsluhætti og neytendur kalla eftir, svo sem að minnka losun og stuðla að sjálfbærni.“

Tækið heldur illgresinu í skefjum

Á síðasta ári fjárfesti VOR í tveimur tækjum, sérhönnuðum til að halda illgresi í gördum bænda í skefjum og hafa þau verið í prófunum í sumar með góðum árangri.

Gunnar Bjarnason, korn- og kartöflubóndi í Litlu Hildisey í Austur-Landeyjum, fékk lífræna vottun fyrir þremur árum og segist hafa mjög góða reynslu af tindaherfinu sem hann hefur verið með. „Af þeirri reynslu sem ég hef fengið í sumar er ljóst að þetta getur breytt öllu fyrir mig.“

Hlakkar til að mæla árangurinn

Tækið er til frá 90 sentímetra breidd, sem er þá handdregið til að nota í gróðurhúsum, og upp í nærri 30 metra breidd.

„Í stuttu máli er hver tindur á tindaherfinu sjálfstæður og getur fjaðrað meira en fet upp og niður. Tækið er stillanlegt innan úr traktor eða handvirk og hægt er að stilla „jarðvegsþrýsting“ frá nánast engu upp í sex kíló á hvern tind. Tindurinn heldur sama þrýstingi

hvort sem hann er uppi eða niðri og fá hryggir í kartöflugörðum til dæmis sama þrýsting hvort sem er uppi á miðjum hrygg, eða ofan í lægðinni á milli. Þetta er hægt að nota í nánast allt grænmeti, korn og kál. Eftir þessa tilraun er ég harðákveðinn í að kaupa mér svona tæki, en ég hlakka mikið til að byrja að taka upp og geta mælt annars vegar tíma, því illgresi tefur í upptökunni, og uppskerumagn.“

/smh

Margvísleg úrræði gegn illgresi

„Í lífrænni ræktun er fjölbreyttum aðferðum beitt til að auðga jarðvegslífið og vinna gegn illgresi,“ segir Elínborg spurð um hvernig bændur með lífræna vottun glími við illgresið. „Skiptiræktun er skylda, ræktun er róterað milli svæða til að koma í veg fyrir að sjúkdómar og meindýr nái sér á strik og vinna gegn jarðvegsþreytu. Mismunandi plöntur hafa misdjúpt rótarkerfi, nýta sér næringarefni í mismunandi hlutföllum og á þær leggjast mismunandi meindýr.

Lífrænn áburður er nýttur til að auðga jarðveg. Svo eru tilteknar plöntur ræktaðar tímabundið í þeim tilgangi að blandast jarðveginum og bæta hann.

Nú er orðið skylt samkvæmt reglum að hafa ræktun belgjurta sem hluta af skiptiræktunarplani. Belgjurtir hafa þann eiginleika að vinna nitur úr andrúmslofti og koma niður í jarðveginn. Belgjurtir geta einnig virkað sem lífrænn áburður, jafnvel samhliða.

Jarðvinnsla er síðan notuð eftir þörfum til að halda niðri illgresi og ýmsir valkostir hvaða sérhæfð tæki til illgresishreinsunar eru notuð – en þau eru sífellt að verða fleiri.

Lífrænn jarðvegur er frjósamur og lifandi, enda er virkni jarðvegsins, fjölbreytileiki jarðvegslifveranna, grundvöllur þess að lífrænn áburður brotni niður og verði aðgengilegur plöntum. Það er því sérstaklega mikilvægt fyrir lífræna bændur að sinna honum af kostgæfni og virðingu.“

Elínborg segir að það sé stundum hollt að minna sig á að íslenskur landbúnaður í heild á mun meira sameiginlegt en það sem skilur í sundur búgreinar og aðferðir. „Flest stóru málanna, stærstu áskoranirnar, eru sameiginleg hjá okkur öllum. Við þurfum raunverulegar aðgerðir, stuðning og sjálfbærni sem virkar til lengri tíma, traustan

Gunnar Bjarnason korn- og kartöflubóndi.

rekstrargrundvöll fyrir bændastéttina í heild.“

Ekki má skerða möguleika komandi kynslóða

Elínborg leggur áherslu á að sjálfbærni sé höfð að leiðarljósi þegar til framtíðar er litið fyrir íslenskan landbúnað. Mikilvægt sé að stökkva ekki á skammtímalausnir sem auka framleiðni eða framleiðslu líðandi stundar og skerða um leið möguleika og tækifæri komandi kynslóða. „Ég

tel líka afar mikilvægt að halda í fjölbreytni landbúnaðar hvað varðar framleiðsluvörur, framleiðslueiningar, uppruna og svæðiseinkenni. Halda í og byggja upp grósku og hefðir jafnt í frumframleiðslu og úrvinnslu um allt land.

Lífræn ræktun og framleiðsla er raunverulegur kostur og lausn sem getur aðstoðað okkur við að tryggja framtíð íslensks landbúnaðar.

Sjálfbær framleiðsla sem leggur áherslu á að nýta hráefni úr nærumhverfi, stuðla að

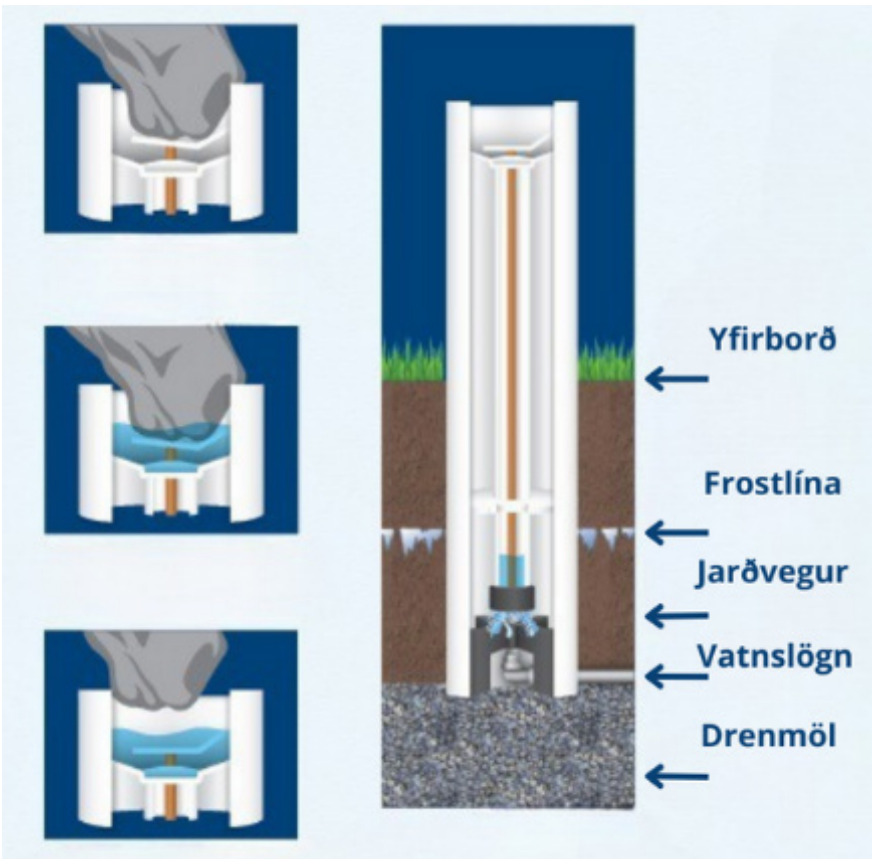
næringarefnahringrás og viðhalda frjósemi.

Það vantar oft bara aðeins upp á að byggja brýr og fullhugsa lausnir, til dæmis í áburðarmálum. Það er í raun fáránlegt að bændur geti skort áburð á sama tíma og lífrænn úrgangur er víða um land flokkaður sem vandamál.

Ég hef áður sagt að VOR telur mikilvægt að heimildir, til dæmis til notkunar á mismunandi áburðarefnum, séu eins rúmar og hægt er og að samræmi við útfærslur í öðrum löndum Evrópu sé sem mest, án þess

þó að það komi niður á trúverðugleika vottunarinnar. Heimildirnar verða að vinna með framleiðendum og gera sem flestum kleift að starfa innan ramma vottaðrar framleiðslu. Það er til dæmis mikilvægt að reglugerðir geri ráð fyrir að nýir áburðargjafar og aðferðir geti komið fram og hefti ekki nýsköpun og þróun

Við þurfum ramma og ut anumhald sem heldur með okkur, styður okkur í að vaxa og gerir okkur kleift að sinna vinnunni okkar án þess að þurfa að hafa áhyggjur af framtíð greinarinnar.“

Nú er rétti tíminn til uppsetninga.

Drinking Post waterer hafa fengið frábærar viðtökur.

Ekkert rafmagn, einfalt í uppsetningu, Allt viðhald ofanfrá.

Alltaf ferskt vatn við hverja notkun. Fyrir allan búfénað.

Verð kr. 136.000 +vsk. Til afhendingar strax Sendum hvert á land sem er.

Formax Paralamp ehf . Sími: 562-6800

Matvæli:

Repjuolía njóti sannmælis

– Íslensk gæðamatarolía

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Repjuolía hefur stundum verið kölluð ólífuolía norðursins og er m.a. framleidd á Norðurlöndunum og í Bretlandi. Hún hefur þó ekki notið sannmælis sem olía í matargerð nema að litlu leyti.

„Þegar ég fór að spyrja menn um repjuolíu og repjuolíuframleiðslu fyrir mörgum árum var svarið að aldrei yrði hægt að rækta olíufræ á Íslandi. En við erum að framleiða helling af repjuolíu og þetta er bara mjög fin og stöðug ræktun,“ segir Eymundur Magnússon, Vallanesbóndi á Fljótsdalshéraði. Þar hefur alllengi verið ræktað bæði vetrar- og sumarrepja og unnin úr henni lífræn og kaldpressuð matarolía.

„Það er ákveðin neikvæðni í gangi gagnvart repjuolíu,“ heldur Eymundur áfram. „Að hún sé bara iðnaðarolía og ætluð til að setja á traktorinn. En lífrænt ræktað, kaldpressuð olía er bara hágæðaolía og á ekkert skylt við þessar iðnaðarolíur sem við erum að flytja inn. Fólk verður stundum alveg brjálað þegar það sér repjuolíu í innihaldslýsingum og hrópar upp yfir sig hvaða árans drasl þetta sé! En repjuolía og repjuolía eru bara ekki sami hluturinn, það fer allt eftir

Repjuolía hefur ekki endilega verið hátt skrifuð á Íslandi sem matarolía. Eymundur Magnússon í Vallanesi framleiðir kaldpressaða, lífræna repjuolíu og segir hana afbragð til matargerðar.

Myndir / sá

vinnslunni og ræktunaraðferðinni,“ segir hann.

Ekki sækja vatnið yfir lækinn

Hann telur að að finna þurfi einhverja leið til að vinna á þessum fordómum. „Bretar til dæmis rækta ekki ólífur þannig að repjuolía er olían þeirra og miklu jákvæðara viðhorf þar gagnvart henni. Repjuolía á bara að vera olían okkar hér á Íslandi, þetta er eina olíujurtin sem við getum ræktað eins og er til vinnslu. Það er u.þ.b. 30–35% olía í fræinu.

Ég rek mig oft á að okkur Íslendingum finnst allt best og stærst á Íslandi, en svo bara förum við út í búð og kaupum fjöldaframleiðdar vörur frá útlöndum. Við erum ekki alveg að standa með okkur sjálfum sem þjóð. Það þarf að standa með hlutunum, og ekki bara á jólnum,“

segir Eymundur jafnframt.

Hann segir að við gerð iðnaðarolíu séu fræin hituð til að ná út úr þeim sem mestu. Repjuolían sem Móðir Jörð framleiðir sé hins vegar lífræn og kaldpressuð og fari í gegnum fjögur stig í framleiðslu. Henni er pakkað með handdælu og Eymundur segist fara um hana mjúkum höndum. „Vinnsla og pökkun hefur mikil áhrif því ef þú ert með kraftmiklar dælur þá dælirðu lofti inn í olíuna sem gerir að verkum að hún þránar fyrr, það er lykilatriði sem er gott að vita,“ útskýrir hann.

Kokkar hrifnir

„Það er gaman að sjá kokka smakka hana því það eru ofboðslega mikil bragðgæði í henni. Þar fyrir utan þá er þetta ein hitaþolnasta olían. Hún brennur ekki fyrr en við 200

gráður, svo þetta er olían sem þú átt að nota til að steikja upp úr en ekki ólífuolíu sem brennur við 100 gráður eða minna,“ bætir hann við.

Bragð repjuolíu er mismunandi eftir því hvar repjan er ræktað. Nokkrir fóru af stað með olíuframleiðslu og hún er ólík eftir því hvaðan hún kemur. Repjuolían frá Móður Jörð ber til dæmis merki þess að hún er ekki ræktað

Repjuolía er nú framleidd á Suður- og Austurlandi. Ræktun repju til olíuframleiðslu er tiltölulega nýtilkomin en repja hefur einnig verið ræktað í öðrum tilgangi. Repjuolía er mjög bragðmild, holl og hitaþolin olía og því góð til steikingar og djúpsteikingar. Af öllum matarolíum hefur hún lægst hlutfall af mettaðri fitu. Talið er að góð repjuolía sé jafnvel hollari en ólífuolía þar sem hún hefur jákvæðari áhrif á kólesterólmagníð í blóðinu, samsetning fitusýra er betri í repjuolíu þar sem mjög hátt hlutfall er af einómettuðum fitusýrum og hún er ein af örfáum jurtaolíum sem innihalda fjölmottaðar fitusýrur af lengri gerðinni sem nefndar eru n-3. Það eru sams konar fitusýrur og í fiskilýsi (svonefndar ómega-3 fitusýrur). Vegna fjölmöttuðu fitusýranna í repjuolíunni helst hún þunnfljótandi í ísskápnum. Flestar tegundir jurtaolíu sem innihalda fjölmottaðar fitusýrur hafa sýrur af gerðinni n-6. Það á til dæmis við um sólblómaolíu, olíu úr vínberjakjörnum og maísolíu. Repjuolía hefur því sérstaka stöðu meðal næringarefnanna sem uppspretta n-3 fitusýra. (Hún er einnig rík af E-vítamíni, 18 mg í 100 ml.).

Matarauður.is

í eldfjallajarðvegi og hefur þannig sína sérstöðu, meðan repjuolía af Suðurlandi hefur öðruvísi bragð sem helgast af öðrum jarðvegi. Þetta þekkja vinnbændur öðrum betur; hvað jarðvegurinn hefur mikið að segja.

Repjuolíuvinnslan í Vallanesi. Hér er olían sett á flöskurnar með handdælu.

Loft í loft

- Fyrir rými af öllum stærðum og gerðum
- Kyndir á veturnar og kælir á sumrin
- Minni hávaði og meiri orkusparnaður
- Möguleiki á endurgreiðslu frá Orkustofnun

Loft í vatn

- Margar stærðir og gerðir af neysluvatnstönkum í boði
- Umhverfisvænn kælimiðill
- Einfalt í uppsetningu
- Allt að 60% lækkun á rafmagnsreikningi

Midea er einn stærsti framleiðandi heims á varmadælum og eru þær sérstaklega framleiddar fyrir norðlægar slóðir

Kælitækni
kaelitaekni.is

Íbúðarhúsalóðir

tilbúðar til afhendingar

Upplifðu rólegra og áhyggjuminna líf í samheldnu, kraftmiklu og drífandi samfélagi á Suðurlandi þar sem öll þjónusta er annað hvort á staðnum eða í næsta nágrenni og úlfatíminn er ekki til. Í sveitasælunni verða dagarnir stuttir, en lífið langt og meiri tími gefst til að njóta fallegrar náttúru, útivistar og samverustunda með þínum nánustu.

Sæktu um lausa íbúðarhúsalóð og byggðu þér framtíðarheimili á besta stað á Suðurlandi.

20 mín.
á Selfoss

Leik- og
grunnskóli

Einstakar
náttúruþerlur

Kynntu þér framtíðarbyggð á borgisveit.is

GRÍMSNES- OG
GRAFNINGSHREPPUR

Saltverk:

Íslenskt flögusalt í 245 verslunum í Bandaríkjunum

Magnús Hlynur Hreiðarsson
magnushlynurh@gmail.com

Íslenskt flögusalt frá Saltverki er nú fáanlegt í Meijer-verslunarkerðjunni í Bandaríkjunum, sem telur 245 verslanir í Illinois, Kentucky, Indiana, Michigan, Ohio og Wisconsin. Meijer er mjög sterk verslunarkerðja og því mikill áfangi fyrir Saltverk á sinni vegferð að koma íslensku sjávarsalti á borð Bandaríkjamanna.

Saltverk er saltframleiðsla, sem staðsett er á Reykjanesi í Ísafjarðardjúpi og framleiðir hágæða íslenskt flögusalt með jarðvarma. Fyrirtækið var stofnað 2011. Það sem er einkennandi fyrir Saltverk er sjálfbær framleiðsluaðferð með því að nýta jarðvarma sem orkugjafa til að eima sjó þar til að salt byrjar að kristallast.

Saltverk er staðsett í fjörunni í Reykjanesi en þar var áður saltvinnsla á 18. öld, sem rekin var af Dönsku konungsbúðinni. Sú saltvinnsla var starfrækt í einhver ár en lagðist svo af vegna erfiðleika í framleiðslu en ástæðan fyrir framleiðslunni var sú að dýrt þótti að kaupa og flytja salt til Íslands vegna útflutnings á fiskvörum. Saltverk byggir því á aldagamalli hefð með öllum þeim nýjungum sem nútíma tækni leyfir.

Eigendurnir

Stofnandi og eigandi Saltverks er Björn Steinar Jónsson, en ásamt honum í eigendahóp er Jón Pálsson, faðir Björns Steinars, og Daniel Helgason fjárfestir. Björn Steinar er jafnframt forstjóri fyrirtækisins og sér að öllu leyti um daglegan rekstur þess. Í dag telur starfsmannafjöldi 20 manns sem skiptist á tvær starfsstöðvar félagsins: Reykjanes í Ísafjarðardjúpi, þar sem framleiðslan á saltinu og hluti af pökkun varanna fer fram, og svo skrifstofur og

Saltið frá Saltverki hefur svo sannarlega slegið í gegn, ekki bara á Íslandi, heldur víða um heim, ekki síst í Bandaríkjunum.

Mynd / Aðsend

höfuðstöðvar í Vesturvör í Kópavogi. Þar fer fram hluti pökkunar, öll dreifing og vöruhýsing. Þar er jafnframt sinnt útflutningi á vörum Saltverks á erlenda markaði.

Hvað er flögusalt?

Fyrir þá sem ekki vita þá er flögusalt fingert salt, sem unnið er úr sjó með hægri eimingu þar til að þækillinn mettast og salt byrjar að falla út. Við þetta hefst svokölluð kristalísing þar sem saltagnir bindast saman og mynda píramídalaga flögur.

„Þegar þær mynda nægilega stóra flögu þá safnast þær upp á botni saltpanna okkar þar sem saltið er síðan uppskorið með höndunum og það þurrkað. Annað salt til samanburðar getur flokkast sem fint salt, til dæmis borðsalt, sem oft er hreinlega framleitt með efnasambandi NaCl og inniheldur lítil sem engin önnur steinefni, eða gróft salt. Það getur verið unnið annars vegar úr salttjörnum en einnig salthellum sem hafa yfir árþúsund safnað saman salti úr höfum fortíðarinnar og er salt sem ávallt er sett í saltkvörn,“ segir Gísli

Saltverk er með vinnsluna sína á Reykjanesi í Ísafjarðardjúpi.

Mynd / Aðsend

Grímsson, saltari hjá Saltverki og bætir við: „Flögusaltið er hins vegar fingerðar flögur sem hægt er að mylja í fingrunum og nota til matargerðar. Margir kjósa að nota flögusalt þar sem flögurnar skila ríku saltbragði þrátt fyrir að nota minna magn af salti til matargerðar og hefur einnig fjöldann allan af steinefnum, svo sem magnesíum, kalíum, kalsíum og fleira og hefur þar af leiðandi minna natríum (Na).“

Bandaríkin frá 2017

En hverju þakkar Gísli þennan frábæra árangur fyrirtækisins í Bandaríkjunum? „Við höfum þar innreið okkar árið 2017 og þá fyrst í örfáum verslunum og veitingastöðum samhliða því að hefja sölu á Amazon.com. Það sem hefur verið einna farsælast fyrir okkur var að byggja upp netsölu á vörunni til bandarískra neytenda. Ásamt því þá hefur Saltverk fjárfest í almannatenglum síðan 2019 í Bandaríkjunum, sem hafa hjálpað til við að koma vörumerkinu í miðla í Bandaríkjunum. Þegar heimsfaraldur Covid-19 skall á þá jókst netsala heilmikið í Bandaríkjunum en að hluta til hefur salan gengið vel þar sem mikill áhugi er fyrir Íslandi og íslenskum afurðum í Bandaríkjunum og við finnum það í hvert sinn sem við förum á sölusýningar í Bandaríkjunum. Það

sem hefur verið allra mikilvægast er þolinmæði og þrautseigja. Bandaríkin eru virkilega stórt markaðssvæði og mjög auðvelt að brenna sig ef ekki er farið varlega. Við höfum notið góðs af því að hafa fengið styrki frá Matvælasjóði ásamt stuðningi frá Business Iceland sem hafa hjálpað gríðarlega mikið við uppbyggingu á vörumerkinu í Bandaríkjunum og hjálpað okkur að geta tekið ákvarðanir um markaðssókn og markaðssetningu þarlendis,“ segir Gísli.

Danmörk líka

Gísli segir að fyrirtækið hafi einnig verið með töluverðan útflutning til Danmerkur síðan 2014 en það sé mikill fjöldi veitingastaða í Kaupmannahöfn og víða sem vilja ekkert annað salt nota í sína matargerð nema frá Saltverki. „Einnig er að finna vörur frá okkur í fjölda matvörukerðja þarlendis en þar má nefna Irma, Føtex, Bilka, Menu og Dagrofa. Eins og staðan er í dag þá einblínir félagið á þessi tvö markaðssvæði ásamt Íslandi að sjálfsögðu. Hins vegar kemur fjöldinn allur af fyrirspurnum um íslenska saltið okkar og höfum við selt salt til Bretlands, Þýskalands, Suður-Kóreu, Sviss, Filippseyja, Ástralíu og Ítalíu, svo eitthvað sé nefnt,“ segir Gísli.

Speedfit®
hraðtengi

SJÁ NÁNAR
Á LOFT.IS

Fjölbreyttar lausnir í lagnakerfum þar sem enginn sérhæfð verkfæri þarf til uppsetningar

John Guest Speedfit lagnakerfið er með hraðtengjum sem einfaldlega er smellt sama. Lagnakerfið hefur verið vinsælt meðal bænda um allan heim vegna þess hve fljótlegt og hagkvæmt það er í uppsetningu.

LOFT & RAFTÆKI

Vatnsorka

Hjallabrekka 1 - Dalbrekkumegin | S: 564 3000

NETDAGAR

vfs.is

15% AFSLÁTTUR!

AF ÖLLUM VÖRUM Í VEFVERSLUN

FRÍ SENDING
Ef verslað er fyrir 15.000 kr. eða meira

Skannaðu og
skoðaðu nánar

**VERKFÆRA
SALAN**

VERKFÆRASALAN • SÍÐUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALVEGI 32A, KÓPAVOGI • ÓSEYRI 4, AKUREYRI • FITJABRAUT 2, REYKJANESBÆ • 560 8888 • vfs.is

Husqvarna®

MHG Verslun er með umboð fyrir
Husqvarna Forest & Garden á Íslandi

*Varahlutir og
þjónustuverkstæði

Husqvarna K770
Steinsög
Sögunardýpt
12,5 cm

Husqvarna
520IRX
Sláttuorf 36V

Husqvarna
Traktor TC220
14,4kw

Husqvarna
K970 Steinsög
Sögunardýpt
15,5 cm

Husqvarna Rider
320X AWDTraktor
10,5 kW

Husqvarna
522IHD60
60cm

Husqvarna
LC253S Sláttuvél
2,8kW

Husqvarna
525BX Blásari
86 m/s

Husqvarna
535RX Sláttuorf
1,6kW

Husqvarna
580 EPOS
16.000m²

Husqvarna
AM535AWD
EPOS 3.500 m²

Husqvarna 450e
Keðjusög
2,4kW

Husqvarna Forest & Garden Products

Garðverkfæri, slátturóbotar, steinsagir, steinsagarblöð,
jarðvegsþjöppur, hoppaparar, kjarnaborvélar, garðsláttuvélar,
golfslípivélar, sandarar, gröfur, golfbílar og margt fleira

MHG Verslun | Víkurhvarf 8
S. 544 4656
mhg@mhg.is

Skógrækt með tilgang

Sturla Óskarsson
sturla@bondi.is

Hlynur Gauti Sigurðsson hefur síðustu ár starfað sem sérfræðingur í skógrækt hjá Bændasamtökum Íslands, þó sjálfur kynni hann sig sem sérvitring á því sviði. Í haust færir hann sig á ný mið og hefur störf hjá Skógræktarfélagi Íslands. Bændablaðið spjallaði við Hlyn um Kolefnisbrúna, loftslagsbreytingar og framtíðarhorfur skógræktar á Íslandi.

Gæfuríkur tími með skógarbændum

Hvað hefurðu starfað lengi hjá Bændasamtökunum?

„Ég hóf störf hjá Landssamtökum skógareigenda í byrjun árs 2018. Um mitt ár 2021 varð til búgreinadeild skógarbænda undir hatti BÍ og við það urðu nokkrar breytingar. Allt mitt starf og öll mín verkefni snéru samt áfram að því að vinna að framgangi skógræktar á bújörðum með skógarbændum vítt og breitt um landið. Þetta hefur verið góður og gæfuríkur tími að vinna með skógarbændum, sem og öðrum bændum sem alla jafna hafa sýnt skógrækt áhuga. Auk þess er skemmtilegt og kraftmikið starfsfólk sem vinnur hér hjá BÍ, svo ég tala nú ekki um blaðamenn Bændablaðsins, en þar er auðvitað eðalfólk líka. Ég finn það samt hjá mér að það er kominn tími á að breyta til og ég er um þessar mundir að hefja störf hjá Skógræktarfélagi Íslands (SÍ). Það er tilhlökkunarefni, þó ég muni að sjálfsögðu sakna margs úr fyrra starfi. Eg treysti því að nýr starfsmaður komi sterkur inn í starfið.“

Hvað munt þú fást við hjá Skógræktarfélagi Íslands?

„Mitt meginhlutverk hjá SÍ er að vinna að verkefnum Landgræðsluskóga og ýmsum sérverkefnum sem forveri minn, Jón

„Ég held það sé nokkuð til í ævintýri dýranna í Hálsaskógi. Það eru margir vinir í þessum skógi,“ segir Hlynur Gauti.

Mynd / ál

Kolefnisbrúin tryggir búsetu

Landssamtök skógareigenda og Bændasamtökin reka fyrirtæki sem nefnist Kolefnisbrúin. Geturðu útskýrt út á hvað Kolefnisbrúin gengur?

„Hugmyndin að Kolefnisbrúnni er fengin frá Skógarkolefni, sem er kröfusettt Skógræktarinnar. Hún byggir fyrst og fremst á því að rækta tré sem binda kolefni í stofni. Við mælum trén, þá getum við sagt að hér erum við að binda

ákveðið mikið. Í framhaldinu má selja kolefniseiningar sem verða til. Við viljum búa til tekjustreymi með því fyrir skógareigendur. Það er samfélagslega styrkjandi að við séum með tekjuöflun og fæðuöflun um allt land. Eitt af því sem Kolefnisbrúin gengur út á er að tryggja búsetu.

Með Kolefnisbrúnni viljum við efla atvinnu. Þú ert með miklu meiri framlegð í skóglendi heldur en rýru landi svo sem móum eða melum. Við eigum fullt af melum og rýru landi á Íslandi sem væri upplagt að skella í stafafuru, lerki og lúpínu, eitthvað sem virkar vel á Íslandi og glæðir það lífi.

Næsta áhersluatriði með Kolefnisbrúnni er fæðuöryggið. Því meiri skógur, þeim mun auðveldara er að rækta. Til dæmis ef við, sem þjóð, ætlum að stuðla að öryggi í kornrækt, þá eru skjólbelti grundvallaratriði. Timburöryggi er forsenda að uppbyggingu sjálfstæðrar þjóðar. Þegar við notum land gagnert fyrir timburnytjar þurfum við að rækta skóginn rétt. Það er ekki nóg að gróðursetja, við þurfum að sinna skóginum, svo sem að uppkvista hann, snyrta, millibilsjafna og grísa á réttum tímum. Vanræksla á skógaumhirðu gerir skóga ekki bara fráhrindandi fyrir fólk og ferfætlinga heldur rýrir það tekjumöguleikana með framleiðslu á lökum við.

Við viljum búa til útivistarsvæði. Ef við fáum fólk í skógin okkar þá eflum við lýðheilsu. Japanir fundu upp á hugtaki sem heitir skógarböð. Við Íslendingar erum alveg búnir að fatta þetta. Okkur líður vel í skógi. Það er svo margt að sjá í skógi.

Það síðasta með Kolefnisbrúnni og kannski það mikilvægasta er gegnsæið. Við stöndum saman sem bændur, styðjum við hvert annað, erum saman í loftslagsaðgerð, erum ekki að fela neitt og með öll gögn uppi á borði, hvort sem það eru taxtar eða eltingaleikur við raubindingu.

Við erum að búa til kerfi í nafni skógræktar. Til þess að efla skógrækt. Við erum að skapa klassískar timburnytjar þannig að einn daginn verðum við komin með auðlind og hún á að vera augljós. Ísland

er á barrskógarbeltinu, skilgreint í heimshnattarins skilningi. Við erum með fullt af tækifærum í skógrækt samhliða landbúnaði og þar með fyrir samfélagið.“

Varðandi kolefniseiningarnar. Heldurðu að bændur gætu lifað af sölu þeirra eða að slík sala geti orðið stór hluti af þeirra tekjum í nánustu framtíð?

„Þarna hittirðu á viðkvæman streng. Þegar við vorum að hugsa þetta fyrst þá sáu sumir tækifæri í svo mikilli sölu á einingum að bændur myndu bregða búi og selja landið sitt til einhvers þriðja aðila. Landið yrði ekkert notað undir neitt annað en kolefnisbindingu, stór landsvæði þess vegna. Bóndi myndi kannski búa áfram á jörðinni en ekki með neina matvælaframleiðslu af því að það yrðu svo miklar tekjur í einingunum. Þetta er þó óraunhæft fyrir flestar jarðir. Líklegra er að bóndi geti aukið árlegar tekjur sínar umtalsvert en ekki nóg til að lifa á eingöngu. Kolefnisbrúin byggir á því að við erum að efla samfélagið með því að efla gjöfuleika jarða.

Við getum haft fyrirtæki sem styðja bændur með kaupum á kolefniseiningum og þar með jafna sinn kolefnisbúskap. Bóndinn getur þá aðstoðað við að kolefnisjafna það sem fyrirtækið mengar. Bóndinn fær tekjur fyrir kolefnisbindinguna. Fyrirtækið getur notað það í markaðssetningu. Það er ákveðin efnahagshringrás sem myndast og styrkir bæði fyrirtæki og bændur. Við höfum til dæmis séð að sjávarútvegsfyrirtæki hafa keypt land til þess að fara í kolefnisskóga, sem er í sjálfu sér hið besta mál. Þau eru að sinna sínu ábyrgðarhlutverki í loftslagsmálum. Einnig gætu þau séð tækifæri í því að efla útivist inni í skóginum. Í nálægri framtíð þá gætu þau haft þar sumarhúsasvæði fyrir starfsmenn fyrirtækjanna. Þetta getur ríkið gert og fleiri fyrirtæki líka.“

Skógrækt allra hagur

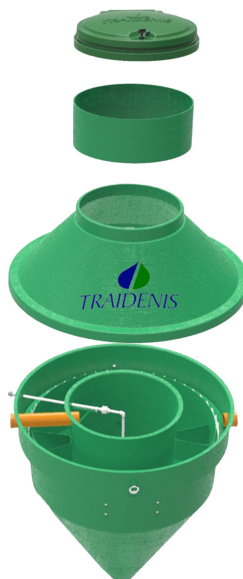
Eru einhverjir fjárhagshvatar fyrir bændur til þess að stunda skógrækt?

Já, fullt af þeim, en nýting Framhald á bls. 30

LÍFRÆN SKOLP HREINSISTÖÐ

- Stöðin kemur samsett og tilbúin til uppsetningar
- Hátt hreinsunarstig
- Lyktarlaus
- Einföld uppsetning
- Ekki þörf á siturlögnum
- Möguleiki á fjartengingu við upplýsingakerfi

vatnsvirkinn@vatnsvirkinn.is - Sími 510 1400 - www.vatnsvirkinn.is

SPORTSMAN®

TOURING
FYRIR SLÓDIRNAR

X2
FYRIR RÚNTINN

6X6
FYRIR VERKEFNIN

NÝ SENDING AF POLARIS!

EIGUM Á LAGER VÖNDUÐ FJÓR- OG 6-HJÓL
TIL AFHENDINGAR STRAX

POLARIS

Klettháls 15 Reykjavík / Óseyri 4 - Akureyri
www.stormur.is / Sími: 577 1717

DREYMR ÞIG UM AÐ...

- Innrétta þitt eigið sveitasetur á hálfum hektara af landi
- Stofna ferðapjónustu umkringda náttúruperlum
- Búa í sveit nálægt höfuðborginni með verslun og skóla í göngufæri
- Vera með aðstöðu fyrir tómstundir eða léttan iðnað

MÍÐKRIKI 1 GETUR GERT ÞAÐ AÐ VERULEIKA!

UM EIGNINA

- 5.600 fm eignarlóð við Hvolsvöll
- 161,6 fm einbýlishús á 3 hæðum (1950)
- 122,7 fm skemma (2006)
- 19,9 fm bílskúr (1960)
- Heildarstærð um 304,2 fm

Ásett verð **95.000.000 kr.**

VIÐ HJÁLPUM ÞÉR AÐ LÁTA DRAUMINN RÆTAST

Ágúst Kristjánsson
Löggiltur fasteignasali
Sími: 893-8877
agust@fannberg.is

Guðmundur Einarsson
Löggiltur fasteignasali
Sími: 863-9528
gudmundur@fannberg.is

Fannberg
Fasteignasala
www.fannberg.is

„Framtíðarsýnin er sú að ég vil að við séum öflugt matvælaland, við séum sjálfbær og séum með gott lambakjöt. Og ég vil alveg sjá fjallalamb eins mikið og skógarlamb í búðum.“

Mynd / ál

möguleikanna er háð útsjónarsemi, dugnaði og þolinmæði bóndans eins og flest annað í lífinu. Þú getur gert betra fæði í skjóli trjáa. Þú getur tryggt betra næringarframboð í skjóli trjáa og vatnsbúskap og tryggt jafnara vatnsflæði frá snjó úr fjöllum. Í ferðahjónustu eru líka miklir möguleikar. Svo kemur sala á timbri eftir fáa áratugi. Fyrst og fremst þurfa stjórnvöld að átta sig á því að með skógrækt er gríðarlegt tækifæri til að efla landbúnað, skógrækt, búsetu, gjaldeyrisssparnað, lífsviðurværi og fyrst og fremst til að efla sjálfbærni landsins.

En þetta er lífsstíll, að vera bóndi. Það á líka við um skógarbóndann. Þetta er umhyggja fyrir landinu. Skógarbóndinn er fyrst og fremst að reyna að gera landið betra.“ *Eru einhverjir skógar hérlandis orðnir nógu gamlir til að fella tré og hefja timburvinnslu?*

„Það má skipta skógum landsins í þrennt. Það eru þjóðskógarnir: Hallormsstaður, Þjórsárdalur og fleiri, þar eru stærstu trén. Og stærstu

trén þýðir ekki endilega að þau séu elst heldur eru tré valin sem henta hérlandis. Sitkagreni er gríðarlega öflugt í Skorradal til dæmis. Það er hægt að nýta þessar tegundir í dag, fyrstu trén voru gróðursett í kringum 1950. Þá voru meira og minna tilraunir í gangi. Þau tré voru ekkert endilega vel snyrt. Ef við hefðum snyrt tvístofna og fleira, þá værum við komin með meira af góðum trjám.

Næst eigum við skógræktarfélögin um allt land, þau eru stofnuð um 1930–70. Það er mikil skógrækt á vegum skógræktarfélaga við þéttbýli og víðar. Þarna eru sennilega umfangsmeiri landsvæði heldur en þjóðskógar í heildina, fleiri hektarar. Og það eru margir nytjaskógar í dag, jafnvel á stöðum þar sem engum datt í hug að timburframleiðsla væri möguleg þegar gróðursett var fyrir fáum áratugum. En vinnslan okkar er komin svo stutt og umhíðan ekki nægileg. Ég vil kalla það gróðursetningu þegar þú ert að byrja, eftir það hefst umhíðan sem er að

sinna skóginum og í lokin kemur uppskeran við grisjun og seinna við lokafellingu og endurnýjun. Allt er þetta skógrækt.

Svo er þessi síðasti kafli sem er langstærstur að flatarmáli, það eru skógarbændur. Þeir byrja um 1990 og eru með yngstu skógana. Þeir detta sumir inn í umhíðu núna, aðrir á næstu áratugum. Í dag erum við að klikka í umhíðumálum. Við erum með blússandi tækifæri núna því að fyrstu skógarnir okkar, t.d. á Héraði, eru farnir að gefa borð og planka úr grisjunum. Nú er tími til að sanna sig. Þetta er mikilvægur tími fram undan af því að ef við gerum ekkert núna næsta áratug, þá vaxa trén misæskilega á meðan.“

Íslenskt landslag

Margir hafa sterkar skoðanir á hvernig íslenskt landslag eigi að vera. Hvar eigi að vera tún, mói, skógur eða annað. Er eitthvað til sem heitir íslenskt landslag?

„Ég er bara staddur hérna á þessari öld. Forverar mínir, afi og amma, þau þekkja kannski ekkert gróður í þeirri mynd sem við höfum í dag, þó að tækifærin hafi verið þar, menn áttuðu sig kannski ekki á því. Svo spilar tíðarfarið ábyggilega inn í líka. Íslenskt landslag nútímans er mest mói og annað rýrt land. En ég er ekkert viss um að menn vilji hafa það þannig. Menn vilja hafa gjöfular gresjur eða fallega skóga í bland. Við erum farin að sækja nám miklu meira erlendis, þekkjum orðið skandinavískt umhverfi til dæmis. Fólk er farið að átta sig á því að það er hægt að rækta skóg hér. Heiðmörk er í næsta nágrenni við borgina. Þar er fallegur skógur og kynslóðirnar sjá tækifærin sem eru í skógrækt. Þannig náum við að búa til landslag með opnunum og lokunum, bæði sjónrænt og líka veðurfarslega.

Skógurinn bindur líka jarðveg. Þannig að ef við erum með einhverjar snjóflóðavarnir þá hafa menn þegar beitt þeim í hlíðum. Þetta er m.a. á Norðfirði, Siglufirði og á Vestfjörðum. Þeim mun öflugra rótakerfi, þeim mun meiri binding, þeim mun meiri framleiðni. Náttúran mundi hvort sem er gera það sjálf. Reynum að aðstoða náttúruna og ef við aðstoðum náttúruna, þá borgar náttúran til baka.

Ég sé fyrir mér að íslensk náttúra þróist í sjálfbæra átt með skógi. Þó ég vilji ekki þekja landið algjörlega í skógi, enda eru ýktar áhyggjur sumra

um það gjörsamlega óraunhæfar í okkar landi sem er 98% skóglaut.“ *Hefur íslensk náttúra breyst mikið af mannavöldum í gegnum tíðina?* „Það var þarna í kringum árið 900, þá byrjar þetta. Þá voru flutt inn ýmis dýr og maður heyrir það á örnefnunum. Það er til Sauðafell, Galtarækur og Hafravatn. Skógurinn sem var fyrir var ruddur, mest til að skapa bithaga fyrir það búfé. Svo rýrnuðu þeir bithagar smám saman með tímanum og urðu að móum og melum dagsins í dag. Eitthvað hefur orðið til þess að við höfum ekki flutt inn trjátegundir með okkur frá Noregi. Við hefðum bara átt að gera það strax með landnámsmönnum. Ég skil ekki hvers vegna það var ekki gert. Ég hefði viljað vera þarna til þess að sjá hvað klikkaði.

Samtímamenn hafa alltaf haft rangt fyrir sér með skógrækt. Bjartsýnustu menn í skógrækt á hverjum tíma hafa alltaf efast um möguleika skógræktar. Skilyrðin hafa alltaf þótt það uggvænleg að menn hafa ekki trúað því að hér gætu vaxið tré. Svo kom bara í ljós að þetta vex ágætlega. Þessar helstu trjátegundir okkar í skógrækt eru búnar að sanna sig. Þær eru frá norðlægum slóðum þar sem aðstæður svipa til þeirra sem hér eru. Skógarnir vaxa og dafna og þá eru meiri tækifæri fyrir aðrar tegundir að koma. Fuglar og því miður fyrir mannskepnuna, skordýr. En fuglarnir sem eru komnir, þeir eru fallegir og auðga landið. Við þurfum bara fleiri glókkolla til að tína pöddurnar.“

Birki er gjarnan talið heppilegt til ræktunar hérlandis. Er þetta fagurfræði eða eru góð vistfræðileg rök fyrir því að við ættum að leggja áherslu á birki?

„Birkíð er úrvalstegund því að hún hefur aðlagast Íslandi yfir aldirnar og sumpart hefur hún þróast í það að vera krækla eða skógvíðarbróðir. Á einstaka stöðum á landinu, eins og Bæjarstaðarskógi og fleiri skógum hér, er beinvaxið birki vegna þess að það hefur verið látið í friði frá bitvörgum, væntanlega fé oftast nær. Birkíð er traust. Það vex ekkert hratt samt í samanburði við hinar tegundirnar sem við erum að tala um en er nokkuð öruggt og sáir sér miklu meira en innfluttu tegundirnar. Það er því gott til landgræðslu, ekki síst í meiri hæð yfir sjávarmáli en við höfum hingað til yfirleitt ræktað skóg.

Landið hefur ekki breyst svo mikið vegna skógræktar. Þessir ræktaðu skógar sem eru komnir í dag eru fyrst og fremst nálægt vegi. Við eigum fullt af öðru landi þar sem ekki eru tré. En það er svo skrýtið, við erum bara með hálf þúsund lands í innfluttum tegundum og 1,5% í birki. Alls, ekki nema tvö prósent.“

Oft er sauðfjárrækt og trjárákt stillt upp sem andstæðum. Eru þetta greinar sem geta unnið hlið við hlið?

„Það á alls ekki að stilla þeim upp sem andstæðum. En vandamálið er tímafaktor. Við getum ekki beitt svæði fyrstu árin. En eftir að trén ná um fjögurra m hæð og börkurinn er orðinn þykkur má nota skóga til beitar. Það er bara nýgræðingurinn og nýja brumið sem dýrin eru að éta og skemma eða jafnvel eyðileggja í nýskógrækt.

Það er búin að vera leiðinleg hjöðnun eða hnignun í kvikfjárrækt. Varðandi rolluna þá vil ég ekki að við göngum að henni dauðri. Við þurfum að halda henni í landinu. Við getum gert það með alls konar aðstoð og samhliða skógrækt. Þetta er bara spurning um að beitin sé þar sem hún má vera, ekki á landi nágranna sem kæra sig ekki um hana og ekki á landi sem er óhæft til beitar.

Skógræktin þverar allar búgreinarnar. Hún styður við þær allar ef við skipuleggjum okkur vel. Byrjum á hliðunum því það er yfirleitt landið sem er ekki í notkun fyrir kornrækt eða akuryrkju. Þar safnast snjórinn, snjórinn bráðnar lengur inn í vorið. Þannig að ef við höldum vatninu lengur í brekkunum, þá er vatnsbúskapurinn í túninu betri, ræktunin líka.“

Framtíðarhorfur

Skógrækt er langtímaverkefni. Hvaða verkefni myndir þú setja í forgang næstu fimmtíu til hundrað árin?

„Framtíðarsýnin er sú að ég vil að við séum öflugt matvælaland, við séum sjálfbær og séum með gott lambakjöt. Og ég vil alveg sjá fjallalamb eins mikið og skógarlamb í búðum. Og sennilega myndi ég kaupa skógarlambið. Ég held að ef að kolefnismálin nái einhverri samfélagslegri lendingu þá séum við á grænni grein.

Góður vinur minn sagði: „Besta leiðin til að rækta birki er að rækta fyrst lerkí.“ Það er ótrúlega mikil speki þarna á bak við. Til þess að skýla og af því að lerkíð er svo oft gróðursett í rýrt land. Þú getur gróðursett birki í rýrt land en það vex aldrei, það tórir bara. En með lerkí glæðirðu landið lífi, og allt sem kemur undir lerkínu, mosinn, sveppurinn og barrið sem fellur til á hverju ári. Þá eru allt í einu komin svo góð skilyrði fyrir birki að það getur vaxið með lerkínu.

Ég vil að við séum að minnsta kosti sjálfbær í timburframleiðslu. Og það væri ekkert leiðinlegt að geta stutt við þá sem eru í neyð í kulda erlendis og sent þeim timbur.“

Áhrif loftslagsbreytinga

Hvaða trjátegundir myndir þú leggja áherslu á hérlandis?

„Það eru deyjandi tegundir vegna loftslagsbreytinga í Ölpunum til dæmis. Eru aðstæður á Íslandi þannig í dag að við getum tekið þessar tegundir í föstur og sinnt þeim með því hugarfari? Ekki að þetta sé besti gagnviðurinn, heldur erum við að þessu til þess að vernda og koma í veg fyrir útrýmingu. Það væri ein leið og ég veit að okkar helstu trjáráktarfræðingar eru með þetta í huga.

Með tilliti til loftslagsbreytinga, þá er gert ráð fyrir meiri öfgum í aðstæðum á Íslandi. Til þess að draga úr þessum öfgum, þá stillum við þeim í hóf með skógrækt. Hér hjaðna jöklar eftir því sem við förum inn í öldina. En í einhverjum tilfellum getur skógrækt stuðlað að því að þessir jöklar geta verið hér lengur. En það á ekki að gróðursetja bara til að gróðursetja. Heldur á að gróðursetja með einhværni tilgang. Og ef menn eru bara að gróðursetja til þess að fara í kolefnisbindingu, þá geta menn bara gróðursett afkastamestu trén. Og það mun ekkert endilega vera best fyrir fólkið, fyrir landslagið eða fyrir búpeninginn nema að fleiri þættir séu teknir með í dæmið. Þannig að við verðum að hugsa um fjölbreytni, fólkið og náttúruna. Því að ef að það verður uppskerubrestur af einni tegund, segjum sem svo ef kæmi barkarbjalla í miklum faraldri til Íslands, þá geta þær tegundir sem verða undir dáið út. Ef við erum bara með allt í monókúltúr þá er engin tegund til að taka yfir ef slíkt gerist. Við verðum að hafa fjölbreytnina.“

En varðandi fjölbreytni lífríkisins á landinu, hefur trjáráktin áhrif á þann fjölbreytileika sem er til staðar, eins og fuglalíf?

„Þetta er náttúrlega inngrip í landið. En við erum bæði stórt og lítið land. Það er mjög langt í að aukin útbreiðsla skóga hafi neikvæð áhrif á fugla sem fyrir eru, ef það gerist þá nokkuð. Skógrækt eflir líffræðilega fjölbreytni. Við þurfum að hafa þetta skipulagt, ekki of ferkantað og ákveðna óreiðu. Ég vil sjá þetta sem fjölbreyttast. Við getum svo gert miklu meira með skógi. Tala nú ekki um eftir hundrað ár. Þá verður hér komin milljón manns á Íslandi.

Heldurðu að það sé tilviljun að Svíþjóð, Noregur og Finnland séu svona sterkar þjóðir? Það er fyrst og fremst trjáiðnaðurinn. Síðan í maí er búgreinadeild skógarbænda innan BÍ meðlimur í evrópsku skógarbændasamtökunum. Þar er skemmtilegt tækifæri til þess að fræðast og efla kynni.

Ég held það sé nokkuð til í ævintýri dýranna í Hálsaskógi. Það eru margir vinir í þessum skógi.“

Vetrararbúnaður

Hilltip

Snjótennur, fjölplógar, salt- og sanddreifarar

Tangarhöfði 1 / 551-5464 / wendel.is / wendel@wendel.is

Husqvarna®

Há Verslun er með umboð fyrir
Husqvarna Construction
á Íslandi

- Eigum jarðvegsþjöppur á lager uppí 500 kg
- Þjónustuverkstæði og varahlutir

ERUM FLUTT AÐ LYNGHÁLSI 5

Husqvarna K770 14"
Steinsög/hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna FS 500 E
rafmagns gólfög
Sögunardýpt 19 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150mm Max

Husqvarna K970 16"
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97 kg, 500 mm plata

Husqvarna FS 400 LV
gólfög bensín
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna Rammer
Hoppari LT6005 bensín
230mm plata, 69kg

Husqvarna Trowel BG 245
Slípivél, vinnslubreidd
60 cm

Husqvarna K4000
Steinsög, 230v
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Steinsög, vökvadrifin
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000 Ring
rafmagnssög
Sögunardýpt 32,5 cm

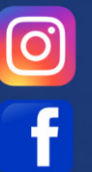
Husqvarna K7000 Pre Cut
rafmagnssög
Sögunardýpt 14,5 cm

Lynghálsi 5, 110 Reykjavík
Opíð mán.- fös. Kl. 9 - 17
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Husqvarna Construction Products

Gólfsgir, jarðvegsþjöppur, kjarnaborvélar, borstandar, hopparar, slípivélar, garðverkfæri, golfbilar, garðsláttuvélar og margt fleira!
Kíktu á úrvalið á haverslun.is eða til okkar að Lynghálsi 5

Límtréshús, bogahús og færarlegar byggingar

Hýsi.is

Færarlegar byggingar

Bogahús

Límtréshús

BYGGJUM BETUR

Réttalistinn 2025

Fjár- og stóðréttir eru fram undan og venju samkvæmt birtir Bændablaðið lista yfir helstu réttir landsins. Upplýsingar um viðbætur eða leiðréttingar skal senda á netfangið throstur@bondi.is.

Vesturland

Brekkurétt í Norðurádal, Mýr.	14. september og 28. september
Fljótstungurétt á Hvítársíðu, Mýr.	14. september
Grimsstaðarétt á Mýrum, Mýr.	16. september, 29. september og 6. október
Hítardalsrétt í Hítadal, Mýr.	15. september, 28. september og 6. október
Kaldárbrakkarétt í Kolbeinsstaðahreppi	7. september
Mýrdalsrétt í Hnappadal	21. september og 12. október
Nesmelsrétt í Hvítársíðu, Mýr.	6. september
Oddstaðarétt í Lundareykjadal	3. september og 5. október
Rauðsgilsrétt í Hálsasveit, Borg.	21. september og 5. október
Svignaskarðsrétt, Svignaskarði, Mýr.	15. september og 29. september
Þverárrétt í Þverárhlið, Mýr.	15. september og 21. september
Tungurétt á Fellsströnd, Dal.	12. september
Flekkudalsrétt á Fellsströnd, Dal.	13. september og 27. september
Kirkjufellsrétt í Haukadal, Dal.	13. september og 27. september
Hólmarétt í Hörðudal, Dalabyggð	14. september og 22. september
Brekkurétt í Saurbæ, Dal.	14. september og 28. september
Fellsendarétt í Miðdölum, Dal.	14. september og 28. september
Gillastaðarétt í Laxárdal, Dal.	14. september og 28. september
Skarðsrétt, Skarðsströnd, Dal.	14. september og 28. september
Skerðingsstaðarétt í Hvammsveit, Dal.	14. september og 28. september
Vörðufellsrétt á Skógarströnd, Dal.	20. september og 12. október
Ósrétt á Skógarströnd, Dal.	3. október
Ljárskógarétt í Laxárdal, Dal.	6. september
Langholtsrétt í Eyja- og Miklaholtshr.	22. september og 5. október
Þverárrétt Eyja- og Miklaholtshr, Snæf.	21. september og 4. október
Núparétt í Melasveit	14. september og 27. september
Reynisrétt undir Akrafjalli, hval	27. september
Svarthamarsrétt á Hvalfj.str.	21. september og 5. október
Hornsrétt í Skorradal.	14. september
Bláfeldarrétt í Staðarsveit, Snæf.	27. september
Grafarrétt í Breiðuvík, Snæf.	27. september
Klofningsrétt í Beruvík, Snæf.	27. september
Ólafsvikurrétt í Ólafsvík, Snæf.	20. september
Þæfusteinsrétt á Helligsandi/Rífi, Snæf.	20. september
Ölkeldurétt í Staðarsveit, Snæf.	27. september
Svignaskarðsrétt, Svignaskarði, Mýr. Mánudaginn 16. september, seinni 30. september	
Þverárrétt í Þverárhlið, Mýr.Mánudag. 16. september, seinni sunnudaginn 22. september	
Oddstaðarétt í Lundareykjadal	Vantar upplýsingar

Vestfirðir

Kjósarrétt í Árneshreppi, Strand.	20. september
Melarétt í Árneshreppi, Strand.	13. september
Minni-Hlið í Hlíðardal, Bolungarvík	20. september
Syðridalsrétt í Bolungarvík	20. september
Hraunsrétt við Hraun í Hnífsdal í Skutulsfirði	20.-21. september og 4.-5. október
Kirkjubólsrétt við Kirkjuból í Engidal í Skutulsfirði	20.-21. september og 4.-5. október
Eyrrarétt á Eyri í Kollafirði, Reykhólahreppi, A-Barð.	6.-7. sept. og 27.-28. sept.r
Grundarrétt í Reykhólahreppi, A-Barð.	14. september
Kröksfjarðarnesrétt í Reykhólasv., A-Barð.	20. september og 27.-28. september
Staður, Reykhólahrepp A-Barð	14. september
Kirkjubólsrétt í Steingrímsfirði, Strand.	21. september og 5. október
Krossárrétt	13. september
Kollafjarðarrétt	21. september og 5. október
Skeljavikurrétt í Steingrímsfirði, Strand.	12. september og 27. september
Staðardalsrétt í Steingrímsfirði, Strand.	21. september og 28. september
Staðarrétt í Reykhólahreppi, A-Barð.	14. september
Skeljavikurrétt í Steingrímsfirði, Strand. Föst. 13. september og lau.n 28. sept. kl 16.00.	
Staðardalsrétt í Steingrímsfirði, Strand. 22. september og sunnud. 6. október kl 15.00.	
Innri-Múlarétt á Barðaströnd, V-Barð.	Mánudaginn 23. september
Kinnarstaðarrétt í Reykhólahr, A-Barð.	Ekki réttað í ár
Staðarrétt í Reykhólahreppi, A-Barð.	Mánudaginn 23. september
Vaðalsrétt á Barðaströnd, V-Barð.	Sunnudag 22. september
Staður, Reykhólahrepp A-Barð	Sunnudaginn 15. september

Norðvesturland

Auðkúlurétt við Svinavatn, A.-Hún.	6. september
Beinakeldurétt, A.-Hún.	31. ágúst
Hlíðarrétt / Bólstaðarhlíðarrétt, A.-Hún.	6. september
Hvammssrétt í Langadal, A.-Hún.	30. ágúst

Rugludalsrétt í Blöndudal, A.-Hún.	30. ágúst
Stafnsrétt í Svartárdal, A.-Hún.	6. september
Sveinsstaðarétt, A.-Hún.	7. september
Undirfellsrétt í Vatnsdal, A.-Hún.	6. september
Hamarsrétt á Vatnsnesi, V.-Hún.	13. september og 28. september
Hrútatungurétt í Hrútafirði, V.-Hún.6. september, skilarétt 28. september og 11. október	
Hvalsárrétt í Hrútafirði, V.-Hún.	13. september
Miðfjarðarrétt í Miðfirði, V.-Hún.	6. september, skilarétt 28. sept
Valdarásrétt í Fitjárdal, V.-Hún.	5. september
Viðidalstungurétt í Viðidal, V.-Hún.	6. september, 21. september og 12. október
Þverárrétt í Vesturhópi, V.-Hún.	13. september
Fossárrétt í A.-Hún.	6. september
Kjalarlandsrétt, A.-Hún.	6. september
Skrapatungurétt í Laxárdal, A.-Hún.	7. september

Mið-Norðurland

Árskógsrétt á Árskógsströnd, Eyjafirði	12.-13. september og 19.-20. september
Dalvikurrétt, Dalvík	12.-13. september og 19.-20. september
Tungurétt í Svarfaðardal	12.-13. september og 19.-20. september
Hraungerðisrétt í Eyjafjarðarsveit	6. september og 20. september
Þverárrétt ytri, Eyjafjarðarsveit	7. september
Reistarárrétt í Hörgarsveit, Eyjafirði	13. september
Staðarbrakkarétt í Hörgárdal, Eyjafirði	12. september
Þorvaldsdalsrétt í Hörgarsveit, Eyjafirði	6. september
Þorustaðarétt á Moldhaugnahálsi, Eyjafirði	4.-6. september
Griðtgarðsrétt í Hörgarsveit, Eyjafirði	13. september
Þverárrétt í Öxnadal, Eyjafirði	13. september
Deildardalsrétt í Deildardal, Skagafirði	13. september
Hlíðarrétt í Vesturdal, Skagafirði	14. september og 5. október
Silfrastaðarétt í Blönduhlíð, Skagafirði	15. september
Stíflurétt í Fljótum, Skagafirði	19. september
Árhólarétt í Unadal, Skagafirði	20. september
Flókadalsrétt í Fljótum, Skagafirði	20. september
Holtsrétt í Fljótum, Skagafirði	20. september
Skarðsárrétt, Skagafirði	5. september
Sauðárkróksrétt (Króksrétt), Skagafirði	6. september
Selnesrétt á Skaga, Skagabyggð	6. september og 13. september
Laufskálarétt í Hjaltadal, Skagafirði	7. september
Mælifellsrétt í Skagafirði	7. september
Skarðarétt í Gönguskörðum, Skagafirði	7. september
Staðarrétt (Reynisstaðarrétt), Skagafirði	7. september og 13. september
Skarðsárrétt, Skagafirði	Sunnudaginn 8. september
Skálárrétt í Hrollleifsdal, Skagafirði	Laugardaginn 14. september
Staðarrétt (Reynisstaðarrétt), Skagafirði	Sunnudaginn 8. sept eftir fyrri göngur og Laugardaginn 14. sept eftir seinni göngur
Stíflurétt í Fljótum, Skagafirði	Föstudaginn 13. september
Héðinsfjarðarrétt í Héðinsfirði	Vantar upplýsingar
Ósbrekkurétt í Ólafsfirði	Vantar upplýsingar
Reykjarétt í Ólafsfirði	Vantar upplýsingar
Siglufjarðarrétt í Siglufirði	Vantar upplýsingar
Geldingsárrétt, Svalbarðsströnd	Vantar upplýsingar
Flókadalsrétt í Fljótum, Skagafirði	Vantar upplýsingar
Hofsrétt í Vesturdal, Skagafirði	Vantar upplýsingar

Norðausturland

Árrétt í Bárðardal	Vantar upplýsingar
Baldursheimsrétt í Mývatnssveit, S.-Þing.	7. september
Fótarrétt í Bárðardal	1. september
Hlíðarrétt í Mývatnssveit, S.-Þing	7. september
Hraunsrétt í Aðaldal, S.-Þing.	7. september
Lokastaðarétt í Fnjóskadal, S.-Þing.	14. september
Mýrrarétt í Bárðardal, S.-Þing.	30. ágúst
Viðikersrétt í Bárðardal, S.-Þing.	Vantar upplýsingar
Mánárrétt á Tjörnesi	7. september
Stórsandhólarétt á Sandhólum - Tjörnesi	7. september
Geldingárrétt á Svalbarðsströnd	6. september
Fjallarétt í Kelduverfi	13. september
Húsavikurrétt	6. september
Katastaðarétt í Núpasveit, N-Þing.	7. september
Landsrétt í Öxarfirði, N.-Þing.	öljóst
Leirhafnarrétt á Melrakkasléttu, N-Þing	21. september
Sandfellshagarétt í Öxarfirði, N.-Þing.	3. september
Skógarrétt í Reykjahverfi, S.-Þing.	6. september
Tjarnarleitisrétt í Kelduverfi, N.-Þing.	14. september
Tungurétt í Öxarfirði, N.-Þing.	7. september
Víkingavatnsrétt í Kelduhverfi, N.-Þing.	13. september
Álandstungurétt í Svalbarðshreppi í Þistilfirði	14. september
Dalsrétt í Svalbarðshreppi í Þistilfirði	13. september
Fjallalækjarselsrétt	7. september
Garðsrétt í Þistilfirði	7. september
Gunnarsstaðarétt í Svalbarðshreppi í Þistilfirði	13. september
Hallgilsstaðarétt á Langanesi	9. september
Hvammssrétt í Svalbarðshreppi í Þistilfirði	12. september
Miðfjarðarnesrétt á Langanesi	17. september
Miðfjarðarrétt	17. september
Tunguselsrétt á Langanesi	8. september
Þorvaldsstaðarétt, Langanesbyggð	20. september
Geldingárrétt á Svalbarðsströnd	Vantar upplýsingar
Lokastaðarétt í Fnjóskadal, S.-Þing.	Vantar upplýsingar

Austurland

Melarétt í Fljótadal, N.-Múl.	13. september
Ormarsstaðarétt í Fellum, Fljótisdalshéraði	7. september kl 13:00
Seyðisfjarðarrétt við Náttthaga	6.-7. september
Teigsrétt, Vopnafirði	8. september

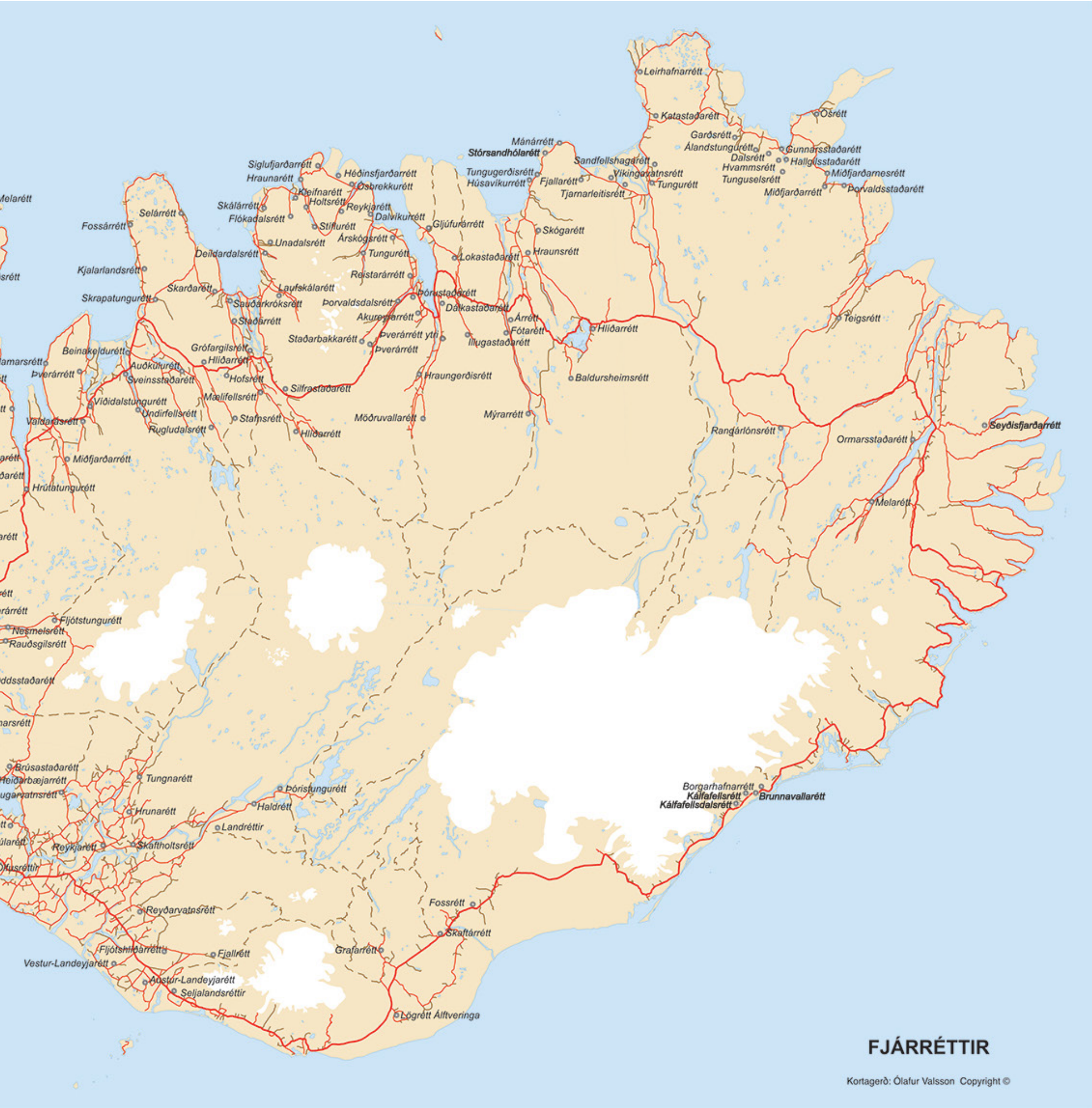
Réttir í Landnámi Ingólfs Arnarsonar

Brúsastaðarétt í Þingvallasveit	Sunnudaginn 15. september kl. 17.00
Fjárborgarrétt í Hólmshelði	Laugardaginn 14. september kl. 18.00
Fossvallarétt í Lækjarbotnalandi	Laugardaginn 14. september kl 14.00
Heiðarbæjarrétt í Þingvallasveit	Laugardaginn 14. september kl. 14.00
Hraðastaðarétt í Mosfellsdal	Laugardaginn 14. september kl. 17.00
Húsmúlarétt við Kólviðarhól	Laugardaginn 14. september kl. 14.00
Kjósarrétt í Kjós	Sunnudaginn 15. september kl. 15.00
Krýsuvikurrétt v. Suðurstrandarveg	Laugardaginn 21. september kl. 13.00
Grafningsrétt í Grafningi	Mánudaginn 16. september kl. 09.45
Selvogsrétt í Selvogi, Ár.	Sunnudaginn 22. september kl. 9.00
Þórkötlustaðarétt í Grindavík	Laugardaginn 14. september kl. 14.00
Ölfusrétt í Reykjadal, Ölfusi	Sunnudaginn 15. september kl. 15.00

Samkvæmt fjallskilasamþykkt fyrir Landnám Ingólfs Arnarsonar nr. 775/2020 eru seinni leitir tveim vikum síðar. Hafa skal í huga að tímasetningar leita og rétta geta breyst, einkum vegna veðurs.

Suðausturland

Fossrétt á Síðu, V.-Skaft.	Föstudaginn 6. september
Fossrétt á Síðu, V.-Skaft.	5. september
Grafarrétt í Skaftártungu, V.-Skaft.	13. september
Skaftárrétt, V.-Skaft.	6. september
Grafarrétt í Skaftártungu, V.-Skaft.	Laugardaginn 18. sept.
Kálfafellsdalsrétt, Miðþorpi, Suðursveit	Sunnudaginn 29. ágúst
Kálfafellsrétt, Miðþorpi, Suðursveit	Laugardaginn 28. ágúst
Skaftárrétt, V.-Skaft.	Laugardaginn 11. sept. kl. 9.00

Borgarhafnarétt, Suðursveit, A.-Skaft.	Alltaf réttað síðustu helgina í ágúst.
Brunnavallarétt	Alltaf réttað síðustu helgina í ágúst.9
Brunnavallarétt,	Alltaf réttað síðustu helgina í ágúst.
Kálfafélldalsrétt, Miðporpi, Suðursveit	Alltaf réttað síðustu helgina í ágúst.
Kálfaféllsrétt, Miðporpi, Suðursveit	Alltaf réttað síðustu helgina í ágúst.

Suðurland

Haldréttir í Holtamannafrétti, Rang.	7. september
Póristunguréttir, Holtamannafr.	7. september
Brúsastaðarétt í Þingvallasveit, Árn.	14. september
Heiðarbæjarétt í Þingvallasveit, Árn.	13. september
Laugarvatnsrétt, Árn.	Ekki auglýst dagsetning
Tungnaréttir í Biskupstungum	13. september
Hrunaréttir í Hrunamannahreppi, Árn.	12. september
Austur-Landeyjaréttir hjá Grenstanga, Rang.	21. september
Fjallrétt við Þórólfsfell, Rang.	8. september
Fljótshlíðarétt í Fljótshlíð, Rang.	13. september og 14. september
Seljalandsréttir undir Eyjafjöllum, Rang.	13. september
Vestur-Landeyjaréttir við Forsæti, Rang.	5. september, 13. september og 4. október
Landréttir við Áfangagil, Rang.	18. september
Reyðarvatnsréttir á Rangárvöllum	20. september
Reykjaréttir á Skeiðum, Árn.	14. september
Skaftholtsréttir í Gnúpverjahreppi, Árn.	12. september
Suðureyjarleitir	20. september
Ölfusrétt í Reykjadal, Ölfusi	14. september
Póristunguréttir, Holtamannafr.	Sunnudaginn 8. september kl 09.00
Þórkötlustaðarétt í GrindavíkSunnud. 19. sept. kl. 14.00, seinni réttir laugardaginn 2. október.	
Ölfusrétt í Reykjadal, Ölfusi	Sunnudaginn 19. september kl. 15.00

Stóðréttir

Auðkúlurétt við Svínavatn, A.-Hún.	Sunnudaginn 29.september kl. 11.00
Árhólarétt (Unadalsrétt) við Hofsófs, Skag.	Föstudaginn 27. september
Deildardalsrétt í Deildardal, Skag.	Föstudaginn 27. september
Fossarétt á Skaga, A.-Hún.	Laugardaginn 5. október
Hlíðarétt við Bólstaðarhlíð, A.-Hún.	Sunnudaginn 15. september kl. 16.00
Kjalarlandsrétt, A.-Hún.	Laugardaginn 14. september
Laufskálarétt í Hjaltadal, Skag.	Laugardaginn 28. september
Melgerðismelarétt í Eyjafjarðarsveit	Laugardaginn 5. október kl. 13.00
Miðfjarðarétt í Miðfirði, V. - Hún.	Sunnudaginn 8. september
Selnesrétt á Skaga, Skag.	Fyrri laugardaginn 7. septmeber, seinni laugardaginn 14. september

Skarðarétt í Gönguskörðum, Skag.	Sunnudaginn 8. september
Skrapatungurétt í A.-Hún.	Sunnudaginn 15. september kl. 11.00
Staðarétt í Skagafirði	Fyrri sunnudaginn 8. september, seinni sunnudaginn 14. september
Tungurétt í Svarfaðardal, Eyf.	Vantar upplýsingar
Undirfellsrétt í Vatnsdal, A.-Hún.	Sunnudaginn 22. september kl. 09.00
Viðidalstungurétt í Viðidal, V.-Hún.	Laugardaginn 5. október
Þverárrétt í Eyjafjarðarsveit	Laugardaginn 5. október
Þverárrétt í Vesturhópi, V.-Hún.	Laugardaginn 28. september
Deildardalsrétt í Deildardal, Skag.	13. september
Fossarétt á Skaga, A.-Hún.	13. september

Ný bók:

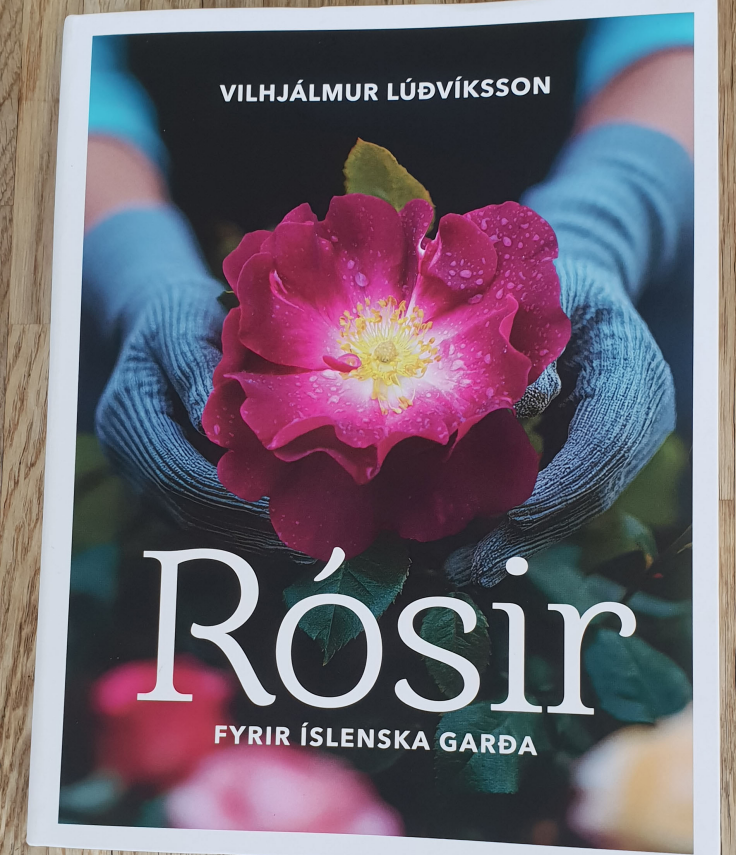
Fræðslurit um ræktun rósa á Íslandi

Magnús Hlynur Hreiðarsson
magnushlynurh@gmail.com

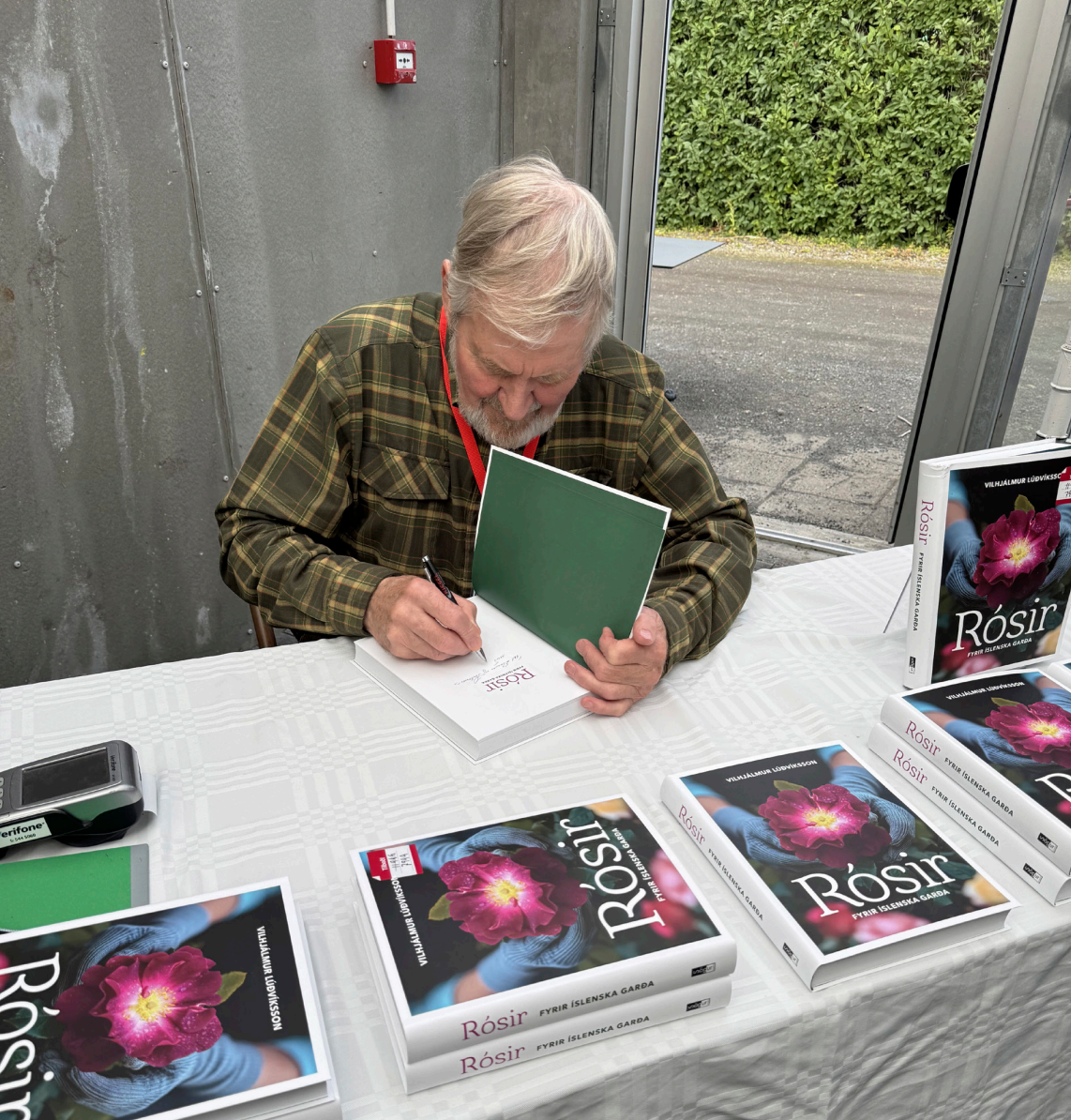

„Rósir fyrir íslenska garða“ er ný bók, sem var að koma úr prentun en höfundur hennar er Vilhjálmur Lúðvíksson. Bókin er ríkulega myndskreytt fræðslurit um ræktun rósa við íslenskar aðstæður. Hún er byggð á 25 ára reynslu höfundar og upplýsingum frá félögum í Rósaklúbbi Garðyrkjufélags Íslands síðastliðinn áratug. Markmið bókarinnar er að koma reynslu þessari á framfæri og vekja athygli á séríslenskum aðstæðum við rósarækt, sérstaklega

vandamálum tengdum veðurfari og jarðvegi, en einnig leiðum til að ná árangri og hafa ánægju af ræktun blómstrandi og ilmandi garðrósa. „Bókin er eins konar svar við spurningu sem höfundur fékk frá áströlskum rósaræktanda á heimsráðstefnu Alþjóðasambands Rósafélaga (WFRS) um rósarækt í Danmörku sumarið 2018: „Er hægt að rækta rósir á Íslandi?“ Svarið má finna í bókinni; að ræktun allmargra nafngreindra rósa er – með viðeigandi umhirðu – raunhæf bæði í venjulegum heimagörðum en einnig í skógargörðum sem hafa myndast í fristundalöndum þar sem skógrækt hefur skapað skjól og jarðvegur verið bættur,“ segir Vilhjálmur.

Kápa nýju bókarinnar, sem Vilhjálmur skrifaði og heitir „Rósir fyrir íslenska garða“.

Vilhjálmur Lúðvíksson áritar bók sína.

Mynd / mhh

Ertu búinn að vinna lengi að gerð bókarinnar og hvernig hefur sú vinna gengið?
„Já, ég hef haft hana í huga lengi og gert nokkur drög að henni og safnað ljósmyndum af rósum á undanförunum 10–12 árum samhliða

reynslukönnunum sem gerðar voru meðal klúbbfélaga. En það kom fyrst skriður á málið þegar ég í fyrrahaust fékk mjög áhugasaman úttefanda, Sögur útgáfu, sem vildi taka málið að sér og aðstoða mig við að hrinda þessu í framkvæmd. Það varð úr því skemmtileg samvinna við starfsfólk og stjórnendur útgáfunnar sem tókst þannig að tímaáætlun sem við gerðum í byrjun október í fyrra stóðst upp á dag og bókin kom út eins og stefnt var að strax þá eða í byrjun dagskrár Norrænu rósahelgarinnar, föstudaginn 8. ágúst síðastliðinn. Norræna rósahelgin var haldin hér á landi í annað sinn dagana 8.–10. ágúst á vegum Rósaklúbbs Garðyrkjufélagsins. Án náinnar og skapandi samvinnu við Sögur útgáfu hefði þessi áætlun varla getað staðist. Á þeim bæ er fólk sem veit hvernig á að standa að verki í útgáfu bóka,“ segir Vilhjálmur, alsæll með nýju bókina.
Rósir á Íslandi, er flókið eða auðvelt að rækta þær og er almennur rósaáhugi í landinu, eða hvað?
„Ræktun rósa þarf ekki að vera flókin en eins og í allri ræktun er mikilvægt að vita hvernig á að standa að verki í upphafi og þá gjarnan velja rósir eða arfgerðir sem reynst hafa vel svo ekki valdi vonbrigðum. Því miður hafa ekki verið nægar upplýsingar tiltækar fyrir hérlandar aðstæður til rósaræktar. Bókin „Rósir fyrir íslenska garða“ er held ég fyrsta tilraunin til að meta frammistöðu nafngreindra rósa hér á landi, með áherslu á reynsluna á Suður- og Suðvesturlandi, og lýsa jafnframt eiginleikum nokkurs fjölda þeirra,“ segir Vilhjálmur.
Hvað ert þú að kynna mikið af rósum í bókinni og ertu með myndir af þeim flestum, eða?
„Í bókinni er fjallað um 250 nafngreindar rósir og fylgja yfirleitt þrjár myndir af hverri rós. Auk þess

er fjöldi mynda, þar á meðal margar heilsíðumyndir, m.a. á kaflaskilum í bókinni, sem sýna rósir í víðara samhengi og dæmi um notkun þeirra í gördum. Eins eru margar smærri myndir sem sýna aðferðir við umhirðu rósa svo og myndir úr sögu rósaræktar frá öndverðu og hluteild þeirra í mannkynssögunni. Alls eru um 770 myndir í bókinni, stórar og smáar,“ segir Vilhjálmur.
Hvernig viðtökur hefur þú fengið við bókinni og hvar er hægt að kaupa hana?
„Mér er sagt að viðbrögð við bókinni séu bara góð, hún þyki aðgengileg og að útlit hennar falli fólki í geð. Hún er víst til sölu í helstu bókabúðum víða um land, svo sem Pennanum – Eymundsson og Forlaginu; og eins hjá ýmsum gróðrarstöðvum sem selja rósir, svo sem Mörk í Stjórnugróf og Þöll í Hafnarfirði og í Sólaskógum á Akureyri sem og í versluninni Garðheimum,“ segir hann.
Er eitthvað að lokum sem þú vilt koma á framfæri?
„Líklega er það skemmtilegasta við kynni mín af garðrósum, sem á annað borð standa sig hjá okkur, hve vel þær henta til að skrýða stiga og skógarlundi og í skógum þar sem þær eru gróðursettar og fá nægilegt sólarljós til að njóta sín. Jafnvel gras, lúpína og annar úthagagróður verður þeim ekki fjötur um fót. Þar verða fljótt til sannkallaðir blómstrandi skógargarðar sé rétt að verki staðið og góð yrki notuð. Vísad er á þau í bókinni. Ánægðar rósir má m.a. sjá þessa dagana í fyrsta rósagarðinum sem Rósaklúbburinn plantaði rósir í árið 2005 í Höfðaskógi, landi Skógræktarfélags Hafnarfjarðar, ofan við Hvaleyrarvatn. Þetta sýnir að rósir geta vel þrífist á Íslandi og staðið sig til lengdar. Rósir geta tvímælalaust vaxið og veitt ánægju bæði í heimagörðum og skógargörðum hér á landinu bláa,“ segir Vilhjálmur.

Við erum með sex verslanir á landinu með mikið úrval af rekstrarvörum og lyftibúnaði fyrir landbúnað, sjávarútveg, matvælavinnslur, byggingariðnað og aðra starfsemi.

HAMPIÐJAN

hampidjan.is/verslun · <https://vefverslun.hampidjan.is>

Reykjavík Skarfagarðar 4 Sími 530 3333	Ólafsvík Ólafsbraut 19 Sími 436 1214	Ísafjörður Suðurtangi 14 Sími 470 0830	Akureyri Norðurtangi 1 Sími 841 1322	Neskaupstaður Naustahvammur 49 Sími 470 0807	Vestmannaeyjar Friðarhöfn Sími 664 3340
---	---	---	---	---	--

N1 með þér í rekstrinum

Mobil
Unis N 32 ISO 32 20L

Dunlop Jobguard
öryggisstígvél

Handþvottamassi
með skrubbfni - 500 ml.

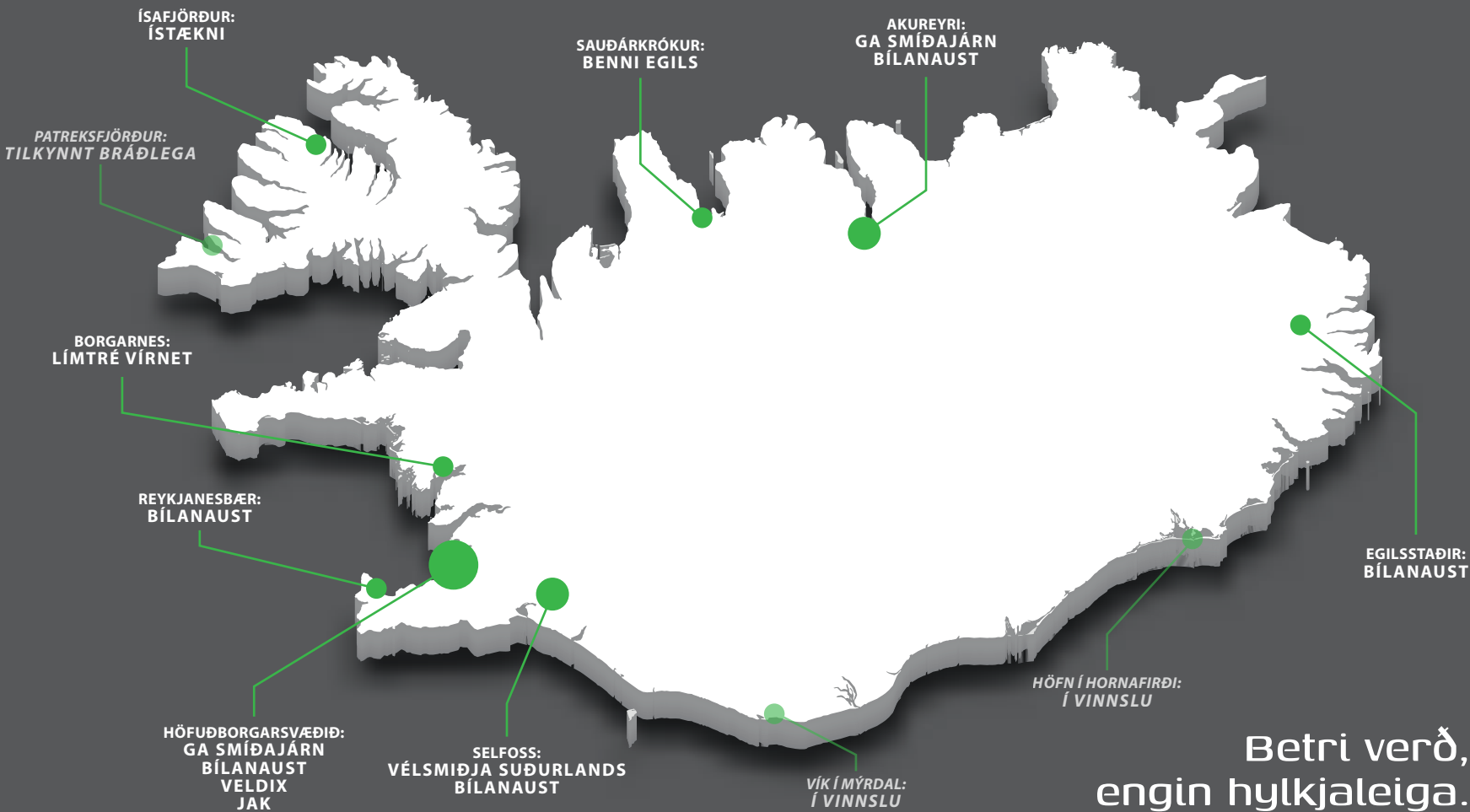
Portwest mittisbuxur
jogging

Vefverslun N1 er opin allan sólarhringinn. Í vefverslun okkar getur þú skoðað vöruúrval og klárað kaupin þegar þér hentar.

Sími þjónustuvers: 440 1000
www.vefverslun.n1.is

Veldix iðnaðargas Þjónustu- og endursöluaðilar

Betri verð,
engin hylkjaleiga.

- ARG^x ARGON
- ARG^{x18} ARGON +18% KOLDÍOXÍÐ
- ARG^{x2} ARGON +2% KOLDÍOXÍÐ
- ARG^{xH2} ARGON +2% VETNI
- ACE^x ASETÝLEN
- ILDI^x SÚREFNI
- BAK^{GAS} KÖFNUNAREFNI +10% VETNI
- KOLDI^x KOLDÍOXÍÐ
- NITRI^x KÖFNUNAREFNI
- HELIUM HELIN
- AFL NÍTRO N2O

Danskir kúabændur með bæði stærstu búin og afurðamestu kýrnar

Snorri Sigurðsson

snorri.sigurdsson@outlook.com

Dönsk mjólkurframleiðsla heldur áfram að vaxa ár frá ári og eru dönsku kúabúin nú þau langstærstu í Evrópu og eins og það væri ekki nóg þá eru þau líka þau afurðamestu þegar horft er til afurðasemi dönsku kúnna í samanburði við aðrar kýr í Evrópu. Eins og fram kemur í skýrslu NMSM samtakanna, sem eru samstarfsvettvangur Norðurlandanna um ýmis málefni sem snerta mjólkurframleiðslu, var árið 2024 hagfelld fyrir norræna mjólkurframleiðslu en alls framleiddu Norðurlöndin 12,4 milljarða lítra mjólkur.

1,8% aukning mjólkurframleiðslunnar

Árið 2024 varð aukning í heildar mjólkurframleiðslu Norðurlandanna um 216 milljónir lítra, eða um 1,8%. Það er töluverður viðsnúningur frá

árinu áður þegar varð samdráttur um 0,4% frá fyrra ári. Þetta eru afar góð tíðindi enda hafa margir haft áhyggjur af því að framleiðslan myndi frekar dragast saman en aukast. Mest aukning varð í Danmörku í lítum talið, eða um 186 milljónir lítra, sem svarar til 3,3% aukningu á milli ára. Hlutfallslega mest aukning varð þó í Noregi en þar jókst framleiðslan um 5,4% sem eru einkar ánægjulegar fréttir enda hefur norskur mjólkuriðnaður átt nokkuð undir högg að sækja undanfarin ár. Framleiðslan á Íslandi jókst örlítið á milli ára en bæði í Svíþjóð og Finnlandi varð lítils háttar samdráttur eins og sjá má við lestur meðfylgjandi töflu.

Dönsk mjólkurframleiðsla lang umsvifamest

Líkt og undanfarin ár þá er danska mjólkurframleiðslan langumsvifamest innan Norðurlandanna en dönsku kúabúin framleiddu í fyrra 5,9 milljarða kílóa, eða um 47% allrar mjólkur þessara

fimm landa. Næstframleiðslumesta landið er Svíþjóð með 2,8 milljarða innveginna kílóa, eða um 23% heildarframleiðslunnar. Finnland er svo þar á eftir með um 17% framleiðslunnar og Noregur með 12%. Íslenska mjólkurframleiðslan rekur svo lestina með 1% heildarframleiðslu mjólkur á Norðurlöndunum.

15 þúsund kúabú

Á milli árunna 2023 og 2024 fækkaði kúabúunum á Norðurlöndunum um 5,3% og voru þau um síðustu áramót 15 þúsund talsins og hafði búunum þá fækkað alls um 845 á milli ára. Mest fækkun varð í Finnlandi, þar sem 296 kúabú hættu framleiðslu og nam fækkun búanna þar 7,1%. Þá fækkaði kúabúunum í Danmörku um 11,6% og í Svíþjóð um 4,2%. Mestur fjöldi búa er enn í Noregi en þar voru um áramótin síðustu 6.108 kúabú í rekstri og næstmestan fjöldi kúabúa á Norðurlöndunum er að finna í Finnlandi þar sem voru 3.883 kúabú um síðustu áramót.

1,3 milljónir mjólkurkúa

Eins og áður segir fækkaði fjósum á Norðurlöndunum töluvert á milli ára og kúnum fækkaði samhlíða en þó ekki í sama hlutfalli. Kúnum fækkaði einungis um 15 þúsund, eða sem nemur 1,2%. Þessi fækkun er umtalsvert minni en varð á milli árunna 2022-2023 þegar þeim fækkaði um 28 þúsund. Ætla mætti að kúnum myndi fækka meira, samhlíða fækkun búa, en skýringin á því að svo er ekki felst einfaldlega í því að kúnum fjölgaði umtalsvert á þeim búum sem eftir stóðu.

Meðalinnleggjið 825 þúsund kíló

Ársframleiðsla norræna kúabúanna er auðvitað náteygð bústærðinni, en að jafnaði lagði hvert bú inn 825 þúsund kíló á síðasta ári. Undanfarin ár hefur þróunin verið öll í sömu átt þ.e. hvert bú hefur verið að leggja inn meiri og meiri mjólk á milli ára að jafnaði. Ef fram heldur sem horfir má búast við því að í kringum 2030 þá verði meðalbúið komið í 1

langminnst að meðaltali en þar eru ekki nema um 34 kýr á hverju búin og þarf því allar kýr átta norskra kúabúa til þess eins að fylla eitt danskt fjós!

Meðalkýrin að skila 9,6 tonnum í afurðastöð

Þegar horft er til afurðasemi kúnna á milli landanna er staðan nokkuð ólík eftir því hvaða land á í hlut, enda hefur þar áhrif bæði kúakynið

	Danmörk		Finnland		Ísland		Noregur		Svíþjóð		Norðurlöndin		
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	Breyting á 2 árum, %
Fjöldi kúabúa alls	2.294	2.029	4.179	3.883	466	455	6.268	6.108	2.675	2.562	15.882	15.037	-5,3%
Fjöldi mjólkurkúa, þúsundir	549	543	235	228	25	25	203	208	296	289	1.308	1.293	-1,2%
Meðalbústærð	239,3	267,6	56,2	58,7	54,5	54,9	32,4	34,1	110,7	112,8	82,4	86,0	4,4%
Heildarmagn innveginna mjólkur, milljónir kg.	5.682	5.868	2.132	2.103	151	152	1.404	1.480	2.818	2.800	12.187	12.403	1,8%
Meðalframleiðsla pr. bú, þúsundir kg	2.477	2.892	510	542	324	334	224	242	1.053	1.093	767	825	7,5%
Meðalinnvigtun mjólkur í afurðastöð pr. kú	10.350	10.807	9.072	9.224	5.947	6.080	6.916	7.115	9.520	9.689	9.315	9.592	3,0%

Mjólkurframleiðsla Norðurlandanna, ýmsar tölulegar upplýsingar. Byggt á árlegu uppgjöri NMSM samtakanna.

BYSSUSKÁPAR

Fyrir 24 byssur **kr. 189.900** Eldtraustur

Fyrir 3 byssur **kr. 34.995**

Fyrir 7 byssur **kr. 59.900**

Fyrir 10-12 byssur **kr. 69.900**

Fyrir 14 byssur **kr. 98.900**

Vesturröst

Laugavegi 178 - Sími: 551 6770 - www.vesturrosta.is

milljón lítra framleiðslu að jafnaði! Rétt eins og undanfarin ár bera dönsku kúabúin höfuð og herðar yfir önnur kúabú á Norðurlöndunum og raunar í allri Evrópu. Þar var hvert bú að leggja inn að jafnaði 2,9 milljónir kílóa árið 2024 sem er 1,8 milljón kílóum meira en sænsku búin sem voru þó með næstmestu framleiðsluna eða um 1.093 kíló mjólkur. Minnst var framleiðsla hvers kúabús í Noregi, en þar voru lagðir inn að jafnaði 242 þúsund kíló frá hverju búin árið 2024.

86 kýr að meðaltali

Undanfarin ár hefur meðalbústærð á Norðurlöndunum aukist jafnt og þétt og árið 2024 hélt sú þróun áfram. Um áramótin 2023-2024 var meðalbústærðin komin í 86 kýr að jafnaði sem er aukning um 4,4% frá fyrra ári. Sem fyrr eru það hin dönsku kúabú sem bera höfuð og herðar yfir önnur bú á Norðurlöndunum og raunar allra landa í Evrópu. Þar var meðalbúið komið í 268 kýr að jafnaði um síðustu áramót, sem er mikil aukning frá árinu á undan. Kúabúin á hinum Norðurlöndunum stækkuðu einnig öll að meðaltali en þó varð minnstur framgangur á Íslandi þar sem meðalbúið stækkaði einungis um 0,5 kýr. Næststærstu kúabú Norðurlanda er sem fyrr að finna í Svíþjóð, en þar voru búin um síðustu áramót meða 113 kýr að jafnaði. Þar á eftir koma hin finnsku kúabú með 59 kýr að jafnaði og þá koma hin íslensku kúabú með 55 kýr. Norsku búin eru líkt og áður

sem er notað við framleiðsluna og það umhverfi sem kúabúin starfa við. Oftast er það svo að þegar meðalafurðir eru metnar, er notast við skráðar skýrsluhaldsafurðir, þ.e. uppgjafnar afurðir búa sem taka þátt í skýrsluhaldi. Þá er ekki tekið tillit til heimanota á mjólk eða mögulegra áfalla vegna sjúkdómameðhöndlunar svo dæmi sé tekið. Í samanburði NMSM er hins vegar notast við upplýsingar um alla innvegna mjólk til afurðastöðvanna í löndunum og svo heildarfjölda skráðra mjólkurkúa í löndunum. Þegar þetta er reiknað þannig út kemur í ljós að sem fyrr eru mestar meðalafurðir að finna í Danmörku, þar sem hver kýr er að skila að jafnaði 10.807 kg mjólkur í afurðastöð. Ætla má að í árslok þessa árs verði meðaltalið þar í landi í fyrsta skipti komið yfir 11 tonna múrinn. Í Danmörku eru það Holstein kýrnar sem draga meðaltalið vel upp, enda eru skýrsluhaldsafurðir þeirra vel yfir 12 tonnum í dag á ári. Á eftir hinum dönsku kúum koma svo þær sænsku með 9.689 kg og þá þær finnsku með 9.224 kg. Næstafurðalægstu kýrnar eru í Noregi, en að jafnaði eru lögð inn 7.115 kg þar í landi eftir hverja kú. Sem fyrr eru svo íslensku kýrnar í neðsta sæti þessa lista með 6.080 kg innlögð kg að jafnaði, eða 56% af afurðasemi danskra stallsystra þeirra. Þess má þó geta að í fyrsta skipti í Íslandssögunni fóru reiknaðar afurðir íslenskra kúa, miðað við innlagða mjólk, yfir 6 tonn!

VERTU Í BETRA SAMBANDI MEÐ MOTOROLA!

Motorola fjarskiptabúnaður tryggir gott samband.

FÁLKINN ÍSMAR EHF | DALVEGI 10-14 | 201 KÓPAVOGUR | SÍMI: 510 5100 | FALKINNISMAR.IS

HÚSASMIÐJAN

Mest selda húsið okkar

Virkilega rúmgott og bjart 52 m² hús sem hentar flestum fjölskyldum sem sumar-bústaður. Tvö rúmgöð herbergi ásamt björtu alrými með gólfsíðum hornglugga. Eldhúsinnrétting með eldavél, ofni, og fristandandi ísskáp. Baðherberið er vel skipulagt með litilli innréttingu, salerni, sturtuklefa og 80 lítra hitakúti. Húsið kemur á sterkbyggðum stálramma sem auðveldar til muna flutning.

52 m²

Sparaðu allt að 1.000.000 kr.

Fjöldi stærða í boði 15 m² - 126 m²

Skoðaðu nánar á husa.is

Ráðgjöf

Halli Ólafsson veitir faglega ráðgjöf við val á húsum og svarar spurningum viðskiptavina.

Bókaðu Halla hér

Hallgrímur Ólafsson, húsasmiðjumeistari, 660 3086 / hallo@husa.is

Hausttilboð á fullbúnum húsum sem pöntuð eru í september og október, allt að milljón króna afsláttur

Húsin afhendast fullkláruð að innan sem að utan ásamt fullbúnu eldhúsi og baðherbergi
Oftast bæði einhalla eða tvíhalla þak í boði

Dæmi um vinsæl hús

Sumarhús 52 m²
Tvö svefnherberg, eldhús og bað.

Sumarhús 37 m²
Eitt svefnherbergi, eldhús og bað.

Einbýlishús 69 m²
Fullbúið hús tvíhalla þak.

Söluráðgjafar um land allt

Höfuðborgarsvæðið

Janus Þór Valdimarsson, viðskiptastjóri.
660 5610 / janusv@husa.is

Norðurland

Viggó Mariásson, söluráðgjafi.
660 3058 / viggio@husa.is

Austurland

Þorsteinn Sveinsson, söluráðgjafi
660 3066 / thorst@husa.is

Vesturland

Valdimar Ólafsson, söluráðgjafi
660 3199 / valdi@husa.is

Suðurland

Haukur Guðni Kristjánsson, söluráðgjafi
660 3044 / haukurk@husa.is

Einnig er hægt að senda fyrirspurnir á husa@husa.is

Fljótsdalshérað:

Íslenski hesturinn varð þeirra örlagavaldur

– Tamningar, kynbótastarf og myndlist marka ævi Finnsstaðaholtsbænda

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Hjónin Marietta Maissen og Pétur Behrens muna eftir því þegar fyrstu íslensku hestarnir voru að koma til Sviss og Þýskalands frá Íslandi. Þau segja þá hafa valdið byltingu í hestahaldi og verið upphaf svokallaðrar frítímareidmennsku þar um slóðir.

„Við tökum eiginlega aldrei eftir því hvort við erum að tala þýsku eða íslensku,“ segir Marietta Amalie Maissen hlæjandi þegar Pétur Behrens, maður hennar, spyr hana á þýsku hvort hún vilji kaffi. Við sitjum í eldhúsinu í Finnsstaðaholti, skammt frá Egilsstöðum, og srokum um hestamennskuna og myndlistina sem einkennt hefur líf þeirra beggja. Þau eru glettin bæði tvö, hafa mikla útgeislun og búa yfir ríki frásagnargáfu. Hafa enda sitthvað að segja frá löngum og gifturíkum ferli sem markað hefur spor í sögu íslenska hestsins, hvort heldur er á Íslandi eða í Evrópu, og sömuleiðis í íslenska myndlist.

Ríðið út á bleiunni

Marietta er svissnesk og Pétur þýskur en bæði eru þau íslenskir ríkisborgarar. Þau eru bæði landsþekktir hestamenn og hefur margt góðhrossið komið úr ranni þeirra.

Forsaga Mariettu í Sviss er forvitnileg og tengd íslenska hestinum örjúfanlegum böndum. Hún ólst upp með íslenskum hestum, í grennd við fjallaþorpjð Laax í svissnesku Ölpunum. „Ég fæddist árið 1958 og þegar ég var ársögmul komu fyrstu íslensku hestarnir til fjölskyldunnar,“ segir hún og heldur áfram: „Ég á tvær eldri systur og þegar þær voru átta eða níu ára fór móðir okkar, sem var frá Austurríki og hafði alltaf dreymt um að eiga hesta, til hestasölumanns í Sviss,

Marietta Maissen og Pétur Behrens í reiðhöll sinni að Finnsstaðaholti, með hryssunni Blábrá frá Finnsstaðaholti, undan Aski frá Finnsstaðaholti og Hrannarsdótturinni Sunnu frá Keldnakoti. Þau hafa lagt æviverkið í kynbótastarf og tamningar auk þess að vera bæði myndlistarmenn.

Myndir / sá

sem fyrst og fremst seldi stóra hesta. Í þá daga voru pony-hestar, þ.e. litlir, varla til. Kannski Shetlands-hestar, þeir minnstu, en þeir voru fágætir. Frítímahestamennska þekktist heldur ekki á þessum tíma. En mamma fór sem sagt til hestakaupmannsins og spurði hvort hann ætti ekki eitthvað minna en stóru hestana, fyrir börnin. Hann svaraði því játandi, hann ætti fyrir tilviljun í förum sínum tvo hesta frá Íslandi. Hún vissi ekkert um

Ísland og þaðan af síður um íslenska hesta, en þeir voru bara passlega stórir og sætir svo hún keypti þá.

Marietta segir hafa komið í ljós að þetta voru tvö hross frá Kirkjubæ, hryssa og geldingur. „Ég man svo að það voru fljótlega komnir fimm hestar heim. Systur mínar voru á fullu í hestunum. Þær riðu t.d. í skólann í þorpinu en þá var enn lítil umferð á þeim slóðum. Slíkt væri óhugsandi í dag.“

Hún segist þannig ekki hafa þekkt neitt annað en íslenska hesta og strax fengið miklar mætur á þeim. „Svo var það líka að þegar systur mínar áttu að passa mig, nenntu þær því ekki heldur tóku mig bara með á hestbak þótt ég væri enn bleiubarn, án hjálms og alls,“ segir hún hlæjandi. Hún eigi mynd af sér á hestbaki þar sem fæturnir séu enn það stuttir að þeir nái ekki yfir hnakkblaðið, á baki Glóa frá Kirkjubæ.

„Þetta þróaðist þannig að við vorum alltaf með hesta og mamma var líka dugleg að riða út. Laax var í þá daga enn bændaþorp en svo varð mikill uppgangur, farið að byggja skíðalyftur og hótél í stórum stíl og laða að ferðafólk. Byggt var stórt hótél í nágrenni við okkur og þá kom upp hugmynd um að vera með hestaleigu á sumrin fyrir ferðamenn. Þarna kom furðulegasta fólk, t.d. prinsessan Yourievsky, sem var alls ekki rússnesk en hafði gifst rússneskum aðalsmanni, barnabarni Zar Alexanders II. Hún var afar dugleg í viðskiptum og pantaði fullt af íslenskum hestum, líklega í gegnum foreldra mína, um tuttugu hross. Þau lentu fyrst hjá okkur því aðstaðan hjá hótelinu var ekki tilbúin. Í þá daga voru ekki til stórar hestakerrur þannig að á hverjum degi kom einhver maður með hestakerru og henti út tveimur hestum, þangað til að heilt stóð var komið. Þau voru nú sum helvíti stygg! Enda nýinfflutt. Eftir á vitum við að þetta voru sérválin hross, en ekki bara eitthvað úr kjötstöði frá Íslandi,“ útskýrir hún.

Katastrófan á EM

Sagan er ekki þar með búin. Marietta tiltekur að einn hestanna, moldóttur og mjög líflegur, hafi sýnt glæsilega tilbúðri við að stökkva yfir háa girðingu og að pabbi hennar, sem annars hafði ekki mikinn áhuga á hestum, hafi veitt því athygli.

„Þetta fannst honum flott og keypti hestinn, Víking, út úr þessu stóði prinsessunnar. Hann hafði átt

að verða reiðskólahestur en varð þess í stað þrisvar Evrópumeistari í skeiði og gerði það líka gott í fimmgangi og þolreið. Víkingur varð fljótasti skeiðhestur á meginlandinu, æðislegur gæðingur. Systir mín, Barla Maissen, var knapi hans og var um tíma jafnvel fræg hér uppi á Íslandi. Hún gerði Íslendingum nefnilega alveg hræðilegan grikk,“ segir Marietta skelmislega.

Nú blandar Pétur sér í frásögnina: „Íslendingar fóru árið 1970 á fyrsta Evrópumótið og ætluðu auðvitað að sigra. Enginn vissi af þessum hesti eða systur Mariettu. Svo kemur þessi svissneski, alveg þrælöflugur, með átján ára stúlku á baki, og sigraði Íslendinga í skeiði.“ Þau segja hlæjandi að þetta hafi verið algjör katastrófa. Barla varð svo Evrópumeistari í skeiði og þolreið.

Fætur fram og hendur upp!

Áfram er haldið við að rifja upp innkomu íslenska hestsins á meginlandinu. „Fyrst vissum við ekkert um ganghesta!“ segir Marietta glettislega. „Svo fór maður eitthvað að heyra um ganghesta og skeið, í þá tíð var talað meira um skeið en tölt. En hrossin kenndu okkur í raun og veru það sem þurfti.

Síðan fóru fleiri í Sviss að eiga íslenska hesta og þá myndaðist fyrsta félagið. Meiri upplýsingar bárust þá á milli fólks um hvernig bæri að riða svona hestum. En lengi var sú vitleysa samt í gangi að ekki mætti riða íslenska hestinum eins og stórum hestum, sem sagt ekki eftir grunnreglum klassískrar reiðmennsku. Heldur bara fætur fram og hendur upp! Í dag vitum við að þetta var algjört bull. En af því að íslenski hesturinn var með þessar auka gangtegundir þá kom upp þessi hugdatta að þetta væru allt öðruvísi hross sem þyrftu aðra reiðmennsku. Svo sáu menn auðvitað myndir af því hvernig íslenskir bændur sátu hross og þá var reynt að herma eftir því. Á vissan hátt varð þróunin í reiðmennsku á íslenskum hestum hér á Íslandi og á meginlandinu síðan mjög svipuð,“ segir hún.

VARAHLUTIR Í JEPPA

Sími 517 5000
Vagnhöfða 7, 110 Rvk.
stalogstansar.isBílabúðin
Stál og stansar

Marietta er þekkt tamningakona. Hér er hún tólf ára gömul í Sviss, í hindrunarstökki á Glóa frá Kirkjubæ. Hún kom fyrst til Íslands árið 1982 til að temja hesta á Fremri-Hvestu í Arnarfirði.

Mynd / Aðsend

Marietta segir vilja gleymast að í þá daga hafi hestamennska verið sport fyrir fína fólkið, og á stórum hestum. Venjulegt fólk hafði ekki efni á slíku. Frítímahestamennska var þá rétt að byrja og íslenski hesturinn ódýr í kaupum á þeim tíma og auðveldur að halda: harðgerður, þoldi vetrarkulda og þurfti ekki að hafa í neinni bómull eða alltaf inni.

Hún útskýrir að um 80% af því fólki sem átti fyrstu íslensku hestana í Sviss hafi verið lág- eða millitekjufólk sem gat með naumindum leyft sér að eiga slíka hesta. „En inn á milli kom fólk eins og t.d. auðmaðurinn Max Indermauer [1901–1986, einn af stofnendum FEIF, alþjóðasambands samtaka eigenda íslenskra hesta, innsk.blm.]. Mér hefur alltaf þótt skemmtilegt að þarna blandaðist saman fólk af öllum stéttum í kringum íslensku hestana. Þarna voru pípari og milljónamæringur sem höfðu sama áhugamál,“ segir hún.

Sá íslenski olli byltingu

Hún bendir einnig á að áhugavert sé að íslenski hesturinn hafi valdið byltingu í hestahaldi á meginlandinu. „Menn fóru að hugsa hvort það væri í lagi að stinga íslenskum hesti inn í dimma stíu 23 klukkustundir í strekk og hreyfa hann kannski í klukkutíma á dag. Þetta hefðbundna hestahald erlendis hafði auðvitað

þróast út frá vinnuhestum og hestum sem voru í hernum. Þeir hestar unnu allan daginn og nauðsynlegt var að þeir fengju sína einkastíu og nóg af fóðri og ró. Þetta yfirfærðist svo á einkahestahald og var hreint ekki hestvænt. Þá kom þessi bylting, að vera með opin hesthús, sem er hægt erlendis af því að það er ekki alltaf rok og rigning, skaflar og bylur. Sem sagt stórt gerði og opið hesthús þar sem hestarnir finna líka skjól um hásumar þegar hitar eru. Þeir voru ekki lengur innilokaðir. Þetta er í dag orðið mjög algengt og líka fyrir stóra hesta og er miklu heilbrigðara hestahald. Hestahaldið breyttist því í gegnum íslenska hestinn og það er í rauninni ákaflega merkilegt,“ segir hún.

Marietta bætir því við að þegar útlendingar komu til þeirra Péturs hér heima og sáu hestastóðið frjálst úti í haga, hafi þeir spurt sjálfa sig hvað í ósköpunum þeir væru að gera með að hafa hestana sína í lokuðum húsum og litlum gerðum í sínu heimalandi, hestarnir yrðu greinilega að fá meira pláss.

Hún keppti tvisvar á EM

Marietta hóf að keppa þegar hún var níu ára ára, á svissnesku meistaramóti fyrir smáhesta.

Framhald á bls. 40

SERES 3
Luxury Rafmagnsbíllinn
býður upp á ríkulegan
staðalbúnað og frágang
í hæsta gæðaflokki!

TILBOÐSVERÐ
Kr. 4.100.000
Við auglýsum svo
sannarlega ekki “verð frá”.

RAG
import - export
Helluhraun 4, Hafnarfirði
sími 565 2727 & 892 7502
www.rag.is

VIÐ AUGLÝSUM
ALDREI
„VERÐ FRÁ“

JÖRFI ehf
Pípu & Vélþæknipjónusta

**VIÐ BJÓÐUM UPP Á FJÖLBREYTTA
ÞJÓNUSTU OG RÁÐGGJÖF:**

PÍPULAGNINGAÞJÓNUSTA

- Lagnamyndataka
- Stíflupjónusta
- Almenn pípulagningaþjónusta
- Gólfhitakerfi
- Dren- og frárennsliskerfi
- Neyðarþjónusta

VÉLTÆKNIPJÓNUSTA

- Járnsmíði og dæluviðgerðir
- Vélaverkstæðisþjónusta
- Sérsmíði á slöngum fyrir glussakerfi

Hafðu samband
jorfiehf@jorfiehf.is
eða sendu okkur
verkbeiðni
jorfiehf.is

GOES TERROX 500L
Gæðahjól á góðu verði

1.199.000,-
Án Vsk. 966.953,-

Umboðsaðilar:
Bikevik, Reykjanesbæ. KS, Sauðarkróki. Suður England, Selfossi.
Lyngás Hellu. Landstólpi-AB, Egilsstöðum. Bílaforritun North-East Akureyri.

NITRO
Urðarhvarfi 4 - 557 4848 - nitro.is

Í þá daga var ekki til nein sérstök keppni fyrir íslenska hesta, hvað þá barna- eða unglingaflokkar. Hún keppti bara við alla en hestunum var raðað í stærðarflokka. Níu ára gömul sigraði hún í hindrunarstökki, þrautabraut og stökk-kappreiðum. Sautján ára var hún komin í svissneska keppnis sveit fyrir Evrópumót íslenskra hesta í Austurríki. Hún náði í keppnissveitina með því að vera svissneskur meistari í hindrunarstökki og ofarlega í tölti og fjörgangi, á hestinum Gáska frá Hvammi, og keppti þá við knapa á öllum aldri, ungmennaflokkur var ekki til. Og á þessu móti varð fyrsti snertipunktur þeirra Péturs, sem var liðsstjóri fyrir Íslendinga.

Marietta útskýrir að Gáski hafi verið hátt stemmdur og ansi viðkvæmur, þótt hann væri góður að öðru leyti. Mótið hófst á fánareið þar sem hver þjóð kom inn með sinn fána. „Það sem ég vissi ekki var að þarna átti lúðrasveit að spila. Það fór mjög illa í Gáska minn!“ Hesturinn hafi rokið af stað, í gegnum alla hópa þáttökupjóðanna sem riðluðust þá tvíst og bast. „Þá tók Pétur eftir mér!“ segir hún brosleit. Gáski tók lúðrasveitina mjög nærri sér og þeim gekk ekki sérlega vel á mótinu.

Rúmlega tvítug keppti hún aftur fyrir Sviss á EM í Noregi. „Þá var ég komin með annan hest, mjög góðan og áreiðanlegan. Það gekk bara vel og ég var allavega best Svisslendinganna þar í fjörgangi og tölti, með sjö vetra hest sem ég hafði tamið og þjálfað,“ segir hún.

Íslenski hesturinn allra bestur

Félög í kringum íslenska hestinn erlendis lutu engri stjórn frá Íslandi heldur þróuðust algerlega sjálfstætt. Félög úr ýmsum löndum fóru svo í samtal og þau Marietta og Pétur segja í raun ótrúlegt hversu fljótt alþjóðlegum samskiptum og keppnisreglum hafi verið komið á. Þau nefna þar til sögunnar Gunnar Bjarnason, sem hafi verið afar ötull.

„Hann spáði því að til yrði landssamband hestamannafélaga á Íslandi, en við dræmar undirtektir. Hann spáði því líka að íslenski hesturinn myndi sigra heiminn og því trúðu enn færri,“ segir Pétur íbygginn og heldur áfram: „Honum tókst þó að sannfæra menn erlendis um að þessi hestur væri alveg sérstakur. Sennilega allra bestur. Svo komu að þessu menn eins og

Feldmann-feðgar og fleiri, þetta voru hestamenn fram í fingurgóma og sáu að þarna var eitthvað mjög spennandi í gangi,“ segir Pétur.

„Feldmann-feðgar voru mjög áberandi í Íslandshestahreyfingunni,“ stingur Marietta að. „Þeir komu á svissneskt meistaramót og þá sá gamli Feldmann eldri Víking okkar með systur minni Börlu. Hann fór að juða í pabba mínum að selja sér hestinn og bauð upphæðir sem voru í þá daga óhugsandi. Pabbi sagði bara nei, það kom ekki til greina því hann var hálfsmeykur við viðbrögð systur minnar. Feldmann sagði þá við pabba að þetta væri nú ekki hestur fyrir stelpu, þetta væri alvöru gæðingur og ekki fyrir kvenfólk! Pabbi minn hugsaði aldrei svona, svo þessi orð réðu örugglega úrslitum um að Feldmann fékk aldrei hestinn,“ segir hún.

Sú fyrsta til að sýna úr eigin ræktun

Eins og flestum sem umgangast íslenska hesta á erlendri grund langaði Mariettu að kynnast Íslandi. Þá kom óvænt fyrirspurn frá Pétri um hvort hana langaði að koma upp og vinna við tamningar.

„Ég fékk upphringingu frá Bjarna S. Kristóferssyni á Fremri-Hvestu í Arnarfirði sem vantaði tamningamann,“ segir Pétur sem sat þá í stjórn Félags tamningamanna. Hann kvaðst skyldi líta á lista yfir tamningamenn en bóndi sagðist vilja fá útlenda konu: „Ég hef heyrt um þær og hvað þær geta í tamningum og ég vil fá útlenda konu,“ ítrekaði bóndi. Pétur hringdi í systur Mariettu og bað hana að spyrja stúlkuna hvort hún hefði áhuga. Marietta var ekki lengi að ákveða sig og mætti í Arnarfjörð árið 1982, þar sem henni líkaði vel.

„Þetta var frábær og fallegur staður og yndislegt fólk. Hann Bjarni átti góða hesta. Hann var sveitakóngur og átti glæsilegt íbúðarhús. Og þegar hann ákvað að fara út í hrossarækt þá keypti hann ekki bara eitthvað, heldur vel ættaðar hryssur af Kolkuós-ættinni. Besti hesturinn okkar er úr hryssu frá honum, hann Hrannar frá Höskuldsstöðum. Við eigum enn þá afkvæmi út af þessum vel dæmda 1. verðlauna graðhesti,“ segir hún.

Pétur útskýrir að Marietta sé líklegast fyrsta útlenda konan á Íslandi sem tamið hafi og sýnt

graðhest úr eigin ræktun á Landsmóti og því beri að halda til haga.

„Að ná sér í þátttökurétt með kynbótahest á Landsmóti er ekki ónýtt,“ segir hann kankvís og veit um hvað hann er að tala sem þrautreyndur tamningamaður. Marietta hefur enda verið þekkt í þessum geira um árabíl.

Einn af þeim sem ruddi brautina

Pétur Behrens er vel þekktur í heimi íslenska hestsins, bæði hér á landi og í Evrópu. Hann var einn af þeim sem ruddu brautina og kom íslenska hestinum almennilega á kortið. Auk þess er hann myndlistarmaður og hefur getið sér góðs orðstírs sem slíkur, ekki síst fyrir myndverk sín af hestum. Hann stundaði myndlistarnám árin 1956–1960, fyrst í Hamborg og síðan í Meisterschule für Grafik í Berlín, þar sem hann útskrifaðist með sóma og fékk þá sín fyrstu gullverðlaun.

Pétur fæddist árið 1937 í Þýskalandi, í þorpi sunnan við Hamborg. Hann segist hafa verið stríðsbarn og tilveran hafi snúist um að lifa af sprengiregn og hafa eitthvað til hnífs og skeiðar. Hestar voru ekki innan sjónsviðsins í þá daga, nema þá dráttarhestar hjá bændum.

Sextán ára gamall kynntist hann fyrst íslenska hestinum. Þá keyptu nágrannar hans tvo hesta og innflytjandi þeirra, Ursula Schaumburg, sem var fyrsti innflytjandi íslenskra hesta í Þýskalandi og bjó ekki langt frá, geymdi hestana hjá þessum nágrönnum uns þeir fóru til kaupenda. Pétur fékk þar að fara á bak og segir þar hafa myndast fyrstu tengsl sín við íslenska hestakynið.

Á menntaskólaárunum stundaði hann fimleika af kappi og varð hans flokkur m.a. Hamborgarmeistarar. Pétur segir það hafa hjálpað sér mikið varðandi jafnvægi og skilning á hreyfingu í reiðmennskunni.

Laumaði sér í tamningar

Pétur heimsótti Ísland í fyrsta sinn 1959, þá í námi í Berlín, en hafði ásamt félaga sínum fengið þá flugu í höfuðið að afla fjármagns fyrir námsvistinni með því að vinna á Íslandi um tíma. Sögur fóru af því að þar væri svo gott að vinna og hægt að fá betra kaup en í Þýskalandi og jafnvel Svíþjóð þangað sem

Pétur kynntist íslenskum hestum á unglingsaldri í Þýskalandi og hefur átt drjúgan þátt í að renna stoðum undir kynningu, keppnir og félagsstarf, hér á landi og erlendis, alla tíð síðan.

Myndir / sá

námsmenn fóru gjarnan á sumrin í uppgripavinnu.

Þeir sigldu til Íslands með flutningaskipi, með viðkomu í Noregi, og unnu til dæmis í sild á Siglufirði, á togaranum Norðlendingi og við byggingu Sjúkrahúss Reykjavíkur, við Hringbraut og einnig í Fossvogi. Pétur vann einnig að byggingu stórs frystihúss á Kirkjusandi. Hesta sá hann aðeins tilskýndar í rútuferðum sínum milli vinnustaða.

Hann hóf svo störf á auglýsingastofu í Hamborg eftir nám, en var alltaf að hugsa um Ísland og undi hag sínum ekki vel. Íslandsþráin kvaldi hann.

Pétur afréð að flytja til Íslands árið 1962 enda togaði landið, og þá ekki síður íslensku hestarnir, í hann. Hann fór að vinna á Korpúlfsstöðum í heyi og lærði íslensku. Hann fékk svo starf á auglýsingastofu Gísla B. Björnssonar, fyrstu auglýsingastofu Íslands, og ekki leið á löngu uns hann keypti sinn fyrsta hest og tamdi hann sjálfur.

Svo leið og beið en dag nokkurn sá Pétur auglýst starf tamningamanns í blaði, á Efra-Vatnshorni á Norðurlandi vestra. Hann sótti um þótt hann hefði litla sem enga reynslu af grunntamningu þrátt fyrir að vera ágætlega reiðfær. Svo merkilega vildi til að hann var, engu að síður, ráðinn til starfans enda áhugasamur mjög og hafði jú tamið eigin hest.

Við tók alveg nýr raunveruleiki fyrir Pétur, slæm veður, stygg hross sem varla höfðu séð fólk sum hver, en hann, vopnaður Múselers Riding Logic-handbókinni um reiðmennsku, takt, stöðu og jafnvægi, náði árangri með hestana á bænum og var þá einnig ráðinn á aðra bæi til tamninga. Síðan hefur hann verið á bólakafi í íslenska hestaheiminum.

Bækur, greinar og þýðingar

Árið 1966 batt Pétur trúss við fyrri konu sína, Ragnheiði Steingrimsdóttur, og bjuggu þau að Keldnakoti á Suðurlandi þar sem þau m.a. þjálfuðu og tömdu hross uns leiðir skildi. Pétur varð einn af

stofnfélögum Félags tamningamanna (FT) 1970, keppti margoft og vann til verðlauna og gegndi nokkrum sinnum landsliðsþjálfarastöðu á Evrópumótum.

Hann stofnaði ásamt fleirum íslenska hestatímaritið Eiðfaxa, árið 1977, og hefur skrifað ásamt Mariettu fjöldann allan af greinum um hestamennsku, auk bókar um tamningu hesta. Þá myndskreytti hann Islandpferde Reitlehre; „Die Blaue Bibel“, e. Walter Feldmann og A.K. Rostock. Hann var útnefndur heiðursfélagi Hestamannafélags Íslands (LH) árið 2010.

Listaverkabókin HESTAR kom út árið 2020. Er um að ræða safn teikninga og málverka Péturs af hestum og landslagi á rúmlega 200 blaðsíðum og með hverju verki fylgir sérsniðin lýsing listamannsins á viðfangsefni og tækni, á íslensku, ensku og þýsku.

Marietta og Pétur hafa einnig verið mikilvirkir þýðendur. Má til dæmis nefna þýðingu þeirra á Íslenska hestinum e. Gísla B. Björnsson og Hjalta Jón Sveinsson og Vatnagarpa eftir Jens Einarsson. Þau þýddu Eiðfaxa International í meira en 20 ár og stuðluðu þannig að kynningu á íslenska hestinum víða um lönd.

Samhliða hestamennskunni kenndi Pétur myndlist árin 1978–1985, m.a. í Myndlista- og handiðaskóla Íslands. Fyrsta einkasýning hans var árið 1976, en síðan hefur hann haldið yfir tuttugu slíkar og tekið þátt í samsýningum.

Blómleg Höskuldsstaðar

Þau bjuggu fyrst um sinn í Mosfellsbæ og voru þar með hesta. Marietta kenndi þýsku hjá málaskólanum Mími um tíma, um leið og hún var í íslenskunámi. Árið 1983 innritaðist hún í Myndlista- og handiðaskólann og útskrifaðist 1987 sem grafískur hönnuður. Þá voru þau Pétur samtíða við skólann, hún sem nemandi en hann sem kennari.

Hún var þó ekki sátt við að vera í þrengslum og óhrjáleghum högum með hestana og fannst að Ísland hlyti að bjóða upp á meiri möguleika.

Úr varð að þau keyptu bæinn

NÝJAR ÍBÚÐIR Í ÁRNESI

Bugðugerði 6A og 6B, tvær nýjar 3ja herb. tæplega 85fm íbúðir í þriggja íbúða raðhúsi í Skeiða- og Gnúpverjahreppi, 804 Selfoss. Íbúðirnar eru tilbúnar og afhendast með lokaúttekt.

Sjá nánar á husfasteign.is og fleiri fasteignaauglýsingasíðum. Í Skeiða- og Gnúpverjahreppi er mikil uppbygging í gangi og framundan í tengslum við hótélbyggingu í Þjórsárdal og Hvammsvirkjun, auk þess sem verið er að byggja veglegt íþróttahús í Árnesei. En þar er fyrir grunnskóli sveitarfélagsins, sundlaug, félagsheimili og N1 bensinstöð með góðu grilli og nauðsynjabúð.

Loftur Erlingsson löggiltur fasteignasali veitir nánari upplýsingar og sýnir eignirnar.

Í Finnsstaðaholti er vinnustofa og gallerí þeirra Mariettu og Péturs.

Höskuldsstaði í Breiðdal á Austurlandi 1986, að áeggjan vinar þeirra Ríkhards Valtingojar, austurríks grafiklistamanns sem sest hafði að á Stöðvarfirði árið áður með fjölskyldu sína. Þar störfuðu Pétur og Marietta sem listamenn, þýðendur, hrossaræktendur og tamningamenn í vel á þriðja áratug.

Höskuldsstaðir, 900 ha að stærð, voru falleg, skógrik jörð, þá í eyði og það ódýr að þau réðu við kaupin. Þau tóku fjóra hesta með sér, þ.á m. eina hryssu, Drottningu frá Fremri-Hvestu.

„Við ákváðum áður að fara með hana til frægs stóðhests, Ófeigs frá Flugumýri, sem þá var staðsettur í Kópavogi. Ári seinna fæddist á Höskuldsstöðum mólóttur hestur sem varð besti hestur allra tíma! Ég hef átt marga góða hesta en þetta var sá allra besti,“ útskýrir Marietta.

Þau voru öll árin í uppbyggingu og viðhaldi og staðurinn varð mjög búsældarlegur þegar fram liðu stundir. Þegar árin liðu fundu þau þó orðið fyrir fjarlægðinni við alla þjónustu og hugsuðu að kannski ættu þau að flytja sig um set. Upphófst þá mikil leit í öllum landsfjórðungum að heppilegum stað, þokkalega nálægt þéttbýli, þar sem ekki þyrfti að byggja allt upp. Leitin bar árangur eftir fáein ár.

Hestarnir og myndlistin

Árið 2010 fluttu þau með um þrjátíu hesta og annað hafurtask

í Finnsstaðaholti í nágrenni Egilsstaða, þar sem þau byggðu nútímalegt hesthús og litla reiðhöll, auk þess að kaupa viðbótarland út úr Finnsstaðalandinu og leigja gott beitarland.

Bærinn er rétt hjá Fossgarði, sem er hesthúsaðverfi Egilsstaðabúa. Þar er góður keppnisvöllur og einnig reiðleiðir allt um kring, svo þau eru vel í sveit sett auk þess sem stutt er í þjónustu á Egilsstöðum.

Í Finnsstaðaholti fæðast tvö til fjögur folöld á ári. Þekktir hestar hafa komið úr ræktun Mariettu og Péturs, t.d. Hrannar frá Höskuldsstöðum. Dóttir hans er Hrönn frá Höskuldsstöðum og sonur hennar er Askur frá Finnsstaðaholti. Askur varð, hvort tveggja í fyrri og í ár, svissneskur meistari í tölti og er að sögn Mariettu afar góður og vel dæmdur hestur.

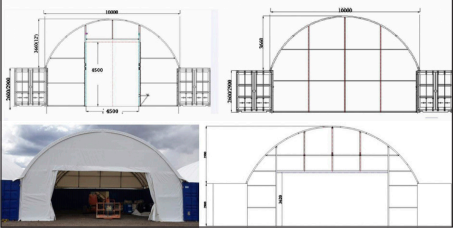
Þau segjast samt vera farin að líta til þess að draga saman seglin og hægja aðeins á. „Við erum farin að reyna að minnka við okkur, þetta er að verða of mikil vinna,“ segja þau.

Pétur og Marietta hafa rekið vinnustofu og myndlistargallerí fyrir verk sín frá 2015, lengst af í miðbæ Egilsstaða, en sl. vor fluttu þau hvort tveggja í Finnsstaðaholt. Þau halda úti vefsíðunni peturbehrens.com þar sem fjallað er m.a. um myndlist þeirra og sýnd verk og eftirprentanir.

GÁMATJÖLD

EINFÖLD LEIÐ TIL AÐ AUKA PLÁSS

- Sterkt tjald sem festist á gáma
- Norsk uppskrift, þykkur dúkur og öflug grind
- CE og brunavottun
- Yfir 15 ára reynsla á Íslandi
- Festist á 20" eða 40 feta gáma
- Breidd á milli gáma 8, 10 eða 12 metrar
- Engin fasteignagjöld
- Tjöld vítt og breitt um landið
- Hægt að einangra
- Hægt að setja í glugga

Upplýsingar: gamatjold@gmail.com – 660 6707

 Gámatjöld

Ertu klár í göngur og réttir ?

**Gönguskór
Göngustafir
Talstöðvar
Sýnileikafatnaður
Regnföt
Sjónaukar**

Sendum um allt land!

Allt þetta og meira til finnur þú í vefverslun KB

WWW.KB.IS

EXIDE rafgeymar

Exide rafgeymar eru framleiddir fyrir nánast allar stærðir og gerðir farartækja en þeir eru viðurkennd hörkutól sem eru sérstaklega hannaðir til að þola mikið álag.

Skannaðu QR kóðann og finndu rétta rafgeyminn fyrir þitt farartæki

Fyrirtækjapjónusta Olís
Alvöru fólk með alvöru þekkingu og reynslu
Hafðu samband við sérfræðinga Olís
í síma 515 1100 eða pontun@olis.is

olis

Heyefnagreiningar – lykillinn að markvissri fóðrun

Sumarið 2025 virðist ætla að verða einstaklega gjöfult fyrir íslenskan landbúnað. Veðurfar og vaxtarskilyrði hafa leitt til metuppskeru víða um land og bændur standa nú frammi fyrir því verkefni að nýta allt þetta fóður á sem bestan máta. Í því samhengi er mikilvægt að minna á gildi heysýnatöku sem grundvöll að faglegri fóðuráætlanagerð.

Fóðurgildi heyja er ekki sjálfgefið

Fóðurgildi grasa getur verið mjög breytilegt eftir sláttutíma, áburðargjöf, gróðurfari, yrkjum, jarðvegi og veðri. Það er því ekki nægjanlegt að treysta á sjónmat eða reynslu einvörðungu – heyefnagreiningar auðvelda okkur að fóðra búfé á hagkvæman og heilbrigðan hátt. Sömuleiðis geta niðurstöður heyefnagreiningar verið verðmætt tól til að meta árangur áburðargjafarinnar og gefa vísendingar um hvernig ætti að haga áburðargjöfinni næsta vor.

Hvað felst í heyefnagreiningum?

Við heysýnatöku eru tekin sýni úr nokkrum rúllum eða stöðum úr stæðum eftir að verkun er lokið (4–6 vikur frá þökkun) og þau send til efnagreiningar. Þar er meðal annars mælt:

- Þurrefni
- Prótein
- Meltanleiki
- Trénisinnihald (NDF)
- Gerjunarafurðir
- Steinefni

Þessar upplýsingar eru síðan notaðar til að reikna orkuna sem fóðrið skilar mismunandi búfenaði. Nýta má síðan niðurstöðurnar til að vinna fóðrunaráætlun sem tekur tillit til næringarþarfa dýranna á mismunandi vaxtarstigum – hvort sem um er að ræða sauðfé, nautgripi

“Nýta má síðan niðurstöðurnar til að vinna fóðrunaráætlun sem tekur tillit til næringarþarfa dýranna á mismunandi vaxtarstigum – hvort sem um er að ræða sauðfé, nautgripi eða hross. Þá má sjá hvort það vanti eitthvert viðbótarfóður.

eða hross. Þá má sjá hvort það vanti eitthvert viðbótarfóður.

Ávinningur heysýnatöku og fóðuráætlaða

- 1. Markviss fóðrun** – Bændur geta stillt af fóðurgjöf og tryggt að dýrin fái hvorki of mikið né of lítið af vissum næringarefnum með réttu viðbótarfóðri.
- 2. Heilbrigði búfjár** – Rétt samsetning fóðurs dregur úr meltingarvandamálum og bætir heilsufar.
- 3. Afurðagæði og afköst** – Betri nýting fóðurs skilar sér í aukinni framleiðslu og betri gæðum.
- 4. Hagræðing í rekstri** – Minni sóun og betri nýting á fóðri leiðir til lægri fóðurstofnaðar.

Hvenær og hvernig?

Best er að taka sýni úr heyi 4–6 vikum frá því að það var plastað. Oftast eru sýni tekin með þar til gerðum heysýnaborum. Ef tekið er sýni úr rúllum er rétt að taka sýni úr nokkrum rúllum til að ná sem mestum þverskurði. Ef nota á sýnin

fyrir áburðarleiðbeiningar þarf að taka sýni úr stökum spildum en þegar nota á sýnin í fóðuráætlanir þurfa sýnin að endurspegla það sem á að gefa yfir veturinn. Hægt er að taka sýni saman úr svipaðri ræktun með svipaðan sláttutíma. Ef græn fóður verður hluti af fóðurgjöfinni væri rétt að taka sýni úr því. Þar sem heyjað er sérstaklega fóður fyrir geldkýr getur verið mjög gagnlegt að taka sýni úr því til að athuga hversu heppilegt fóðrið er fyrir geldkýr en þar getur steinefni haft mikil áhrif á heilsufar eftir burð.

Heysýnataka

RML býður upp á heysýnatökur og er hægt að panta sýnatöku á RML.is eða hringja í síma 516-5000. Ef bændur kjósa að taka sjálfir sýni þá má finna fylgiseðla fyrir heysýni á forsiðu RML.is undir Eyðublöð. Efnagreining ehf. á Akranesi annast heyefnagreiningar á Íslandi. Ef kúabændur eru að spá í

fóðuráætlun ætti að setja þurrlegt hey í greiningu 4 en blautara í greiningu 6. Sauðfjárbændur ættu að horfa á greiningu 2 eða 3 og sömuleiðis hrossabændur nema að haka líka í greiningu 7 til að fá reiknuð orku- og próteingildi fyrir hross.

Fóðuráætlanir og túlkun

Þegar niðurstöður liggja fyrir hvort sem RML, bóndinn eða aðrir aðilar tóku sýnið, eru ráðunautar RML boðnir og búnir að aðstoða bændur við að túlka heysýnin og/eða vinna fóðuráætlun sé þess óskað. Markviss fóðuráætlun getur haft mjög jákvæð áhrif á búreksturinn því aðkeypt fóður er mjög stór útgjaldaliður á kúabúum og því til mikils að vinna að hámarka nýtinguna á aðkeyptu fóðri. Það getur verið kostnaðarsamt bæði að gefa of gott kjarnfóður þegar það er ekki þörf á því og að gefa of gæðalítið kjarnfóður þegar þess

þarf. Algengast er að áætlunin sé unnin út frá því heyi sem bóndinn hefur ætlað í kýrnar og kjarnfóður er valið út frá heygæðum, tanksýnum, mjólkurskýrslum og áherslum bóndans. Reiknuð er fóðurtafla þar sem kjarnfóðurmagn er áætlað út frá nyt fyrir kýr á fyrsta mjaltaskeiði annars vegar og eldri kýr hins vegar.

Sjálfvirk fóðuráætlun í mjaltþjónum

Ráðunautar RML geta sett upp sjálfvirkar fóðurtöflur í flestar tegundir mjaltþjóna svo mjaltþjónninn gefi kjarnfóður eftir fóðuráætluninni. Með þessu móti verður kjarnfóðurgjöfin nákvæmari og kýrnar fá kjarnfóður út frá nyt og ekki gleymist að minnka kjarnfóður við kýr sem eru farnar að lækka í nyt.

Höfundur er ráðunautur í fóðrun hjá RML.

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Co-funded by
the European Union

Northern Periphery and Arctic

Efla verðmætasköpun í dreifbýli

Upprunamerkið Íslenskt lambakjöt, í samstarfi við Ruralia-stofnun Háskólans í Helsinki í Finnlandi og viðskiptaþróunarskrifstofu Donegal-sýslu á Írlandi, vinna að því að auka nýtingu verndaðra afurðaheita innan upprunaverndarkerfis Evrópusambandsins (GI – Geographical Indication), á norðlægum slóðum til að efla samkeppnishæfni lítilla og meðalstórra fyrirtækja.

Vernduð afurðaheiti, (GI), er tiltölulega lítið nýtt verkfæri á norðurslóðum í samburði við önnur svæði Evrópu sem býður upp á fjölmörg tækifæri. Með því að auka vitund og aðgengi að upprunaverndarkerfinu er hægt að vekja athygli á einstökum uppruna og gæðum íslenskra og norrænna afurða. Einnig er hægt að efla verðmætasköpun í dreifbýli, styðja við svæðisbundna sjálfbærni og menningararf.

Lykilinn að lausn ýmissa fyrirtækja

Á dreifbýlum svæðum norðurslóða standa matvæla-, handverks- og ferðaþjónustufyrirtæki oft frammi fyrir krefjandi aðstæðum og er markmið verkefnisins að gera fyrirtækjum kleift að komast inn á markaði utan heimamarkaðar, fá sanngjarnt verð fyrir gæðaaufurðir ásamt því að viðhalda hefðum og staðbundnum sérkennum.

Einnig verður stuðlað að samstarfi milli landa, yfirfærslu á þekkingu og nýsköpun. Þar að auki mun verkefnið vinna að því að kortleggja möguleg ný vörumerki sem geta öðlast verndað afurðaheiti ásamt því að auka nýtingu upprunaverndar á norðurslóðum.

Upprunavernd, (GI), með tilheyrandi upprunamerki, innan gæðaaáætlunar ESB, getur verið lykillinn að lausn fyrir ýmis matvæla-, handverks- og ferðaþjónustufyrirtæki til að tryggja uppruna og sérstöðu vöru,

skapa hærri virðisauka og betri markaðsstöðu, tengja vöruna við landfræðilegt svæði og hefðir og stuðla að sjálfbærri ferðaþjónustu ásamt sýnileika staðbundinnar þekkingar.

Hvatning fyrir íslenska framleiðendur

Upprunamerkið Íslenskt lambakjöt, er fyrsta og hingað til eina íslenska landbúnaðarafurðin sem hefur hlotið upprunatilvísun, svokallað PDO, sem er efsta stig landfræðilegrar verndar innan gæðakerfis Evrópusambandsins. Vottunin tryggir að lambakjötið sé alið og framleitt innan tilgreinds landsvæðis eftir hefðbundnum aðferðum og endurspeglir þannig einstakt umhverfi, menningu og gæði. Með aðild í þessu verkefni vonast forsvarsmenn Íslensks lambakjöts til þess að geta hvatt fleiri framleiðendur á Íslandi og á norðurslóðum til að nýta sér þetta tækifæri til verðmætasköpunar og sýnileika.

„Þátttaka Íslensks lambakjöts í verkefninu endurspeglar vilja okkar til að efla verðmætasköpun og sjálfbæra nýtingu á íslenskum landbúnaðarafurðum með því að nýta alþjóðlegar viðurkenningar eins og verndað afurðaheiti. Við vonumst til að með því getum við hvatt fleiri íslenska framleiðendur til að sækja um í upprunaverndarkerfi ESB og nýta þá möguleika sem kerfið býður upp á, bæði til að tryggja uppruna og að auka sýnileika og verðmæti íslenskra afurða,“ segir Hafliði Halldórsson, framkvæmdastjóri Íslensks lambakjöts.

Verkefnið er unnið í samstarfi við Ruralia-stofnunina við Háskólann í Helsinki, sem sinnir verkefnastjórn ásamt viðskiptaþróunarskrifstofu Donegal County Council á Írlandi. Verkefnið er styrkt með framlagi úr Evrópska þróunarsjóðnum (ERDF) í gegnum Interreg NPA-áætlunina. Nánari upplýsingar um verkefnið og Norðurslóðaáætlunina má nálgast á vefslóðinni www.interreg-npa.eu

Höfundur er verkefnastjóri hjá Icelandic Lamb.

ÍSLENSKA GÁMAFÉLAGIÐ

Notkun klippikorta
hefst
þann 1. september n.k.
í Borgarbyggð.

Greiðendur fasteignagjalda íbúðahúsa og/eða sumarhúsa í Borgarbyggð geta sótt sér rafrænt klippikort á vefslóðina borgarkort.is.

Úthlutað er 16. skipta klippikorti sem jafngildir 4. m3.

Aðrir greiða samkvæmt gjaldskrá Íslenska Gámafélagsins og Borgarbyggðar.

Nánari upplýsingar er að finna inn á vefsíðu Borgarbyggðar, borgarbyggd.is

Skógræktarfélag Íslands (SÍ)
auglýsir eftir skógfræðingi til starfa

Skógræktarfélag Íslands, landsamband skógræktarféлага, auglýsir eftir öflugum starfsmanni, skógfræðingi, með alhliða þekkingu hvað varðar eftirfarandi verkefni:

- áætlanagerð, skógræktaráætlanir, ráðgjöf og umsjón með verkefnum, svo sem European Solidarity Corps sjálfboðaliðaverkefni Erasmus+
- fræðslu og ráðgjöf til aðildarféлага SÍ, sveitarfélaga, samstarfsaðila SÍ og almennings.
- umsjón með tölfraðilegum upplýsingum um skógrækt á Íslandi sem birtar eru í Skógræktarritinu.
- önnur tilfallandi verkefni sem félagið sinnir á hverjum tíma.

Hæfniskröfur.

- BSc- eða MSc gráða í skógfræði frá viðurkenndum skólum
- Reynsla og þekking á tilgreindum verkefnum eða sambærilegum.
- Félagsleg færni til að leiða verkefni og hópa til samstarfs og árangurs, skapa umræður og samræma sjónarmið sem falla að megintilgangi SÍ.
- Færni í landupplýsingakerfum.
- Sjálfstæð vinnubrögð og frumkvæði í verkefnum.

Umsóknarfrestur er til og með 10. september nk.
Nánari upplýsingar :

Brynjólfur Jónsson, framkvæmdastjóri Skógræktarfélags Íslands
bj@skog.is - sími: 820-2113

STÍUR

GERÐI

REIÐHALLIR

ECORASTER®

Umhverfisvænar jarðvegsgrindur

Auðveld uppsetning & lítið viðhald

Endingargott & sterkt

Fjölbreyttar lausnir

Gott frárennsli

20 ÁRA ÁBYRGÐ

VOTTAÐAR GRINDUR

ÁRATUGA REYNSLA

Við hjálpum þér að velja réttar grindur fyrir þitt verkefni

ecoraster.is

431-1010

BÍLASTÆÐI

GÖTUR & STÍGAR

INNKEYRSLUR

Kynbótasýningum lokið

Hulda Finnsdóttir
hulda@bondi.is

Kynbótasýningum hrossa á Íslandi lauk á föstudaginn í síðustu viku. Sýningar voru alls 16 talsins á sjö stöðum og voru alls felldur 1.331 dómur. Færri hross voru sýnd á þessu ári en í fyrra, enda ekki Landsmótsár, en ef miðað er við árið 2023 er þetta aukning í fjölda dóma.

Dalvar frá Efsta-Seli er hæst dæmda hross ársins með 8,99 í aðaleinkunn. Hlaut hann fyrir sköpulag 9,01 og fyrir hæfileika 8,98. Hann hlaut m.a. 9,5 fyrir samstarfsvilja og fet og 9,0 fyrir tölt, skeið og fegurð í reið. Sýnandi var Daniel Jónsson. Dalvar er fimm vetra undan Adrían frá Garðshorni á Þelamörk og Lóu frá Efsta-Seli. Ræktendur eru Daniel og Hilmar Sæmundsson og eigendur Daníel og Ásbjörn Helgi Arnason.

Hæfileikabombur

Tvö hross hlutu yfir 9,00 fyrir hæfileika á árinu. Fimm vetra hryssan Alda frá Sumarliðabæ 2 hlaut 9,00 fyrir hæfileika þar sem hún hlaut m.a. 9,5 fyrir samstarfsvilja og 9,0 fyrir tölt, brokk, skeið, fegurð

Dalvar frá Efsta-Seli er hæst dæmda hrossið í ár með 8,99 í aðaleinkunn, fimm vetra. Sýnandi var Daniel Jónsson

Mynd / Nicki Pfau

í reið, fet og hægt tölt. Alda hlaut fyrir sköpulag 8,16 og er með 8,71 í aðaleinkunn, hæsti dómur fimm vetra hryssu í ár. Alda er undan Álfarni frá

Syðri-Gegnishólum og Bylgju frá Einhamri 2 en eigandi er Svarthöfði-Hrossarékt ehf. og ræktendur eru Silja Hrund Júlíusdóttir og Birgir Már Ragnarsson.

Fenrir frá Finnastöðum hlaut 9,04 fyrir hæfileika sem er hæsta hæfileikaeinkunn sem gefin var hér á landi í ár. Fenrir hlaut m.a. 9,5 fyrir tölt, samstarfsvilja og fegurð í reið og 9,0 fyrir brokk, greitt stökk, fet og hægt tölt. Fyrir sköpulag er hann með 8,54 og í aðaleinkunn 8,86, hæsta einkunn hjá sex vetra stóðhesti í ár. Fenrir er undan Þráni frá Flagbjarnarholti og Aþenu frá Akureyri en eigendur og ræktendur eru Björgvin Daði Sverrisson og Helena Ketilsdóttir.

Flink og falleg

Í fjögurra vetra flokki stóðhesta er annar sonur Þráins, Hengill frá Hestskletti, efstur. Hengill hlaut fyrir sköpulag 8,64 og fyrir

hæfileika 8,27 sem gerir 8,40 í aðaleinkunn. Móðir Hengils er Þökk frá Prestsbæ og ræktendur eru þau Sigríður Gunnarsdóttir og Þórarinn Eymundsson en hann var jafnframt sýnandi og er eigandi ásamt Austurdal ehf.

Salóme frá Hellubæ stendur efst í fjögurra vetra flokki hryssna en hún er undan Landsmótssigurvegaranum í fjögurra vetra flokki árið 2014, Hamingju frá Hellubæ, og Álfakletti frá Syðri-Gegnishólum. Salóme hlaut fyrir sköpulag 8,22 og fyrir hæfileika 8,55 sem gerir í aðaleinkunn 8,44. Ræktandi er Gíslína Jensdóttir og eigandi og sýnandi er Olil Amble.

Það voru miklar hæfileikabombur í flokki sex vetra hryssna og skilur ein komma á milli efstu tveggja hryssanna. Hetja frá Ragnheiðarstöðum er efst með 8,83 í aðaleinkunn og önnur er Ramóna frá Heljardal með 8,82 í aðaleinkunn en Ramóna hlaut m.a. 10 fyrir skeið. Hetja hlaut fyrir sköpulag 8,90 og fyrir hæfileika 8,79. Hún hlaut m.a. 9,0 fyrir tölt, brokk, samstarfsvilja og fegurð í reið. Hetja er undan Þráni frá Flagbjarnarholti og Hendingu frá Úlfstöðum. Ræktandi er Helgi Jón Harðarson en eigendur eru Birgir Már Ragnarsson og HJH Eingarhaldsfélag ehf.

Heimsmeistaramótsfari efstur í elsta flokki stóðhesta

Hljómur frá Auðsholtshjáleigu stendur efstur í elsta flokki stóðhesta með 8,77 í aðaleinkunn, sýndur af Árna Birni Pálssyni. Hljómur hlaut fyrir sköpulag 8,76 og fyrir hæfileika 8,78 sem gerir í aðaleinkunn 8,77. Hann fékk m.a. 9,0 fyrir tölt, brokk, samstarfsvilja, fegurð í reið og hægt tölt. Hann er nú farinn til Danmerkur

en hann tók þátt í kynbótasýningunni á Heimsmeistaramótinu í Sviss í ágúst þar sem hann stóð einnig efstur. Hljómur er undan Organista frá Horni og Tíbrá frá Auðsholtshjáleigu en ræktendur eru þau Gunnar Arnarsson og Kristbjörg Eyvindsdóttir og er Hljómur í eigu Stutteri Egebjerggård I/S.

Efst í elsta flokki hryssna er María frá Vatni undan Kiljani frá Steinnesi og Hrefnu frá Vatni. Hún var sýnd á miðssumarssýningu á Rangárbökkum af Axeli Erni Ásbergssyni. Hlaut María 8,34 fyrir sköpulag og 8,98 fyrir hæfileika. M.a. 9,5 fyrir samstarfsvilja og 9,0 fyrir tölt, brokk, skeið, greitt stökk og fegurð í reið. Ræktandi og eigandi er Sigurður Hrafn Jökulsson.

Sjö tíur

Nokkrar tíur voru gefnar í ár fyrir einstaka eiginleika í hæfileikum. Fálki frá Traðarlandi og Miðill frá Hrafnagili fengu 10 fyrir brokk. Fálki var sýndur af Teiti Árnasyni og Miðill af Árna Birni Pálssyni. Árni Björn náði um leið þeim merka áfanga að hafa sýnt hross í einkunnina 10 fyrir allar gangtegundir sem dæmdar eru á íslenskum hrossum.

Þrjú hross hlutu tíu fyrir skeið. Elma frá Staðarhofi, sýnd af Atla Frey Mariönnusyni, Andvari frá Kerhóli sýndur af Rósu Birnu Þorvaldsdóttur og Ramóna frá Heljardal sýnd af Teiti Árnasyni.

Dögg frá Kvistum hlaut 10 fyrir ægt stökk á vorsýningu á Hólum en sýnandi var Vera Evi Schneiderchen. Síðasta tíu ársins var gefin á síðssumarssýningunni á Hellu en þá hlaut Upplýfting frá Reykjavík 10 fyrir hægt tölt, sýnd af Benjamíni Sandi Ingólfssyni.

Fenrir frá Finnastöðum hlaut hæstu hæfileikaeinkunnina í ár, 9,04. Hann var sýndur af Viðari Ingólfssyni.

Mynd / Nicki Pfau

**ROTÞRÆR,
VATNSTANKAR
OG SKILJUR**

MARGAR STÆRÐIR OG TEGUNDIR
SEM HENTA ÓLÍKUM ÞÖRFUM

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA Í YFIR 50 ÁR

BORGARPLAST
STOFNAD 1971

Efst í flokki sex vetra hryssna er Hetja frá Ragnheiðarstöðum með 8,83 í aðaleinkunn, sýnandi Þorgeir Ólafsson.

Mynd / Arnar Bjarki Sigurðsson

RML býður upp á jarðvegssýnatöku og túlkun á niðurstöðum auk áburðaráætlana þegar að því kemur.

Hvernig get ég vitað meira?

Matvælaframleiðsla byggir á fjölmörgum þáttum og samspili þeirra á milli. Það þarf þekkingu og reynslu til að ná að árangri, og mikið af hvoru tveggja eigi árangurinn að vera góður. En einn maður getur ekki vitað allt.

Bændur þekkja sitt land best en þó getur verið mjög gagnlegt að vita meira. Með því að láta taka jarðvegssýni er hægt að afla upplýsinga sem geta gefið skýringar á því hvernig hefur gengið og til að undirbúa framtíðina. Gamla góða sýrustigið (pH) getur útskýrt margt ef það er of lágt. Þá hörfar sáðgresið, áborin næringarefni nýtast ekki vel og jarðvegslífið er frekar ósátt. Jarðvegssýni geta líka sagt okkur um stöðu aðgengilegra næringarefna svo sem N, P og K. Svo getum við séð hvort mikið eða lítið er af heildar N í jarðveginum og hvort jarðvegurinn er eðlis-frjósamur eða ekki, allt mikilvægir þættir t.d. við gerð áburðaráætlunar.

Tíminn líður svo hratt að áburðaráætlanirnar eru ekki svo langt undan og það er alltaf betra að vita með sýrustigið, jafnvel þó að það sé of lágt í mörgum tünúm. Það er nefnilega þetta með undirbúninginn og forgangsroðunina, það er betra að skoða það í tíma og nú er rétti tíminn til að taka jarðvegssýni. Það er gott að taka jarðvegssýni á 5 til 8 ára fresti. Hægt er að sjá inn í Jörð úr hvaða spildum hafa verið tekin jarðvegssýni, og þá hvenær. Það er nefnilega þetta með tímann, það sem mér fannst vera í fyrra var víst fyrir þremur árum.

Það er svo margt sem þarf að vita og ekki gott að vita með það sem er óþekkt, fyrr en það er kannað. RML býður upp á jarðvegssýnatöku og túlkun á niðurstöðum auk áburðaráætlana þegar að því kemur. Hægt er að panta sýnatöku á heimasíðu RML með því að smella á hnapp merktan „Panta hey-/jarðvegssýnatöku“, <https://www.rml.is/is/radgjof/jardraekt/pantahey-jardvegssynatoku>.

Höfundur er ráðunautur í jarðrækt hjá RML

HESTAMENN

PÚSLMOTTUR

★ ★ ★ ★ ★

HESTHÚS.IS
INNRETTINGAR & GÓLFEFNI

SAGUSTU
INTERNATIONAL

S. 893-9919

Minni slysaætta
Auðvelt að leggja
Bætt hljóðvist
Aukin þægindi
Minna álag

AFMÆLISTILBOÐ

VIÐ EIGUM 2 ÁRA AFMÆLI OG Í TILEFNI ÞESS
VERÐA FRÁBÆR TILBOÐ ALLAN SEPTEMBER

LITLAR GRÖFUR Á ~~1.000,-~~ KÍLÓIÐ! +vsk
(ALLT AÐ 2 TONN)

HT10

Þyngd: 1000kg
Vél: Eins cylendra Koop Loftkældur
Afl: 7,6kw/3600rpm
Eldsneyti: Dísel
Búnaður: Breikkanlegur undirvagn, mekanískt hraðtengi, glussastýrður þumall og 40cm tennt skófla.

Tilboðsverð: 1.800.000,- +vsk

HT20

Þyngd: 2000kg
Vél: Kubota D902
Afl: 20,4hp/3600rpm
Eldsneyti: Dísel
Búnaður: Sveigjanleg bóma, breikkanlegur undirvagn, mekanískt hraðtengi, 40cm skófla, glussastýrður þumall, hitari í húsi.

Tilboðsverð: 2.800.000,- +vsk

Fyrir frekari upplýsingar hafið samband við sölumann arnar@ljardalur.is
Forpöntunartilboð: Greitt er 50% við staðfestingu og rest við afhendingu.
Afhendingar eru áætlaðar í mars 2026.
Kynntu þér fleiri frábær tilboð á vélum og aukahlutum á www.ljardalur.is

LJÁRDALUR
WWW.LJARDALUR.IS

MICROLIFT HYBRID BRETTATJAKKAR

Tjakkarnir eru til sýnis hjá PMT Krókhálsi 1

2.0 tonna lyftigeta og 2,5 tonn sé slökkt á mótör.
Keyrsla með upprétt beisli og fleiri kostir.
Viðhaldsfríir með lithium rafhlöðu og mótörum án kola(“brussless”)

Góð kaup í nýjum tjökkum úr sýningarsal Pmt:

Eldra model Microlift: ET20MH-P á kr. 286.000 +vsk.
Myndband: <https://www.youtube.com/watch?v=fR3pLfZK7Ao>

Nýjasta módel: T20 á kr. 239.000 +vsk.
og T20I á kr. 364.000 +vsk.
Myndband: <https://www.youtube.com/watch?v=XjS4EHS4eJE>

**1 stk til af hverri gerð: ET20MHP, T20 og T20I.
Fyrstur kemur fyrstur fær.**

Fjárbændurnir Jón Elvar á Þrastöðum og Jóhannes á Brúnastöðum eru með margra ára reynslu af Microlift.

FYRIRSPURNUM SVARAR:
siggi@pmt.is - Sími: 698 1539

Við þrífum allar stærðir og gerðir af sótsíum

Vik verkstaedi ehf

Einhellu 6
221 Hafnarfirði
tel. +354 8961083

Er Gjaldskylda fallegasti foss á Íslandi?

– Góðar leiðir, ábyrg og fagleg uppbygging ferðamannastaða á Íslandi

Fjölgun ferðamanna hér á landi hefur leitt til hraðrar uppbyggingar á ferðamannastöðum. Í hama-ganginum höfum við stundum villst af leið og misst sjónar af aðalatriðum. Nýlegt dæmi er notkun erlendra ferðamanna á merkingunni #Gjaldskylda á samfélagsmiðlum en þar sjáum við vandamálið svart á hvítu. Auga og upplifun gestsins lýgur ekki og við þurfum að bregðast við.

Halla Helgadóttir
Mynd / Aldís Pálsdóttir

En hvernig er best að byggja upp ferðamannastað? Hvernig byggir maður upp ferðamannastað á ábyrgan og faglegan hátt? Góðar leiðir er safn verkefna með vefsíðuna godarleidir.is sem hugsuð er sem upphafsstaður fyrir alla þá sem með einum eða öðrum hætti koma að uppbyggingu innviða á ferðamannastöðum. Á vefnum er að finna handbók um merkingar á ferðamannastöðum, handbók um gerð náttúrustíga og skipulagsleiðbeiningar um ferðamannastaði. Þar er einnig að finna verkefnið Hönnun í norrænni náttúru sem er yfirlit yfir sextíu vandaða ferðamannastaði víðs vegar á Norðurlöndunum, og nota má sem innblástur, og sýnir leiðir og lausnir sem ýta undir náttúruupplifun, náttúruvernd og sjálfbærni. Auk þess eru þar upplýsingar um Framkvæmdasjóð ferðamannastaða sem opnar fyrir umsóknir núna í september.

Vegrún

Vegrún er merkinga- og leiðakerfi sérstaklega hannað fyrir Ísland og stendur öllum uppbyggingaraðilum til boða. Á vefsíðunni vegrun.is má sjá hvernig búa má til skilti og hvernig best er að miðla upplýsingum á skiltum og merkingum. Vegrún samræmir leiðamerkingar fyrir stíga og götur, segir fyrir um smíði merkinga og skilta, efníð í þeim

Vegrún er merkinga- og leiðakerfi sérstaklega hannað fyrir Ísland og stendur öllum uppbyggingaraðilum til boða.

Mynd / Vegrún

og stærð þeirra. Vegrún sýnir með hvaða hætti má koma upplýsingum á framfæri með lettri, lit og myndum. Allir geta nýtt sér kerfið til að hanna eða láta hanna skilti til að veita ferðafólki nauðsynlegar upplýsingar og leiðbeina því að rata. Stærð skiltis og merkingarnar á því ráðast af aðstæðum. Notendur geta gengið að kerfi sem er opið og aðgengilegt og sótt þangað allt sem þeir þurfa til að setja upp merkingar og leiðarvísa. Vegrún er vandlega hugsað verkfæri sem þjónustar alla sem þurfa á merkingum að halda. Þar fara saman sérhannað letur, litasamsetningar sem henta aðstæðum í náttúru Íslands og skilti sem þola ágang veðurs og vinda. Samræmt merkinga- og leiðakerfi fyrir allt landið eykur öryggi þeirra sem ferðast, auðveldar ferðalöngum að skilja það sem fyrir augu ber og eykur ánægju og upplifun af landinu og töfrum þess.

Markmið með Vegrúnu er:
- Að auka öryggi ferðamanna með skýrum og raunhæfum

leiðbeiningum.
- Að bæta upplifun gesta með faglegum og aðgengilegum upplýsingaskiltum.
- Að skapa samræmdan stíl í merkingum um land allt og þar með auðvelda notendum að skilja og nýta upplýsingar.

Hver sem er getur nýtt sér Vegrún án endurgjalds – hvort sem um er að ræða sveitarfélög, fyrirtæki, sjálfbóðaliða eða landeigendur – til að merkja gönguleiðir, áfangastaði, vara við hættum eða hvað annað með faglegum hætti.

Vegrúnarmerkingar hafa verið settar upp víða um land en fyrstu merkingarnar voru settar upp vorið 2021 á Snæfellsnesi. Síðan þá hafa hundruð merkinga verið settar upp víðs vegar um landið með góðum árangri.

Hönnuðir Vegrúnar eru hönnunarstofan Kolofon. Allar frekari upplýsingar um Vegrúna er að finna á vefnum godarleidir.is

Náttúrustígar

Handbók um náttúrustíga er önnur meginstöð í verkfærakistu Góðra leiða. Hún veitir ítarlegar leiðbeiningar um hvernig hanna á náttúrustíga á ferðamannastöðum og friðlýstum svæðum en vel gerðir göngustígar og reglulegt viðhald gönguleiða gegna lykilhlutverki við að verja landið fyrir skemmdum og stuðla að sjálfbærri ferðamennsku.

Útivist og ferðaþjónusta hefur stóráukist á Íslandi á fáum árum. Íslensk náttúra hefur mikið aðdráttarafl og býður upp á fjölbreytta ferðamennsku og þjónustu. Aukinni umferð fylgir aukið álag á landið, ekki síst á gönguleiðir, sem getur valdið skemmdum á landinu. Íslenskur jarðvegur og gróður er sérlega viðkvæmur fyrir átroðningi og rofhætta mikil í álagsflötum.

Ýmislegt þarf að hafa í huga við hönnun og gerð gönguleiða. Meðal þess er verndargildi staða, náttúru eða menningarminja, og ferðahegðun. Fjölsóttir ferðamannastaðir í alfaraleið þar sem gera má ráð fyrir ferðafólki með mismunandi þarfir geta kallað á umfangsmikla göngustíga til að anna umferð fólks sem sækir staðinn heim. Á fáfarnari áfangastöðum og leiðum utan alfaraleiðar er ekki þörf á umfangsmiklum mannvirkjum heldur lágstemmdari og náttúrulegri nálgun við gerð göngustíga – náttúrustíga.

Náttúrustígar byggja á aðferðum við göngustígagerð sem eiga sér langa og þekkta sögu. Hönnun þeirra byggir á land- og vistlæsi, þekkingu á staðnum og staðaranda, nærtækum efniviði til stígagerðar, og handverki. Náttúrustígum er ætlað að falla að landslagi og vinna með landinu og þannig greiða leið og tryggja öryggi, en um leið græða landið. Jafnframt eiga þeir að styðja við og auka upplifun í náttúrunni. Höfundar handbókar um náttúrustíga eru Gunnar Óli Guðjónsson landslagsarkitekt og Davíð Örn Stefánsson, sérfræðingur hjá Landgræðslunni.

Ferðamannastaðir

Við undirbúning fyrir nýjan eða úrbætur á fyrirliggjandi ferðamannastað, er mikilvægt að vanda til verka og hafa yfirsýn yfir hvað þarf að hafa í huga við mótn verkefnis, hvaða upplýsinga þarf að afla, sjóði sem hægt að að sækja styrki í og kröfur um skipulagsgerð og leyfisveitingar.

Á vefnum godarleidir.is eru leiðbeiningar um skipulag og

leyfisveitingar ferðamannastaða auk upplýsinga um áætlaða tímalengd helstu þátta er varða gerð skipulagsáætlana og leyfisveitinga. Leiðbeiningunum er ætlað að gefa yfirlit yfir meginþætti sem huga þarf að við undirbúning áfangastaðar, frá hugmynd að leyfi, ásamt því að vísa á fyrirliggjandi itarefni og leiðbeiningar. Þær eru fyrst og fremst fyrir þá sem hyggja á framkvæmdir við uppbyggingu ferðamannastaða, landeigenda, framkvæmdaaðila og ráðgjafa þeirra. Þær eiga við um allar framkvæmdir sem tengjast uppbyggingu ferðaþjónustu, t.a.m. framkvæmdir eins og hótél og tengdar framkvæmdir, en einnig minni framkvæmdir eins og gerð áningarstaða við fallegan foss, stígagerð og umgjörð um sögustað eða aðstöðu til fuglaskoðunar. Skipulagsleiðbeiningarnar eru unnar af Skipulagsstofnun.

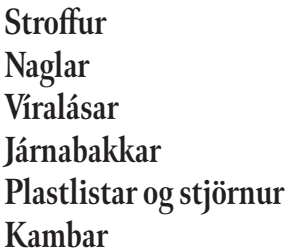
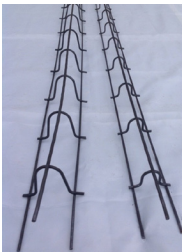
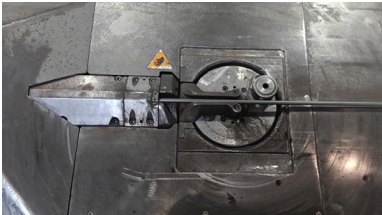
Um Góðar leiðir

Verkefnið Góðar leiðir sprettur upp úr vinnu samstarfshóps um eflingu fagþekkingar, hönnunar og samræmingar við uppbyggingu innviða til verndar náttúru- og menningarsögulegum minjum á ferðamannastöðum vorið 2020. Samstarfshópurinn er mótaður af umhverfis- og auðlindaráðherra vorið 2018 sem hluti af framkvæmd Landsáætlunar. Í samstarfshópnum voru fulltrúar frá umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti (áður umhverfis- og auðlindaráðuneyti), Náttúruverndarstofnun (áður Umhverfisstofnun), Ferðamálastofu, Þjóðgarðinum á Þingvöllum, Vatnajökulshjóðgarði, Land og skógur (áður Landgræðslan og Skógræktin) Minjastofnun, Þjóðminjasafni Íslands, Sambandi íslenskra sveitarfélaga og Miðstöð hönnunar og arkitektúrs.

Miðstöð hönnunar og arkitektúrs fékk það hlutverk innan samstarfshópsins að leiða vinnu handbókar um merkingar og vera ráðgjafi fyrir önnur verkefni hópsins. Vorið 2018 þróaði Miðstöðin verkefnið Góðar leiðir vegna aukinnar aðkomu hennar að verkefnum er sneru að innviðahönnun ferðamannastaða og sjálfbærni í ferðaþjónustu. Eitt af meginieinkennum vinnu Góðra leiða er að efna til viðtæks samtals milli stofnana, sveitarfélaga, fagfólks og ferðaþjónustuaðila.

Höfundur er framkvæmdastjóri Miðstöðvar hönnunar og arkitektúrs.

Klippur og beygjuvélar

Stroffur
Naglar
Víralásar
Járnabakkar
Plastlistar og stjörnur
Kambar

Klippum og beygjum rúllustál í sjálfvirkri beygjuvél

Vir og lykkjur ehf • viroglykkjur@internet.is • 772-3200

Enn er sótt að Þjórsárverum

Enn einu sinni hefur vaknað upp gömul vofa sem nú er kölluð Kjalölduveita og tekur vatn úr Þjorsá inn undir Hofsjökli við jaðar friðlandsins í Þjorsárverum. Nú er það Alþingi sem við umfjöllun um tillögu að rammaáætlun 5 hefur í hyggju að taka Kjalölduveitu úr verndarflokki og setja í biðflokk. Svo virðist sem alþingismenn séu að láta undir þrýstingi frá Landsvirkjun og hræðsluáróðri um orkuskort og um leið hunsna faglega úttekt innan rammaáætlunar.

Áður var umrædd veita kölluð Norðlingaölduveita og voru kynntar til sögunnar nokkrar stærðargráður af henni sem fóru minnkandi vegna andstöðu í þjóðfélaginu. Allar þessar útfærslur og þar með talin Kjalölduveita fela í sér að farið yrði vestur yfir Þjorsá, inná svæði sem enn eru lítt snortin og stór samfelld víðerni. Þessi áformuðu mannvirki tækju einnig vatn úr og rýrðu þrjá stórfossa Þjorsár á hálendinu, þá Dynk, Kjálkaversfoss (Hvangiljafoss) og Gljúfurleitarfoss sem mynda eina stórfenglegustu fossaröð landsins.

Virkjunarhugmyndin Kjalölduveita (555 m. yfir sjávarmáli.) hefur tvívegis verið tekin til umfjöllunar innan rammaáætlunar og í bæði skiptin verið talin eiga heima í verndarflokki þar sem svæðið sem um ræðir sé eitt hið verðmætasta á Íslandi og áhrif þessarar hugmyndar í megin atriðum þau sömu og Norðlingaölduveitu. Kort sýna uppstöðulón Norðlingaölduveitu og Kjalölduveitu skarast.

Með Kvislaveitum voru virkjaðar þverár sem falla í Þjorsá að austan, en kvislum vestan á hefur hingað til verið hlíft í þeim tilgangi að vernda Þjorsárver. Kvislaveita raskaði verunum austan Þjorsár en stóru verin vestan megin eru enn óspillt. Það mun breytast verði af áformum um Kjalölduveitu.

Virkjun eða veita sem liggur á jaðri svæðis með hátt verndargildi með áhrif inná hið verndaða svæði, er óásættanleg. Það er ekki eingöngu að mannvirkin sem slík, stífla, varnargarðar, vegir og skurðir, rétt við friðlandið yrðu til mikilla lýta og spilltu verðmætum víðernum.

Hitt er ekki síður áhyggjuefni að mannvirkin með tilheyrandi vegagerð myndu draga að sér sívaxandi umferð sem mun bæði spilla upplifun og viðkvæmri náttúru svæðisins. Þjorsárver eru líklega það stóra gróðurlendi á Íslandi sem kemst næst því að teljast ósnortið af áhrifum mannsins. Sú sérstaða hefur haldist fram á þennan dag að hluta til vegna þess hve afskekkt þau eru en ekki síður vegna þess hversu torveldar samgöngur inn á svæðið og um verin eru. Sá þröskuldur er mikilvægur eins og allir vita sem kynnst hafa svæðinu í raun og séð hve viðkvæmur gróður og dýralíf þar er.

Hafa skal í huga að mannvirki inn á tilgreindu svæði kalla iðulega á enn frekari mannvirkjagerð. Eftirspurnin eftir ódýrri orku er óendanleg og henni verður aldrei hægt að mæta. Þegar búið er að reisa stíflu og veitu myndast eflaust áður en langt um liður þrýstingur á að hækka stíflur, stækka lón og auka afkastagetu, og þá með þeim rökstuðningi að þegar sé búið að raska svæðinu. Kjalölduveita gæti því leitt til þess að þar yrðu reist mannvirki í sömu stærðagráðu og hin margumtalaða Norðlingaölduveita sem deilt var um áratugum saman og hlaut algjöra falleinkunn hjá faghópum I og II í rammaáætlun 2 og var af Alþingi sett í verndarflokk.

Ítrekað hefur verið bent á, eins og kom fram í friðlýsingarferlinu árið 2017, að friðlýsing Þjorsárvera er enn ekki nægjanlega víðtæk til að vernda þá landslagsheild sem þarna er, sérstæða fossa í Þjorsá og ríkulegan gróður meðfram ánni og fossaraðir í þverám sem falla þar í Þjorsá. Það er löngu tímabært að ljúka friðlýsingarferlinu í samræmi við niðurstöðu rammaáætlunar 2, og friðlýsa farveg Þjorsár frá jökli að Sultartangalóni og aðliggjandi vatnasvið vestan fljótsins fyrir vatnsaflsvirkjunum og öðru raski.

Baráttan fyrir verndun Þjorsárvera hefur staðið í rúmlega hálfa öld og verið bæði löng og ströng. Nú er mál að linni og tryggja verndun dýrmætustu og sérstökustu náttúruperlu hálendisins. Með því að virða faglegt mat faghópa og verkefnisstjórnar rammaáætlunar 3 og 5 um Kjalölduveitu, má spara mikið fé og fyrirhöfn og koma í veg fyrir enn eitt erfiðt deilumál í samfélaginu.

Höfundur er formaður Vina Þjorsárvera.

Vatnshitarar fyrir sumarhús

Ýmsar gerðir af vatnshiturum sem hita vatnið um leið og skrúfað er frá vatninu, spennan 230v til 400v afl 3200w til 24000w. Engin hitakútur lengur. Verð frá kr. 27.200.- til 262.000.- Gólf / ofna hitakerfi frá kr. 240.000.-

Varmás
Markholt 2
Mosfellsbæ
sími 566 8144

Abu Garcia

... fyrir alla í fjölskyldunni

Sjáðu allar ABU vörurnar í vefverslun VeðiHornid.is.

VEÐIHORNIÐ

Síðumúla 8 • 108 Reykjavík • S: 568 8410
veidihornid.is

2017 Framúrskarandi fyrirtæki 2010-2024

TRAUST FJÖLSKYLDUFYRIRTÆKI FRÁ 1998

Segðu BLESS við óværuna!

YKKAR
pest control

ALLT TIL SKORDÝRAVARNA

-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruverslunum

Lífraent hreinsivirki!

NÚTÍMA ROTÞRÓ

- Fyrir sumarhús, heilsárhús, hótél o.fl.
- Yfir 90% hreinsun – hreinsigeta PIA vottuð
- 3ja þrepa hreinsun – ekkert rafmagn
- Engar siturlagnir – fyrirferðarlítill
- 10 ára reynsla á Íslandi
- Þýsk gæði – CE merkt
- Stærðir 2-600 persónueiningar
- Tankar fyrir háa vatnsstöðu

HVAMMSHÓLAR

SIGURÐUR VIGGÓ HALLDÓRSSON PÍPULAGNINGAMEISTARI

+354 660 4085

SIGGI@HVAMMSHOLAR.IS

Rándýrt lúsmý!

Fjölmíðlar og stjórnmálafólk auka þörfina fyrir sálfræðinga, sagði einhver. Sennilega ekki einir um það. Einhverjir stjórnmálamenn búa til óþarfa ógnir, til að geta selt sjálfa sig sem (einu) lausnina.

Kristján Friðbertsson.

Sumir fjölmiðlar, áhrifavaldar, o.fl. gætu viljað hræða/hneyksla þig til að veita þeim athygli og „smelli“. Eða í tilfelli eldri borgara: ellismelli. Sennilega er langalgengasta leiðin til að blekkja og stýra jafnt einstaklingum sem hópum, í gegnum okkar meðfæddu viðbrögð við ógn og ótta. Hvaða séns á sannleikurinn á móti „hræðilegri ógn“, sérstaklega ef tímapressa fylgir? Fljótfærni þýðir að rökhugsunin hefur síður tíma til að bregðast við.

Allt hefur auðvitað sinn kostnað og velta má fyrir sér hvort einhverjir aðilar innan áðurnefndra stétta séu með sinni hegðun að auka á vandamál, sem og kostnað, vegna geðheilsu.

Hræðslukostnaður

Skv skoðanakönnun eru tæp 70% Íslendinga hrædd við lúsmý [1]. Svipuð prósentu telur reyndar að lúsmý sé hluti af aðgerðum „djúpríkisins“, skv annarri könnun [2].

Kostnaður vegna lúsmýs gæti falist í forvörnum, eða t.d. meindýraeyðum sem sannfæra þig um að láta þá eitra bara „til öryggis“. En hræðsla við einhverja ógn getur ýtt undir kostnað vegna geðheilbrigðis.

Ég tók því að mér að kanna einn möguleikann á sparnaði í heilbrigðiskerfinu: er raunverulega ástæða til að óttast lúsmý, eða getum við sparað einhverjum sálfræðingum vinnuna?

Oj bara

Fluga sem vex upp í votlendi og blautum, rotnandi jurtaleifum. Leitar okkur uppi út frá líkamslykt og úrgangslöfti við útöndun, leggur gjarnan til atlögu þegar fórnarlambið

sefur, jafnvel fáklætt. Ekki beint heillandi. Lítið þekkt staðreynd er að lúsmý er upprunalega afkvæmi mývargs og lítt þróaðrar tegundar af flatlús, eða forvera hennar. Þaðan kemur nafnið. Því er engin tilviljun að lúsmý geti dreift kynsjúkdómum og bitin valdi kláða. Þetta er þó auðvitað ekki satt.

En fyrst það er samfélagsmein að dæma í flýti, hvað þá út frá hræðslu, skulum við byrja á byrjuninni.

Lúsvargur

Það sem við köllum dagsdaglega lúsmý er bara ein tegund af þeim þúsundum sem tilheyra lúsmýsætt. Heitið vísar því til allra þeirra tegunda, ásamt því að vísa sérstaklega til þessarar sem mest er á milli tannanna á okkur. Enda búkurinn mjórri en meðal tannþráður! (Meira að segja búklengdin er oftast ekki nema rúmur millimetri.)

Sumir segja að maður þekki bitin frá lúsmý og gamla góða mývarginum í sundur á því að lúsmý þarf svo mikla stillu að það bitur nánast eingöngu innandyr, en mývargurinn utandyr. Aðrir nefna fjölda bita. Vargurinn getur þó alveg hópast saman og skilað af sér ansi mörgum bitum. Enn aðrir nefna að bitný sést ekki vel fyrr en það er komið nálægt, eða í miklum fjölda, á meðan alvöru lúsmý sé svo lítið að það sjáist í mesta lagi þegar það er að bita mann, sé húðin nægilega skjannahvít og hárlaus. Sjálfsagt allt ágætis viðmið.

Ferðalag

Til að meta ógnina leitaði ég uppi lúsmý. Faldi eina flugu. Áttaði mig svo á að það var prentvilla. Skipti út „F“ fyrir „V“ og valdi eina flugu til að elta. Hún veitti mér litla athygli svo eftirförin var auðveld. Hefði getað sleppt dulargervinu, en best að taka enga sénsa. Hún flaug stutt, settist svo á vegg og beið þar. Ég beið með henni. Eftir rúman klukkutíma hreyfði hún sig loks aftur og tók til flugs. Þá var ég hins vegar orðinn ansi þreyttur. Ég geispaði og gleypti hana. Óvart. Hún hefði þó gert það sama hefði ég ekki verið fyrri til. Hefði getað farið verr. Það var lúsmýsveður, stillt. Smá gola

Lúsmý og engjamunablóm kjósa svipuð búsvæði. Þetta er hins vegar húshumla, með sína stuttu tungu, í skýjunum yfir öllum þessum opnu blómum.

en sem betur fer geispaði ég henni ekki.

Fór aftur á byrjunarreit. Valdi aðra flugu, núna örlítið stærri svo vöktunin væri auðveldari. Þessi var mun peppaðri og flaug strax að næsta blómabeði, fram hjá árósum

og í kringum sumarblómin. (Á-rós: rós með sérlega leiðinlega þyrna.) Virtist leitandi. Flaug svo beint inn í miðja blómaþyrpinguna og skoðaði blómin. Sveimaði kringum vatnsberana (Aquilegia). Lenti á mörgum þeirra, en alltaf bara stutt. Eftir smá stund tók ég eftir því að hún var alltaf að lenda á efsta hluta hvers blóms og nagaði sig inn í botninn. Furðuleg hegðun. Kannski bara skemmdarfýsn?

Ekki er allt sem sýnist

Þessi hegðun var nægilega furðuleg til að ég leitaði mér nánari upplýsinga. Runnu þá á mig tvær grímur. Kampagríma (Penstemon whippleanus) og runnagríma (Penstemon fruticosus). Ég hafði greinilega ekki vandað mig þegar ég lagði pottana frá mér.

Þessi hegðun rímaði sannarlega illa við helstu upplýsingar um lúsmý. Kom þá í ljós að ég hafði ekki verið að elta lúsmý, heldur húshumlu (Bombus lucorum). Skýrir af hverju hún var 15–20X stærri en ég átti von á. Var samt handviss um að þetta væri lúsmý eftir að hafa póstað mynd í Facebook-grúppu. Þar höfðu a.m.k. sjö manns sagt þetta vera lúsmý, fyrst þetta getur stungið. Sem lúsmý gerir reyndar ekki, það bitur. Ekki datt mér í hug að fólk á Facebook gæti haft rangt fyrir sér, hvað þá sjö manns!

Húshumla er sem sagt ein þeirra sem er oft í daglegu tali kölluð hunangsfluga eða býfluga. Bústin og röndótt, loðin eins og bangsi. Fannst hér fyrst sama ár og ég, en hefur náð töluvert meiri útbreiðslu. Nagar sig inn í djúpu blómin við blómbotninn, til að ná blómsafanum. Fín lausn þegar maður er með stutta tungu.

Lúsmý og eggjastokkar

Lúsmý á það sameiginlegt með humlum að nærast almennt ekki á fólki heldur á blómasafa og frjó. Hjá sumum tegundum af lúsmý fyllist kvendýrið þó óstjórnslegum blóðþorsta í tengslum við móðurhlutverkið. Ekki ósvipað og óléttar konur sem verða allt í einu brjáláðar í súkkulaði, eða brokkolí.

Stöku tegundir af lúsmý geta sýkt jörturdýr af alvarlegum sjúkdómum samhliða bitinu og t.d. orsakað svokallað sumarexem í hestum. Við þurfum þó sem betur fer að óttast hvorugt með hina blóðþyrstu tegund sem hér finnst. Rót þorstans liggur í því að kvendýrin geta ekki fullþroskað eggin sín án blóðsins. Að neita lúsmý um blóð hefur því bein áhrif á möguleika hennar til að eignast börn. Varla viljum við hafa það á samviskunni?

Þetta er annars áhugavert varðandi kynjamuninn. Ég þekki nokkra sem verða samstundis þaktir skýi af mýflugum þegar þeir eru utandyr, án þess að fá eitt einasta bit. Sennilega eru þeir bara að laða að sér karlkynið, í svona miklu magni. Lesi hver úr því sem vill ...

Niðurstaða: svo sannarlega pirrandi, en ógn til að óttast? Ekki þannig að það kalli á stórar aðgerðir. Ef meindýraeyðir býr til einhverja ímyndaða framtíðarsýn hve allt verði morandi í þeim eftir 100 ár sé ekki eitrað strax, myndi ég líklega frekar senda hann til sálfræðings en að fara sjálfur.

Heimildir: [1][2] ég spurði 3 aðila og 2 af þeim svöruðu jántandi.

Höfundur er plöntunörð.

ALLT FRÁ FYRSTU HUGMYND AÐ FULLBÚNU HÚSI

- Hönnun og ráðgjöf
- Framleiðsla
- Uppsetning
- Verkefna- / byggingastjórn

Súlur stálgrindarhús fyrir atvinnu-, iðnaðar- og íbúðarverkefni

Engin sérstök stefna fyrir norðlægan landbúnað – lærdómur frá nágrönnum

Erna Bjarnadóttir. Í umræðu um mögulega aðild Íslands að Evrópusambandinu er gjarnan vísað til þess að við gætum fengið „undanþágu fyrir landbúnað eins og Finnar og Svíar“. Hugmyndin hljómar einföld og sannferandi, en hún stenst illa nánari skoðun. Finnar og Svíar fengu aldrei varanlega undanþágu frá sameiginlegu landbúnaðarstefnu ESB (CAP). Þeir fengu afmarkaðar heimildir til að viðhalda innlendum stuðningi á ákveðnum svæðum með mjög erfið framleiðsluskilyrði. Þessar heimildir voru frá upphafi hluti af CAP og fylgdu öllum reglum hennar.

Hvað er undanþága og hvað er aðlögunarheimild?

Munurinn á undanþágu og aðlögunarheimild er lykilatriði. Undanþága þýðir að ríki sleppur við að fylgja tilteknum hluta reglnanna. Aðlögunarheimild, eins og Finnar og Svíar fengu árið 1995, felur hins vegar í sér að ríkið fylgir öllum reglum CAP en fær tímabundið leyfi til að bæta við innlendum stuðningi innan ákveðins ramma, með samþykki framkvæmdastjórnar ESB og reglulegi endurskoðun. Þetta er því ekki undanþága frá kerfinu, heldur sveigjanleiki innan þess sem sambandið getur samþykkt í tilteknum tilvikum og innan fyrir fram ákveðins ramma.

Ákvæði um stuðning Finnlands og Svíþjóðar

Ákvæðin sem um ræðir, 141. grein fyrir suður- og miðhluta Finnlands og 142. grein fyrir norðurhluta Finnlands og norðursvæði Svíþjóðar, byggðust á því að svæðin væru skilgreind út frá hlutlægum mælikvörðum eins og loftslagi, jarðvegi, aðgengi og breiddargráðu. Þau heimiluðu áframhaldandi innlendar greiðslur til framleiðenda þar, en aðeins að því marki sem stuðningurinn samræmist reglum Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar og ríkisstyrkjareglum ESB.

Fyrir Ísland þýðir þetta að viðtæk, varanleg undanþága fyrir allt landið er ekki í boði, þegar lítið er til niðurstöðu aðildarviðræðna fyrir Finnland og Svíþjóð. Ef aðild kæmi til greina myndi viðbótarstuðningur utan þess sem CAP sjálf býður að öllum líkindum aðeins ná til fárra, afmarkaðra svæða með erfiðustu framleiðsluskilyrðin. Þannig yrði núverandi stuðningskerfi hvorki haldið óbreyttu í eðli sínu né efni.

Fjármögnun ekki úr sameiginlegum sjóðum ESB

Þá þarf einnig að horfa til fjármögnunar. CAP byggir á sameiginlegum sjóðum sem öll aðildarríki greiða í. Lausnir eins og þær sem settar voru upp við aðild Finna og Svía fela hins vegar í sér stuðning úr ríkissjóði Finnlands og Svíþjóðar, ekki úr sameiginlega sjóðnum ESB. Ef Ísland semdi um slíkt ákvæði yrði sá stuðningur greiddur beint úr ríkissjóði, ofan á það sem landið myndi greiða til ESB fyrir að fá aðgang að almennum stuðningi CAP. Í reynd myndi því stór hluti stuðnings við landbúnað áfram vera fjármagnaður heima fyrir. Það vekur eðlilega spurninguna um hvers vegna fara ætti þá að senda fjármuni fyrst í gegnum Brussel, í stað þess að ráðstafa þeim beint innanlands.

Frá 1995 hafa reglur og forsendur stuðnings við landbúnað innan ESB breyst verulega. Reglur um ríkisaðstoð eru nú strangari, breytingar á sáttmála sambandsins hafa þrengt svigrúm fyrir sérákvæði og pólitískur vilji til

slíkra samninga er lítill. Reynslan af stækkunum eftir 2004 hefur einnig gert framkvæmdastjórnina varkárari gagnvart því að opna á sérstök ákvæði fyrir ný aðildarríki. Í dag myndi ESB því fremur vísa til almennra verkfæra CAP fyrir svæði með erfið framleiðsluskilyrði, fremur en að setja slíkt ákvæði í aðildarsamning.

Norðlæg landbúnaðarstefna er ekki til

Því er ljóst að engin sérstök „norðlæg landbúnaðarstefna“ er til hjá ESB. Hugtakið hefur stundum verið notað í pólitískri umræðu og fjölmiðlum, en það vísar ekki til sérstaks fjármagnspakka eða sjálfstæðrar stefnu. Í reynd er um að ræða almenn verkfæri sameiginlegu landbúnaðarstefnunnar sem öll aðildarríki geta nýtt, ef þau uppfylla skilyrðin.

Þetta þýðir að Ísland fengi ekki aðgang að sérhönnuðu fjármagni fyrir lönd á norðlægum breiddargráðum, heldur þyrfti að keppa um úthlutun fjármagns og heimilda á sömu forsendum og önnur aðildarríki. Þar myndu gildandi matskvarðar, eins og flokkun svæða með erfið framleiðsluskilyrði (ANC/LFA), ráða því hvaða aðgerðir og fjárhæðir kæmu til greina. Það er mikilvægt að greina milli raunverulegra heimilda og orðalags sem getur gefið ranga mynd af umfangi eða sérstöðu.

Fullveldið tryggir þjóðarhagsmuni

Greinar 141 og 142 sem fyrr er getið eru því ekki töfralausn fyrir Ísland, heldur sögulegt dæmi um tímabundinn sveigjanleika innan sameiginlegrar stefnu. Ef Ísland ætla sér að vernda og þróa eigin landbúnað, er skynsamara að gera það á grundvelli fullveldisins með okkar eigin verkfærum og fjármunum innanlands fremur en að vera háð samþykki regluverks ESB.

Höfundur er hagfræðingur Mjólkursamsölnunar.

KÄRCHER

Hreinsibúnaður og vélar

K háprýstidælur **HD** háprýstidælur **HDS** háprýsti/hitadælur

PGG rafstöðvar **NT** ryksugur

RAFVER
rafver.is - S: 581 2333 - rafver@rafver.is

ENDURVINNLSLA Í 80 ÁR

Kúluristar Húsbrunnar Rennustokkar/ristar Trjáristar Tengibrunnar Spindillök Ídráttarrör Þorgrímsfötur Kerfislok Drenrör Festihulsur Viðgerðarefni Sandföng/ristar Brunnkarmar/lok Götubrunnar Topphringir Tengistykki Rör og fittings

Veitulausnir

MÁLMSTEYPA
Þorgríms Jónssonar ehf.
MIÐHRAUNI 6 • 210 GARÐABÆR • SÍMI 544 8900

Sagnapáttur:

Sjáið þið ekki veisluna, drengir?

Kristján B. Jónasson
kbjonasson@gmail.com

Í júní 1522 bjóst Ögmundur Pálsson til að sigla aftur heim til Íslands frá Þrándheimi í Noregi eftir að hafa hlotið vígslu til biskups í Skálholti. Það hafði lengst nokkuð í dvölinni hjá honum. Hann fór út til Noregs sumarið 1520, en biskupshempan var ekki lögð honum á axlir fyrr en ári síðar og enn dvaldist hann ár hjá kórbræðrum í Niðarósi. Áður en hann héldi heim til stóls og embættis þurfti hann þó að bregða sér til Hjaltlands í stutta sendiför fyrir Ólaf Engelbrektsson, erkibiskup í Niðarósi, sem seinna hraktist í útlegð undan dönskum siðbótarmönnum og lést fjarri heimahögum. Ögmundur hékk þrjár vikur á Hjaltlandi, meðal vondra manna að eigin sögn, en tók svo kúrsinn norður. Stýrimaðurinn á skipinu var þýskur, ekki vanur Íslandssiglingum, og hann ruglaðist eitthvað í ríminu, missti hreinlega af landinu og sigldi fram hjá því. Fleyið stímdi norður í ballarhaf þar sem íshafsstormar buldu á því, óttinn óx um að skipverjar færust allir. Staðan var tæp. Að endingu náðu þeir landi en það land var Grænland og ekki frýnilegt á að líta. Allt fór þó vel að lokum. Skipið komst til hafnar í Selárdal við Arnarfjörð og enginn fórst.

Jungfrú María á Hofsstöðum

Ástæðuna fyrir þessari giftusamlegu björgun var að finna á Hofsstöðum í Viðvíkursveit í Skagafirði. Þar í kirkjunni var líkneski af Maríu guðsmóður, „höfuðdrottningu Jungfrú Sanctae Mariae sem heiðrast og dýrkast á Hofsstöðum“, eins og segir í samtímaskýrslu um hafvillur Ögmundar biskups. Hét nú sérhver um borð að láta syngja lofnessu um óflekkaðan getnað heilagrar Maríu og senda mann norður til Hofstaða með peningagjöf í því skyni. Auk þess lofaði Ögmundur

Hofsstaðir. „Þar í kirkjunni var líkneski af Maríu guðsmóður, „höfuðdrottningu Jungfrú Sanctae Mariae sem heiðrast og dýrkast á Hofsstöðum“, eins og segir í samtímaskýrslu um hafvillur Ögmundar biskups.“
Mynd / Hofsstaðir

biskup að hann skyldi láta smíða skipslíkan úr silfri sem yrði hengt upp í Hofsstaðakirkju ef það kraftaverk myndi gerast að þeir „fengju litið eitthvört kristið land“ á uppstigningardegi Maríu, 15. ágúst, – og það varð. A Hofsstöðum voru fyrir hendi firnakraftar.

Hrossabóndinn

Í upphafi sjöunda áratugs síðustu aldar keypti Björn Runólfsson Hofstaði og hóf þar búskap. Björn var ættaður úr nágrenninu, frá

Dýrfinnustöðum í Akrahreppi, sonur ábúenda þar, Runólfs Jónssonar og Maríu Jóhannesdóttur, fæddur árið 1919. Sigurjón, bróðir Björns, bjó svo síðar á Dýrfinnustöðum en á Hjarðarhaga, næsta bæ þar við, bjó þriðji bróðirinn, Pálmi, þannig að Björn átti góða að í nánd við sig.

Björn var eingöngu með hross. Hann reif gamla torfbæinn á Hofsstöðum sem öldum saman stóð sunnan við kirkjuna og byggði hesthús úr viðunum. Seinna reisti hann íbúðarhús nokkuð sunnar og neðan við gamla bæjarstæðið, niður

við þjóðveginn, og stefndi að því lengi að þar risi einnig söluskáli fyrir bensín og veitingar.

Björn var margfróður, hagmæltur, orðheppinn og vel lesinn. Hann kom undir sig fótunum með jarðytuútgærd sem hann og bræður hans stunduðu um langt skeið, unnu við jarðarbætur á bæjum og svo við vegagerð. Þannig eignaðist hann jörðina og fleytti sér áfram. Hann fór að engu óðslega við bústörfin.

Líkt og margir hrossaræktendur fór Björn ekki oft á bak en var þeim mun magnaðri í að sjá fyrir sér þáð sem ekki enn var orðið í svip hrossa, skapferli þeirra og byggingu. Núna geta menn raunar látið tölfraði og erfðavísindi vinna verkin fyrir sig. En Björn var ekki upp á sitt besta á þeirri öld, heldur á því skeiði þegar töfrar seldu hesta. Hann vissi af innsæi hvernig halda ætti fallegum hryssum undir góða klára og þekkti hvernig ættirnar röktu sig áfram sinn genetíska veg. Það sem þó gerði útslagið í sölutækninni var ekki hæfileikinn til að ryðja upp úr sér byggingardómum og ættbókarnúmerum, heldur alls konar uppákomur sem Björn spann upp sér til skemmtunar og öðrum til gleði.

Hæst ber þar það sem Björn kallaði paról. Björn hélt oft paról fyrir væntanlega hrossakaupendur og sagði þá fólki að koma heim því þar væri „ógurleg veisla“. Parólið var í sjálfu sér ekki alveg fast í skorðum, fermið var aðeins frjálst, en nokkrir meginþættir komu þar við sögu, til að mynda tónlistarflutningur Björns á fótstigið orgel þar sem leikin voru gömlu „fjálöggin“, söngvarnir úr hinu gríðarvinsæla nótnahefti Íslenskt söngvasafn þar sem fagur kindahópur í grasi vaxinni hlíð skreytti kápuna, málaður af Ríkarði Jónssyni. Björn setti fjárbókina fyrir framan sig á statífið og hóf svo leikinn og þar sem alltaf voru einhverjir í hópi gesta sem kunnu inn á þetta hófu þeir óðar söng og fylgdu orgelinu. Á parólum bauð Björn upp á veitingar, bæði fljótandi og fastar, en einbúinn var svo sem enginn forkur í eldhúsinu þannig að ekki þurfti að búast við steikum þótt ekki vantaði vínið.

Hrunfrasinn

Á kræklóttum leiðum rötuðu paról Björns á Hofsstöðum inn í þjóðarsöguna. Eftir gríðaruppgang í íslensku efnahagslífi upp úr aldamótum kom skyndilega afturkippur í eilítilli smákreppu sem plagaði bankakerfið árið 2006. Í kjölfar hennar heyrðust varnaðarorð frá greiningaraðilum utanlands um óhóflega skuldsetningu íslensku bankanna og komu þau mál til umræðu á Alþingi í mars 2007. Þáverandi fjármálaráðherra, Árni M. Mathiesen, tók hraustlega á móti á þinginu, sagði ástandið síður en svo slæmt og bætti við: „Ég verð að segja eins og vinur minn, Björn á Hofsstöðum, sagði: Drengir, sjáið þið ekki veisluna?“ Óhætt er að segja að þessi orð hafi orðið fleyg. Þau eru enn notuð þegar undirstrika á bilið milli veruleika og óskhyggju í efnahagsmálum. Björn lifði raunar ekki alla þá sögu því hann lést vorið 2007.

Sjáið þið ekki veisluna?

Árni kannaðist vel við Björn á Hofsstöðum og þekkti til parólanna. Hvort hann sjálfur var á staðnum þegar Björn eitt sinn sló upp veislu er ekki fyllilega á hreinu en í það minnsta var meira af fólki þar en vanalega sem ekki þekkti til hirðsiða Hofsstaðabónða. Þetta var eftir hrossaréttir í Laufskálarétt í Hjaltadal þar sem Björn átti upprekstur og hafði hann staðið í dilki og sagt aðkomumönnum að á Hofsstöðum væri „ógurleg veisla“. Sáu fyrimennin úr höfuðstaðnum því fyrir sér svignandi borð og urðu aðeins langleitir þegar þeir komu á staðinn og ekkert beið nema landi og Frónkex. Höfðu menn orð á því að eitthvað skorti upp á mikilfengleik hinnar „ógurlegu veislu“. Sveiflaði þá Hofsstaðabóndinn höndinni fislétt en ákveðið yfir flöskur og beinakex og sagði með þjósti: „Sjáið þið ekki veisluna, drengir?!“

Fyrst heilög Hofsstaða-María gat bjargað biskupi og ringluðum þjóðverja úr sjávarvoða gat Björn á Hofsstöðum allt eins búið til dýrindis veislu úr Frónkexi, örliðið bleyttu í vínanda.

BYKO
LEIGA

PKVERI

PKVERI

SÉRMERKTAR
VINNUSTAÐA-
GIRÐINGAR

515-4033 | leiga@byko.is

Vísnahornið

Alls 60% Íslendinga lesa Bændablaðið, veit ekki hvað hin 40% lesa sem hér búa. Auglýsing í blaðinu vakti athygli á dögnum, Jón á Högnastöðum, orti af því tilefni þessa vísu:

Ástúðlega mun að þér hlíð,
en erfið verður biðin,
eftir hlýju undir súð,
með ekta góðan liðinn.

Nýlega kom út Jóna, atkvæði og ambögur eftir Jón Ingvar, sem lést langt um aldur fram, þar má finna um séra Hjálmar sextugan þessar:

Þó að elli yggld á brá
aðra felli.
Hjálmar svelli heimsins á
heldur velli.

Jafnan hylli heimsins alls
honum dilli.
Dáður milli fjöru og fjalls
fyrir snilli.

Jón Ingvar sagði þegar
Hjartsláttur, bók séra Hjálmars
kom út, að hann hefði athugað
hvort eitthvað væri þar eftir sig
sjálfan. Niðurstaðan var:

Ég sofna við guðsmannsins
hjartslátt og hlýju
og háleitu gildin.
Á blaðsíðu 229
er tærasta snilldin.

Á dögnum kom til tals
vísa, sem til virðist í ýmsum
útgáfum. Varðandi fisk er
nefnist Reyð í sumum sveitum:

Af því ég á enga leið
aðra til þín, vína,
sendi ég þér salta reyð.
— Seinna færðu hina.

Höfundur er sagður
Kristján Helgason Ak. á
Óðfræðivef,
hann orti líka þessa sem sígild
er:

Ef engir vilja orð mín heyra
eitt ég ráðið við því kann:
Það er bara að moka meira
meiri skít í náungann.

Kristján mun hafa ort þessar
við mæðiveikivörslu á Sölvadal:

Ef ég halla aðeins kinn
upp að fjallamosa,
gleði og allan unað finn,
urðir og hjallar brosa.

Þótt mér dalapokan grá
þrýsti að barmi sínum,

ánægður samt er ég þá
einn með hundi mínum.

Faðir Páls hins vinsælasta
skálds
þjóðarinnar var Ólafur
Indriðason
prestur á Kolfreyjustað, hann
orti:

Vorið nýtt og veðrið þýtt
viðast lognið dína,
sólskin hlýtt og sumar blítt,
svona er úti núna.

Sumir telja eina bestu vísu
Páls Ólafssonar þessa og
hefðu margir viljað hafa ort,
sér til málsbóta:

Ég vildi eg fengi að vera strá
og visna í skónum þínum.
Því léttast gengirðu eflaust á
yfirsjónum mínum.

Margt berst skrásetjara og birt
sumt en annað ekki. Óþ. höf.
orti þessa:

Að kveða mér er kvöl er þraut
kvæðin lét þó flakka.
Það er eins og öskri naut
undir moldarbakka.

Umsjón: Magnús Halldórsson
mhalldorsson0610@gmail.com

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIDSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir
JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

BÓKLEGT VINNUVÉLANÁM
Á NETINU

Nám sem gefur rétt til prófs á allar gerðir og stærðir vinnuvéla*
Ópið allan sólahringinn

VERÐ 70.000 kr.

Led lýsing í allar Landbúnaðarbyggingar
og lðnaðarhúsnæði

Tri-proof ljós - Ufo ljós 60° og 90° fyrir meiri lofthæð.

KAUPLAND

www.kaupland.is
sími 8449484

Öflugir og fjölhæfir skotbómulyftarar

Klettur er traustur samstarfsaðili með öflugum
þjónustu um allt land.

Vélar Merlo sameina nákvæmni, kraft og fjölhæfni og henta
sérstaklega vel fyrir fjölbreytt verkefni. Við tryggjum faglega
ráðgjöf, hraða þjónustu og greiðan aðgang að varahlutum.

Þjónustustöðvar Kletts eru staðsettar í **Reykjavík, Hafnarfirði
og á Akureyri.**

Viðurkenndir þjónustuaðilar eru **Prymur á
Ísafirði og Bíley á Reyðarfirði.**

Hafðu samband **sala@klettur.is** eða **590 5100**

590 5100

www.klettur.is

Verkval ehf.

Þjóðum upp á eftirtalda þjónustu:

- Holræsaheinsun/lagnahreinsun
- Rotþróarhreinsun
- Götu- og gangstéttasópun
- Lagnamyndun
- Stíflulosun

Hægt er að hafa samband við Verkval ehf.
í síma: 892-3762

eða senda póst á netfangið: verkval@verkval.is

KROSSAR
PÚLT
SKILTÍ

Gunnhildur F. Harðardóttir
f. 1. janúar 1940 - d. 31. desember 2020

MARGIR KROSSAR OG SKRAUT Í BØÐI
OG HVADA LETUR SEM ER

marko@marko.is

Sími: 565 1999 - www.marko.is

Vetrarhúm

Haustið er handan við hornið og veturinn nálgast og gott að eiga góða lopapeysu á svölum dögum. Hér kemur enn ein peysan úr smiðju Þingborgar og nú er það peysa sem Bryndís Víglunds dóttir hefur hannað. Bryndís leggur inn peysur til sölu í Þingborg og hver peysa er einstök sem hún gerir. Þess má geta að Bryndís er á tíræðisaldri, en það stoppar ekkert hennar frjóa huga og fimu fingur. Litavalið er einstakt og fallega saman sett. Lesendur Bændablaðsins fá hér að njóta hennar hönnunar í þessari fallegu peysu.

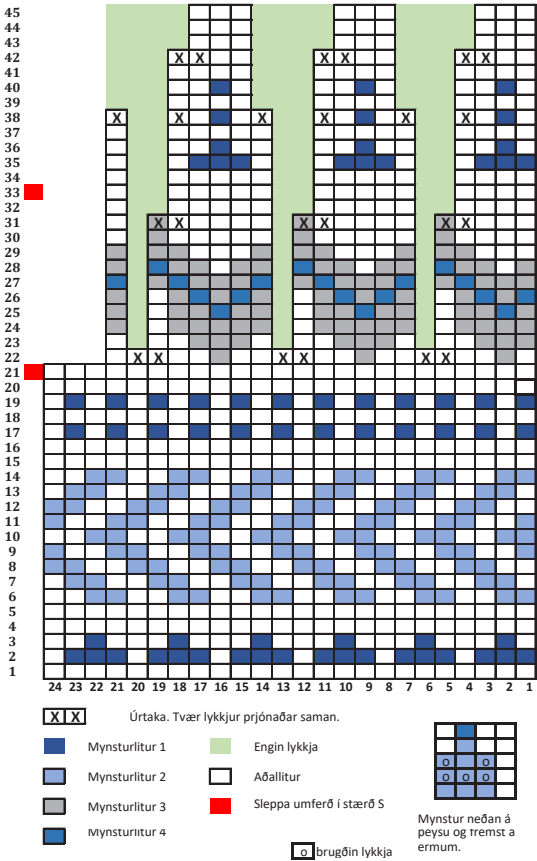
Stærð	S	M-L	XL
Yfirvidd í sm	88	100	117
Ermalengd í sm:	46	48	50
Bolsídd í sm:	45	46	48

Lesið uppskriftina yfir áður en hafist er handa, það getur verið mikilvægt til að fá góða yfirsýn yfir verkefnið. Þau lengdarmál sem hér eru gefin upp á bol og ermum eru

aðeins til viðmiðunar. Mælið þann sem á að fá flikina til að peysan passi.

Efni og áhöld:
Þingborgarlopi. Svartur sauðalitur í aðallit 450-500-550 g, Slettuskjött, Hörpugull eða jurtalitað Dóru-band í mynstur og að auki 1 ljósgrár sauðalitur. Gefnir eru upp 4 mynsturlitir, en hægt er að fækka þeim ef vill. Það þarf eina dokku af Slettuskjóttu eða Hörpugulli, eða eina hespu af Dóru-bandi í mynsturlit 2, mun minna þarf af öðrum litum og tilvalið að nýta afganga ef til eru. Eins má prjóna þessa peysu úr öðrum lopa en hér er gefinn upp, en gætið þó alltaf að prjónfestu.

Prjónar:
Hringprjónar 4,5 og 5,5 mm 80 sm, Hringprjónn 5,5 mm 60 sm, Sokkaprjónar 4,5 mm og 5,5 mm, Hringprjónn 5,5 mm 40 sm.

Stórar nælur til að geyma lykkjur undir höndum
Saumnál í frágang
Prjónfesta: 15 lykkjur og 18 umferðir = 10X10 sm

Athugið að mæla prjónfestu, hún er mjög misjöfn fyrir hvern og einn. Það getur þurft að nota minni eða stærri prjóna. Prjónið prufu og sé hún prjónuð í hring fæst besta niðurstaðan, þvoði hana og klippið svo í sundur, leggið til og mælið.

Peysan er prjónuð í hring, ermar, bolur og axlastykki. Stroff í þessari uppskrift er garðapryón, en hægt er að hafa aðra stroffgerð ef vill. Eins er hægt að hafa litarönd í stroffi, eina eða fleiri.

Bolur:

Fitjið upp 132-152-176 lykkjur í aðallit á 4,5 mm 80 sm langa hringprjóninn. Prjónið stroff 6 garða. Skiptið yfir á 5,5 mm

hringprjóninn 80 sm langa. Prjónið eina umferð í aðallitum og mynstur þar á eftir. Prjónið svo í aðallit þar til bolur mælist 45-48 sm. Geymið bolinn.

Ermar:

Fitjið upp 36-40-40 lykkjur í aðallit á 4,5 mm sokkapryóna og prjónið stroff eins og á bol. Skiptið síðan á 5,5 mm sokkapryóna. Eftir að mynstri lýkur er aukið út um 1 lykkju í byrjun umferðar og 1 lykkju í lok umferðar. Þetta er endurtekið 8-8-9 sinnum jafnt upp ermi, prjónið u.þ.b. 8 umferðir á milli útaukninga. Þegar ermi er lokið eiga því að vera 54-58-60 lykkjur á prjóninum. Gerið tvær eins ermar.

Axlastykki:

Notið áfram langa hringprjóninn. Setjið 9-10-11 lykkjur undir ermi (4-5-5 fyrstu og 5-5-6 síðustu í umferð) á stóra nælu. Setjið fyrstu 9-10-11 lykkjurnar af bol líka á stóra nælu. Prjónið ermi við 45-48-49 lykkjur og síðan 57-66-77 lykkjur af bol. Setjið næstu 9-10-11 lykkjur af bol á nælu. Gerið sama við hina ermina og prjónið hana við og síðan 57-66-77 lykkjur af bol. Nú eiga að vera 204-228-252 lykkjur á prjóninum.

Úrtaka: Í fyrstu úrtöku þurfa að vera 203-224-252 lykkjur á prjóninum. Í stærð S þarf því að fækka um 1 lykkju á undan úrtöku og í stærð M-L að fækka um 4 lykkjur jafnt yfir prjóninn. Hægt er að gera það jafnóðum og tekið er úr. Tvö

X saman tákna 2 lykkjur prjónaðar saman. Í hverri úrtöku fækkar um 29-32-36 lykkjur. Eftir 4 úrtökur eru því á prjóninum 87-96-108 lykkjur. Takið úr til viðbótar í næstsíðustu umferð 15-18-22 lykkjur jafnt yfir prjóninn. Þá eru í hálsmáli 72-78-86 lykkjur. Hægt er að taka meira úr til að þrengja hálsmál ef vill. Hér er mælt með snúrukanti (1-cord). Notið 4,5 mm prjón. Snúrukantur er gerður þannig: Prjónið tvær lykkjur, prjónið tvær lykkjur saman, setjið þessar þrjár aftur upp á vinstri prjóninn og endurtakið þar til komið er að enda. Þegar hálsmál er með snúrukanti þarf það að vera aðeins vítt, þar sem þessi affelling gefur ekki eftir. Hægt er að taka minna úr í síðustu úrtökunni og hafa hálsmál víðara og þó mælt sé með snúrukanti hér, er hægt að gera hálsmál hvernig sem óskað er.

Tengið snúrukantinn saman, lykkjið saman undir höndum og gangið frá öllum endum. Saumið saman garðapryónið, hafi það verið prjónað fram og til baka.

Þvottur:
Þvoðið peysuna í höndum í volgu vatni – 30°C með góðri ullarsápu eða mildu þvottaefni. Skolið mjög vel og kreistið vatnið vel úr, leggið til þerris. Á mörgum þvottavélum eru góð ullarkerfi og alveg óhætt að þvo peysuna í vél ef vélin þæfir ekki ullina. Gott er að prófa kerfið á einhverju öðru en uppáhaldspeysunni.

Hönnun: Bryndís Víglunds dóttir
Uppskrift: Margrét Jónsdóttir

Auglýsing um skipulagsmál í Rangárþingi eystra

Samkvæmt 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er auglýst eftirfarandi tillaga að deiliskipulagi í Rangárþingi eystra.

Ytra-Seljaland, heiðin – nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagstillagan tekur til 9 frístundalóða úr landi Ytra-Seljalands, L163773 eða á 10 ha svæðis. Heimilt verður að byggja sumarhús með geymslu eða allt að 230 m².

Ytra-Skógar, breytingar við gamla héraðsskólanum – breyting á deiliskipulag

Deiliskipulagsbreytingin tekur til Skólavegs 1, L163674 þar sem áður var héraðsskóli Skóga. Með breytingunni er gert ráð að hámarks byggingarmagn á lóðinni verði 8.700 m² og allt að þremur hæðum. Gert er ráð fyrir 78 bílastæðum.

Ofangreindar tillögur er hægt að skoða á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar og á viðtalstíma hjá skipulags- og byggingarfulltrúa.

Hverjum þeim sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að gera athugasemd við tillögurnar og er athugasemdarfrestur veittur **frá 22. ágúst til og með 3. október 2025.**

Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða skriflega í Skipulagsgáttina eða til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

Skipulags- og byggingarfulltrúi Rangárþings eystra

Ullarverslunin Þingborg selur hágæða lopa úr sérvalinni lambsull í sauðalitum. Eins er til handlitaður lopi í ýmsum litatönum, sjón er sögu ríkari. Lopinn í Peysuna sem uppskriftin er að hér á síðunni fæst í Þingborg, póstsendum bæði innanlands og utan. Ullarverslunin er staðsett í Gömlu Þingborg sem er 8 km fyrir austan Selfoss. Verslunin er opin alla daga nema sunnudaga frá 10-17

Framúrskarandi sjónvarp

Hrífla |
 Þróstur Helgason
 throstur@bondi.is

Glæpasögur sem byggja á raunverulegum atburðum (e. True Crime) er sú grein sjónvarpsþátta sem flestir framleiðendur virðast veðja á um þessar mundir. Netflix og aðrar streymisveitur bjóða upp á fjölda heimildapátta af þessu tagi sem stundum eru ekki mikið annað en myndskreyttir hláðvarpsþættir en margar leiknu þáttaraðirnar eru betra sjónvarp. Fáar þeirra ná þó öðrum eins hæðum og Sjötta boðorðið (The Sixth Commandment) frá BBC.

Þættirnir byggja á ítarlegum rannsóknum á málinu sem fjallað er um en handritshöfundurinn, Sarah Phelps, velur að beina sjónum alveg sérstaklega að fórnarlömbum siðblinds morðingjans. Þættirnir vekja óhug hjá áhorfendum, enda skynja þeir veilur í fari ódæðismannsins allt frá því hann birtist fyrst á skjánum. Fórnarlömbin virðast hins vegar láta blekkjast af mjúkumælgi hans og uppgerð. Blinda þeirra hefur sínar skýringar en verður á köflum nánast óbærileg. Þau eru algerlega varnarlaus eftir að þau lenda í klóm narssisista sem svífst einskis.

Þættirnir gerast í litlum bæ í Buckinghamskíri á Englandi. Peter Farquhar er einsetumaður og kennari sem hefur lokið störfum en sinnir enn stundakennslu og skrifar bækur. Einn af nemendum hans, Ben Field, dregur hann á talar og verður fljótlega sá sem allt snýst um í lífi Farquhar. Eftir að Field hefur fengið ástmann sinn til þess að breyta erfðaskránni í sína þágu eitar hann fyrir honum og drepur. Þegar nágrannakona Farquhar, Anne More-Martin, verður annað fórnarlamb Fields vakna grunsemdir um að ekki sé allt með felldu.

Bæði fórnarlömbin eru guðhræddar manneskjur og kirkjuræknar, fólk sem má ekki vamm sitt vita. Þau eru

Anne Reid, Timothy Spall og Éanna Hardwicke eiga stóruleik í þáttaröðinni, Sjötta boðorðið.

einstæðingar en í góðu sambandi við ættingja og vini. Field tekst að einangra þau bæði og gera þau háð sér. Smámsaman missa þau sambandið við veruleikann og leggja allt sitt traust á þennan unga mann sem sýnir þeim áhuga og ást. Þættirnir segja sögu um það þegar hið illa og siðlausu ryðst inn í líf hins saklausa og hreina.

Afleiðingarnar eru skelfilegar og lengi vel er algerlega óljóst hvort samfélagið og réttarkerfið hafi tæki og tól til þess að bregðast við. Það verður varla nóg samlega mælt með áhorfi. Leikurinn er framúrskarandi eins og handritið og leikstjórnin. Sjónvarp verður ekki mikið betra. Þættirnir eru aðgengilegir í spilara RÚV.

Stíflubjónusta Sævars Selfossi
 Sími: 861 1919
stifla.selfoss@gmail.com

Stíflulosun úr lögnum
Myndun lagna
Rótarskurður o.fl.
Yfir 20 ára reynsla

Eignatorg býður sérhæfða þjónustu við verðmöt og sölu á hújörðum og öðru landi, með eða án rekstrar.
Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.
 Björgvin Guðjónsson, búfræðingur og löggiltur fasteignasali, s. 510-3500 eða 615-1020,
bjorgvin@eignatorg.is

MEIRAPRÓF
HEFST 12. SEPTEMBER

AKTU.IS

VOTTADUR
HÍFIBÚNAÐUR

 862 4046
 Móhella 3, Hafnarfirði

EYJALIND

Sæti og varahlutir í
 - Lyftara
 - Vinnuvélar
 - Vörubíla
 - Báta

 Vertu vinur okkar á Facebook
Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Lögfræðiþjónustan ehf., áður Eco&LawConsult ehf., er flutt að Köllunarklettsvegi 1, 104 Reykjavík

Veitum einstaklingum og fyrirtækjum alhliða lögfræðiþjónustu. Fyrsti tími að kostnaðarlausu.

- Barnaverndarmál.
- Hjónaskilnaðarmál, sambúðarslitamál, forsjármál, umgengismál, meðlagsmál og faðernismál.
- Kaupmálar og erfðaskrár.
- Skipti dánarbúa og seta í óskiptu búi.
- Skaðabótamál vegna slysa.
- Stofnun og slit félaga.
- Skaðabótamál og réttarstaða ýmissa aðila vegna fiskeldis.

Tímapantanir nauðsynlegar í síma 777-5729
 netfang: thuridurhalldorsdottir@gmail.com

Puríður Kristín Halldórsdóttir
Lögmaður

Vélabásinn:

Tilbrigði við þekkta uppskrift

– Prufuakstur á Mitsubishi Outlander PHEV Instyle

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Að þessu sinni er tekinn fyrir jepplingurinn Mitsubishi Outlander PHEV sem kom í nýrri útgáfu fyrr á árinu. Nánustu keppinautar eru sennilega Nissan X-Trail og Toyota Rav4.

Fyrri gerðin af Outlander PHEV mældist vel fyrir hérlandis. Nýja týpan er beint framhald þar sem ekki er vikið langt frá fyrri uppskrift. Sé horft á bílinn að utan fer ekki á milli mála að þetta er Outlander, enda keimlíkur forvera sínum. Nýja gerðin er kubbslegri en áður og núna er húddið ekki eins aflíðandi. Outlander hefur lengst og breikkað um tvo sentímetra og hækkað um þrjá og hálfan. Þó svo að þetta sé lítið á blaði er billinn talsvert stærri á að líta.

Sæti í rétttri hæð

Billinn sem blaðamaður hafði til umráða var af Instyle útgáfunni, sem er 800.000 krónum dýrari en grunnútgáfan Invite. Þegar sest er um borð tekur á móti manni vel útbúin og nútímaleg innrétting en í Instyle er leðuráklæði á sætum og víðs vegar um innréttinguna á meðan notast er við leðurlíki í Invite bílnum. Sætin eru í mátulegri hæð og ættu allir að geta tyllt sér um borð án þess að reyna um of á mjaðma- og hnjáliði.

Sóllúgan, sem er staðalbúnaður í Instyle-gerðinni, spílir allnokkuð fyrir höfuðrýminu að aftan og er ólíklegt að hávaxnir farþegar muni geta komið sér vel fyrir. Skottið er býsna stórt og þar má finna hefðbundna heimilisinnstungu sem gefur 220 volt. Auðvelt er að fella niður aftursætin með því að toga í aðgengilega flipa.

Gott úrval takka

Í mælaborðinu er nóg af hefðbundnum tökkum til þess að stjórna miðstöð, útvarpi og öðru sem er gott að geta nálgast fyrirhafnarlaust. Í miðri innréttingunni er snertiskjár sem er hægt að tengja þráðlaust við símann með Android Auto og Apple CarPlay. Fyrir utan að vera með leiðsögukerfi, útvarp og margmiðlunarkerfi er skjárin nokkuð takmarkaður og fara flestar nánari stillingar á kerfum bílsins

Mitsubishi Outlander er kominn aftur eftir að hafa horfið af markaðnum. Allt útlit er nýtt en það leynir sér samt ekki að þetta er Outlander.

Myndir / ál

Outlander PHEV er praktískur fjórhjóladrifinn bíll sem hægt er að aka styttri leiðir á rafmagni einu saman.

fram í gegnum litla aksturstölvu hjá hraðamælinum og er henni stjórnað með tökkum í stýrinu. Outlander er með Yamaha hljóðkerfi, en þrátt fyrir að hátalararnir komi frá vönduðu merki fannst þeim sem þetta ritar vanta nokkra fyllingu í hljóminn.

Fremst í miðjustokknum er þráðlaus hleðsla fyrir síma. Á milli

sætanna er jafnframt lokað geymsla og tveir glasahaldarar. Gírstöngin er lítill hnúður sem stendur upp úr miðjustokknum. Þar fyrir aftan er snúningshjól til að velja ólíkar akstursstillingar.

Fylgst með ökumanninum

Framsætin eru með hita og kemur Instyle-útgáfan jafnframt með kælingu. Hins vegar er eins og framleiðandanum hafi yfirsést að fódra vélbúnað þessu tengdu og fann undirritaður vel fyrir einhverju hörðu sem var akkúrat undir setbeininu. Af þeim sökum má áætla að sætin gætu reynst sökum óþægileg á löngum ferðalögum.

Í þessum bíl er hið svokallaða hámarkshraðapíp sem er skylda í nýjum bílum. Eftir að notandinn er búinn að skilgreina ákveðna flýtleið er hægt að slökkva á því með þremur smellum, sem er að mati undirritaðs tveimur smellum of mikið. Hluti af öryggisbúnaði bílsins er myndavél sem fylgist með árvekni ökumannsins. Ef bílstjórinn er mikið að horfa á landslagið í kringum sig heyrir píp. Þá kemur upp viðvörn um þreytu ökumanns í flest skipti sem hann geispar.

Rafstöð án girkassa

Outlander er með bensínvél sem hefur það hlutverk að framleiða

Nútímaleg innrétting þar sem hægt er að nota takka fyrir flest.

orku fyrir rafmótora í hvorum öxli. Í þessum bíl er engin sjálfskipting eða bein tenging milli vélar og drifrásar. Að því gefnu að notandinn sinni því að hlaða 22,7 kílóvattstunda rafhlöðuna getur akstursupplifunin verið afar áþekkt venjulegum rafmagnsbílum. Akstursdrægni á rafmagninu er, samkvæmt framleiðanda, í kringum 85 kílómetra. Heildarafl bílsins er 302 hestöfl, sem er mátulegt í almennum akstri.

Þegar ekið er á háum hraða finnst smávægilegur titringur sem eykur álag á ökumann og farþega. Að öðru leyti er billinn hljóðlátur og á lægri hraða afar mjúkur. Sé inngjöfin stigin í botn eða rafhlaðan tóm heyrir smávægilegur vélaómur. Á malarvegi er billinn nokkuð hastur, en nær ágætlega að einangra hljóð frá steinkasti. Talsvert glymur í bílnum ef ekið er í dýpri holur. Dekkin ná góðu gripi, jafnvel í lausamöl.

Sjaldgæft hleðslutengi

Fjarlægðatengdi hraðastillirinn virkar ágætlega úti á beinum þjóðvegi eða í hraðri umferð. Ef billinn fyrir framan nemur staðar í hægri morgunumferð þá stoppar Outlander líka sjálfkrafa. Til þess að billinn rjúki ekki strax af stað aftur þarf ökumaðurinn að sjá um að halda niðri bremsufetlinum. Þá þarf að virkja hraðastillinn aftur

þegar umferðin hreyfist aftur. Af þeim sökum er akstur í umferðarteppu ekki eins fyrirhafnarlítill og hann getur verið. Billinn er jafnframt ekki með sjálfstýringu eða akreinaaðstoð, en rási ökumaðurinn út fyrir akrein heyrir viðvörðunarljóð.

Billinn er með tvö ólík hleðslutengi og hljómar mjög spennandi að annað þeirra bjóði upp á 120 kílóvatta hleðslu, sérstaklega fyrir þá sem vilja nota Outlander sem rafbíl á ferðalögum. Gallinn er hins vegar sá að það er tengi af gerðinni CHAdeMO sem nánast enginn nýr rafmagnsbíll notar í dag og eru þannig hleðslustöðvar ekki eins algengar. Einungis eru þrjár CHAdeMO hleðslustöðvar á landinu sem geta fullnýtt 120 kílóvatta hleðslugetuna, en flestar eru þær á bilinu 50 til 60 kílóvött. Hitt tengið á bílnum er af gerðinni Type 2, sem er það algengasta í dag. Það tekur hins vegar ekki við nema 3,5 kílóvatta straumi sem er rúmar sex klukkustundir að fylla tóma rafhlöðu.

Að lokum

Eldri gerðin af Outlander átti sér aðdáendur og mun þessi bíll án efa höfða til þeirra. Invite kostar frá 8.690.000 á meðan Instyle kostar frá 9.890.000. Í huga undirritaðs er ódýrari gerðin eftirsóknarverðari og stenst hún betur verðsamanburð. Nánari upplýsingar fást hjá Heklu.

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Jón Þór Sigurðsson, sem varð Evrópumeistari í riffilskotfimi í Frakklandi fyrr í sumar.

Mynd / Aðsend

Íslendingar eiga Evrópumeistara í riffilskotfimi

– Er flugmaður og spilar á trommur í hljómsveitinni Diktu

Magnús Hlynur Hreiðarsson

magnushlynurh@gmail.com

Jón Þór Sigurðsson varð Evrópumeistari í riffilskotfimi í Frakklandi á dögunum. Um var að ræða keppni af þrjú hundruð metra færi og bætti Jón Þór í leiðinni eigið Íslandsmet þegar hann skoraði 599 stig af 600 mögulegum á mótinu í Frakklandi. En hver er Jón Þór Sigurðsson?

„Ég er fæddur í Reykjavík en uppalinn að mestu í Garðabæ, fyrir utan nokkur ár í Danmörku þegar foreldrar mínir voru þar í námi fyrir þó nokkrum áratugum síðan. Ég bý enn í Garðabænum með konu og þremur dætrum og starfa sem flugmaður. Ég dusta svo rykið annað slagið af kjuðaparinu með æskuvinum mínum í hljómsveitinni Diktu, þar sem ég lem húðirnar af mismiklum móð. Hreyfi mig annað slagið og finnst fátt betra en að vera úti í íslensku náttúrunni með fjölskyldunni. Svo kemur það fyrir annað slagið að ég gangi til veiða eða smelli af eins og einni og einni ljósmynd utan veiðitíma,“ segir Jón Þór.

Hvað ertu búinn að vera lengi að æfa skotfimi og hvað kom til, af hverju byrjaði þú?

„Þetta byrjaði út frá veiðifikti sem ég flæktist í með gömlum skólafélaga á menntaskólaárunum. Við veiðum enn saman í dag og ekkert lát á því. Mest hefur líklega farið fyrir refaveiðinni og svo eitthvert fuglaskytteri í bland. Mér var svo boðið á skotæfingu með fyrrum vinnufélaga og þá var ekki aftur snúið. Þetta var líklega undir lok 2009 sem ég byrjaði að æfa og var svo kominn á smáþjóðaleikana í Liechtenstein 2011 að keppa í skotfimi fyrir Íslands hönd. Mjög surrealistískt fyrir mig, sem hafði í besta falli verið þekktur fyrir meðalmennsku í hinum klassísku boltaþróttum fram að

því, að labba inn á íþróttaleikvang fullan af áhorfendum á setningarhátíð íklæddur íslenska landsliðsbúningnum,“ segir Jón Þór skellihljæjandi.

Yfirvofandi spennan

Hvað er það skemmtilegasta og mest heillandi við þessa íþrótt að þínu mati?

„Ég er nú kannski ekki þekktur fyrir að sitja lengi kyrr, en einhverra hluta vegna hafa þessar skotiþróttir hentað mér ágætlega. Ég hef mjög gaman af þessari áskorun að stunda þetta sport, hún reynir á líkamlega en andlega hliðin er ekki síður krefjandi. Kannski er það þessi yfirvofandi spennan sem felst í því að það er allt undir í hverju einasta skoti, alveg sama þó þú sért nánast búinn að tryggja þér gullverðlaun eða heimsmet eða hvað það er, það þarf ekki nema eitt óheppilegt skot og þá er það allt farið út um gluggann. Svo getur þetta líka verið svolítið græjusport ef menn vilja. Ég hef líka mjög gaman af þeirri hlið,“ segir hann.

Og þú ert nýkominn heim af stóru móti og varðst Evrópumeistari í riffilgreininni „300 m Prone“ þar sem skotið er með stórum rífflum. Hvernig tilfinningu er að vera orðinn Evrópumeistari í þessu og hvernig hafa viðbrögð fólks í kringum þig verið?

„Það er auðvitað mjög gaman og gaman að fá viðurkenningu á því sem maður hefur verið að vinna að síðustu ár. Viðbrögðin hafa verið mjög jákvæð og skemmtileg og gaman að fá hamingjuóskir frá svona mörgum og ég er mjög þakklátur fyrir það,“ segir Jón Þór stoltur.

Voru margir keppendur á þessu móti og var það mjög sterkt, eða?

„Já, á þessu Evrópumeistaramóti voru að mér skilst 977 keppendur frá 49 Evrópulöndum, sem er metfjöldi þátttakenda. Í 300 m prone karla kepptu 37 keppendur frá 13 þjóðum.“

Mikil skotveiðimenning

Eru margir að æfa skotfimi á Íslandi og gera það jafnt konur sem karlar?

„Já, það er þó nokkur ástundun á skotiþróttum hér á landi. Bæði er mikil og rótgróin saga og menning tengd skotiþróttum og svo er mikil skotveiðimenning á Íslandi og ég held að þetta haldist töluvert í hendur hjá okkur, en það mætti sjálfsagt alltaf bæta um betur,“ segir Jón Þór.

Er þetta dýrt sport og hvað ert þú að æfa þig mikið?

„300 m skotfimin myndi seint flokkast sem ódýrt sport, allavega miðað við margar aðrar skotgreinar. Sjálfur æfi ég langmest sams konar grein nema á 50 metrum með minna kalíberi og er þá stærstur verðmunurinn í skotfærunum. Einnig er aðbúnaður til æfinga hér heima töluvert betri til æfinga á 50 metrum og er innandyr. Ég æfi mjög mismikið, bæði vegna skuldbindinga annars staðar, og oft er svo á skjön sá tími sem ég get æft og hvenær aðstaðan er laus og það mætti örugglega bæta úr því fyrir núverandi skotfimiðkendur og fyrir komandi kynslóðir,“ segir hann.

Nokkur mót fram undan

Er eitthvað sérstakt fram undan hjá þér í keppnum?

„Næst á dagskrá hjá mér í keppnum erlendis er „300 m Lapua European Cup Final“ sem eru úrslit í samnefndri bikarmótarið þar sem þarf að vinna sér inn stig til þátttöku í úrslitum yfir tímabilið. Það mót er haldið í Zagreb í október. Síðan er heimsmestaramót í nóvember í Kairó þar sem ég keppi í bæði 50 m og 300 m prone,“ segir Jón Þór að lokum um leið og hann þakkar Bændablaðinu fyrir áhugann á því sem hann er að gera og hann hvetur alla sem eru áhugasamir um skotfimi að prófa að mæta á æfingu eða nýliðakvöld í einhverju af fjölmörgum skotiþróttafélögum um allt land.

Sérstafin þjónusta að þínum þörfum

FASTEIGNASALA

Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

TIL SÖLU VIÐ AKUREYRI

HER BYGGIR LÆKJARVELLIR IÐNAÐARBIL / GEYMSLUR 45,2m² - 47,4m²

Verð frá 17.900.000 kr.

FS FASTEIGNIR
Friðrik Sigbjörnsson
Löggiltur fasteignasali
Sími: 694 4220
Svala Jónsdóttir
Löggiltur fasteignasali
Sími: 663 5260

FASTEIGNASALA AKUREYRAR
Amar Guðmundsson
Löggiltur fasteignasali
Sími: 773 5100

Milliloft í boði
Upplýsingar gefur Bjarni í síma 775 6667

Við klæðum þig í hveli! ELKA

Sjálklæðin frá Elka fást hjá okkur.

KH VINNUFÖT
khvinnufot.is | Nethylur 3 | Sími: 577 1000

EMS ÖKUNÁM

ERTU AÐ LEITA ÖKUKENNARA? ÉG SÆKI, KENNI OG SKUTLA SVO HEIM AFTUR

Starfsvæði: Uppsveitir og nágrenni eða eftir samkomulagi

Elvar Már Svansson, ökukennari

EMS ÖKUNÁM

841-1061 keyriogkenni@gmail.com

Matarkrókurinn:

Upprunamerkingar – tenging milli hefða og gæða

Hafliði Halldórsson
hafliði@icelandiclamb.is

Það eru ekki margar afurðir sem bera með sér jafnsterka tengingu við land og þjóð og íslenskt lambakjöt. Bragðið er hreint og sérstakt, mótað af náttúrunni og frjálsri för dýranna í sumarreitinni. Formlega viðurkennd afurð í Evrópu sem verndað afurðaheiti (PDO – Protected Designation of Origin), hæsta gæðastimpil sem matvara getur fengið. Það er gömul saga og ný að upphefðin komi að utan og í þessu tilfelli má vel líta svo á.

Upprunamerkingar í evrópsku kerfi afurðaheita eru trygging fyrir neytendum. Þær segja okkur hvaðan afurðin kemur, hvernig hún er framleidd og að aðeins framleiðendur á viðkomandi svæði megi nota nafnið. Ítalir hafa parmaskinkuna og parmesanostinn, Grikkir fetastinn og Frakkar kampavínið. Ísland bættist svo í hópinn með lambakjötið og vonandi verða fleiri íslenskar afurðir skráðar í framhaldi því að skráningar í kerfinu stuðla að verulega auknu verðmæti.

Merkingin er ekki bara einhver miði á umbúðum þegar kemur að íslensku lambakjöti. Hún segir líka sögu af bændum sem halda í hefðir, af dýrum sem ganga frjáls á fjöllum og af afurðinni sem er hluti af menningu okkar. Íslenski sauðfjárstofninn er einstakur, hefur haldist einangraður frá landnámi, lömbin búa við mikið frelsi, nærast á grasi, villtum jurtum og berjum og drekka hreint fjallavatn.

Hráefnið íslenskt lambakjöt er einstakt og órjúfanlegur hluti íslenskrar matarmenningar, og engir aðrir en íslenskir sauðfjárbændur geta boðið það. Einn lykilþáttur er aldur lamba við slátrun. Hérlandis eru þau alla jafna aðeins 4–6 mánaða gömul og slátrað á haustin þegar sumarreit lýkur, á meðan alþjóðleg skilgreining leyfir allt að 12 mánaða aldur. Ungur aldurinn skilar sér í

meyrara kjöti og mildara bragði sem matgæðingar kunna vel að meta. Með upprunamerkingu sinni hefur íslenskt lambakjöt fylgt fordæmi þekktra erlendra afurða þar sem merkið stendur fyrir tryggan uppruna, vandaða úrvinnslu og ávinning fyrir bæði framleiðendur og neytendur. Það styður einnig við markaðssetningu þeirra sem vinna og selja vöruna með því að segja söguna af búskapnum og fólkinu á

bak við bragðið ásamt því að tala um hráefnið sjálft og hvernig má nota það í matreiðslunni með uppskriftum og fróðleik á heimasíðunni Íslenskt lambakjöt. Og nú þegar sláturtíðin stendur fyrir dýrum er ferskt lambakjöt að koma á markað. Það er þessi árstíð sem margir hlakka til og tengist auðvitað göngum og réttum sem hafa sameinað þjóðina í þúsund ár. Ferskt íslenskt lambakjöt er þannig ekki

aðeins hápunktur haustsins – heldur lifandi minning um menningu, hefðir, landslag og lífsstíl sem gera Ísland einstakt. Fersku lambakjöti þarf að hampa sérstaklega þennan stutta tíma sem sláturtíðin stendur og byggja upp skilning neytenda á því að ferskt lamb er mun verðmætara en frosið. Þannig er hægt að byggja ofan á virði lambakjöts og þannig tryggja áframhaldandi framleiðslu á þessar einstöku gæðaaufurð.

KROSSGÁTA

	247	FRÆÐA	LUFUR	ÝTA	SVÍKJA		GÆLUNAFN	BLAÐA-BROT	BLÓMI	TÍMABÍLS	
	SÁTTMÁLI										AGADUR
	GLEÐJA					ÓVILJANDI					
	URMULL					FRJÁLSA					
						HLÝKKI					
	TVEIR EINS			GEIL						ALLS-NÆGTIR	
	STAGL			RIST							
		HLÝJA	PRÆÐIR				GERÐ				
			NÓTA				RAF-VÖKVI				
SKYNFÆRI					TVEIR EINS				TVEIR EINS		
					TÓNSTIGI				AFHENDA		
BIT					ÆFA			UPPISTADA			
					STAFUR			SLÁ			
TVEIR EINS			SKORPA			HLÉ					HAMINGJA
			FLANA			HAMLAR					
NAFN				SÉR-HVERJA			STAÐFESTA				
				NEDAN			BRAGAR-HATTUR				
		LÖTUR				GAPA					AUÐN
		ILLGRESI				AFGREITT					
ÁKAFA					SKÁLMA				STAFUR		
					HVAÐ				MATJURT		
SLABB				API				ÆTT			
				Í RÖÐ				ÁTT			
ÞAKBRÚN				GER-SIGRAR				FYRIRGEFA			
LETRUN					HINDRUN						

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

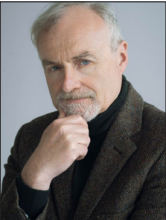
	246	FYLLEGA	RYTJA	GAI	GLAMPI		GEISAD	FUGL	HELDUR	STUNDA	DANDA-LAST
	AUÐSELD	A	L	L	S	N	Æ	G	T	I	R
	KEPPNI	L	E	I	K	ÞVINGA		T	R	O	Ð
	ÞEKKI	V	I	T	I	ÖNDUNAR-FÆRI		T	Á	L	K
						SAMTALA					
	ÖVISS	E	F	I	N	S	HÖGG	S	L	A	G
	HALDI BROTT										
	↓	ÁRAUN	Í RÖÐ	F	G	ADGETA	HÆDIR	OFAR	U	P	P
			DRAGI					SÉR-HLIFNA			
ÞRAUT	G	Á	T	A	KORNSTRÁ	H	Á	L	M	Ö	R
VASKUR	A	T	O	R	K	U	S	A	M	U	R
BLABRI	M	A	S	I	BRÁUTIN	G	A	T	A	N	
					ÓDLAST						
KEYRI	A	K	I		YFIRGEFA	F	A	R	A	DÍL	D
					HREINSA					MILDI	E
	L	DEILA	PESSI	S	Á	ÁLIT	ÍDKAR	BLANDI	L	A	G
			EYMD					BAKSA			
ÞILFAR	D	E	K	K	VAFASAMUR	H	Æ	P	I	N	N
SIGA	A	R	R	A	VAFI	E	F	U	N	KRAFTI	A
										KOMAST	F
SKENKING	G	J	Ö	F	SVEITIRN-AR	L	I	Ð	I	N	HÖP
JAFN-ALDRA	S	A	M	A	L	D	R	A	ARÁS	Á	S

www.bbl.is

HUGARÍÞRÓTTIR

Öruggast að melda alslemmuna?!

Bikarkeppni Bridgesambands Íslands stendur nú sem hæst og liggur fyrir hvaða átta sveitir hafa komist í gegnum sumarið og eru enn „á lífi“. Leikirnir fjórir í næsta legg eru eftirfarandi:

Gabriel-Frímann Stefáns-son
Betri Frakkar-Gummi og félagar
InfoCapital-Bridgefélag Breiðholts

Innskeifi kisi-Málning

Björn Þorláksson. Til tíðinda hefur borið í sumum leikjum í sumar og sterkar sveitir fallið úr keppni. Þannig viljum við hafa það. Fátt er betra til að halda nýliðum og aðeins minni spámönnum en þeim allra sterkustu við efnið, en að eygja von um að geta við og við dottið niður á hagstæð úrslit gegn sterkustu sveitunum.

Ef við förum í smá samkvæmisleik og reynum að spá fyrir um viðureignir sem leiknar verða uns undanúrslit og úrslit fara fram, tekur sveit Gabriels Gíslasonar á móti Akureyringum, Frímanni Stefáns og félögum. Sveit Frímanns skellti Grant Thornton á dögnum. Briddspáttur Bændablaðsins spáir spennandi leik. Gæti vel farið svo að norðanmenn ættu fulltrúa í undanúrslitunum en enginn skyldi vanmeta Gabba og vini!

Líkur er á að sveit Betri Frakka hafi betur gegn Gumma og félögum. Síðarnefndu sveitinni má hrósa fyrir að hafa náð þetta langt og kannski heldur ævintýrið áfram?

Matthías Þorvaldsson, Bjarni H. Einarsson, Kristján Guðmundsson og Páll Þórsson etja kappi í bikarkeppni BSÍ.
Mynd / AJ

Fróðlegt verður að sjá hvort Bridgefélag Breiðholts þvælist fyrir sterkustu sveit landsins, InfoCapital.

Og umsjónarmaður telur galopið hvort austanmenn í Innskeifum kisa eða Málning hefur betur.

Hætta á misskilningi

Í síðustu umferð bikarkeppni Bridgesambands Íslands hafði sveit InfoCapital betur gegn Kjörís. Nokkrar sveiflur féllu þó Kjörís í hag og hér verður fjallað um eina þeirra:

Einn spilara Kjöríss dró upp ÁKGx-ÁDx-ÁKGxxxx og eyðu í laufi. Makker hafði passað á hættunni sem gjafari, næsti sagði pass. Í von um að einn tígull yrði ekki passaður niður fóru sagnir

rólega af stað. Einn tígull meldaður á ofurspilin, næsti sagði pass og makker meldaði nú 2grönd sem neitaði hálit en sagði frá 10-11 punktum. En um var að ræða ihlaupamakker og margar stöður óræddar. Sá sem hélt á sterku spilunum hugsaði að þótt vel kæmi til greina að venda með 3 spaða sögn, væri engin leið að sjá hvort misskilningur gæti risið í kjölfarið í framhaldi sagna. Ekki var rætt hvort 3 tíglar væru krafa og jafnvel lykilsþilaspurning gat farið forgörðum eða svarið misskilist. Til að gera langa sögu stuttu komst sá sem hélt á sterku spilunum að þeirri niðurstöðu að minnst áhætta fælist í því að stökkva í alslemmuna, 7 tíglar. Sem reyndist ekki vandamál að vinna þegar makker átti tíguldröttningu, laufás fyrir niðurkast og fleira gott.

Þess eru sennilega ekki mörg dæmi að rökleg hugsun leiði spilara á þá slóð að minnsta áhættan sé fólgin í því að stökkva frá öðru sagnstigi yfir í alslemmu! En stundum þarf að stökkva en ekki hrökkva!

Tveir berjast um titil

Stefán Stefánsson og Gunnar B. Helgason hafa undanfarið verið efstir í bronsstigabaráttunni í Sumarbridge. Gaman er að segja frá því að Harpa Henrysdóttir og Bæring Henrysson náðu fyrstu bronsstigum sínum mánudaginn 11. september síðastliðinn en þau systkin eru nýliðar og slógu í gegn í jákæðni sinni í Bridgeþætti á Samstöðinni ekki alls fyrir löngu. Sumarbridge stendur yfir fram að 10. september.

Umsjón: Björn Þorláksson, bjornthorlaksson@gmail.com

Erfinginn: Bjarney

Nafn: Bjarney Ómarsdóttir.

Aldur: 4 ára.

Stjörnumerki: Krabbi.

Búseta: Akranes.

Skemmtilegast í leikskólanum: Að perla.

Áhugamál: Að perla og fara í dúkkó.

Tómstundaiðkun: Ég er alveg að fara að æfa fimleika.

Uppáhaldsdýr: Það er kisa og einhyrningur.

Uppáhaldsmatur: Það er fiskur.

Uppáhaldslag: Frosen, þetta er nóg.

Uppáhaldslitur: Það er bleikur og fjólublár.

Uppáhaldsmynd: Frosen.

Hvað er það skemmtilegasta sem þú hefur gert?: Að fara með pabba mínum á kajak.

Hvað langar þig að verða þegar þú verður stór?: Einhyrningur.

Viltu taka þátt? Hafðu samband.
sigrunpeturs@bondi.is

Hvar á að byrja í skákinni?

Gefum okkur að þú, lesandi góður, sért fullorðinn og hafir einhvern smá áhuga á skák. Hafir jafnvel teflt á netinu eins og þriðjungur Íslendinga. Hvar á maður að byrja?

Gauti Páll Jónsson.

Hvernig er best að snúa sér í þessu? Í þessum pistli verður því svarað, en skákin er ein þeirra áhugamála sem krefst ekki mikillar kunnáttu eða færni til að mæta til leiks. Öllum sem kunna mannganginn er velkomio að mæta og tefla! Hvað sérstaka kennslu fyrir fullorðna varðar þá hefur það verið margreynt af félögum og Skákskólanum en ekki orðið að föstum lið hjá skákhreyfingunni. Aðgengi að upplýsingum, bókum, kennslufni og myndböndum á netinu er endalaust. Fólk fer mikið fram á því að vinna í skákinni heima hjá sér, eða stúdera skák sem er einhverra hluta vegna ráðandi frasi yfir það að stunda skákrannsóknir. Þetta getur verið einmanaleg vinna, þó árangurinn geti verið talsverður ef fólk leggur hart að sér og einbeittir sér.

Eftir að grunnfærni er náð, er manni ekkert að vanbúnaði. Bara mæta á mót! Á höfuðborgarsvæðinu hafa þessi félög opin

Frá skákfyrrilestri hjá Taflfélagi Garðabæjar.

mót: Taflfélag Reykjavíkur, atskákmót á þriðjudögum og hraðskákmót á fimmtudögum kl. 19.30. Skráning á staðnum, þátttökugjald 1.000 krónur en afslættir fyrir félagsmenn og börn. Hjá Skákdeild KR eru hraðskákmót klukkan 19.30 á mánudögum og 10.30 á laugardagsmorgnum. Þátttökugjald er 500 krónur. Yfir vetrartímann eru síðan mót á mánudögum klukkan 19.30 hjá Taflfélagi Garðabæjar, í íþróttahúsinu Miðgarði. Frítt inn á mótin, og mánaðarlegir fyrrilestrar áður en taflmennskan hefst! Mótin hjá TR og TG eru reiknuð til alþjóðlegra stiga en ekki hjá

KR. Á skákmótum er mikilvægt að slökkva á símanum og hafa þögn á meðan teflt er og á það við um alla skákviðburði. Fyrir þá sem eru 60 ára og eldri má síðan mæla með Æsi, skákklúbbi eldri borgara, sem er klukkan 13.00 á þriðjudögum í Stangarhyl, og Korpúlum klukkan 13.00 á fimmtudögum í Borgum, Spönginni. Æsir, Korpúlvar og TG taka sumarfrí en byrja aftur í september. Mót TR og KR eru allt árið.

Mæting er bætning!

Umsjón: Gauti Páll Jónsson

SUDOKUÞRAUTIR

Létt

6	4		7	3				
1				9			6	7
7	8					5	3	
8	5		9				7	4
		1	2		4			
		7				1	2	3
5				6	1	2		9
	3	8	4		9		1	
	1	6			3			5

Miðlungs

		6		8				
9		1	5		6			2
						5		7
		7	3				4	9
							2	
				5		6	1	
	4	5						
8			7	2				6

Þung

				1			3	
		9			5			8
8		4			6		2	5
						6		
		8			4			
1	2			8	7			
3			9			2		
	6	5			8			
9								

Þyngst

	9					6	4	
					1			
2				1	4			5
			9	7			3	
		3		6	8			
	8			2				
7							1	2
	4	2						
	5				3	4		

Setja skal inn tölur frá 1-9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línun.

Stjörnuspá

Vatnsberinn öðlast nú nýtt líf með opnari samskiptum og ævintýrahug. Fjárhagsstaðan er á uppleið, en nýtt samstarf mun leiða til vaxtar og ýta undir velgengni hans. Einhver veikindi eru í kortunum sem eru þó háð tilfinningalegu jafnvægi og ætti vatnsberinn að gæta sérstaklega að hvíld. Happtölur 15, 78, 2.

Fiskurinn finnur hve ástin er honum blíð og dýrmæt, en nú dýpka sterkustu tengingar hjarta hans og verða órjúfanlegar. Mikilvægt er að huga að heilsunni, hlusta á líkamann og hvíla sig vel. Í vinnunni er fisknum bent á að mikilvægt sé að treysta innsæinu á sjálfan sig og aðra og ekki láta óöryggi halda aftur af sér. Happtölur 34, 12, 26.

Hrúturinn má eiga von á því að ástin banki upp á, sérstaklega ef hann er opinn og einlægur við sjálfan sig jafnt sem aðra. Fjármálin batna hægt og rólega en þar ætti að forðast skyndiákvæðanir. Aukin ábyrgð býðst í vinnu og honum ráðlagt að vera óhræddur við að taka þeirri áskorun. Happtölur 15, 22, 21.

Nautið má eiga von á rólegum og uppbyggjandi tíma ástarinnar – góðri tengingu við þá sem eru því næstir. Fjármálin eru stöðug en þar er möguleiki á óvæntum tekjum í formi gjafar. Líkamleg orka er góð, en nautið þarf að hugsa vel um sig og forðast ofáreynslu, hvort sem er á líkama eða sál. Happtölur 6, 36, 11.

Tviburinn þarf að velta fyrir sér möguleikanum á að ekki sé allt svart eða hvítt. Honum er ráðlagt að huga að mataræði og hreyfingu, muna að borða prótein í hvaða mynd sem er. Miklar breytingar eru í vændum þar sem tviburinn nýtur samskiptahæfileika sín til að leiða aðra í gegnum þær. Happtölur 18, 34, 5.

Hjá **krabbanum** er ástin viðkvæm og meðal annars mikilvægt að taka til umræðu þarfir þeirra sem standa honum nærri. Ró og sjálfs-umhyggja eru hér lykilorðin en þá ætti allt að vera á uppleið. Í starfi gæti krabbinn fundið innri hvöt til breytinga – nú er tími til að skoða nýjar leiðir. Happtölur 14, 17, 8.

Ljónið er fullt orku sem það ætti að nýta í hreyfingu og sköpun enda batna fjármálin verulega ef ljónið nýtir skapandi nálgun sína út fyrir heildarmyndina. Nú er frábær tími til að sýna frumkvæði eða biðja um stöðuhækkun. Ljónið þarf að gæta að heilsunni og þá mataræðinu einna helst, drekka nóg af vatni. Happtölur 1, 12, 18.

Meyjan þarf að setja sínar eigin þarfir í forgang. Forðast þó óþarfa útgjöld og aga sig svolítið hvað varðar fjármálin. Engar pizzur eða vitleysisgang næstu vikur. Í skóla eða vinnu skal meyjan forðast átök en frekar leita lausna í samvinnu – enda er þetta mánuður til að stilla strengi en ekki rífa þá. Happtölur 8, 27, 44.

Vogin þarf að minna sig á að í samskiptum skiptir traust öllu og opnar samræður styrkja tengsl. Heilsan er mikilvæg nú á haustmánuðum og vogin er enn og aftur minnt á ágæti svefnis og slökunar. Hún ætti að umvefja sig ástvinum sínum þegar í harðbakka slær og vera óhrædd við að deila sínum innstu hugarörum. Áræðni og þolinmæði er lykillinn að árangri í ágúst. Happtölur 26, 19, 31.

Sporðdrekin þarf að bretta upp ermarnar þegar kemur að ástarlífinu, en ýmis mál krefjast hreinskilni. Fjármálin eru á uppleið og sú velgengni lítar næstu mánuði. Heilsan þarfnast meira jafnvægis og gott að taka sér hlé um leið og fundið er fyrir streitu. Í vinnu eru tækifæri til vaxtar svo framarlega sem sporðdrekin hefur trú á leið sinni. Happtölur 99, 42, 43.

Bogmaðurinn mun nú upplifa spennandi tíma í málum hjartans og eldri sambönd koma á óvart. Mögulegt ferðalag er í spilunum, eitthvað sem verður til mikilla fjárútláta – en verður að sama skapi bogmanninum til góðs. Áhersla er lögð á heilsuna, en huga þarf að sveigjanleika bæði í líkama og sálu. Happtölur 45, 15, 72.

Tilfinningamál **steingeitarinnar** krefjast þolinmæði og þarf steingeitin á taka honum stóra sínum. Hlusta og meta hlutina sjálf. Heilsan verður í jafnvægi ef hugurinn er rór. Í vinnunni ætti steingeitin að sýna frumkvæði og vera óhrædd við að bera hugmyndir sínar á borð. Happtölur 77, 16, 48.

Horft yfir Draugatjörn til austurs; þar er gömul sæluhústöft á austurbakkanum. Hellisskarð er milli strókanna á miðri mynd og Kolviðarhóll þar neðan við. Mynd / Birna Lárusdóttir.

Minjar:

Kolviðarhóll og nágrenni

- Áningarstaðir í 300 ár

Birna Lárusdóttir
birmalar@gmail.com

Lýsing Ölvshrepps eftir Hálfðan Jónsson lögréttumann frá 1703 er merkilegt plagg. Það er talið ritað að undirlagi Árna Magnússonar handritasafnara en kunnugt er að hann hafði mikinn áhuga á lýsingum örnefna og staðhátum og slíkt efni er einmitt uppistaðan í þessu riti. Hér er meðal annars sagt frá landslagi þannig að manni finnst nánast eins og hægt sé að ferðast með Hálfðani um héraðið fyrir 300

árum. Sagt er frá byggðarlögum, leiðum og ferjustöðum, kennileitum tengdum Íslendingasögum, slægjulöndum, upprekstri nauta á afreitt; frá „arnanna híbýli“ einhvers staðar við Gnúpastig og síðast en ekki síst frá meintum skála Ingólfs Arnarsonar á Skálafelli og haugi hins sama á Ingólfsfjalli. Þannig vakir minning landnámsmannsins yfir landslaginu.

Í lýsingunni er m.a. fjallað um afreitt Ölfushrepps en hluta hans þekkja líklega flestir í dag undir nafninu Hellisheiði þótt upphaflega hafi það heiti bara verið notað um háheiðina. Afreitturinn er ekki síst merkilegur fyrir það að þar lágu miklar

og fjölfarnar samgönguæðar rétt eins og nú, enda liggur hann milli þéttbýlla byggða sem talsverð hreyfing var á milli m.a. vegna verslunar, ferða til og frá verstöðvum o.fl. Samgöngukerfið var þó auðvitað með allt öðrum hætti en nú og fáum hefði til dæmis dottið í hug að fara gangandi eða ríðandi um Svinahraun þar sem bílvegurinn liggur nú vestan við háheiðina, enda úfið og hrikalegt. Einn þeirra merkilegu staða sem Hálfðan nefnir og er til vitnis um gamlar ferðaleiðir er einmitt töluvert norðan við hraunið, þar sem aðalþjóðleiðin austur yfir heiði lá lengst af, meðfram hraunbrúninni og upp svonefnt Hellisskarð. Þetta er sæluhúsið undir Húsmúla. Um það

segir Hálfðan: „Á norðanverðum Hvannavöllum, er strax taka til fyrir neðan skarðið, stendur sælhús (ei langt frá veginum) so kallað, hverju allt til þessa tíma Ólves innbyggjarar hafa uppi haldið vegfarandi fólki harla nauðsynleg á vetrartímanum til innvistar. Er og lofsvert, að þetta sælhús ei niður falli.“ Þetta er ein elsta heimild um sæluhús á Íslandi. Leifar hússins sjást enn vel, á litlum hól austan við svonefnda Draugatjörn sem leynist rúnum kílómetra fyrir vestan Hellisheiðarvirkjun. Þarna kúrir lágreist, grasi vaxin töft uppi á hól við tjörnina og ef vel er að gáð sjást hlaðnar vörður bæði til austurs og vesturs frá henni. Fátt er vitað um aldur hússins annað en að það var í notkun á tímum Hálfðanar (og hugsanlega löngu fyrr) og allt til ársins 1844 þegar nýtt sæluhús úr timbri var reist á Kolviðarhóli sem er austar, fast norðan við stöðvarhús Hellisheiðarvirkjunar. Metnaður manna fór ört vaxandi á næstu áratugum sem og krafan um öryggi á ferðalögum. Sigurður málari Guðmundsson setti raunar fram stórkostlegar hugmyndir að húsi á staðnum upp úr 1870, með háum turni sem ljós logaði í – eins konar vita. Þar vildi hann auk þess hafa veitingasölu, láta þeyta lúðra þriðja hvern tíma til að leiðbeina villtum ferðamönnum og hafa alpahunda til taks, m.ö.o. björgunarhunda. Þessi hugmynd Sigurðar réttist ekki þótt tæpum 60 árum síðar risi raunar afar glæsilegt hús á Kolviðarhóli sem margir muna enn eftir, teiknað af Guðjóni Samúelssyni. Það var rífið árið 1977 en þá hafði Kolviðarhóll lengi verið úr alfaraleið eftir að vegurinn var fluttur sunnar á heiðina og húsið komið í skelfilega niðurníðslu.

Sennilega yrði Hálfðan lögréttumaður steinhissa ef við byðum honum að skjótask með okkur yfir heiðina í dag. Svæðið umhverfis þessa gömlu og fjölsóttu áningarstaði tekur sífellt á sig meiri mynd iðnaðarsvæðis. Hleðslur á borð við vörður hafa færst í bakgrunninn en við Kolviðarhól, þar sem áður var hægt að fá heytuggu fyrir fararskjóttann, er nú hægt að fá hleðslu fyrir bílinn. Enn má vel rekja gömlu leiðina sem lá yfir háheiðina en þar sjást nú ekki bara vörðubrot og djúpar götur heldur hafa háspennulínur og aðveituaðar að stöðvarhúsinu tekið við sem ráðandi þættir í landslaginu.

4x4

Audi Q7 E-Tron

- Nýskráður 2019
- Dísel/Rafmagn
- Sjálfskiptur
- Ekinn 119 þ.km.

Verð: 6.990.000 kr.

4x4

Dacia Duster AWD

- Nýskráður 2022
- Dísel
- Beinskipting
- Ekinn 93 þ.km.

Verð: 3.390.000 kr.

Frábærir 4x4 ferðafélagar!

4x4

Land Rover Discovery 4 SE

- Nýskráður 2014
- Dísel
- Sjálfskiptur
- Ekinn 233 þ.km.

Verð: 3.990.000 kr.

Jeep Compass Trailhawk

- Nýskráður 2022
- Bensín/Plug-In
- Sjálfskiptur
- Ekinn 122 þ.km.

Verð: 3.350.000 kr.

Meira úrval á
notadir.benni.is

Bílabúð Benna
Krókhálsi 9
590 2035

Bílabúð Benna
í fimmtíu ár

GÁMASLISKJURNAR
KOMNAR, GOTT VERÐ.
VÍR OG LYKKJUR EHF
772-3200

EIGNARHYLKI
Gas og súr, hlífðargas fyrir MIG og TIG
suðu, matvælavottað koldíoxíð,
köfnunarefni, nitró og fl. Allar stærðir.
Þjónustuaðilar um land allt.
VELDIX
S: 547 5577 - VELDIX.IS
VELDIX@VELDIX.IS

Langhundahvolpar leita að
framtiðarheimili. Tilbúnir til
afhendingar 2. sept. Upplýsingar
í s. 772-8800.

Pantaðu leigubíl í s. 588-5500.

Til sölu 20 feta gámur, þokkalegur
í alla staði. Laus strax. Verð
kr. 372.000 m/vsk. Brimco ehf.
Desjamýri 14, Mosf. s. 894-5111
Opið 13-16.30 www.brimco.is

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar
Verð: Textaauglýsing kr. 2.650 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.250 texti + mynd.
Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.
Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

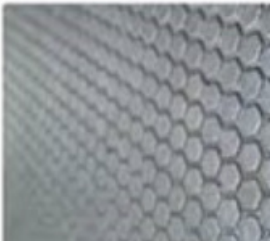
Til sölu Hyundai Tucson, 4x4, dísil,
árgerð 2016, sjálfskiptur, ekinn
128.000 km. Verð kr. 2.590.000 –
notadir.benni.is – s. 590-2035.

15 fm stúdíó smáhýsi. Byggt hér á
landi fyrir ísl. aðstæður. Álklæðning.
Steinull. Með niðurfall fyrir vask,
sturtu, þvottavél og wc. Nánar
í s. 699-3327 Er á Esjumelum.
Verð kr. 3.990.000 +vsk.

Vetrargeymsla fyrir húsbíla og
ferðavagna. Sama góða verðið og
síðastliðin 5 ár. Uppl. í s. 831-1411.

Áttu til notaðar básamottur? Búsaga,
búnaðarsögusafn óskar eftir
notuðum básamottum undir safngripi.
Upplýsingar í s. 894-9330 og á
busaga@simnet.is

Einföldu fjágrindurnar. Krækt án
aukahluta. Breidd 180 cm x 90 cm.
Verð frá kr. 9.900 til 11.900 +vsk.
S. 899-1776 og 669-1336. Aurasel.

Seljum vara- og aukahluti
í flestar gerðir af kerrum.
Sérþöntunarpjónusta. Sendum um
land allt. Brimco ehf. s. 894-5111
www.brimco.is Opið frá kl. 13-16.30.

Íðnaðarhurðir á lager - litur RAL
7016. Opnari og fjarstýring - Stærðir
allt að 4.000 x 4.500 mm (b x h).
Mjög hagstætt verð. Húsvís ehf.
Grímseyjargötu 1, 600 Akureyri.
S. 853-9300.

Stigvél. Polyurethane stigvél, mjög
létt, þægileg og vatnsheld með fódri
sem hægt er að taka úr og þvo.
Þola allt að -40°C, stærðir 41-46.
Verð aðeins kr. 11.900. Veiðiportið
- Grandagarður 3 - s. 552-9940
www.veidiportid.is

Eigum til á lager vatnsdælur sem
tengjast á PTO úttak. ML-20 og MT-
300. Hægt að fá aukabúnað til að
vökva eða háprýstipvo. Einnig stærri
dælur í boði. Sjá nánar á vokvataeki.is
eða hafa samband. Vökvatæki
ehf. Búðahellu 4, 221 Hafnarfjörður.
S. 861-4401 vt@vokvataeki.is

Til sölu Land Rover Range Rover
Evoque R-Dynamic, 4x4, bensín/
Plug-In, árgerð 2022, sjálfskiptur,
ekinn 33.000 km. Verð nú kr.
8.390.000. Verð áður kr. 8.990.000.
– notadir.benni.is – s. 590-2035.

CHEVROLET SILVERADO 2500HD HIGH COUNTRY.
Nýskráning 12/2024. Akstur 3.000 km. Dísel.
Sjálfskipting - 10 gírar. Einn með öllu!
Verð kr. 14.480.000 +vsk. - Raðnúmer 565200.

567 2277 NÝJA WWW.NYJA.IS
BÍLAHÖLLIN
KLETTHÁLSI 2 110 REYKJAVÍK
Opið: Mánudaga - föstudaga - 10-17. Lokað á laugardögum í sumar
Erum staðsettir á bílasölusvæðinu Klettshálsi

Jesús sagði:
„Ég er ljós heimsins. Sá
sem fylgir mér mun ekki
ganga í myrkri heldur hafa
ljós lífsins.“
Jóh. 8.12

biblian.is

BERGVAGNAR.IS

Erðu að skipuleggja veislu?
Vantar þig kælipláss?
Kælivagn til leigu.

info@bergvagnar.is
sími: 8976871

Viltu nýta áburðinn þinn betur?

Við vinnum að lausn sem notar
raunögn og spálfán til að hámarka
nýtingu áburðar – sérstaklega að þínu
túnum.

Hjálpaðu okkur að móta lausnina!
Taktu stutta könnun – skannaðu hér:

...eða farðu inn á damus.is

DAMUS
Snjallari landbúnaður

Viðgerðir á kerrum og mikið úrval vara- og aukahluta.

Úrvalið hefur aldrei verið meira.

AL-KO
QUALITY FOR LIFE

Nýtt heimilisfang Desjamýri 14

Margar gerðir af þýskum eins og tveggja öxla kerrum.
Skoðaðu úrvalið á www.brimco.is eða kíktu í heimsókn.

BRIMCO

Hestakerrur fyrir 2, 3, 4 og 5 hesta.

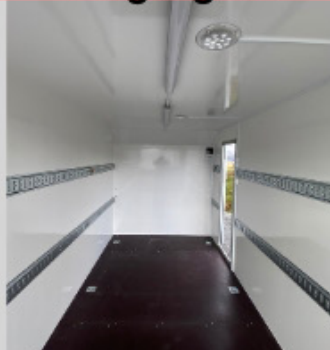
DESJAMÝRI 14 - 270 MOSFELLSBÆ
SÍMI: 894 5111 - www.brimco.is

Sérfræðingar í lokuðum kerrum

Við eigum einangraðar yfirbyggðar kerrur á lager í ýmsum stærðum. Kerrurnar eru sérlega hentugar fyrir fjölbreytta notkun og eru útbúnar með rafmagnsinntaki, LED innilýsingu og göngudyr á hlið. bergvagnar.is
sími: 8976871

Bergvagnar

MICKEY THOMPSON

M/T

TIRES & WHEELS

Icetrack ehf
773-4334
www.mtdekk.is
mtdekk@mtdekk.is

Suzuki Jimmy, árg. 2008 1,3 cc, sjálfskiptur, ekinn 102.000 km, með dráttarkúlu, skoðaður 2026, nýsmurður, skipt á millikassa og sjálfskiptingu. Dekk 31x15 ekinn um 3.000 km. 33x15 snjódekk negld á felgum fylgja. Verð kr. 850.000. Er í Þingeyjarsveit og í s. 894-8858.

Til sölu tvö hús til flutnings. Húsin voru byggð fyrir ferðaþjónustu. Hvert hús er 111 fm. Í hvoru húsi eru fjögur herbergi öll með sér baði, gangur á milli og ræstikompa. Húsin eru staðsett í Dæli, Víðidal, Húnaþingi vestra. Frekari upplýsingar í s. 868-8021 - Villi og 865-6074 - Kiddi.

Þessi sterkbyggða kerra er til sölu. Er ekki skráningarskyld. Kerran sem er með losanlegu tvískiptu loki er sérhönnuð plöntuflutningskerra – rúmar 60 plöntubakka þegar losanlegt millipilfar er notað. Án millipilfars getur kerran notast í annað. Lengd: 240 cm. Breidd: 130 cm. Dýpt: 38 cm. Hæð loks: 47 cm. Hefur verið vel við haldið en þarfnast núna viðhalds. Verðhugmynd kr. 200.000. Áhugasamir hafi samband í s. 8964089. Er á höfuðborgarsvæðinu.

Corolla bílar óskast til kaups. Mega vera í ýmsu ástandi. Nánari uppl í s. 896-5001 eða dagbjartur80@gmail.com

Polaris rzzr 1.000, árg. 2023. Spil, led, bar, led, vinnuljós, 4 punkta belti, negld vetrardekk á felgum og farangurskassi með 2x10 lítra bensínbrúsum. Uppl. 867-9760.

15 m² ferðaþjónustuhús til flutnings til sölu. Verð kr. 6.200.000 +vsk. Staðsett á Skeiðum. Upplýsingar í s. 895-6247.

Vw Polo árgerð 2021,ekinn 83.000 km. Lítur stórvel út. vetrar/sumardekk. Næsta skoðun 2027. Verð kr. 1.990.000. Er staðsettur í Rvk. Nánari upplýsingar í s. 663-2208 og á netfanginu: kmg@internet.is

Vantar þig tæki í sveitina? Úrvalið er meira en nokkru sinni fyrr, sláttuvélar, tætarar, kurlarar, vélbörur, smágröfur, traktorar og vagnar. Kíktu á heimasíðuna og finndu nýjasta blaðið. www.hardskafi.is - sala@hardskafi.is - s. 555-6520.

Óska eftir að kaupa Actros 8x4 eða 6x4. Uppl. í s. 896-5001 eða dagbjartur80@gmail.com

Klofstígvél - Klofstígvél - Klofstígvél með og án stáltáar, stærðir 37-48. Verð frá kr. 16.900. Veidiportíð - Grandagarður 3 - s. 552-9940 www.veidiportid.is

Lambheldu hliðgrindurnar. 420 x 110. Möskvar 15x10. Frá kr. 29.900 +vsk. Lamasett kr. 3.990 +vsk. S. 669-1336 og 899-1776, Aurasel.

ÁSCO

STARTARAR OG ALTERNATORAR Í MIKLU ÚRVALI

RAFGEYMAR OG RAFBÚNAÐUR FYRIR DRÁTTAR- OG VINNUVÉLAR.

ÁSCO
Glerárgata 34b, 600 Akureyri • S4611092 • asco@asco.is BÍLARAUFMAGN

Vélaskólinn

Talsett Vinnuvélanámskeið á netinu

www.velaskolinn.is

Erum með varahluti og þjónustu fyrir allar JCB vélar

S: 527 2600

Vélavit
Sala - Þjónusta
www.velavit.is

Bílabúð Benna

Í fimmtíu ár

Gengið styrkist... ... Bílabúð Benna lækkar verð!

Dæmi um lækkun - KGM Rexton

Þessi fjórhjóladrifni og ríkulega búni lúxusjeppi er dæmi um nýjan KGM bíl á enn betra verði.

Byggður á grind

Millikassi með háu og lágu drifi

8 þrepa sjálfskiptin

Vökfafylltir mótörpúðar

Sjálfstæð fjöðrun

3.500 kg dráttargeta

7 manna*

Læsing á afturdrifi**

Lækkað verð nú 8.990.000 kr. með vsk.

Verð áður 9.290.000 kr.

Breytingarpakkar í boði: 33" | 35" | 37"

Bíll á mynd er með 35" breytingarpakka

Nú er tækifærið til að eignast nýjan bíl hjá Benna á enn betra verði.

Reykjavík
Krókháls 9
S: 590 2000

KGM
Gæði á sterkum grunni

Birt með fyrirvara um mynd- og textabreytingar. Bílabúð Benna áskilur sér rétt til að breyta verði og búnaði án fyrirvara. Bíll á mynd er með aukabúnaði.

NATTARO SCOUT VEGGJALÚSAGILDRA

Einkaleyfisvarin ferómónatækni.
Snemmgreining fyrir fullkomið öryggi.
Verndaðu heimilið, hótelið eða fyrirtækið með Nattaro Scout.

Vertu greindur – sofðu betur!

Streymi heildverslun ehf. | Goðanesi 4 | 603 Akureyri | Sími: 588 2544 | www.streymi.is

Byggingarstjóri.

Ertu í byggingarhugleiðingum, eða kominn af stað með framkvæmdir ?
Tek að mér að vera byggingarstjóri á öllum byggingarstigum og vera tengiliður við byggingarfulltrúa fyrir ykkur.
Hafið samband í síma 8523222 eða netfang: asgeirvil@gmail.com

Kaupi íslensk ber. Bláber, 1.200 kr/kg. Aðalbláber, 1.500 kr/kg. Krækiber, 600 kr/kg. Einiber, 3.000 kr/kg. Kúmen, 3.000kr/kg. Rabarbara, hreinan í bitum 350 kr/kg. Rífsber, 1.200 kr/kg. Uppl. í s. 695-1008. e-mail snorri@reykjavikdistillery.is

Óska eftir hestakerru, má vera í döpru ástandi en hjólabúnaður þarf að vera í lagi. Ef þið eigið einhverja sem ykkur vantar að losna við, heyrið í mér í s. 847-7714 eða sendið póst á johannpetur@torfadottir.is

Óska eftir Suzuki jeppa, Fox, Samurai, Jimny eða gamalli Vitara. Tjónað eða bílað kemur til greina, en ekki illa ryðgað. Verður minn fyrsti bíll og stýttist í bílprófið. Margrét, s. 868-0710.

Óska eftir að kaupa gamla filmumyndavél og/eða linsur, t.d. Nikon, Canon, Pentax eða Zenit. Astvaldur@bondi.is s. 822-5269.

Óska eftir heyböggum um 10 stk. Helst á Suðurlandi. Með kveðju, Gunnhildur kanínubóndi, s. 867-1529.

Skoða og kaupi: Vínýlplötur, frímerki, gömul póstkort og alls kyns mynt og seðla. Ef þið eigið eitthvað sem er að rykfalla uppi í skáp þá endilega hafið samband í s. 834-5100 eða sendið tölvupóst á gislith@internet.is

Óska eftir húsi til flutnings á sumarbústaðalóð í Skagafirði. Skoða allar mögulegar eignir, óháð stærð og ásigkomulagi og verði svo lengi sem að flutningur á eign er mögulegur. Ert þú með gestahús eða annan kofa eða hús sem þú þarft að losna við? Hafðu þá samband. Þóroddur s. 839-7555 Netfang: toroddur@gmail.com

Toyota Hiace óskast, má þarfnast viðhalds. Simmi s. 899-4009.

Til sölu

Hjólkoppar til sölu, mikið úrval. Sanngjarnt verð. Lítið við. Valdi koppasali, Hólmur v/ Suðurlandsveg, ofan við Rauðhóla. Ópið 11-18. S. 865-2717.

Nýtt Timbur 2x6 2x8 1x6 . Priggja fasa loftpressa . Ný útihurð. 4 nýir gluggar 70 cm x 3m á lengd með oppnanlegt fag. Einangrun. Skipti á landbúnaðarafurðum. S. 892-4624.

Til sölu tveir dísil-gránar til uppgerðar, árgerð um 1954-56. Upplýsingar í s. 894-0283 verð, tilboð.

Tilkynningar

Þann 9. ágúst síðastliðinn voru Telma Dögg Björnsdóttir og Áspór Aron Þorgrímsson gefin saman í Fríkirkjunni í Hafnarfirði. Gæfan fylgi þeim og þeirra fallega hjónabandi.

Veiði

Óska eftir að komast á tún á Suður- eða Vesturlandi til gæsaveiða. Skoða leigu út tímabil eða til að minnka álög á túnin. Þorbjörn, s. 821-0882.

Þjónusta

Steinullarbíllinn, blásur steinull í loft, hólfi og gólf. Blástur þýðir minni kuldabru. Blásur í ný og einnig gömul hús, förum um allt land, erum við símann: 577-4444.

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

H7 ehf.

Bókhaldsþjónusta

Bjóðum upp á alla almenna bókhaldsþjónustu fyrir einstaklinga og fyrirtæki. Helga Jónsdóttir, BS í viðskiptalögfræði. S. 888-8845. helga@h7bokhald.is

Gólfhiti, gólfgræsing fyrir 16 mm rör. Ryklaus gólfhitafræsing, verð á fermetra kr. 4.000 +vsk. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir stærð verkefnis. Tilboð og upplýsingar á <https://www.golffraesing.is> s. 892-0808 - Oliver.

HATZ

DIESEL

Vélavit ehf. er nú umboðsaðili fyrir HATZ dísilvélar á Íslandi. Sala, varahlutir og viðgerðarþjónusta hjá okkur í Skeiðarási 3, Garðabæ. Upplýsingar í s. 527-2600.

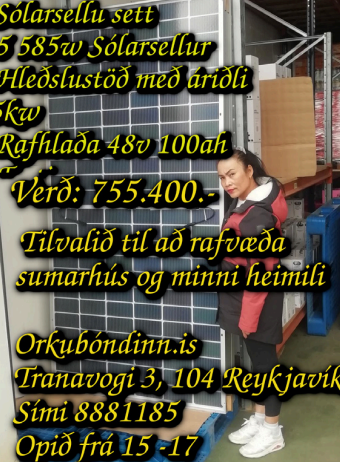

LJÁRDALUR

WWW.LJARDALUR.IS

www.ljardalur.is Sérhæfir sig í innflutningi á gröfum og vinnutækjum sem henta sumarbústaðar-eigendum, bændum og öðrum einstaklingum. Arnar@ljardalur.is

Sólarsellu sett
5 585w Sólarsellur
Hleðslustöð með áriðli
5kw
Rafhlaða 48v 100ah
Verð: 755.400.-
Tilvalið til að rafvaða
sumarhús og minni heimili
Orkubóndinn.is
Tranavogi 3, 104 Reykjavík
Sími 8881185
Ópið frá 15 -17

Sólarsellusett, fimm 585w sólarsellur. Hleðslustöð með áriðli, 220v og 5,5kw. Rafhlaða 48v og 100ah. Festingar og kaplar. Verð kr. 755.400.- Orkubóndinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík. S. 888-1185.

Fimm kílówatta dísilhitarar með 4 lítra eldsneytisgeymi 12,24 og 220 volt. Verð kr. 58.900. Orkubóndinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík. S. 888-1185.

Notaðir bílar | benni.is

Til sölu Peugeot 208, bensín, árgerð 2016, beinskiptur, ekinn 83.000 km. Verð kr. 1.190.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Óska eftir

Kaupi vínýlplötur. Staðgreiði stór plötusöfn. Ólafur S. 784-2410, olisigur@gmail.com

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Förum með þær í aðalskoðun. Pantið tíma. Brimco ehf. Desjamýri 14, Mosf. s. 894-5111 Ópið 13-16.30 www.brimco.is

Nidaplast. Jarðvegsgrindur. Útileiktæki. Gervigras. Járnmilagríðingar. Gúmmihellur og drenmottur. Básamottur. Gegnheilt endurunnið plast í fjár- og hesthúsið. Allt fyrir leik- og íþróttasvæðið. jh@johannhelgi.is s. 565-1048 johannhelgi.is Jóhann Helgi & Co ehf.

McHale

Forpöntunartilboð!

Gilda aðeins ef pantað er fyrir **30. september**

Vegna mikillar sölu hjá McHale er pantanafrestur að lengjast

Fáðu
vél sem að
hentar þínum
þörfum!

FUSION 4

Verð frá: 13.040.465 kr. + vsk.*

Nýjungar
í aukabúnaði!
Hafið samband
við sölumann

Heytætlur

Verð frá: 2.398.017 kr. + vsk.*

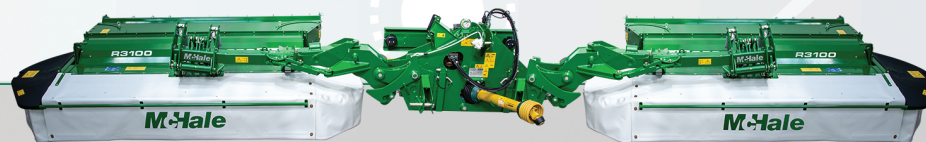
Fáanlegar í þremur stærðum; 7,7m, 10,2m og 12,6m.

Sláttuvélar

Framsláttuvélar með knosara
Fáanlegar 3,1m og nú einnig 3,5m

Verð frá: 3.054.515 kr. + vsk.*

Sláttuvélafiðrildi
Fiðrildi með stillanlegri vinnslubreidd
B9000 - B9600 - B910; án knosara

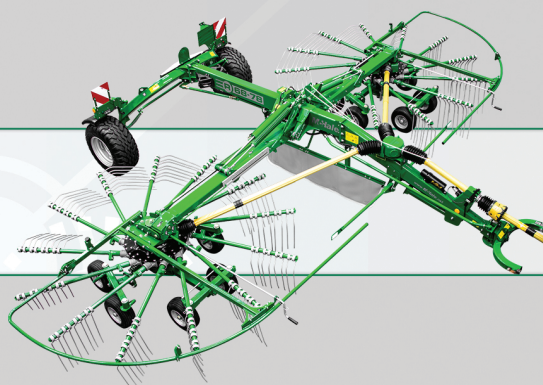
Verð frá: 5.263.798 kr. + vsk.*

Aftursláttuvélar
Fáanlegar 3,1m; með eða án knosara.

Verð frá: 2.329.932 kr. + vsk.*

Rakstrarvélar

Verð frá: 3.703.149 kr. + vsk.*

Fáanlegar 6,2m-7,2m; 6,8m-7,8m
og nú einnig 8,0-9,0m!

NÝTT FRÁ MCHALE

GAEDI | STYRKUR | ENDING

LANDSTÓLPI

📍 Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi 📍 Lyngási 11, 700 Egilsstöðum
☎ 480 5600 ☎ 480 5610

🌐 www.landstolpi.is
✉ landstolpi@landstolpi.is

* Verð miða við gengi EUR 145 - Forpöntunarverð gilda aðeins án uppþöku.

AFLVÉLAR

VALTRA ER HÖNNUÐ FYRIR NORRÆNAR AÐSTÆÐUR

VALTRA Q LÍNAN

230–305 HÖ

Q línan er draumur ökumannsins. Fullkomið jafnvægi milli krafts, nákvæmni og afkasta. Q stendur fyrir gæði (Quality).

Upplýsingar um allar dráttarvélnar

VALTRA A LÍNAN
75–135 HÖ

VALTRA G LÍNAN
105–135 HÖ

VALTRA N LÍNAN
135–201 HÖ

VALTRA T LÍNAN
155–271 HÖ

HITARAR FYRIR VERKSTÆÐI OG ÚTIHÚS

VELTRON[®]
HEATERS & COOLERS

Veltron innfrarauðu hitararnir eru byltingarkennd lausn fyrir hraða og stöðuga hitun. Þessir hagkvæmu og einstaklega árangursríku dísilknúnu innfrarauðu hitarar veita öfluga upphitun með hreinum bruna til nota innanhúss.

DHOE-90

DHOE-120

DHOE-150

DHOE-210

DHOE-250F

DHOE-350F

Upplýsingar um alla hitara

- Stjórnaðu hitaranum þínum hvar sem er! Kveiktu eða slökktu á honum í gegnum appið í símanum.
- Nánast lyktar- og mengunarlaus.
- Hljóðlátur, einungis 32 dB.

Framúrskarandi
fyrirtæki 2018-2024

SELFOSSI | AKUREYRI | GARÐABÆ | sími 480-0000 | www.aflvelar.is